

โครงการวิจัยเรื่อง
การศึกษาและพัฒนามาตรการด้านการเงินการคลังเพื่อ
สนับสนุนนักธุรกิจไทยในการลงทุนทางตรงใน
สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

ที่ปรึกษาโครงการ

นางพิลาสลักษณ์ ยุคเกษมวงศ์

คณะผู้วิจัย

นางสาวพรวสา ศิริनुพงศ์

นางสาวสุชมาลย์ ถัดพลี

นางสาวอรุณศรี เมธิสริยพงศ์

ดร.สมคิด บุญถนอมเหลือ

ดร. บุญทริภักดิ์ โหมยิตานุกฤต

นายสมเศวร เครือวัลย์

นายสุรเชษฐ์ ศศิพงศ์ไพโรจน์

นายชนกร โสภณวิทย์

นายศรัณย์ สมรักษ์

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาวิจัยและพัฒนามาตรการด้านการเงินการคลัง
เพื่อสนับสนุนนักธุรกิจไทยในการลงทุนทางตรงในประเทศเมียนมาร์

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง
18 กันยายน 2557

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ นายฤทธิญา จินะวิจารณ์ ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ดร. สมชัย สัจจพงษ์ อดีตผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ดร. เอกนิติ นิติทัณฑ์ประภาศ รองผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ที่ได้ให้การสนับสนุนการจัดทำผลงานวิจัยฉบับนี้

ขอขอบพระคุณ นางพิลาสลักษณ์ ยุคเกษมวงศ์ ที่กรุณาให้เกียรติเป็นที่ปรึกษาในการจัดทำผลงานวิจัยฉบับนี้

ขอขอบพระคุณ นายพิษณุ สุวรรณะชญ เอกอัครราชทูตไทยประจำสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ นายนิยม ไวยรัชพานิช รองประธานสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย นายเกรียงไกร เจริญนุกูล รองประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย นายอโศก อุปัทยาไทย กรรมการสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย นายพีรเมศร์ วุฒิธรเนติรักษ์ รองผู้อำนวยการสำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (สพพ.) นางสาวหทัยทัต มหาสุคนธ์ ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผน สพพ. นางศิริพร นุรักษ์ ผู้อำนวยการสูง กองส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน นางสาวนภัสชล ทองสมจิตร นักวิเคราะห์นโยบายและแผนเชี่ยวชาญ นางสาวศศิธร พลัดเดช นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ นายวุฒิเดช ชำนิกิจ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ นายมานะ นิมิตรวานิช นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ นายวรพต สัมฤทธิ์เดชขจร นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นายวิชัย เข้มทองคำ กรรมการบริหาร บริษัท จีบีเอสลิ้งค์ จำกัด นายภราดร คุณคงคาพันธ์ ประธานเจ้าหน้าที่บริหารบริษัทเอ็ม เค กรุ๊ป นายณัฐพงศ์ วิศิษฐ์กิจการ หัวหน้าสำนักงานผู้แทนพัฒนาธุรกิจต่างประเทศ บมจ. ธนาคารกสิกรไทย กรุงเทพมหานคร คุณวุฒิชัย เสริมส่งสกุลชัย ผู้จัดการสำนักงานผู้แทน บมจ. ธนาคารกรุงไทย กรุงเทพมหานคร คุณปวิพัตร์ ดารารัตนศิลป์ ผู้จัดการสำนักงานผู้แทน บมจ. เบทาโกร กรุงเทพมหานคร นายแพทย์ชาติรี ดวงเนตร กรรมการรองกรรมการผู้อำนวยการใหญ่ บมจ. กรุงเทพดุสิตเวชการ นายนิธิ สุ่มสวัสดิ์ และ นายต่อสกุล คັນวงศ์ บริษัทสำนักกฎหมายสากล สยามพรีเมียร์ จำกัด ที่กรุณาให้สัมภาษณ์ให้คำแนะนำ และชี้แนะแนวทางอันเป็นประโยชน์ในการจัดทำรายงานฉบับนี้

ขอขอบคุณ นางวิมล ขาตะมีนา นายณัฐวุฒิ ธรรมศิริ นางสาวพิมนารา หิรัญกลี นางสาวนา สิ้นเสถียรพงศ์ และ นางสาวสงศรี ศรีสุขโข ที่กรุณาให้คำแนะนำต่าง ๆ เพื่อให้การจัดทำรายงานฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ นายเนวิน สิ้นสิริ ผู้อำนวยการสำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน นางสาวเพ็ญศรี สุธีรคันต์ ผู้อำนวยการสมาคมบริษัทจดทะเบียนไทย ที่กรุณาให้เกียรติเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้วิพากษ์ สำหรับผลงานวิจัยฉบับนี้

ขอขอบคุณ นายฉัตรนพดล อักษรสวัสดิ์ และเจ้าหน้าที่สถานเอกอัครราชทูตไทยประจำ กรุงเทพมหานคร นางสาวไปยดา หาญชัยสุขสกุล ผู้อำนวยการสถาบันวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMI) สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ที่ได้ช่วยประสานงานและอำนวยความสะดวกตลอดการเดินทางไปสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลที่ประเทศเมียนมาร์

ขอขอบคุณตัวแทนบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ 95 แห่งที่กรุณาตอบแบบสอบถามและ
แสดงความคิดเห็นอันเป็นประโยชน์เกี่ยวกับการค้าและการลงทุนของไทยในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

ขอขอบคุณ นางสาวกนกวรรณ สมรักษ์ และนายโชติวัฒน์ อัมรินทร์ ที่ช่วยสนับสนุนให้การ
จัดทำผลงานวิจัยฉบับนี้เป็นไปอย่างราบรื่น

และขอขอบคุณ ข้าราชการสำนักงานเศรษฐกิจการคลังทุก ๆ คน สำหรับกำลังใจและการ
สนับสนุนตลอดการจัดทำงานวิจัยฉบับนี้

บทสรุปผู้บริหาร

รายงานวิจัยฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อภาคธุรกิจไทยในการลงทุนทางตรงในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ตลอดจนเสนอแนะมาตรการด้านการเงินและการคลังที่จะมีส่วนช่วยส่งเสริมการตัดสินใจของภาคธุรกิจไทยในการขยายการค้าและการลงทุนทางตรงในเมียนมาร์ เพื่อให้ภาคธุรกิจไทยได้ใช้โอกาสของการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 มาเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทยทั้งในด้านรายได้จากการลงทุน ชื่อเสียงของประเทศ และความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

ปัจจุบันสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ได้รับความสนใจจากนักลงทุนทั่วโลกในฐานะแหล่งลงทุนใหม่ที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติ และค่าจ้างแรงงานที่อยู่ในระดับต่ำ ขนาดของตลาดที่มีประชากรสูงถึง 58 ล้านคน ถือเป็นตลาดที่ใหญ่เป็นอันดับที่ 5 ในอาเซียน แต่เมื่อรวมกับตลาดในประเทศใกล้เคียงแล้ว มีขนาดใหญ่ถึง 2,800 ล้านคน โดย ณ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2557 มีนักลงทุนที่ได้รับอนุมัติโครงการลงทุนแล้ว 36 ประเทศ และเข้าไปลงทุนในเมียนมาร์แล้ว 28 ประเทศ การลงทุนสะสมจากต่างประเทศในเมียนมาร์จนถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2557 มีมูลค่ารวมทั้งสิ้น 36.65 พันล้านเหรียญสหรัฐ โดยประเทศที่ลงทุนในเมียนมาร์สูงเป็นอันดับหนึ่ง คือ จีน (คิดเป็นร้อยละ 38.67 ของมูลค่าการลงทุนสะสมทั้งหมด) ฮองกง (ร้อยละ 17.60) สิงคโปร์ (ร้อยละ 12.41) และไทย (ร้อยละ 8.20) การลงทุนจากต่างประเทศที่ผ่านมาส่วนใหญ่อยู่ในภาคน้ำมันและแก๊ส (ร้อยละ 37.19) รองลงมา ได้แก่ พลังงานไฟฟ้า (ร้อยละ 36.16) อุตสาหกรรมการผลิต (ร้อยละ 7.99) โดยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 เมียนมาร์มีแผนในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อดึงดูดนักลงทุนต่างชาติให้เข้ามาลงทุนและทำธุรกิจภายในประเทศ อีกทั้ง ปัจจุบัน โครงการพัฒนาท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายซึ่งภาคเอกชนไทยได้รับสัมปทานในการพัฒนาโครงการ เป็นพื้นที่แรกที่มีการออกกฎหมายส่งเสริมการลงทุนรองรับเงินลงทุนต่างชาติ และต่อมารัฐบาลเมียนมาร์ยังได้ออกกฎหมายเพื่อจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ลงทุน และส่งเสริมให้มีการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศเข้าสู่เมียนมาร์โดยในช่วงเวลาที่จัดทำรายงานฉบับนี้ เมียนมาร์ได้กำหนดเขตเศรษฐกิจพิเศษแล้ว 3 แห่ง ได้แก่ ทวาย จ้าวเพียว และติละวา

ประเทศไทยมีจุดแข็งและข้อได้เปรียบด้านการค้าการลงทุนในเมียนมาร์มากกว่าประเทศอื่นทั้งในด้านภูมิศาสตร์ที่มีพรมแดนต่อเนื่องกับเมียนมาร์ยาวที่สุด ด้านสังคมวัฒนธรรมที่มีความคล้ายคลึงกัน ด้านพฤติกรรมผู้บริโภคชาวเมียนมาร์ที่มีความนิยมสินค้าและบริการของไทย รวมทั้งมีศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันในธุรกิจ 5 สาขาหลัก ได้แก่ (1) อุตสาหกรรมเกษตร เกษตรแปรรูป และอาหาร (2) ภาคบริการการท่องเที่ยว การให้บริการด้านการแพทย์และพยาบาล (3) ภาคบริการขนส่งและโลจิสติกส์ (4) อุตสาหกรรมพลังงานทดแทน (5) ภาคธุรกิจค้าปลีก-ค้าส่ง อีกทั้งยังเป็นศูนย์การเชื่อมโยงตาม “แผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน” ทำให้ประเทศไทยมีแต้มต่อเหนือนักลงทุนจากประเทศอื่น ๆ ในการเข้าไปลงทุนในเมียนมาร์ อย่างไรก็ตาม การลงทุนในลักษณะต่าง ๆ ในช่วงที่เมียนมาร์

อยู่ระหว่างการเปิดประเทศยังคงมีปัญหาและอุปสรรคหลายประการ โดยเฉพาะในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ในฝั่งเมียนมาร์ซึ่งขาดความพร้อมและยังไม่รองรับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ตลอดจนความพร้อมด้านทรัพยากรบุคคล ซึ่งปัญหาและอุปสรรคเหล่านี้นำไปสู่การขาดความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานและระบบสื่อสาร ปัจจัยการทำธุรกิจราคาสูง ขาดแคลนทรัพยากรบุคคลและแรงงานมีฝีมือ (Skilled Labor) ปัจจัยทางด้านเมืองและกฎระเบียบที่ส่งเสริมการประกอบธุรกิจและข้อจำกัดของบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการเงิน

รายงานการวิจัยฉบับนี้มุ่งเน้นการศึกษาปัจจัยที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อนักธุรกิจไทยในการลงทุนทางตรงในประเทศเมียนมาร์ โดยศึกษาวิจัยจากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกต่อผู้ประกอบการและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งจัดทำแบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นจากผู้ประกอบการที่เป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และเสนอแนะมาตรการด้านการเงินและการคลังที่มีส่วนช่วยส่งเสริมการตัดสินใจของนักธุรกิจไทยในการลงทุนทางตรงในประเทศเมียนมาร์ อันประกอบด้วย

1. มาตรการด้านการเงิน อันได้แก่ (1) การปรับปรุงวิธีการอนุญาตเงินทุนไหลออกและอำนวยความสะดวกในการนำเงินเข้าออกระหว่างไทย-เมียนมาร์ (2) การปรับปรุงกฎระเบียบเกี่ยวกับการใช้ทรัพย์สินที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจมาเป็นหลักประกันการชำระหนี้ (3) การกำหนดให้ใช้เงินตราสกุลท้องถิ่นเป็นสื่อกลางในการชำระค่าสินค้าและบริการ และการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนบาท-จ๊าดโดยตรง (4) การจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนภาคธุรกิจในการไปลงทุนในต่างประเทศ เพื่อสนับสนุนธุรกิจในช่วงเริ่มต้น และร่วมลงทุนกับภาคเอกชน (5) การให้สินเชื่อเพื่อการไปลงทุนในเมียนมาร์ผ่านธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า (6) การอนุญาตให้จัดตั้งทรัสต์เพื่อลงทุนในกิจการในต่างประเทศ (7) การปรับปรุงกฎระเบียบเกี่ยวกับการออกตราสารหนี้สกุลเงินบาทสำหรับบริษัทต่างประเทศ โดยขยายคุณสมบัติของผู้ที่สามารถยื่นขออนุญาตการออกและเสนอขาย Baht Bond ในประเทศไทยให้รวมถึงนิติบุคคลที่ได้รับการจัดอันดับเครดิตจากสถาบันจัดอันดับเครดิตในประเทศไทย ในระดับที่ไม่ต่ำกว่าระดับที่ลงทุนได้ (Investment Grade) ซึ่งมาตรการด้านการเงินเหล่านี้จะช่วยเพิ่มทางเลือกในการระดมทุนในประเทศไทยให้แก่ธุรกิจไทยที่ไปลงทุนหรือร่วมทุนในเมียนมาร์

2. มาตรการภาษี ประกอบด้วยการส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศ โดยบรรเทาภาระภาษีซ้ำซ้อนให้กับบริษัทไทยเป็นการทั่วไป ได้แก่ การให้นิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยให้นำภาษีเงินได้ที่เสียไปในประเทศมาหักออกจากภาษีเงินได้นิติบุคคลในไทย เงินปันผลที่ได้รับจากต่างประเทศได้รับยกเว้นไม่ต้องนำมารวมคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคล ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด สำหรับมาตรการภาษีเพื่อการส่งเสริมภาคเอกชนไทยไปลงทุนในต่างประเทศ ประกอบด้วย (1) มาตรการจูงใจช่วงก่อนการลงทุนในต่างประเทศ โดยให้นำค่าใช้จ่ายในการศึกษาและเตรียมตัวไปลงทุนในต่างประเทศ ได้ 2 เท่า นอกจากนี้ ยังส่งเสริมการซื้อกิจการในต่างประเทศ โดยให้สามารถนำค่าใช้จ่ายในการเข้าซื้อกิจการในต่างประเทศ (Acquisition cost) มาหักเป็นค่าใช้จ่ายในการคำนวณภาษีได้ (2) มาตรการจูงใจภายหลังการลงทุนในต่างประเทศ โดยให้การยกเว้นภาษีเงินปันผลที่นำกลับจากต่างประเทศแล้วและให้สามารถเครดิตภาษีที่ได้เสียไว้ในต่างประเทศ

3. มาตรการอื่น ๆ ประกอบด้วย (1) การเจรจาให้เมียนมาร์เปิดตลาดสาขาการเงินแก่ไทยเพิ่มเติม เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์ บริษัทประกันภัย และบริษัทหลักทรัพย์ของไทยได้เข้าไปดำเนินธุรกิจได้ในเมียนมาร์ได้ (2) การให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจแก่ประเทศเมียนมาร์ ผ่านสำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (องค์การมหาชน) (สพพ.) เพื่อปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เชื่อมโยงการคมนาคม และพัฒนาระบบสาธารณสุขไปสอดคล้องตามแนวระเบียบเศรษฐกิจเพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจในอนุภูมิภาค ลุ่มแม่น้ำโขง (3) การส่งเสริมการลงทุนในนิคมอุตสาหกรรมในเมียนมาร์ (4) การกำหนดเขตเศรษฐกิจพิเศษ บนพื้นที่ชายแดนไทย-เมียนมาร์ เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกด้านการค้าและการลงทุนของไทย

นอกจากการส่งเสริมการลงทุนในเมียนมาร์ที่กล่าวข้างต้น ภาครัฐควรมีการขับเคลื่อนนโยบายและการบริหารมาตรการเชิงรุกอย่างมีประสิทธิภาพและบูรณาการ โดยกำหนดหน่วยงานเพื่อทำหน้าที่เป็น ศูนย์กลางในการกำหนดยุทธศาสตร์การส่งเสริมผู้ประกอบการของไทยให้ขยายธุรกิจไปยังต่างประเทศ ในรูปแบบ One-stop service รวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดตั้งธุรกิจ ในเมียนมาร์และในประเทศต่าง ๆ อาเซียน การบูรณาการการจัดทำ Roadshow และ Business Matching เพื่อให้มีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพตรงตามเป้าหมาย ตลอดจนให้ความช่วยเหลือเชิงวิชาการแก่เมียนมาร์เพื่อพัฒนากฎระเบียบต่าง ๆ ในการส่งเสริมการลงทุน และให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการกำกับดูแล เพื่อช่วยพัฒนา กฎระเบียบการกำกับดูแลในเมียนมาร์ให้เป็นสากลและสอดคล้องกับไทย รวมทั้งสร้างเครือข่ายข้าราชการ และผู้ปฏิบัติงานในทุกกระดับเพื่อการอำนวยความสะดวกแก่ภาคธุรกิจ

Executive Summary

Myanmar is becoming one of the most favorite investment destinations in the world, with its rich natural resources and relatively low labor cost when compare to most ASEAN countries. Myanmar's population is over 58 million, which can be regarded as the fifth largest economy in ASEAN. If we combine Myanmar population with those of surrounding economies, market size can reach up to 2,800 million consumers. As of 30 June 2014, Myanmar Investment Committee has approved foreign investment from 36 economies, where 28 of those have accumulated investment in Myanmar at the amount USD 36.65 Billion. China is the largest investor who shares 38.67% of the accumulative investment, while Hong Kong shares 17.60%, Singapore 12.41% and Thailand 8.20%. The popular sectors for foreign direct investment are Energy and Gas (37.19%), Electricity (36.16%), and Manufacturing (7.99%). Since 2008, Myanmar government has been promoting foreign investment in Myanmar by issuing several laws and regulations. Dawei deep sea port and industrial area is one of the first project that a Thai developer has received concessions to develop such area. Recently, Myanmar government has issued a specific law to support establishment of Special Economic Zone (SEZ) to facilitate investors and promote foreign direct investment into the country. At the time of this report, there are 3 Special Economic Zones namely Dawei, Kyauk Phyu and Thilawa.

Compare to other foreign investors, Thailand has gained geographical and cultural advantages for having longest joint border, where shared culture and tradition can be found. Moreover, most Myanmar are traditionally favored Thai goods and services over others. In this connection, five major sectors in Thailand which are, food and agriculture, healthcare services and tourism, logistics and transportation, alternative energy, and retailing and wholesaling are having most competitive potential in Myanmar. In addition, the ASEAN Connectivity Blueprint provides Thailand advantages over other competitors as we are located in the central of all connections. However, as being newly opened economy, Myanmar is still lack of necessary infrastructures, financial services, appropriate investment laws and regulations, political stability, and skilled labor which are major challenges to foreign investors.

This report is intended to study key problems and identify challenging factors for Thai investors who wish to make direct investment in Myanmar. The information used in this

research is collected from public document, public and private sectors interviews, and from surveys dispatched to listed companies in Stock Exchange of Thailand. Financial and Fiscal related recommendations in this paper are as follow

(1) Financial Measures, such as, modify regulations governing cash carrying between Thailand and Myanmar to facilitate trade and investment, improve Thai regulations on collateralized lending by allowing borrowers to use some movable or intangible assets as collaterals, develop direct exchange rate between Baht and Kyat, allowing local currencies to be used for payment of goods and services, establish an investment fund to help support private sector in conducting feasibility studies and market survey during the pioneering stage of investment in Myanmar, allowing private sector to raise fund through foreign investment trust fund, providing loans through Export-Import Bank of Thailand (EXIM), improving Baht Bond issuance regulation to include foreign company that received investment grade rated from Thai rating agencies.

(2) Tax Measures. The paper proposes reformulating tax scheme to minimize tax burden to Thai investors such as allowing Thai locally incorporated company to reclaim tax which has been paid in foreign countries, exemption of tax for repatriation of dividend subjected certain conditions. In addition, the paper suggested that companies can have deductible allowance of expenses concerning feasibility study, pioneering cost and acquisition cost, including tax credit for the tax paid on the repatriated amount of dividend.

(3) Other measures. The paper suggested the Thai government to request Myanmar to liberalize financial services sector in order to improve quality of services in Myanmar. In addition, Thailand should continue to support the development of infrastructure in Myanmar through NEDA, invest in Dawei Special Economic Zone and its related areas, and establish special economic zone on Thailand-Myanmar joint border area to facilitate cross-border trade.

Apart from aforementioned recommendations, effective investment policies and measures should be synchronized and complimented by all supporting agencies. Establishment of One-stop service center for Thai investors overseas is strongly recommended. Roadshow and Business-Matching activities should be coordinated among authorities in order to deliver effective result while using resources efficiently. Thailand should also offer technical assistance for Myanmar to develop comprehensive laws and regulation to facilitate investment, and create Thailand-Myanmar officials and agencies network for closer collaboration.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	I
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	III
Executive Summary	VI
สารบัญ	VIII
สารบัญตาราง	X
สารบัญแผนภูมิ	XI
สารบัญภาพประกอบ	XII
สัญลักษณ์และคำย่อ	XIII
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญและที่มา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย	2
1.3 ขอบเขตของโครงการวิจัย	3
1.4 วิธีดำเนินการวิจัย	3
1.5 ประโยชน์ที่ได้รับ	3
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการลงทุนทางตรงในต่างประเทศ.....	5
2.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลกับการลงทุนต่างประเทศ.....	9
2.3 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
2.4 สรุปกรอบแนวคิด	21
บทที่ 3 ภาพรวมของเศรษฐกิจและการลงทุนในเมียนมาร์	
3.1 ข้อมูลพื้นฐานของประเทศเมียนมาร์	23
3.2 ภาพรวมเศรษฐกิจของเมียนมาร์	29
3.3 สถิติและรูปแบบการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติในเมียนมาร์	36
3.4 แผนพัฒนาประเทศของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์	40
3.5 แผนการส่งเสริมการลงทุนในประเทศของเมียนมาร์	41
3.6 สรุปภาพรวมเศรษฐกิจและการลงทุนในเมียนมาร์	44
บทที่ 4 กฎระเบียบ และกระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับลงทุนในเมียนมาร์	
4.1 กฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง.....	45
4.2 กระบวนการพิจารณาอนุญาต.....	57
4.3 สรุปกฎระเบียบ	63

บทที่ 5 การสำรวจความคิดเห็น

5.1 สรุปความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ภาคเอกชน	65
5.2 สรุปความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์หน่วยงานภาครัฐ	74
5.3 สรุปความคิดเห็นจากแบบสอบถาม.....	80
5.4 สรุปผลการสำรวจความคิดเห็น	98

บทที่ 6 วิเคราะห์อนาคตการลงทุนของธุรกิจไทยในเมียนมาร์

6.1 วิเคราะห์ภาพรวม	101
6.2 วิเคราะห์ศักยภาพของประเทศไทยและภาคธุรกิจไทย	115
6.3 วิเคราะห์การลงทุนในเมียนมาร์	117
6.4 สรุปผลการวิเคราะห์	120

บทที่ 7 ข้อเสนอแนะมาตรการด้านการเงินและการคลัง

7.1 ข้อเสนอแนะมาตรการด้านการเงิน	123
7.2 ข้อเสนอแนะมาตรการด้านภาษี.....	133
7.3 ข้อเสนอแนะมาตรการอื่น ๆ.....	136
7.4 สรุปข้อเสนอแนะ	143

บทที่ 8 บทสรุป

8.1 ปัญหาและอุปสรรคของการออกไปทำธุรกิจในเมียนมาร์	147
8.2 รูปแบบและทิศทางการค้าการลงทุนกับเมียนมาร์.....	148
8.3 สรุปข้อเสนอแนะมาตรการด้านการเงินการคลัง.....	148
8.4 กลไกในการสนับสนุนธุรกิจไทยให้ออกไปลงทุนในต่างประเทศ.....	151
8.5 ความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ.....	152
8.6 ความเห็นจากผู้เข้าร่วมสัมมนา.....	154
8.7 สรุปผลการศึกษา.....	154
8.8 ข้อจำกัดของงานวิจัย.....	156
8.9 ปัญหาและอุปสรรคของการจัดทำผลงานวิจัย.....	157
8.10 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานวิจัย.....	157
8.11 หมายเหตุ.....	157

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 2.1	สรุปมาตรการภาษีและการเงินเพื่อสนับสนุนการลงทุนในต่างประเทศของประเทศไทยต่าง ๆ.....	17
ตารางที่ 3.1	ดัชนีชี้วัดทางสังคม.....	26
ตารางที่ 3.2	ข้อมูลภูมิศาสตร์และประชากรใน 7 เขตที่มีประชากรส่วนใหญ่เชื้อสายเมียนมาร์.....	28
ตารางที่ 3.3	ข้อมูลภูมิศาสตร์และประชากรใน 7 รัฐที่มีประชากรส่วนใหญ่เป็นชนกลุ่มน้อย.....	28
ตารางที่ 3.4	ภาพรวมสถิติทางเศรษฐกิจที่สำคัญของเมียนมาร์ ระหว่างปี พ.ศ. 2549 - 2556.....	30
ตารางที่ 3.5	มูลค่าการค้าของเมียนมาร์กับต่างประเทศ ระหว่างปี พ.ศ. 2550 - 2554.....	32
ตารางที่ 3.6	การค้าระหว่างไทยกับเมียนมาร์ในช่วงปี พ.ศ. 2549-2557 (ม.ค.-มิ.ย.).....	33
ตารางที่ 3.7	สินค้าสำคัญ 10 อันดับแรกที่ไทยส่งออกไปเมียนมาร์.....	34
ตารางที่ 3.8	สินค้าสำคัญ 10 อันดับแรกที่ไทยนำเข้าจากเมียนมาร์.....	35
ตารางที่ 3.9	การค้าชายแดนไทยกับเมียนมาร์ระหว่างปี พ.ศ. 2550 - พฤษภาคม 2555.....	35
ตารางที่ 3.10	นักลงทุนต่างชาติที่เข้าไปลงทุนในเมียนมาร์แยกรายประเทศ ณ 30 มิถุนายน 2557.....	38
ตารางที่ 3.11	นักลงทุนต่างชาติในเมียนมาร์แยกตามประเภทของธุรกิจ ณ 30 มิถุนายน 2557.....	39
ตารางที่ 3.12	รายชื่อบริษัทไทยที่เข้าไปลงทุนในประเทศเมียนมาร์ ในช่วงปี พ.ศ. 2531 - 2552.....	40
ตารางที่ 4.1	สิทธิประโยชน์ทางภาษีของการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษของเมียนมาร์.....	51
ตารางที่ 5.1	กฎระเบียบและปัจจัยส่งเสริมของรัฐบาลไทยที่มีผลต่อการขยายธุรกิจการค้าและการลงทุนกับเมียนมาร์.....	88
ตารางที่ 6.1	อันดับประเทศที่เป็นเป้าหมายในการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ.....	108
ตารางที่ 6.2	ดัชนีชี้วัดความสามารถในการแข่งขันของประเทศสมาชิกอาเซียนเทียบกับทั่วโลก.....	111
ตารางที่ 6.3	ยอดคงค้างของเงินลงทุนทางตรงของไทยในต่างประเทศ.....	114

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 3.1	โครงสร้างประชากรเมียนมาร์ปี พ.ศ. 2554 แบ่งตามช่วงอายุ.....26
แผนภูมิที่ 3.2	อัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจเมียนมาร์.....31
แผนภูมิที่ 3.3	มูลค่าการลงทุนจากต่างประเทศในเมียนมาร์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 – 2558e37
แผนภูมิที่ 5.1	ประเภทกิจการที่ตอบแบบสอบถาม81
แผนภูมิที่ 5.2	ระยะเวลาที่บริษัทกลุ่มตัวอย่างดำเนินธุรกิจในประเทศไทย.....81
แผนภูมิที่ 5.3	รูปแบบการขยายธุรกิจการค้าและการลงทุนไปยังต่างประเทศของบริษัทกลุ่มตัวอย่าง.....82
แผนภูมิที่ 5.4	ประเภทธุรกิจการค้าและการลงทุนในเมียนมาร์ของบริษัทกลุ่มตัวอย่าง.....83
แผนภูมิที่ 5.5	รูปแบบการทำธุรกิจในเมียนมาร์ของบริษัทกลุ่มตัวอย่าง.....84
แผนภูมิที่ 5.6	ระยะเวลาการดำเนินธุรกิจการค้าและการลงทุนในเมียนมาร์ของบริษัทกลุ่มตัวอย่าง.....85
แผนภูมิที่ 5.7	วัตถุประสงค์ในการดำเนินธุรกิจการค้าและการลงทุนในเมียนมาร์ของบริษัทกลุ่มตัวอย่าง.....85
แผนภูมิที่ 5.8	ระดับการบรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินธุรกิจการค้าและการลงทุนในเมียนมาร์ ของบริษัทกลุ่มตัวอย่าง.....87
แผนภูมิที่ 5.9	สาเหตุที่ทำให้บริษัทกลุ่มตัวอย่างไม่สนใจขยายการลงทุนไปยังเมียนมาร์.....91
แผนภูมิที่ 5.10	จำนวนและประเภทของธุรกิจจากบริษัทกลุ่มตัวอย่างที่มีความประสงค์จะขยายการลงทุน ไปยังเมียนมาร์.....92
แผนภูมิที่ 5.11	ลักษณะการดำเนินธุรกิจที่บริษัทกลุ่มตัวอย่างสนใจในการลงทุนในเมียนมาร์.....93
แผนภูมิที่ 5.12	สาเหตุที่ทำให้ธุรกิจของไทยตัดสินใจไปลงทุนในเมียนมาร์.....94
แผนภูมิที่ 6.1	ผลิตภัณฑ์มวลรวมของกลุ่มประเทศในอาเซียน.....101
แผนภูมิที่ 6.2	มูลค่าการส่งออกสินค้าของอาเซียน.....102
แผนภูมิที่ 6.3	มูลค่าการค้าสินค้าของสมาชิกอาเซียน.....103
แผนภูมิที่ 6.4	มูลค่าการค้าของประเทศไทย.....104
แผนภูมิที่ 6.5	มูลค่าการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน.....104
แผนภูมิที่ 6.6	สัดส่วนการลงทุนทั้งหมดต่อ GDP ของสมาชิกอาเซียน.....106
แผนภูมิที่ 6.7	การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศที่เข้ามาในอาเซียนจำแนกตามสาขา.....107
แผนภูมิที่ 6.8	แหล่งที่มาของการลงทุนทางตรงในอาเซียน.....107
แผนภูมิที่ 6.9	ดัชนีชี้วัดความสามารถในการแข่งขันของสมาชิกอาเซียน.....112
แผนภูมิที่ 6.10	มูลค่าการลงทุนของไทยในต่างประเทศระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2556.....113
แผนภูมิที่ 6.11	มูลค่าการลงทุนของไทยในต่างประเทศ 10 ลำดับแรกในช่วงปี พ.ศ. 2550 – 2556.....114
แผนภูมิที่ 7.1	มูลค่าการลงทุนโดยกองทุน Venture Capital ในภูมิภาคอาเซียน ในช่วงปี ค.ศ. 2006 – 2012.....129

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบที่ 3.1	ธงชาติของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์.....	23
ภาพประกอบที่ 3.2	แผนที่ภูมิศาสตร์ประเทศเมียนมาร์.....	24
ภาพประกอบที่ 3.3	แผนที่ประเทศเมียนมาร์แบ่งตามเขตการปกครอง.....	27
ภาพประกอบที่ 4.1	ขั้นตอนการพิจารณาอนุมัติโครงการ.....	60
ภาพประกอบที่ 4.2	ขั้นตอนการจดทะเบียนธุรกิจเมียนมาร์.....	62
ภาพประกอบที่ 5.1	เส้นทางคมนาคมทางรถยนต์ระหว่างแม่สอด – ย่างกุ้ง.....	68
ภาพประกอบที่ 5.2	เส้นทางแนวระเบียงเศรษฐกิจแนวตะวันออก – ตะวันตก.....	69
ภาพประกอบที่ 5.3	ความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยจากประเทศไทยที่สำคัญต่อการตัดสินใจทำธุรกิจในเมียนมาร์.....	95
ภาพประกอบที่ 5.4	ความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในเมียนมาร์ที่มีผลต่อการตัดสินใจลงทุนของธุรกิจไทย.....	95
ภาพประกอบที่ 5.5	อันดับความสำคัญเกี่ยวกับมาตรการของภาครัฐที่มีผลต่อการตัดสินใจลงทุนในเมียนมาร์.....	97
ภาพประกอบที่ 7.1	เส้นทางระเบียงเศรษฐกิจที่เชื่อมโยงทะเลอันดามันกับมหาสมุทรแปซิฟิก	139

สัญลักษณ์และคำย่อ

ACMECS	Ayeyawady - Chao Phraya - Mekong Economic Cooperation Strategy ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง ระหว่างกัมพูชา ลาว เมียนมาร์ ไทย และเวียดนาม เป็นกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในระดับ อนุภูมิภาคที่จัดตั้งขึ้นเพื่อใช้ประโยชน์จากความแข็งแกร่งและความหลากหลายของ ทั้งห้าประเทศสมาชิกเพื่อส่งเสริมการพัฒนาอย่างสมดุล
ADB	Asian Development Bank ธนาคารพัฒนาเอเชีย เป็นสถาบันการเงินเพื่อการ พัฒนาแบบพหุภาคีที่อุทิศให้กับการลดความยากจนในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2509
AEC	ASEAN Economic Community ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
AEC Blueprint	ASEAN Economic Community Blueprint ปฏิญญาว่าด้วยแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
AFMM	ASEAN Finance Ministers' Meeting การประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังอาเซียน
APG	ASEAN Power Grid
ASEAN	Association of South East Asian Nations สมาคมประชาชาติแห่งเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ หรือ อาเซียน มีจุดประสงค์เพื่อ ส่งเสริมและร่วมมือในเรื่อง สันติภาพ,ความมั่นคง, เศรษฐกิจ, องค์กรความรู้, สังคมวัฒนธรรม บนพื้นฐาน ความเท่าเทียมกันและผลประโยชน์ร่วมกันของประเทศสมาชิก ปัจจุบันมีสมาชิก 10 ประเทศ ประกอบด้วย บรูไนดารุสซาลาม กัมพูชา ลาว อินโดนีเซีย มาเลเซีย เมียนมาร์ ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย และเวียดนาม
ASEAN+3	ประเทศสมาชิกอาเซียน 10 ประเทศ และ จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้
ASEAN+6	ประเทศสมาชิกอาเซียน 10 ประเทศ และ จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และอินเดีย
Baht Bond	ตราสารหนี้สกุลเงินบาทที่ผู้ออกตราสารหนี้ต่างประเทศออกและเสนอขายใน ประเทศไทย
BOI	Thailand Board of Investment คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนของไทย
BSA	Bilateral Swap Arrangement สัญญาความตกลงทวิภาคีว่าด้วยการแลกเปลี่ยน เงินตราระหว่างธนาคารกลาง 2 ประเทศ
CBM	Central Bank of Myanmar ธนาคารกลางเมียนมาร์
CGIF	Credit Guarantee and Investment Facility หน่วยงานการค้ำประกันเครดิต และการลงทุนของภูมิภาคอาเซียน+3

สัญลักษณ์และคำย่อ

CIA World Factbook	Central Intelligence Agency World Factbook ฐานข้อมูลเกี่ยวกับประเทศต่าง ๆ ในโลกจัดทำโดยหน่วยงานราชการสหรัฐอเมริกา
CIS	Commonwealth of Independent States กลุ่มประเทศเครือรัฐเอกราช
CLMV	Combodia Laos Myanmar Vietnam กัมพูชา สปป.ลาว เมียนมาร์ เวียดนาม กลุ่มประเทศ กัมพูชา ลาว เมียนมาร์ เวียดนาม
Concessional Loan	เงินกู้เงินผ่อนปรน
Counter Rate	อัตราที่ใช้ซื้อขายเงินตราในแต่ละวัน
CRO	Company Registrations Office สำนักงานจดทะเบียนบริษัท ภายใต้ Directorate of Investment and Company Administration (DICA) กระทรวงพัฒนาเศรษฐกิจและวางแผนแห่งชาติ
CSAs	Country-specific advantages ความได้เปรียบจากนโยบายประเทศ
CSC	Capital Structure Committee คณะกรรมการโครงสร้างเงินทุน
DD	Double Deduction for Overseas Investment Development Expenditure มาตรการหักค่าใช้จ่ายได้เป็น 2 เท่าสำหรับการพัฒนาโครงการลงทุนในต่างประเทศ
DICA	Directorate of Investment and Company Administration หน่วยงาน ส่งเสริมการลงทุนของเมียนมาร์
DSEZ	Dawei Special Economic Zone เขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย
DTA	Double Taxation Agreement อนุสัญญาภาษีซ้อน
EDB	Economic Development Board (คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ) เป็น หน่วยงานหลักของสิงคโปร์ที่สนับสนุนด้านการลงทุน
EDCF	Economic Development Cooperation Fund (EDCF) กองทุนที่จัดตั้ง โดย EXIM Bank ของเกาหลีใต้ เพื่อให้สินเชื่อแก่ธุรกิจของเกาหลีใต้ในการนำไป พัฒนาสาธารณูปโภคและพัฒนาธุรกิจในประเทศกำลังพัฒนาที่ตนจะไปลงทุนใน อัตราดอกเบี้ยต่ำ
Escrow Account	บัญชีดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญา
EXIM Bank	The Export-Import Bank ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า
EWEC	East – West Economic Corridor เส้นทางระเบียงเศรษฐกิจแนว ตะวันออก – ตะวันตก ประกอบด้วยประเทศเมียนมาร์ ไทย ลาว และ เวียดนาม
FDI	Foreign Direct Investment การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ

สัญลักษณ์และคำย่อ

FIL	Myanmar Foreign Investment Law กฎหมายการลงทุนของต่างชาติใน เมียนมาร์
FSAs	Firm-specific advantages ความได้เปรียบเฉพาะของบริษัท
F/X Bond	การออกหุ้นกู้ที่เป็นสกุลเงินตราต่างประเทศ
G-7	กลุ่มประเทศอุตสาหกรรมชั้นนำ 7 ประเทศ ประกอบด้วย สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมนี อิตาลี และญี่ปุ่น
GDP	Gross Domestic Products ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ
GMS	Greater Mekong Subregion การพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านในกรอบ อนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง
GMS Summit	การประชุมระดับสุดยอดผู้นำ 6 ประเทศสมาชิก GMS ได้แก่ ไทย เมียนมาร์ สปป.ลาว เวียดนาม กัมพูชา และจีน
IE Singapore	International Enterprise Singapore หน่วยงานรัฐของสิงคโปร์ที่มีหน้าที่ สนับสนุนให้ธุรกิจที่มีฐานอยู่ในสิงคโปร์ขยายการค้าการลงทุนในต่างประเทศและ ส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ
IMF	<i>International Monetary Fund</i> กองทุนการเงินระหว่างประเทศ ก่อตั้งขึ้นเมื่อ วันที่ 22 กรกฎาคม 2487 จากการประชุม United Nations Monetary and Financial Conference หรือ ที่รู้จักดีในนามของ Bretton Woods Conference โดยมีสำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงวอชิงตัน ดีซี สหรัฐอเมริกา และและมีฐานะเป็นทบวง การชำนาญพิเศษของสหประชาชาติ
Investment Grade	อันดับความน่าเชื่อถืออยู่ในระดับที่ลงทุนได้
IRP	Internationalization Road-mapping Program โครงการที่จัดตั้งขึ้นเพื่อ สนับสนุนด้านเงินทุนเพื่อการจ้างที่ปรึกษาวางแผนกลยุทธ์การลงทุนระหว่างประเทศ
ISC	Internationalizing Singapore Company บริษัทข้ามชาติสิงคโปร์
Joint Venture	การลงทุนประเภทร่วมทุน
L/C	Letter of Credit ตราสารทางการเงินประเภทหนึ่งที่ใช้ชำระค่าสินค้าผ่านธนาคาร
LDC	Least Developed Country ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด จัดอันดับโดยสหประชาชาติ
LEAD	Local Enterprise Association Development Program โครงการที่ให้การสนับสนุนเงินทุนให้ไปนำร่องการลงทุนต่างประเทศ และนำ เทคโนโลยีมาถ่ายทอดให้กับ SMEs ภายในประเทศ

สัญลักษณ์และคำย่อ

MFTB	Myanmar Foreign Trade Bank ธนาคารการค้าต่างประเทศ
MIC	Myanmar Investment Commission คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนแห่ง เมียนมาร์
MPAC	Master Plan on ASEAN Connectivity แผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่าง กันในอาเซียน
MSBF	The Malaysia-Singapore Third Country Business Development Fund กองทุนที่มาเลเซีย-สิงคโปร์ร่วมกันจัดตั้งเพื่อสนับสนุนเงินทุนแก่ธุรกิจมาเลเซียและ สิงคโปร์ในการลงทุนในประเทศที่สาม
MSEZ	Myanmar Special Economic Zone Law กฎหมายเขตเศรษฐกิจพิเศษเมียนมาร์
NSEC	North-South Economic Corridor เส้นทางระเบียงเศรษฐกิจแนวเหนือ-ใต้ ประกอบด้วยประเทศจีน เวียดนาม เมียนมาร์ ลาว และไทย
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development องค์การเพื่อ ความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา เป็นองค์กรระหว่างประเทศของกลุ่ม ประเทศที่พัฒนาแล้ว และยอมรับระบอบประชาธิปไตยและเศรษฐกิจการค้าเสรีใน การร่วมกันและพัฒนาเศรษฐกิจของภูมิภาคยุโรปและโลก มีสมาชิกทั้งหมด 34 ประเทศ
One-Stop Service	การให้บริการแบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว
Portfolio Investment	การลงทุนในหลักทรัพย์ หมายถึงธุรกรรมเกี่ยวกับการซื้อขายเปลี่ยนมือตราสารทุน ตราสารหนี้ทั้งในรูปของพันธบัตร ตั๋วเงิน และเครื่องมือทางการเงินต่าง ๆ ทั้งนี้ ยกเว้นตราสารที่จัดเป็นการลงทุนโดยตรงและเงินสำรองระหว่างประเทศ
Pre-agreed Flexibilities	ความยืดหยุ่นที่ตกลงกันล่วงหน้า
Project Financing	สินเชื่อโครงการ คือสินเชื่อที่นำไปใช้ในโครงการลงทุนขนาดใหญ่ ซับซ้อน และมีการ ลงทุนในการก่อสร้างสูง ซึ่งธนาคารพาณิชย์จะพิจารณารายได้ของโครงการลงทุน ดังกล่าวเป็นทั้งแหล่งที่มาของรายได้ในการชำระหนี้และเป็นหลักประกันของการให้ สินเชื่อ
RCEP	Regional Economic Partnership ความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค
RFS	Regionalization Financing Scheme การสนับสนุนเงินกู้ดอกเบี้ยอัตราคงที่แก่ SMEs ของสิงคโปร์ซึ่งมีสินทรัพย์ไม่เกิน 30 ล้านเหรียญสิงคโปร์ หรือประมาณ 750 ล้านบาท
RTS	Regionalization Training Scheme การให้เงินทุนเพื่อสนับสนุนการฝึกอบรมบุคลากรชาวต่างชาติ

สัญลักษณ์และคำย่อ

SEC	Southern Economic Corridor เส้นทางระเบียงเศรษฐกิจแนวตอนใต้ ประกอบด้วยประเทศเมียนมาร์ ไทย กัมพูชา และเวียดนาม
SMEs	Small and Medium Enterprises วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
SME Bank	Small and Medium Enterprise Bank ธนาคารเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
SMEIMDF	Small and Medium-Sized Enterprise International Market Development Fund (SMEIMDF) กองทุนที่กระทรวงการค้าต่างประเทศและความร่วมมือทางเศรษฐกิจ (Ministry of Foreign Trade and Economic Cooperation) และกระทรวงการคลังของสาธารณรัฐประชาชนจีนจัดตั้งขึ้น เพื่อสนับสนุนเงินทุนแก่ SMEs ในการจัดแสดงสินค้าในต่างประเทศ การสำรวจตลาดต่างประเทศ การเข้าร่วมประชุมในต่างประเทศ และการฝึกอบรมในต่างประเทศ
SPV	Special Purpose Vehicle นิติบุคคลเฉพาะกิจ
SSIG	The South - South Information Gateway ศูนย์รวบรวมข้อมูลของการทำธุรกิจในประเทศ และเป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ในการลงทุนในประเทศระหว่างกัน
SWOT Analysis	การวิเคราะห์และประเมินว่าองค์กรหรือหน่วยงานมีจุดแข็ง (Strengths) จุดด้อยหรือจุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) และ อุปสรรคหรือความท้าทาย (Threats)
Syndicated Loan	สินเชื่อประเภทเงินร่วมให้กู้
TAGP	Trans-ASEAN Gas Pipeline แผนงานเชื่อมโยงระบบท่อส่งแก๊สของอาเซียน
Tax Haven Country	ประเทศที่ปลอดภาษีหรือจัดเก็บภาษีในอัตราต่ำ
WC-FSL	Working Committee on ASEAN Financial Services Liberalization under ASEAN Framework Agreement on Services "คณะทำงานเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงินภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน"
UN Data	United Nations Databases ฐานข้อมูลของสหประชาชาติ
UNCTAD	The United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD) การประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการค้าและการพัฒนา เป็นองค์กรภายใต้ต้องการสหประชาชาติ มีเป้าหมายคือ "การเพิ่มโอกาสทางการค้า การลงทุน และการพัฒนา และช่วยเหลือประเทศเหล่านั้นในการเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจโลก ในพื้นฐานแห่งความเท่าเทียม ปัจจุบัน UNCTAD มีสมาชิก 194 ประเทศ
YCDC	Yangon City Development Committee คณะกรรมการเพื่อการพัฒนากรุงย่างกุ้ง

สัญลักษณ์และคำย่อ

กฟผ.	การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
กบส.	คณะกรรมการพัฒนาระบบการบริหารจัดการขนส่งสินค้าและบริการของประเทศ
กรอ.	คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ
กพบ.	คณะกรรมการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน
สพพ.	สำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (องค์การมหาชน)
สศค.	สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
สศช.	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ธปท.	ธนาคารแห่งประเทศไทย
ธสน.	ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย

บทที่ 1 : บทนำ

รายงานวิจัยฉบับนี้จัดทำขึ้นในปีงบประมาณ 2557 เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อภาคธุรกิจไทยในการลงทุนทางตรงในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ตลอดจนเสนอแนะมาตรการด้านการเงินและการคลังที่จะมีส่วนช่วยส่งเสริมการตัดสินใจของภาคธุรกิจไทยในการขยายการค้าและการลงทุนทางตรงในเมียนมาร์ เพื่อให้ภาคธุรกิจไทยได้ใช้โอกาสของการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 มาเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทยทั้งในด้านรายได้จากการลงทุน ชื่อเสียงของประเทศ และความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

1.1 ความสำคัญและที่มา

ปฏิญญาว่าด้วยแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community Blueprint: AEC Blueprint) เป็นพิมพ์เขียวในการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) โดยมีเป้าหมายสุดท้าย คือการเร่งรัดการจัดตั้ง AEC เป็นภายในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) ที่จะเปิดตลาดและเป็นฐานการผลิตร่วมกัน (Single Market and Single Production Base) ซึ่งจะเปิดโอกาสที่ดีสำหรับธุรกิจไทยในการใช้ประโยชน์จากการเป็น AEC เพื่อสร้างศักยภาพของไทยในเวทีอาเซียน นำมาซึ่งประโยชน์ต่อประเทศไทยทั้งรายได้จากการลงทุนในต่างประเทศ ชื่อเสียงของประเทศ และความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนกับประเทศสมาชิกอาเซียน

ปัจจุบันสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ได้รับความสนใจจากนักลงทุนทั่วโลกในฐานะแหล่งลงทุนใหม่ที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติ และค่าจ้างแรงงานที่อยู่ในระดับต่ำ ขนาดของตลาดที่มีประชากรสูงถึง 58 ล้านคน ถือเป็นตลาดที่ใหญ่เป็นอันดับที่ 5 ในอาเซียน แต่เมื่อรวมกับตลาดในประเทศใกล้เคียงแล้ว มีขนาดใหญ่ถึง 2,800 ล้านคน โดย ณ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2557 มีนักลงทุนที่ได้รับอนุมัติโครงการลงทุนแล้ว 36 ประเทศ และเข้าไปลงทุนในเมียนมาร์แล้ว 28 ประเทศ การลงทุนสะสมจากต่างประเทศในเมียนมาร์จนถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2557 มีมูลค่ารวมทั้งสิ้น 36.65 พันล้านเหรียญสหรัฐ โดยประเทศที่ลงทุนในเมียนมาร์สูงเป็นอันดับหนึ่ง คือ จีน (คิดเป็นร้อยละ 38.67 ของมูลค่าการลงทุนสะสมทั้งหมด) ฮองกง (ร้อยละ 17.60) สิงคโปร์ (ร้อยละ 12.41) และไทย (ร้อยละ 8.20) การลงทุนจากต่างประเทศที่ผ่านมาส่วนใหญ่อยู่ในภาคน้ำมันและแก๊ส (ร้อยละ 37.19) รองลงมา ได้แก่ พลังงานไฟฟ้า (ร้อยละ 36.16) อุตสาหกรรมการผลิต (ร้อยละ 7.99)

หลังจากที่เริ่มเปิดประเทศในปี พ.ศ. 2551 เมียนมาร์มีแผนในการดึงดูดนักลงทุนต่างชาติให้เข้ามาลงทุนและทำธุรกิจในประเทศ โดยเมื่อวันที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2557 รัฐบาลเมียนมาร์ได้ออกกฎหมายเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Myanmar Special Economic Zone) เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ลงทุนและส่งเสริมให้มีการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศเข้าสู่เมียนมาร์ ซึ่งสถานะ ณ เวลาที่จัดทำรายงานฉบับนี้มีพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษในเมียนมาร์ที่ได้รับการอนุมัติแล้ว 3 แห่งได้แก่ ทวาย จั๊วเพียว และติละวา

ประเทศไทยในฐานะผู้ลงทุนหลักในเมียนมาร์และเป็นประเทศที่มีความได้เปรียบในแง่ภูมิศาสตร์และวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกับเมียนมาร์ ทำให้ผู้ประกอบการไทยอยู่ในจุดที่มีความได้เปรียบเหนือนักลงทุนจากหลาย ๆ ประเทศ ในการเข้าไปลงทุนขยายธุรกิจในเมียนมาร์ ภาครัฐจึงควรมีนโยบายหรือมาตรการทางด้านการเงินการคลังที่ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ประกอบการหรือนักลงทุนไทยใช้โอกาสของความได้เปรียบดังกล่าวเข้าไปประกอบกิจการหรือลงทุนในภาคการผลิตและภาคบริการที่เกี่ยวข้องหรือมีผลต่อห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) พัฒนาศักยภาพและประสิทธิภาพการผลิตและการแข่งขันของประเทศไทย ก่อนที่นักลงทุนจากประเทศอื่นจะเข้ามาแข่งขันมากขึ้นภายหลังจากการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

จากความสำคัญที่กล่าวข้างต้นนำไปสู่การตั้งคำถามหลักของการวิจัย ได้แก่

- (1) ปัจจัยใดบ้างที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อธุรกิจไทยในการลงทุนทางตรงในประเทศเมียนมาร์
- (2) มาตรการด้านการเงินและการคลังใด ที่มีส่วนช่วยส่งเสริมการตัดสินใจของนักธุรกิจไทยในการขยายการค้าและการลงทุนทางตรงในประเทศเมียนมาร์

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาและวิเคราะห์นโยบาย ระบบกฎหมาย และการกำกับดูแลธุรกิจในภาพรวมของเมียนมาร์ รวมถึงปัญหาและอุปสรรคของภาคเอกชนไทยในการเข้าไปลงทุนและประกอบกิจการในประเทศเมียนมาร์

1.2.2 เพื่อศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบการลงทุนที่เหมาะสม รวมทั้งประเภทของอุตสาหกรรมและภาคบริการที่ไทยมีศักยภาพในการเข้าไปลงทุนในเมียนมาร์ รวมถึงเป็นการลงทุนที่ส่งผลดีต่อภาพรวมของประเทศไทยในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และการสร้างห่วงโซ่อุปทานภายในภูมิภาคอาเซียน

1.2.3 เพื่อศึกษา วิเคราะห์ เสนอแนะ และจัดลำดับความสำคัญของมาตรการด้านการเงินการคลังที่เหมาะสม ตรงตามความต้องการของผู้ประกอบการและนักลงทุนไทย และอยู่ในวิสัยที่จะนำไปปฏิบัติได้จริง เพื่อสนับสนุนภาคเอกชนในการเข้าไปลงทุนทางตรงในเมียนมาร์

1.3 ขอบเขตของโครงการวิจัย

1.3.1 ศึกษาเฉพาะการเข้าไปลงทุนทางตรงในประเทศเมียนมาร์ โดยเน้นการศึกษาสถิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ปัญหาและอุปสรรคที่ภาคเอกชนได้ประสบ ระบบกฎหมายและกฎระเบียบ รวมถึงนโยบายของเมียนมาร์ในช่วงก่อนเดือนกันยายน พ.ศ. 2557 ซึ่งเป็นระยะเวลาที่จัดทำรายงานฉบับนี้

1.3.2 ศึกษาความเกี่ยวเนื่องของลักษณะตลาดอุตสาหกรรมและบริการในประเทศเมียนมาร์ ที่สามารถส่งผลกระทบต่อการค้าในธุรกิจในประเทศไทย

1.3.3 ศึกษาความต้องการของเอกชนไทยที่ต้องการได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ เพื่อส่งเสริมให้มีการเข้าไปลงทุนทางตรงในประเทศเมียนมาร์

1.3.4 เสนอแนะมาตรการด้านการเงินการคลังที่เหมาะสม ภายใต้การดำเนินการของกระทรวงการคลัง

1.4 วิธีดำเนินการวิจัย

โครงการวิจัยนี้เป็นโครงการวิจัยเชิงคุณภาพ แบ่งการวิจัยออกเป็น

1.4.1. การวิจัยจากเอกสาร (Documentary research) เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับระบบกฎหมาย กลไกการอนุญาตและการกำกับดูแลการเข้ามาลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ รวมถึงการรวบรวมสถิติการลงทุนในประเทศเมียนมาร์ ในเอกสารที่มีการตีพิมพ์เผยแพร่แล้วของหน่วยงานราชการ องค์กรระหว่างประเทศ หรือ เอกชนที่เชื่อถือได้

1.4.2. การวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลโดยตรง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยแบ่งการเก็บข้อมูลออกเป็น

1.4.2.1 การสอบถามและเก็บข้อมูลจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในประเทศไทยและในประเทศเมียนมาร์

1.4.2.2 การสอบถามและเก็บข้อมูลจากผู้ประกอบธุรกิจไทย ทั้งในประเทศไทยและในประเทศเมียนมาร์

1.5 ประโยชน์ที่ได้รับ

1.5.1 พัฒนาองค์ความรู้สำหรับภาคเอกชนได้รับทราบเกี่ยวกับนโยบาย ระบบกฎหมาย และการกำกับดูแลธุรกิจสภาพรวมของเมียนมาร์ รวมถึงการรวบรวมปัญหาและอุปสรรคของภาคเอกชนไทยในการเข้าไปลงทุนและประกอบกิจการในประเทศเมียนมาร์

1.5.2 เผยแพร่ความเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการลงทุนที่เหมาะสม รวมทั้งประเภทของอุตสาหกรรมและภาคบริการที่ไทยมีศักยภาพในการเข้าไปลงทุนในเมียนมาร์ รวมถึงเป็นการลงทุนที่ส่งผลดีต่อภาพรวมของประเทศไทยในแง่การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และการสร้างห่วงโซ่อุปทานภายในภูมิภาคอาเซียน ให้แก่ภาคเอกชนใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจลงทุนขยายกิจการไปสู่ประเทศเมียนมาร์ ช่วยสร้างชื่อเสียงให้กับประเทศไทย รวมถึงเผยแพร่ให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ สำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (องค์การมหาชน) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ใช้ประกอบการกำหนดนโยบายส่งเสริมการลงทุนต่อไป

1.5.3 สำนักงานเศรษฐกิจการคลังในฐานะหน่วยงานที่ทำหน้าที่เสนอแนะนโยบายและมาตรการด้านการเงินการคลัง สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประกอบการเสนอแนะมาตรการด้านการเงินการคลังที่เหมาะสมสามารถปฏิบัติได้ ตรงตามความต้องการของผู้ประกอบธุรกิจ และค้ำค้ำกับภาระทางการคลังที่เกิดขึ้น เพื่อสร้างเสริมศักยภาพและส่งเสริมการทำธุรกิจรวมถึงการแข่งขันของธุรกิจไทยในประเทศเมียนมาร์

บทที่ 2 : แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่คณะผู้วิจัยได้หยิบยกมาในรายงานฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการทบทวนวรรณกรรมทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง ซึ่งคณะผู้วิจัยได้รวบรวมจากแหล่งข้อมูลที่มีการเผยแพร่ต่อสาธารณะ และนำมาเป็นหลักเพื่อการศึกษาและวิเคราะห์ต่อเนื่องภายใต้กรอบของงานวิจัยฉบับนี้ คือ การพัฒนามาตรการด้านการเงินการคลังเพื่อสนับสนุนนักธุรกิจไทยในการลงทุนทางตรงในเมียนมาร์

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการลงทุนทางตรงในต่างประเทศ

เมื่อศึกษาทฤษฎีการเกิดขึ้นของการลงทุนข้ามประเทศ ของ J.H. Dunning (1980) พบว่า มีความเชื่อมโยงกับทฤษฎี Transaction Cost ของ John R. Common (1931) และทฤษฎี Internalization Theory ของ Peter Buckley and Mark Casson (1970) ซึ่งกล่าวโดยสรุปคือ **การที่ธุรกิจจะตัดสินใจขยายกิจการข้ามพรมแดน จะต้องได้รับประโยชน์ที่เพิ่มขึ้นของการดำเนินธุรกิจเป็นสำคัญ** อย่างไรก็ตาม Dunning ได้กล่าวไว้ใน OLI-Model (1980) ว่า ปัจจัยหลัก 3 ประการที่ทำให้ธุรกิจข้ามชาติประสบความสำเร็จในการลงทุนทางตรงในต่างประเทศ ประกอบด้วย

1) Ownership Advantages ความได้เปรียบด้านขีดความสามารถในการแข่งขันของตัวบริษัทเอง เมื่อเทียบกับคู่แข่งในพื้นที่ที่จะไปลงทุน ไม่ว่าจะเป็นในด้านเทคนิคการผลิต เครื่องหมายการค้า ระบบการบริหารองค์กร และผลตอบแทนต่อต้นทุนผลิต

2) Location Advantages ความได้เปรียบของสถานที่ที่จะไปลงทุน ไม่ว่าจะเป็นในด้านวัตถุดิบ ค่าแรงที่ต่ำกว่า หรือสิทธิประโยชน์ทางภาษี เมื่อเปรียบเทียบกับที่ตั้งของธุรกิจในปัจจุบันแล้วมีประโยชน์ในภาพรวมมากกว่า

3) Internationalization Advantages ความได้เปรียบของการเข้าไปลงทุนเอง เมื่อเทียบกับการจ้างธุรกิจอื่นดำเนินการ หรือ ซื้อจากผู้อื่นผลิตในต่างประเทศ

Alan M. Rugman (2011) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความได้เปรียบของตัวบริษัท (Firm-specific advantages: FSAs) กับความได้เปรียบจากนโยบายของประเทศแม่ (Country-specific advantages: CSAs) ที่มีต่อบริษัทข้ามชาติ โดยศึกษาจากบริษัทข้ามชาติที่มีขนาดใหญ่จำนวน 500 แห่ง พบว่า บริษัทข้ามชาติขนาดใหญ่นั้นมักจะประสบความสำเร็จในภูมิภาคที่ตนเองตั้งอยู่มากกว่าในภูมิภาคอื่น เนื่องจากความเชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรมท้องถิ่นกับความพึงพอใจในการบริโภคสินค้าและบริการจากบริษัทข้ามชาติ สอดคล้องกับ Johansson, Douglas, and Nonaka (1985) ที่พบว่าพฤติกรรมผู้บริโภคมีความพึงพอใจในการบริโภคสินค้าหรือบริการที่มาจากประเทศที่มีความคล้ายคลึงด้านวัฒนธรรมกับประเทศตนเอง

Porter (1990) ได้นำเสนอแนวคิดผ่านทาง Porter's Home Country Diamond ว่าบริษัทข้ามชาติจะประสบความสำเร็จในการแข่งขันระดับโลกได้เมื่อได้รับปัจจัยสนับสนุนจากประเทศแม่ นอกจากนี้ Cho and Moon (2000) Moon, Rugman and Verbeke (1998) Rugman and Verbeke (1990) ได้ศึกษาพบว่าบริษัทข้ามชาติจะประสบความสำเร็จด้านการแข่งขันระหว่างประเทศได้เมื่อมีนโยบายของรัฐบาลและเศรษฐกิจของประเทศแม่เป็นปัจจัยสนับสนุน

ธนพล จันทรพิชญ์ (2557) ได้เขียนบทความ “การลงทุนโดยตรงของไทยในต่างประเทศ” ซึ่งมีสาระสำคัญสรุปได้ว่า การลงทุนทางตรงในต่างประเทศนั้นมีความสำคัญและจำเป็นต่อยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และด้านอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถแข่งขันและเติบโตได้อย่างมั่นคง การค้าทุนเสถียรภาพและความสมดุลของระบบการเงิน ตลาดการเงิน และอัตราแลกเปลี่ยน และรวมไปถึงผลประโยชน์ทางการค้าของประเทศ โดยส่วนหนึ่งของบทความดังกล่าว ได้อธิบายถึงเหตุผลในการลงทุนทางตรงในต่างประเทศของนักลงทุนไทย สรุปได้ว่า เป็นไปเพื่อประโยชน์ที่เพิ่มขึ้นของธุรกิจเป็นหลัก ซึ่งมีความสอดคล้องกับทฤษฎีของ J.H. Dunning โดยสามารถสรุปเหตุผลของการลงทุนในต่างประเทศเป็นหัวข้อได้ดังต่อไปนี้

1) เพื่อการสร้างรายได้ด้วยการขยายขนาดตลาด

การลงทุนทางตรงในต่างประเทศนั้นช่วยให้ไทยสามารถขยายขนาดตลาดไปยังนานาประเทศได้หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ นักลงทุนสามารถใช้ต่างประเทศเป็นฐานในการแสวงหาตลาดใหม่ หรือรักษาส่วนแบ่งตลาดเดิมเอาไว้ซึ่งอาจเป็นเพราะการที่ตลาดในประเทศมีการแข่งขันสูง และได้ส่งผลให้ส่วนแบ่งตลาดภายในประเทศลดลง ดังนั้น การแสวงหาตลาดใหม่ในปัจจุบันจึงนับเป็นสิ่งจำเป็นยิ่งต่อธุรกิจขนาดใหญ่ เนื่องจากธุรกิจขนาดใหญ่ส่วนมากจะได้ขยายฐานผู้ซื้อภายในประเทศไว้อย่างเต็มศักยภาพแล้ว

2) เพื่อการแสวงหาวัตถุดิบและแรงงานที่ถูก

ถึงแม้ประเทศไทยจะตั้งอยู่ในเขตภูมิศาสตร์ที่มีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติสูงและมีมหาสมุทรล้อมรอบ ซึ่งเปิดโอกาสในการทำการค้ากับนานาประเทศทั่วโลกได้อย่างมีข้อจำกัดต่ำ แต่ประเทศไทยก็ยังคงมีความอุดมสมบูรณ์น้อยกว่าหลาย ๆ ประเทศ ในด้านทรัพยากรธรรมชาติบางชนิดที่จำเป็นยิ่งต่อการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจ เช่น แก๊สธรรมชาติ ไฟฟ้า น้ำมันดิบ เป็นต้น ซึ่งในบางประเทศ อาทิ เมียนมาร์ เวียดนาม และอินโดนีเซีย จะได้เปรียบประเทศไทยในด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัตถุดิบต่าง ๆ ดังกล่าว ฉะนั้น หากไทยทำการลงทุนทางตรงในประเทศเหล่านี้ ก็จะเป็นการสร้างเสริมความได้เปรียบในเชิงแข่งขันของไทยให้สูงกว่าประเทศอื่น ๆ

ที่ไม่ได้ทำการลงทุนในลักษณะเดียวกันนี้ เนื่องจากไทยจะได้ผลประโยชน์จากการทำการค้าหรือที่เรียกกันว่า Gain from Trade นั้นเอง

3) เพื่อการเข้าถึงหรือได้มาซึ่งเทคโนโลยี

ปัจจุบันการวิจัยและพัฒนาเพื่อค้นพบซึ่งเทคโนโลยีใหม่ ๆ ไม่ว่าจะเป็นเทคโนโลยีที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต หรือเทคโนโลยีที่มาพร้อมกับตัวสินค้าและบริการนั้น มีขึ้นในแทบทุกภูมิภาคของโลก การไม่แลกเปลี่ยนหรือไม่รับมาซึ่งเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อบูรณาการเข้ากับเทคโนโลยีปัจจุบันของประเทศตน

จึงเป็นการเสี่ยงต่อการเสียเปรียบเชิงการแข่งขัน ที่จะนำมาซึ่งความล่าช้าทางเศรษฐกิจของชาติได้ ในที่สุด ฉะนั้น อีกหนึ่งเหตุผลที่ทำให้การลงทุนทางตรงในต่างประเทศของไทยทวีความสำคัญยิ่ง ๆ ขึ้น ก็คือเพื่อผลประโยชน์ในด้านความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีไทยนั่นเอง ซึ่งการออกไปลงทุนในต่างประเทศเพื่อแสวงหาเทคโนโลยีใหม่ ๆ นั้น อาจอยู่ในรูปของการออกไปร่วมทุนกับธุรกิจในประเทศที่มีความรู้ความสามารถหรือมีระดับความก้าวหน้าเชิงเทคโนโลยีสูงกว่า หรือในรูปของการควบรวมธุรกิจเพื่อสิทธิในการนำมาใช้ซึ่งทรัพย์สินทางปัญญาประเภทสิทธิบัตรหรือลิขสิทธิ์ใหม่ ๆ ของธุรกิจในประเทศนั้น ๆ ก็เป็นไปได้ โดยตัวอย่างการลงทุนทางตรงในต่างประเทศเพื่อจุดประสงค์ในการรับมาซึ่งเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในปัจจุบันก็มีปรากฏให้เห็น เช่น การขยายฐานการผลิตของกลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตอัญมณีไปยังประเทศเยอรมนีและอินโดนีเซีย และการลงทุนทางตรงของกลุ่มอุตสาหกรรมอาหารกระป๋องเพื่อแสวงหาเทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัยกว่าจากประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นต้น

4) เพื่อการกระจายความเสี่ยง

การที่ฐานการลงทุนของธุรกิจจากหลาย ๆ ภาคอุตสาหกรรมของไทยนั้นกระจายตัวไปอยู่ในหลาย ๆ ประเทศทั่วโลก ถือเป็นการกระจายความเสี่ยงให้กับไทยทั้งในแง่ของแหล่งผลิต วัตถุดิบ แรงงาน ตลาด และรวมถึงความเสี่ยงทางด้านการเมือง นอกจากนี้ การออกไปลงทุนในต่างประเทศยังมีส่วนสำคัญที่ช่วยสร้างสมดุลให้กับตลาดการเงินไทย โดยการทำให้เงินที่ไหลเข้าและออกประเทศนั้นมีความสมดุลมากยิ่งขึ้น กล่าวคือ ไม่ทำให้มีเพียงกระแสเงินไหลเข้ามาในประเทศเพียงทิศทางเดียว ซึ่งเงินทุนเคลื่อนย้ายที่สมดุลดังกล่าว ยังช่วยในการคำนวณระบบเศรษฐกิจของประเทศมิให้เกิดความเสียหายรุนแรงหากประเทศเกิดวิกฤตทางการเงิน และยังเป็นการทำให้บัญชีเดินสะพัดของประเทศเข้าสู่ดุลยภาพได้โดยไม่ต้องอาศัยทางการเป็นตัวช่วยเหลืออีกด้วย

นอกจากผลประโยชน์ในการกระจายความเสี่ยงและรักษาเสถียรภาพการเงินของประเทศแล้ว การลงทุนทางตรงในต่างประเทศยังช่วยคำนวณตลาดการเงินของประเทศอีกด้วย เนื่องจากการลงทุนประเภทนี้เป็นธุรกรรมมูลค่าสูงที่ในหลาย ๆ กรณีนั้นต้องมีการระดมทุน การลงทุนทางตรงระหว่างประเทศจึงเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่สามารถช่วยพัฒนาตลาดการเงินภายในประเทศให้เจริญเติบโตได้อย่างรวดเร็ว กล่าวคือ ความต้องการในการระดมทุนนั้นจะนำมาซึ่งการใช้บริการทางการเงินและธุรกรรมเงินตราต่างประเทศ ทำให้ตลาดการเงินในประเทศไม่ซบเซาแม้ในช่วงที่มีการระดมทุนเพื่อการลงทุนภายในประเทศไม่มากนักก็ตาม

Hiratsuka (2006) พบว่า ปัจจุบันนักลงทุนได้มีความนิยมไปลงทุนในต่างประเทศมากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งการลงทุนในเอเชีย ซึ่งผลจากการไปลงทุนในเอเชียที่มากขึ้นนี้จึงทำให้มีผู้ประกอบการชาวเอเชียประสบความสำเร็จในระดับโลกเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้แล้ว ปัจจัยผลักดันให้ไปลงทุนในต่างประเทศ คือ (1) ต้นทุนการขนส่ง (Transportation) ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้จาก Gravity Framework ที่วิเคราะห์ขนาดของเศรษฐกิจร่วมกับระยะทางในการขนส่ง โดยในส่วนของระยะทางการขนส่งพิจารณาระยะทางโดยรวมตลอดเส้นทางตั้งแต่ก่อนการผลิต การผลิต และการขนส่งสินค้าสำเร็จรูป นอกจากนี้แล้ว ยังพิจารณาด้านทุนในการขนส่งซึ่งได้แก่ ข้อกีดกันทางการค้าและการลงทุน ความสามารถทางภาษา ความคล่องตัวในการแลกเปลี่ยนเงินตรา และต้นทุนในการจัดจำหน่ายภายในต่างประเทศ ดังนั้น หากประเทศที่ต้องการเข้าไปลงทุนมีต้นทุนการขนส่ง ในปัจจัยใดตัวก็จะผลักดันให้เกิดการไปลงทุนเพื่อใช้ประโยชน์จากปัจจัยที่มีต้นทุนต่ำนั้นได้ (2) แรงผลักดันให้เกิดการลงทุนในต่างประเทศ ประกอบด้วย ค่าจ้างต่ำ ความสะดวกในการเข้าสู่ตลาด และความสะดวกในการเข้าถึงปัจจัย

การผลิตซึ่งรวมทั้งศักยภาพในการวิจัยและพัฒนาด้วย (3) การแสวงหาตลาด การวิเคราะห์ศักยภาพการลงทุนในต่างประเทศของประเทศไทยที่เน้นการวิเคราะห์ด้านการแสวงหาตลาด (4) การแสวงหาประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจ (5) การมีโครงข่ายเชื่อมโยงที่ครอบคลุม ได้แก่ ความสะดวกในการผลิต และขนส่งสินค้าไปยังประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งในประเทศที่ต้องการไปลงทุนจะต้องมีบริษัท Supplier อย่างเพียงพอ (6) การอำนวยความสะดวกในการลงทุน ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐาน ความคล่องตัวในการบริการทางการเงิน ระบบการขนส่งสินค้าทางเรือ การศึกษาพยาบาล

Report of the Working Group of the Capital Markets Consultative Group (September 2003) ซึ่งเป็นผลการศึกษาของกองทุนการเงินระหว่างประเทศในเรื่องการลงทุนทางตรงในกลุ่มประเทศเศรษฐกิจเกิดใหม่ พบว่า แรงจูงใจต่อการลงทุนในกลุ่มประเทศเศรษฐกิจเกิดใหม่และการเลือกสถานที่เป้าหมายในการลงทุนนั้นขึ้นกับปัจจัยหลายประการ โดยมีปัจจัยหลักที่มีนัยสำคัญต่อการตัดสินใจลงทุน ได้แก่

- 1) ขนาดและแนวโน้มการเจริญเติบโตของตลาดในประเทศเป้าหมาย เนื่องจากวัตถุประสงค์หลักของการลงทุนส่วนใหญ่ในประเทศเศรษฐกิจเกิดใหม่นั้นเพื่อการตอบสนองความต้องการในตลาดเป้าหมายมากกว่าเพื่อการแสวงหาแหล่งต้นทุนที่ถูก
- 2) ประสิทธิภาพของแรงงาน เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากกว่าต้นทุนแรงงานที่ต่ำกว่า
- 3) โครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น ควรมีการวางแผนระยะยาวเพื่อการก่อสร้างและบริหารจัดการด้านโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นให้เพียงพอต่อปริมาณการลงทุนที่ขยายเพิ่มมากขึ้น
- 4) โครงสร้างภาษีที่เหมาะสม โปร่งใส และมีความแน่นอนชัดเจนของประเทศเป้าหมาย มีความสำคัญมากกว่าการให้สิทธิพิเศษทางภาษีระยะสั้นเพื่อการลงทุน
- 5) เสถียรภาพทางการเมือง และสภาพแวดล้อมที่สร้างความปลอดภัยทั้งในแง่ชีวิตและทรัพย์สินของนักลงทุนต่างชาติ รวมถึงการที่ประชากรท้องถิ่นให้การยอมรับต่างชาติ
- 6) ธรรมาภิบาลและความโปร่งใสของระบบราชการ รวมถึงกระบวนการออกใบอนุญาตต่าง ๆ ทัศนคติและความซับซ้อนของระบบราชการของประเทศเป้าหมาย
- 7) ระบบกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย รวมถึงระบบการกำกับดูแลที่โปร่งใส การรักษาสัญญา การปฏิบัติที่เท่าเทียมกันระหว่างคนชาติกับต่างชาติ

นันทพร พงศ์พัฒนานนท์ และชิตชนก อันโนนจารย์ (2555) ได้กล่าวถึงแรงจูงใจสำคัญที่ทำให้คนไทยออกไปลงทุนทางตรงในต่างประเทศ กล่าวคือ การลงทุนทางตรงในต่างประเทศของนักลงทุนไทยอาจไม่ได้มาจากแรงจูงใจอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่จะขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์หลักของนักลงทุนและปัจจัยแวดล้อมของประเทศที่จะไปลงทุน โดยแบ่งแรงจูงใจหลักออกได้ 3 ประการ ได้แก่ (1) เพื่อแสวงหาตลาดใหม่หรือรักษาส่วนแบ่งตลาดเดิมในประเทศที่มีตลาดขนาดใหญ่หรือมีแนวโน้มที่จะเติบโตสูง (Market Seeking) (2) เพื่อแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติและเข้าถึงวัตถุดิบที่ถูกกว่าในประเทศ (Resource Seeking) และ (3) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ (Efficiency Seeking) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ในกรณีเพื่อแสวงหาตลาดใหม่ (Market Seeking) นั้น ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาเศรษฐกิจไทยเติบโตในอัตราที่น้อยกว่าเศรษฐกิจของประเทศอื่นในภูมิภาค อีกทั้งจำนวนประชากรวัยทำงานผู้ซึ่งมีกำลังซื้อสินค้าสูงกว่าประชากรวัยอื่นก็ยิ่งต่ำกว่าหลายประเทศในภูมิภาคเช่นกัน ดังนั้น นักลงทุนไทยหลายรายจึงมีแรงจูงใจที่จะไปลงทุนทางตรงในต่างประเทศ เพื่อแสวงหาตลาดใหม่ที่มีขนาดใหญ่และกำลังซื้อสูง โดยเฉพาะในจีน อินเดีย และอินโดนีเซียเป็นสำคัญ

2) กรณีเพื่อแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติและเข้าถึงวัตถุดิบ (Resource Seeking) นักลงทุนไทยจะเน้นการออกไปลงทุนทางตรงในประเทศที่มีความสมบูรณ์ในทรัพยากรธรรมชาติเพื่อเข้าถึงวัตถุดิบที่มีราคาถูก ซึ่งจะช่วยยกระดับความสามารถในการแข่งขันของบริษัทได้ ทั้งนี้ หากเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคอาเซียนพบว่า หลายประเทศยังคงมีทรัพยากรการผลิตที่อุดมสมบูรณ์มากกว่าไทย อาทิ เมียนมาร์และเวียดนามจะมีแหล่งผลิตไฟฟ้าและแก๊สธรรมชาติที่สำคัญ อินโดนีเซียมีแหล่งน้ำมันดิบ ขณะที่ลาวและกัมพูชามีแหล่งกลสิกรรม เป็นต้น ส่วนประเทศที่พัฒนาแล้วบางประเทศก็มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์มากกว่าไทยเช่นกัน อาทิ ออสเตรเลียส่วนหนึ่งเห็นได้จากออสเตรเลียมีส่วนการส่งออกแร่และโลหะที่สูงเมื่อเทียบกับอีกหลายประเทศ ขณะที่ค่าจ้างแรงงานเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ผลักดันให้ภาคธุรกิจไทยออกไปลงทุนยังต่างประเทศมากขึ้น เนื่องจากค่าจ้างแรงงานของไทยค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับหลายประเทศในเอเชีย อาทิ กัมพูชา เวียดนาม อินโดนีเซีย และจีน และมีแนวโน้มสูงขึ้นต่อเนื่องอีกจากนโยบายการปรับค่าจ้างขั้นต่ำเป็น 300 บาท ประกอบกับภาวะตลาดแรงงานไทยมีความตึงตัวมาก ส่งผลให้เริ่มมีอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเป็นหลักของไทย อาทิ สิ่งทอ เริ่มมีการย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศเพื่อนบ้านซึ่งมีค่าแรงต่ำกว่าและมีการให้สิทธิพิเศษต่าง ๆ ในการลงทุน

3) สำหรับการลงทุนทางตรงในต่างประเทศเพื่อแสวงหาประสิทธิภาพ (Efficiency Seeking) ของนักลงทุนไทยนั้น ส่วนใหญ่เป็นการลงทุนในประเทศที่มีความสามารถหรือความถนัดในการผลิต อาทิ กลุ่มธุรกิจผลิตอัญมณี ที่นอกจากจะแสวงหาตลาดและวัตถุดิบแล้วยังแสวงหาประสิทธิภาพโดยขยายฐานการผลิตไปยังประเทศที่มีความสามารถในการผลิต อาทิ เยอรมนี เวียดนาม และอินโดนีเซีย ส่วนกลุ่มธุรกิจอาหารกระป๋องและอาหารทะเลแช่แข็ง ได้มีการออกไปลงทุนในสหรัฐอเมริกา เพื่อแสวงหาเทคโนโลยีการผลิตที่ดีกว่าในประเทศ

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลกับการลงทุนต่างประเทศ

Hill, Wee & Udayasankar (2012) อธิบายแนวคิดเกี่ยวกับเครื่องมือด้านนโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาล (Government Policy Instruments) ที่มีต่อการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศ โดยแบ่งเป็นการใช้นโยบายสำหรับรัฐบาลของประเทศผู้ออกไปลงทุน หรือประเทศแม่ (Home Countries) และสำหรับรัฐบาลของประเทศผู้รับการลงทุน (Host Countries)

กรณีประเทศผู้ออกไปลงทุนนั้น รัฐบาลของประเทศผู้ออกไปลงทุนสามารถใช้นโยบายทั้งเพื่อส่งเสริม (Encourage) และจำกัด (Restrict) การไปลงทุนของธุรกิจเอกชนได้ โดยเครื่องมือทางนโยบายเพื่อส่งเสริมการออกไปลงทุนต่างประเทศนั้น รัฐบาลอาจใช้เครื่องมือทางนโยบายได้ 4 ประการ คือ (1) การประกันการลงทุนโดยรัฐบาล เพื่อคุ้มครองความเสี่ยงสำคัญ ๆ จากการไปลงทุนต่างประเทศ อาทิ ความเสี่ยงจากการเวนคืนหรือยึด

กิจการเป็นของรัฐ (Expropriation หรือ Nationalization) ความสูญเสียจากสงคราม และการโอนเงินกำไรกลับสู่ประเทศแม่ไม่ได้ ซึ่งการประกันการลงทุนดังกล่าวจะช่วยคุ้มครองนักลงทุนของตนจากภาวะความไม่สงบทางการเมืองของประเทศที่ออกไปลงทุนได้ (2) การจัดตั้งกองทุนเฉพาะหรือการให้สินเชื่อของรัฐบาลผ่านธนาคารให้แก่บริษัทที่ต้องการออกไปลงทุนในประเทศกำลังพัฒนา (3) การจัดทำสัญญาการเว้นการเก็บภาษีซ้อน (Double Taxation Agreement) กับต่างประเทศ เพื่อหลีกเลี่ยงกับเก็บภาษีเงินได้ที่ซ้ำซ้อนกันจากแหล่งรายได้เดียวกัน และ (4) การใช้อิทธิพลทางการเมืองระหว่างประเทศ (Political Influence) เพื่อกดดันประเทศผู้รับการลงทุนให้ผ่อนคลายข้อจำกัดในการรับการลงทุนจากบริษัทของผู้ออกไปลงทุน

สำหรับเครื่องมือทางนโยบายเพื่อจำกัดการออกไปลงทุน รัฐบาลสามารถใช้เครื่องมือ 3 ประการ ได้แก่ (1) การจำกัดการเคลื่อนย้ายเงินทุนออกไปต่างประเทศ (Limit Capital Outflow) เพื่อป้องกันปัญหาด้านดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ เช่นกรณีประเทศอังกฤษเคยใช้มาตรการด้านกฎระเบียบควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน (Exchange-Control Regulations) เพื่อจำกัดจำนวนเงินทุนที่จะไหลออกไปต่างประเทศ เป็นต้น (2) ใช้มาตรการด้านกฎเกณฑ์ทางภาษี (Tax Rules) เพื่อจูงใจให้บริษัททำธุรกิจในประเทศแทน เช่นกรณีประเทศอังกฤษกำหนดอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลของเงินได้จากต่างประเทศที่สูงกว่าอัตราภาษีเงินได้ฯ ในประเทศ เป็นต้น และ (3) ใช้เหตุผลทางการเมือง (Political Reasons) เพื่อจำกัดการออกไปลงทุนทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่นกรณีที่เป็นการนั้น สหรัฐฯ ได้ออกกฎหมายห้ามบริษัทของสหรัฐฯ ไปลงทุนในประเทศคิวบาและอิหร่าน เป็นต้น สงครามไม่เป็นทางการ เช่นการกดดันไม่ให้บริษัทของสหรัฐฯ ไปลงทุนในประเทศแอฟริกาใต้เพื่อกดดันให้แอฟริกาเปลี่ยนกฎหมายแบ่งแยกสีผิว เป็นต้น

กรณีประเทศผู้รับการลงทุน (Host Countries) รัฐบาลของประเทศผู้รับการลงทุนสามารถใช้นโยบายทั้งเพื่อส่งเสริมและจำกัดการเข้ามาลงทุนของธุรกิจเอกชนต่างชาติได้เช่นกัน โดยนโยบายเพื่อส่งเสริมการลงทุนต่างชาตินั้น สามารถใช้เครื่องมือทางนโยบาย 3 ประการเพื่อจูงใจให้ต่างชาติมาลงทุน ได้แก่ (1) ให้สิทธิลดหย่อนทางภาษี (Tax Concessions) (2) ให้สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ (Low-Interest Loans) และ (3) การให้หรืออุดหนุน (Grants or Subsidies) สำหรับการใช้นโยบายเพื่อจำกัดการลงทุนของต่างชาติ รัฐบาลอาจใช้นโยบาย 2 ประการ ได้แก่ (1) การจำกัดสัดส่วนการเป็นเจ้าของโดยต่างชาติ (Foreign Ownership Restraints) ซึ่งมีหลากหลายรูปแบบ เช่น การห้ามไม่ให้ต่างชาติประกอบธุรกิจบางสาขา การจำกัดสัดส่วนการถือหุ้นของต่างชาติไม่ให้เกินร้อยละ 25 เป็นต้น และ (2) การกำหนดเงื่อนไขเพื่อการปฏิบัติ (Performance Requirements) ซึ่งมีหลากหลายรูปแบบเช่นเดียวกัน เช่น การกำหนดให้ใช้วัตถุดิบในประเทศ (Local Content) การตั้งเงื่อนไขในการส่งออก การกำหนดให้มีการถ่ายโอนเทคโนโลยี และการกำหนดสัดส่วนผู้บริหารท้องถิ่น เป็นต้น

สำหรับกรณีของประเทศไทย มีแนวคิดเกี่ยวกับนโยบายของภาครัฐไทยที่มีผลต่อการออกไปลงทุนทางตรงของนักลงทุนไทยในต่างประเทศ โดย นันทพร พงศ์พัฒนานนท์ และชิตชนก อันโนนจารย์ (2555) ได้กล่าวถึงอุปสรรคสำคัญต่อการลงทุนทางตรงในต่างประเทศของไทย และสิ่งที่ภาครัฐและภาคเอกชนควรทำสรุปได้ดังนี้

กรณีอุปสรรคสำคัญต่อการลงทุนทางตรงในต่างประเทศของไทย นั้น ยังมีปัจจัยอื่นนอกเหนือจาก มาตรการเงินทุนเคลื่อนย้ายด้านขาออกสำหรับการไปลงทุนในต่างประเทศ ซึ่งถูกมองว่าไม่ใช่อุปสรรคสำคัญ เนื่องจากธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ได้ให้มาตรการผ่อนคลายเป็นบริษัทไทยออกไปลงทุนทางตรงใน ต่างประเทศได้เสรีมากขึ้นแล้ว แต่ที่เป็นอุปสรรคสำคัญซึ่งมีส่วนทำให้ระดับการลงทุนทางตรงในต่างประเทศ ของไทยอยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับหลายประเทศ ได้แก่ ปัญหาด้านภาษี ข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน (Source of Funding) และอุปสรรคอื่น ๆ อาทิ การขาดความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมในประเทศเป้าหมาย ความแปลกใหม่และความซับซ้อนของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศที่จะไปลงทุน อาทิ ภาษา วัฒนธรรม กฎหมาย รวมทั้งการขาดผู้ให้บริการด้านข้อมูลเชิงลึกและครบวงจรเกี่ยวกับประเทศเป้าหมาย โดยปัญหาด้านภาษีนี้นับถือเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการลงทุนทางตรงในต่างประเทศของนักลงทุน ไทย อาทิ (1) อัตราภาษีเงินได้จากต่างประเทศของไทย (Foreign-Sourced Income) ยังค่อนข้างสูง ขณะที่ หลายประเทศ เช่น สิงคโปร์ มาเลเซียและฮ่องกง รายได้จากต่างประเทศจะได้รับการยกเว้นภาษี (2) กระบวนการในทางปฏิบัติสำหรับการขอคืนภาษีของไทยมีความซับซ้อนและยุ่งยาก ทำให้ประโยชน์ที่ภาคเอกชน ไทยควรได้รับจากการมีอนุสัญญาภาษีซ้อน (Double Tax Agreement: DTA) ของทางการไทยลดลง นอกจากนี้ ในทางปฏิบัติบางครั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐยังขาดความเข้าใจในอนุสัญญาดังกล่าว ทำให้ยังคงมีการเรียกเก็บภาษีจาก ภาคเอกชนเช่นกัน (3) การขาดมาตรการสนับสนุนด้านภาษีอื่น ๆ อาทิ การนำค่าใช้จ่ายในการสำรวจตลาด ต่างประเทศมาเป็นค่าลดหย่อนทางภาษี ขณะที่มาเลเซียและสิงคโปร์สามารถนำค่าใช้จ่ายของโครงการพัฒนาการ ลงทุนในต่างประเทศมาหักลดหย่อนภาษีได้ถึง 2 เท่า นอกจากนี้ การจัดเก็บภาษีเงินได้จากต่างประเทศของไทย ยังส่งผลต่อการเลือกประเทศที่จะไปลงทุนด้วย เช่น การที่ไทยยังจัดเก็บภาษีเงินได้จากต่างประเทศในรูปของ Capital Gain อยู่ (เงินปันผลได้รับการยกเว้นแบบมีเงื่อนไข) ส่งผลให้บริษัทไทยมักไปลงทุนผ่านประเทศที่เป็น Tax Haven อาทิ สิงคโปร์ หมู่เกาะเคย์แมน และฮ่องกง โดยการจัดตั้งบริษัทในรูป Holding Companies ก่อนที่ จะไปลงทุนในธุรกิจของอีกประเทศหนึ่งซึ่งเป็นประเทศที่สาม เพื่อที่ว่าหากมีรายได้จากการขายหุ้นจากประเทศที่ สามที่เป็น Capital Gain จะไม่เสียภาษีในประเทศที่เป็น Tax Haven และเมื่อนำเงินทุนกลับไทยในรูปของเงิน ปันผลก็จะได้รับการยกเว้นภาษี สรุปได้ว่าทางการไทยเองก็ไม่สามารถจัดเก็บภาษีได้ ขณะเดียวกันภาคเอกชนไทย ก็มีต้นทุนในการบริหาร

สำหรับข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน (Sources of Fund) นั้น ปัจจุบันธุรกิจไทย โดยเฉพาะธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ยังคงมีปัญหาการเข้าถึงและการใช้บริการทางการเงินของ สถาบันการเงินในระบบ เนื่องจากต้นทุนการกู้ยืมสูง และมีข้อจำกัดในการขอรับสินเชื่อหรือการได้รับสินเชื่อ ไม่เพียงพออันเป็นผลจากการที่สถาบันการเงินมักถือว่า SMEs เป็นธุรกิจที่มีความเสี่ยงสูง ประกอบกับ SMEs ยัง ไม่สามารถระดมทุนระยะยาวผ่านตลาดทุนไทยได้มากนัก นอกจากนี้ การระดมทุนในลักษณะการออกหุ้นกู้ที่เป็น สกุลเงินตราต่างประเทศ (FX Bond) ยังมีข้อจำกัด แม้ว่าปัจจุบันบริษัทไทยจะสามารถระดมทุนที่เป็นเงินตรา ต่างประเทศในไทยได้ แต่ยังคงขาดความคล่องตัวเพราะยังมีเกณฑ์ของทางการที่เกี่ยวข้องทั้งของ ธปท. ที่ยังจำกัด ผู้ซื้อตราสารที่ออกขายเหล่านั้น และยังคงต้องขออนุญาตเป็นรายการรวมถึงเกณฑ์การออกตราสารหนี้ของ คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ที่มีความซับซ้อน ส่งผลให้บริษัทไทยบางราย

เลือกระดมทุนผ่านวิธีอื่น ๆ อาทิ (1) กู้เงินตราต่างประเทศจากธนาคารพาณิชย์ในไทยหรือกู้จากต่างประเทศโดยตรง หรือ (2) การออก FX Bond ขายในต่างประเทศ ซึ่งมีต้นทุนในการระดมทุนที่สูงกว่าโดยเปรียบเทียบ สำหรับการสนับสนุนแหล่งเงินทุนของภาครัฐ และองค์กรที่เกี่ยวข้องของไทยให้กับบริษัทที่ต้องการออกไปลงทุนทางตรงในต่างประเทศนั้น พบว่า ภาครัฐของไทยมีการสนับสนุนแหล่งเงินทุนแก่ภาคธุรกิจไม่มากนัก ขณะที่ภาครัฐของประเทศอื่น ๆ มีการสนับสนุนในหลายรูปแบบทั้งผ่านสถาบันการเงินของภาครัฐ การจัดตั้งกองทุนสนับสนุนเป็นพิเศษ ซึ่งสามารถกล่าวสรุปเป็นรายประเทศได้ ดังนี้

(1) เกาหลีใต้ ได้จัดตั้งกองทุน Economic Development Cooperation Fund (EDCF) โดย EXIM Bank เพื่อให้สินเชื่อแก่ธุรกิจของเกาหลีใต้ในการนำไปพัฒนาสาธารณูปโภคและพัฒนาธุรกิจในประเทศกำลังพัฒนาที่ตนจะไปลงทุนในอัตราดอกเบี้ยต่ำ (ร้อยละ 0.01-2.5 ต่อปี) นอกจากนี้ กองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติเกาหลีใต้ ยังมีบทบาทในการสนับสนุนการลงทุนทางตรงในต่างประเทศโดยการจัดทำโครงการความร่วมมือกับบริษัทขนาดใหญ่ 12 บริษัทที่เรียกว่าโครงการ “Won8tn” ในวงเงิน 8 ล้านล้านวอน (ประมาณ 7 พันล้านดอลลาร์ สรอ.) เพื่อออกไปซื้อกิจการในต่างประเทศ โดย NPS และบริษัทเอกชนออกเงินคนละครั้ง และมีระยะเวลาในการสนับสนุนเงินทุน 4 ปี

(2) มาเลเซีย-สิงคโปร์ ร่วมกันจัดตั้งกองทุน The Malaysia-Singapore Third Country Business Development Fund (MSBF) เพื่อสนับสนุนเงินทุนจำนวนครึ่งหนึ่งของต้นทุนในการทำ Feasibility Study ของธุรกิจมาเลเซียและสิงคโปร์ในประเทศที่สาม และการทำโครงการร่วมลงทุนทางตรงในต่างประเทศของธุรกิจมาเลเซียและสิงคโปร์ ซึ่งธุรกิจที่สามารถขอรับการสนับสนุนจากกองทุนนี้ คือ ธุรกิจในการพัฒนาสาธารณูปโภค การท่องเที่ยว การก่อสร้าง ภาคเทคโนโลยีสารสนเทศ การค้า และภาคบริการ

(3) จีน ได้จัดตั้งกองทุน Small and Medium-Sized Enterprise International Market Development Fund (SMEIMDF) โดยกระทรวงการค้าต่างประเทศและความร่วมมือทางเศรษฐกิจ (Ministry of Foreign Trade and Economic Cooperation) และกระทรวงการคลัง เพื่อสนับสนุนเงินทุนร้อยละ 50 (และร้อยละ 70 แก่ SMEs ที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน) แก่โครงการที่มีค่าใช้จ่ายไม่ต่ำกว่า 10,000 หยวน (ประมาณ 5 หมื่นบาท) ในการจัดแสดงสินค้าในต่างประเทศ การสำรวจตลาดต่างประเทศ การเข้าร่วมประชุมในต่างประเทศ และการฝึกอบรมในต่างประเทศ

สำหรับกรณีสิ่งที่ภาครัฐและเอกชนควรทำสนับสนุนการลงทุนทางตรงในต่างประเทศของไทยอย่างมีประสิทธิภาพนั้น นันทพร พงศ์พัฒนานนท์ และชิตชนก อันโนนจารย์ (2555, น. 6-7) อธิบายว่า จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมืออย่างบูรณาการจากทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งสามารถสรุปแนวทางที่สำคัญได้กล่าวคือ บทบาทหลักของหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ การดำเนินนโยบายที่เอื้อต่อการลงทุนในต่างประเทศของภาคเอกชนโดยเฉพาะมาตรการทางภาษี โดย (1) ภาครัฐควรจัดเกณฑ์การเสียภาษีที่ซับซ้อนจากการลงทุนในต่างประเทศเพื่อลดภาระและต้นทุนการบริหารจัดการของภาคเอกชน (2) ภาครัฐสามารถสนับสนุนเงินทุนแก่ธนาคารของรัฐโดยเฉพาะธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (EXIM Bank) เพื่อให้ EXIM Bank มีแหล่งเงินทุนเพิ่มเติมสำหรับภาคเอกชนที่ต้องการเงินทุนไปลงทุนในต่างประเทศ ทั้งนี้ ธนาคารของรัฐต่าง ๆ

ควรจะต้องเน้นการให้ความสะดวกด้านสินเชื่อและบริการทางการเงินที่ครบวงจรแก่นักลงทุนมากขึ้น (3) ภาครัฐควรลดกฎเกณฑ์ที่เป็นข้อจำกัดในการระดมทุนโดยการออกตราสารที่เป็นสกุลเงินตราต่างประเทศในไทย (FX Bond) เพื่อเอื้อให้เกิดความคล่องตัวในการระดมทุน ซึ่งนอกจากจะช่วยให้ผู้ประกอบการมีทางเลือกในการระดมทุนแล้ว ยังอาจเป็นอีกหนึ่งช่องทางการลงทุนสำหรับคนไทยด้วย และท้ายสุดจะช่วยให้ตลาดตราสารหนี้ของไทยพัฒนาขึ้น และ (4) ภาครัฐควรมีการตั้งหน่วยงานกลางแบบ One-Stop Service ที่ทำหน้าที่เชิงรุกในการให้ความรู้ ชี้แนะโอกาสทางธุรกิจ กลยุทธ์การทำธุรกิจในต่างประเทศ รวมทั้งช่วยจัดหาที่ปรึกษาทางธุรกิจ (Strategic Partners) เพื่อช่วยให้คำแนะนำแก่ภาคเอกชนไทยในการดำเนินธุรกิจในต่างประเทศหรือจับคู่กับธุรกิจไทยกับนักธุรกิจในท้องถิ่นของประเทศนั้น ๆ (Local Partners) ที่ทราบถึงกฎระเบียบหรือตลาดในประเทศเหล่านั้นเป็นอย่างดี ทั้งนี้ แนวทางหนึ่งที่รัฐบาลสามารถทำได้เลย คือการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในระดับรัฐต่อรัฐ โดยเฉพาะกับประเทศที่มีกฎระเบียบที่ซับซ้อนและเข้มงวด เพื่อช่วยสนับสนุนภาคเอกชนในการเจรจาด้านการลงทุนระหว่างประเทศ

2.3 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.3.1 สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (2555) ได้ทำการศึกษามาตรการส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศโดยกรณีของประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์มีมาตรการส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศดังนี้

2.3.1.1 กรณีศึกษาประเทศมาเลเซีย

1) มาตรการภาษี

1.1) อนุญาตให้นำเงินลงทุนซื้อบริษัทในต่างประเทศมาหักเป็นค่าใช้จ่ายภายในประเทศเป็นเวลา 5 ปี ในกรณีซื้อกิจการเพื่อให้ได้มาซึ่งฐานการผลิตสินค้าใช้เทคโนโลยีสูงหรือเพื่อให้ได้มาซึ่งตลาดในต่างประเทศ โดยเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546

1.2) อนุญาตให้นำค่าใช้จ่ายในการพัฒนาโครงการในต่างประเทศมาหักภาษีได้

1.3) ยกเว้นภาษีสำหรับรายได้ที่นำกลับเข้าประเทศ โดยเริ่มในปี พ.ศ. 2538

1.4) มีการจัดทำอนุสัญญาว่าด้วยการเว้นการเก็บภาษีซ้อนกับประเทศต่าง ๆ

70 ประเทศ

2) มาตรการทางการเงิน

2.1) มาตรการช่วยเหลือทางการเงินให้แก่บริษัทที่ลงทุนในต่างประเทศโดยมีการจัดตั้งกองทุน Overseas Investment Fund มูลค่า 100 ล้านริงกิต หรือ 1,000 ล้านบาทเพื่อสนับสนุนโครงการที่ลงทุนในต่างประเทศในช่วงเริ่มต้น

2.2) จัดตั้งกองทุนส่งเสริมการลงทุนในสาขาบริการ (Service Export Fund) โดยให้เงินช่วยเหลือในรูปชดเชยค่าใช้จ่ายในการรับงานก่อสร้างในต่างประเทศ อาทิ ค่าใช้จ่ายเพื่อจัดทำการศึกษาค่าความเหมาะสมของโครงการ และค่าใช้จ่ายในการประมูลโครงการในกรณีที่ผู้ประกอบการแพ้การประมูล ซึ่งผู้ประกอบการก่อสร้างสามารถขอให้กองทุนฯ ชดเชยได้ในอัตราร้อยละ 100 และร้อยละ 50 ตามลำดับ

2.3) ให้สินเชื่อแก่ผู้ไปลงทุนในต่างประเทศผ่าน The Export-Import Bank of Malaysia Berhad (EXIM Bank) โดย EXIM Bank ได้สนับสนุนด้านเงินกู้ระยะกลางและระยะยาวแก่ธุรกิจที่ไปลงทุนในต่างประเทศ และมีการประกันความเสี่ยงด้านสินเชื่อให้แก่ธุรกิจดังกล่าว นอกจากนี้ เพื่อเพิ่มศักยภาพของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก ในปี พ.ศ. 2548 ภาครัฐจึงได้จัดตั้ง SME Bank เพื่อสนับสนุนด้านสินเชื่อผ่านธนาคารดังกล่าวให้แก่ธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กที่ออกไปลงทุนในต่างประเทศอีกด้วย

3) มาตรการอำนวยความสะดวก

3.1) นำคณะนักลงทุนไปศึกษาสู่ทางการลงทุน

3.2) จัดทำข้อมูลพื้นฐานของประเทศต่าง ๆ เพื่อให้บริการแก่นักลงทุน

3.3) จัดตั้ง The South – South Information Gateway (SSIG) เพื่อเป็นศูนย์รวบรวมข้อมูลของการทำธุรกิจในต่างประเทศ และเป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ในการลงทุนในต่างประเทศระหว่างกัน

3.4) อำนวยความสะดวกและแก้ไขปัญหาของนักลงทุนที่ไปลงทุนในต่างประเทศ

2.3.1.2 กรณีศึกษาประเทศสิงคโปร์

1) มาตรการด้านภาษี

1.1) มาตรการหักค่าใช้จ่ายได้เป็น 2 เท่าสำหรับการพัฒนาโครงการลงทุนในต่างประเทศ (Double Deduction for Overseas Investment Development Expenditure – DD) เป็นวงเงินรายละไม่เกิน 200,000 เหรียญสิงคโปร์

1.2) ลดอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลลงเหลือร้อยละ 5 และ 15 จากปกติที่อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลอยู่ที่ร้อยละ 17 เป็นระยะเวลานาน 3-5 ปี สำหรับอุตสาหกรรมนำร่องที่ไปลงทุนในต่างประเทศ

1.3) ยกเว้นภาษีสำหรับรายได้ที่นำกลับเข้าประเทศ โดยเริ่มในปี พ.ศ. 2546

1.4) มาตรการภาษีภายใต้ Global Trader Program เพื่อสนับสนุนให้บริษัทในประเทศสิงคโปร์เป็นศูนย์กลางการค้า และการลงทุนในภูมิภาคในธุรกิจปิโตรเลียม และผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม การค้าส่งสินค้าเกษตรเพื่อการบริโภค วัสดุก่อสร้าง ผลิตภัณฑ์เพื่อการบริโภค ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ชิ้นส่วนเครื่องจักร ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ และเหมืองแร่ โดยกำหนดให้ธุรกิจดังกล่าวเสียภาษีในอัตราร้อยละ 10 เป็นระยะเวลานาน 5 ปี ทั้งนี้ อาจมีการต่อรองให้เสียภาษีในอัตราร้อยละ 5 ได้เป็นรายกรณีไป

1.5) จัดทำความตกลงว่าด้วยการเว้นการเก็บภาษีซ้อน (Double Taxation Agreement) กับประเทศต่าง ๆ ประมาณ 87 ประเทศ ในปี พ.ศ. 2555

2) มาตรการด้านการเงิน

2.1) กองทุน Regionalization Financing Scheme (RFS) สนับสนุนเงินกู้ดอกเบี้ยอัตราคงที่แก่ SMEs ของสิงคโปร์ซึ่งมีสินทรัพย์ไม่เกิน 30 ล้านเหรียญสิงคโปร์ หรือประมาณ 750 ล้านบาท เป็นวงเงินสินเชื่อรายละไม่เกิน 10 ล้านเหรียญสิงคโปร์ หรือประมาณ 250 ล้านบาท เพื่อนำเงินไปลงทุนในต่างประเทศ สำหรับนำไปซื้อเครื่องจักรหรือก่อสร้างอาคารโรงงานโดยกำหนดต้องเป็นบริษัทที่มีสิงคโปร์ถือหุ้นอยู่กว่าไม่ต่ำกว่า 51%

2.2) สนับสนุนด้านเงินทุนให้แก่ธุรกิจ SMEs ที่มีเทคโนโลยีขั้นสูง ผ่าน Enterprise Fund หรือกองทุนวิสาหกิจ

2.3) Internationalization Finance (IF) Scheme เป็นโครงการที่สนับสนุนด้านเงินทุน โดยผ่านการให้กู้ยืมเงินแก่บริษัทสัญชาติสิงคโปร์ เพื่อขยายการลงทุนในต่างประเทศ สูงสุดไม่เกิน 15 ล้านเหรียญสหรัฐฯ

2.4) Loan Insurance Scheme II เป็นโครงการที่สนับสนุนด้านการประกันความเสี่ยงการผิดนัดชำระหนี้ร้อยละ 50 ของ SMEs และบริษัทข้ามชาติ (Internationalizing Singapore Company: ISC) ที่กู้ยืมเงินระยะสั้นเพื่อการลงทุนในประเทศและต่างประเทศ ได้แก่ การสร้างธุรกิจใหม่ การสร้างคลังสินค้า ศูนย์กระจายสินค้า การขยายกำลังการผลิต การเพิ่มประเภทผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายมากขึ้น เงินทุนเพื่อการดำเนินงาน การขยายกิจการไปยังตลาดใหม่ ๆ การขยายช่องทางการจัดจำหน่าย การเป็นเจ้าของกิจการในต่างประเทศ

2.5) Local Enterprise Association Development Program (LEAD) เป็นโครงการที่ให้การสนับสนุนเงินทุนให้ไปนำร่องการลงทุนต่างประเทศ และนำเทคโนโลยีมาถ่ายทอดให้กับ SMEs ภายในประเทศ

2.6) Trade Credit Insurance เป็นการให้ความรู้แก่บริษัทสิงคโปร์ด้านการเงิน และการบริหารความเสี่ยงการไม่ชำระค่าสินค้าของลูกค้าทั้งในประเทศ และต่างประเทศ โดยภาครัฐให้การสนับสนุนค่าเบี้ยประกันความเสี่ยงจากการไม่ชำระค่าสินค้าของลูกค้าทั้งในประเทศและต่างประเทศ ร้อยละ 50 สูงสุดไม่เกิน 100,000 เหรียญสิงคโปร์ต่อบริษัทเป็นระยะเวลานาน 1 ปี

2.7) Internationalization Road-mapping Program (IRP) เป็นโครงการที่จัดตั้งขึ้นเพื่อสนับสนุนด้านเงินทุนเพื่อการจ้างที่ปรึกษาวางแผนกลยุทธ์การลงทุนระหว่างประเทศ ร้อยละ 70 สูงสุดไม่เกิน 300,000 เหรียญสิงคโปร์ ทั้งนี้จะมีการพิจารณาให้เป็นรายกรณีเพื่อป้องกันมิให้เกิดความผิดพลาดในการลงทุนในต่างประเทศ

2.8) Growth Financing Program เป็นโครงการที่สนับสนุนการร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและเอกชนในต่างประเทศ เพื่อการขยายตลาด สร้างความเจริญเติบโตให้กับธุรกิจ หรือการแสวงหาเทคโนโลยีและนวัตกรรมให้กับธุรกิจ โดย Economic Development Board (EDB) จะสนับสนุนเฉพาะในระยะเริ่มแรก โดยสนับสนุนเงินร่วมลงทุนในต่างประเทศ ร้อยละ 50 ของเงินที่ได้รับจากการร่วมลงทุนกับบริษัทอื่นในต่างประเทศ ทั้งนี้ให้ถือว่าภาครัฐ และบริษัทอื่นในต่างประเทศเป็นหุ้นส่วนของการลงทุนด้วย และภาครัฐจะให้การสนับสนุนเงินร่วมลงทุนสูงสุดไม่เกิน 1 ล้านเหรียญสหรัฐฯ แต่มีเงื่อนไขว่าบริษัทร่วมลงทุนจากต่างประเทศจะต้องร่วมลงทุนอย่างน้อย 500,000 เหรียญสหรัฐฯ

2.9) Regionalization Training Scheme (RTS) เป็นการให้เงินทุนเพื่อสนับสนุนการฝึกอบรมบุคลากรชาวต่างชาติ

2.10) Patent Application Fund Plus (PAF Plus) เป็นการให้เงินทุนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายและค่าธรรมเนียมการจดสิทธิบัตรในทุกประเทศทั่วโลก ทั้งนี้ไม่รวมถึงค่าใช้จ่ายในการนำเสนอ

รายละเอียดของสิทธิบัตร ค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนา การโอนสิทธิประโยชน์ในสิทธิบัตร ค่าใช้จ่ายในการป้องกันการละเมิดสิทธิบัตร ในช่วงระยะเวลาก่อนการยื่นขอจดสิทธิบัตร ค่าใช้จ่ายในการต่ออายุสิทธิบัตร

3) มาตรการอำนวยความสะดวก

3.1) บริการให้คำแนะนำเชิงลึกเกี่ยวกับการลงทุนในต่างประเทศโดยผู้เชี่ยวชาญ (IE Singapore มีบริการ IE Singapore Advisory Center และ Internationalization Advisory Support สำหรับให้คำปรึกษาเชิงลึกในประเด็นต่าง ๆ โดยไม่คิดมูลค่า ตั้งแต่การจัดตั้งธุรกิจ ข้อกฎหมาย ภาษีอากร คำแนะนำ เกี่ยวกับด้านการเงิน ฯลฯ โดยมีผู้เชี่ยวชาญจากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก จำนวนมากกว่า 200 คน และมีระบบ Expert-Matching ซึ่งจะพิจารณาจากคำถามว่าควรมอบให้ผู้เชี่ยวชาญคนใดตอบ)

3.2) อำนวยความสะดวกด้านข้อมูล การแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่าง ๆ ให้แก่นักลงทุน

3.3) นำคณะนักลงทุนไปศึกษาลู่ทางการลงทุน

3.4) จัดทำข้อมูลพื้นฐานของประเทศต่าง ๆ เพื่อให้บริการแก่นักลงทุน เป็นต้น

3.5) จัดตั้งโรงเรียนนานาชาติในประเทศที่เข้าไปลงทุนเพื่ออำนวยความสะดวกแก่

ครอบครัวนักลงทุน

3.6) จัดตั้งองค์กรความร่วมมือระหว่างภาคเอกชนกับภาครัฐบาล ร่วมกับ ภาครัฐบาลในต่างประเทศที่เข้าไปลงทุน

2.3.1.3 สรุปผลการศึกษานิเทศศาสตร์ของประเทศต่าง ๆ

จากกรณีศึกษาของประเทศต่าง ๆ ข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีมาตรการสนับสนุนทั้งทางด้าน ภาษีอากร มาตรการด้านการเงิน และมาตรการอื่น ๆ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1) สิงคโปร์ มาเลเซีย และจีนมีมาตรการให้หักค่าใช้จ่ายในการพัฒนาโครงการใน ต่างประเทศ เช่น ค่าปรึกษาด้านกฎหมาย (จีน สิงคโปร์) ค่าสำรวจโครงการ (จีน สิงคโปร์) หักภาษีสำหรับ ค่าใช้จ่ายในการพัฒนาโครงการ (มาเลเซีย) เป็นต้น

2) สิงคโปร์ มาเลเซีย และจีนมีมาตรการช่วยเหลือทางการเงินให้แก่บริษัทที่ลงทุนใน ต่างประเทศ โดยสิงคโปร์มีมาตรการให้ความช่วยเหลือไม่เกิน 3 ปี มาเลเซียมีกองทุน Overseas Investment Fund สำหรับสนับสนุนโครงการที่ลงทุนในต่างประเทศในช่วงเริ่มต้น จีนให้เงินกู้โดยไม่เสียดอกเบี้ยเป็นเวลา 1 ปี ให้แก่กิจการเป้าหมาย ได้แก่ เกษตรกรรม ป่าไม้ ประมง เหมืองแร่ รับเหมาก่อสร้างที่ลงทุนในต่างประเทศ

3) มาเลเซียมีมาตรการอนุญาตให้นำเงินลงทุนซื้อบริษัทในต่างประเทศมาหักเป็น ค่าใช้จ่ายภายในประเทศ

4) มาเลเซีย มีการจัดตั้งกองทุนส่งออกงานด้านบริการ (Service Export Fund) โดย ให้เงินช่วยเหลือในรูปแบบชดเชยค่าใช้จ่ายในการรับงานก่อสร้างในต่างประเทศ (Imbursable Grants) อาทิ ค่าใช้จ่ายเพื่อจัดทำการศึกษาความเหมาะสมของโครงการ และค่าใช้จ่ายในการประมูลโครงการในกรณีที่ ผู้ประกอบการแพ้การประมูล ซึ่งผู้ประกอบการก่อสร้างสามารถขอให้กองทุนฯ ชดเชยได้ในอัตราร้อยละ 100

และร้อยละ 50 ตามลำดับ (มาตรการทางการเงินเพื่อสนับสนุนการประกอบธุรกิจอุตสาหกรรมในต่างประเทศ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ตุลาคม 2553)

5) สำหรับมาตรการอำนวยความสะดวกแก่นักลงทุน จะมีเหมือนกันแทบทุกประเทศ เช่น การนำคณะนักลงทุนไปศึกษาลู่ทางการลงทุน การจัดทำข้อมูลพื้นฐานของประเทศต่าง ๆ เป็นต้น

ตารางที่ 2.1

สรุปมาตรการภาษีและการเงินเพื่อสนับสนุนการลงทุนในต่างประเทศของประเทศต่าง ๆ

ประเทศ	การสนับสนุน			สิทธิประโยชน์ภาษี
	เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ/ การประกัน ความเสี่ยง	ผ่อนปรน การควบคุม นำเงินออก	มาตรการ ภาษี	
มาเลเซีย ¹	✓		✓	หักค่าใช้จ่ายสำหรับเงินที่ใช้ในการซื้อ กิจการในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับ เทคโนโลยีและการขยายตลาดเป็นเวลา 5 ปี
สิงคโปร์	✓	✓	✓	หักค่าใช้จ่ายได้สองเท่าสำหรับค่าใช้จ่าย ในโครงการลงทุนในต่างประเทศ
จีน	✓	✓	✓	การทำอนุสัญญาภาษีซ้อน
อินเดีย		✓		
เกาหลีใต้	✓	✓		

ที่มา : UNCTAD รวบรวมโดยสำนักนโยบายภาษี สำนักงานเศรษฐกิจการคลังและคณะผู้วิจัย

ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยเห็นว่าแม้ว่ามาตรการภาษีจะเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศ แต่ยังมีมาตรการด้านอื่น ๆ ที่เป็นปัจจัยช่วยบรรเทาภาระของผู้ประกอบการในการลงทุนในต่างประเทศ อาทิ มาตรการรับประกันความเสี่ยง มาตรการด้านการเงิน อันมีความสำคัญไม่น้อยกว่ามาตรการภาษีเช่นกัน

2.3.2 สุมาลี สถิตชัยเจริญ และมยุร บุญรัตน์ (2554) ได้ศึกษาเกี่ยวกับมาตรการภาษีเพื่อส่งเสริมการลงทุนไทยไปลงทุนในต่างประเทศ และกรณีศึกษาของต่างประเทศ สามารถสรุปได้ดังนี้

¹ ในปี พ.ศ. 2513 มาเลเซียได้ใช้นโยบาย Bumiputera ซึ่งบริษัทจะต้องให้ผู้ถือหุ้นอย่างน้อยร้อยละ 30 เป็นผู้ที่มิใช่ชาติมาเลย์ ทำให้เกิดเงินทุนไหลออกของกลุ่มจีนมาเลย์ อย่างไรก็ตาม การไหลออกของเงินทุนในช่วงปี พ.ศ. 2534 เป็นต้นมา รัฐบาลมาเลเซียได้ให้การสนับสนุนการลงทุนในต่างประเทศผ่านมาตรการภาษี และเงินอุดหนุน ต่อมาในปี พ.ศ. 2546 จึงได้ออกนโยบายการซื้อกิจการเทคโนโลยี และนอกจากนี้ นโยบายการส่งเสริมยังเน้นไปภาคเกษตรเนื่องจากมาเลเซียประสบปัญหาภาคเกษตรไม่สามารถเลี้ยงคนในประเทศได้

ปัจจุบันมาตรการภาษีเพื่อส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศของไทยอยู่บนหลักการเพื่อบรรเทาหรือจัดการภาษีซ้ำซ้อน และให้เป็นการทั่วไป ซึ่งเป็นเพียงการอำนวยความสะดวกไม่ให้ผู้ลงทุนต้องจ่ายภาษีซ้ำซ้อนและไม่ได้เป็นมาตรการสำคัญในการจูงใจให้ไปลงทุนในต่างประเทศ

จากกรณีศึกษาของต่างประเทศพบว่า ประเทศญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกามีมาตรการทางภาษีเพื่อส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศที่มีการกำหนดวัตถุประสงค์เป็นการเฉพาะ กล่าวคือ มีมาตรการภาษีเพื่อส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศที่มีเป้าหมายหลักเพื่อจูงใจให้นำเงินกำไรหรือเงินปันผลกลับประเทศ เพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจในขณะนั้น ในขณะที่สิงคโปร์และมาเลเซียมีการให้สิทธิประโยชน์แบบมีระยะเวลา ตลอดจนมีการกำหนดคุณสมบัติ และเงื่อนไขในการใช้สิทธิประโยชน์ดังกล่าว เพื่อประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจและเป้าหมายของประเทศ

ทั้งนี้ ได้มีข้อเสนอแนะว่า ภาครัฐควรมีความชัดเจนด้านนโยบายในการส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศว่า ควรให้การอุดหนุนผู้ประกอบการมากน้อยเพียงใด และควรพิจารณาความเหมาะสมของมาตรการภาษีใน 3 ประเด็น ได้แก่ (1) รูปแบบการให้สิทธิประโยชน์ เช่น ให้เป็นการทั่วไป หรือ กำหนดกลุ่มเป้าหมาย (2) การกำหนดเงื่อนไขหรือคุณสมบัติของผู้ได้รับสิทธิประโยชน์ และ (3) ระยะเวลาในการให้สิทธิประโยชน์

2.3.3 เวทาค์ พ่วงทรัพย์ และคณะ (2554) ได้ทำการศึกษามาตรการการเงินการคลังเพื่อการลงทุนในต่างประเทศ สรุปได้ว่า ผู้ประกอบการไทยโดยเฉพาะผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเสียเปรียบผู้ประกอบการในต่างประเทศจากภาระภาษีและต้นทุนทางการเงินที่สูงกว่า โดยบางประเทศได้มีการอุดหนุนทางการเงินโดยตรงและมีการอำนวยความสะดวกเป็นพิเศษแก่ธุรกิจเพื่อไปลงทุนต่างประเทศโดยภาครัฐ

นอกจากนี้ หากไม่มีการปรับปรุงการส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศของไทย ปัญหาภาระภาษีที่สูงกว่าประเทศอื่น อาจก่อให้เกิดแนวโน้มสำคัญ ได้แก่ (1) ผู้ประกอบการในไทยเสียเปรียบในการแข่งขัน (2) ผู้ประกอบการในไทยที่ย้ายฐานการผลิตไปต่างประเทศ จะวางแผนภาษีโดยย้ายสำนักงานใหญ่ไปรับรู้รายได้ในต่างประเทศเพื่อลดภาระภาษี (3) ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในไทยจะเสียเปรียบบริษัทขนาดใหญ่และบริษัทข้ามชาติ เนื่องจากไม่สามารถจ้างที่ปรึกษาเพื่อวางแผนภาษี ทำให้มีภาระภาษีที่สูงกว่า (4) บริษัทต่างชาติไม่ใช่ไทยเป็นฐานการค้าการลงทุนระหว่างประเทศ และสำนักงานใหญ่ (Headquarter) เท่าที่ควร (5) ผู้บริหารและบริษัทต่างชาติในไทยไม่ใช่ไทยเป็นฐานบริหารพอร์ตการลงทุน (Portfolio Investment)

ทั้งนี้ ในรายงานดังกล่าวมีข้อเสนอมาตรการ 7 ข้อ ดังนี้

- 1) มาตรการส่งเสริมกองทุนส่วนบุคคลและบัญชีส่วนบุคคลเพื่อการลงทุนในต่างประเทศ
- 2) มาตรการริเริ่มบริษัทเพื่อการลงทุนในต่างประเทศ
- 3) มาตรการศูนย์ปฏิบัติการระหว่างประเทศ
- 4) มาตรการสินเชื่อและประกันความเสี่ยงเพื่อการขยายกิจการต่างประเทศ
- 5) มาตรการบริษัทเพื่อการลงทุนต่างประเทศสำหรับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
- 6) มาตรการอำนวยความสะดวกโดยจัดตั้งสำนักบริการภาษีระหว่างประเทศ
- 7) มาตรการส่งเสริม USD funding

2.3.4 ศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษา สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจ ศศินทร์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

(2555) ได้สรุปจุดยืนระบบการเงินของประเทศไทย คือ “ระบบการเงินเพื่อขับเคลื่อนอุตสาหกรรมและภาคบริการเป้าหมายไทยในกลุ่มประเทศ CLMV” โดยเป็นระบบการเงินเพื่อสนับสนุนความเป็นเลิศของอุตสาหกรรมเป้าหมายในการเชื่อมต่อห่วงโซ่มูลค่าของไทยและกลุ่มประเทศ CLMV โดยได้วิเคราะห์แนวโน้มนโยบายและทิศทางอุตสาหกรรมหรือบริการเป้าหมายที่ต้องการส่งเสริม ซึ่งนำไปสู่การให้ระบบการเงินมีบทบาทในการเป็นตัวสนับสนุนการสร้างรายได้เปรียบหรือสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับประเทศไปยังภาคเศรษฐกิจหรือภาคธุรกิจอุตสาหกรรมเป้าหมายที่สอดคล้องกับทิศทางหรือแนวทางการพัฒนาของประเทศ โดยใช้การวิเคราะห์อุตสาหกรรมเป้าหมายหลักของประเทศไทยผ่านเครื่องมือการวิเคราะห์แบบ BCG Matrix บนพื้นฐานของปัจจัยเอื้อจากตลาดโลก และปัจจัยทางด้านพื้นฐานศักยภาพของประเทศ ซึ่งจากการวิเคราะห์พบว่า อุตสาหกรรมที่ควรได้รับการส่งเสริมมีจำนวน 5 กลุ่มตามลำดับศักยภาพ ได้แก่ (1) อุตสาหกรรมเกษตร เกษตรแปรรูปและอาหาร (2) ภาคบริการการท่องเที่ยวและการให้บริการทางการแพทย์และการพยาบาล (3) ภาคบริการการขนส่งและโลจิสติกส์ (4) อุตสาหกรรมพลังงานทดแทน และ (5) ภาคธุรกิจค้าปลีก-ค้าส่ง

โดยทั้งห้ากลุ่มภาคธุรกิจนี้จะมีลักษณะความต้องการทางการเงินจากลักษณะของกิจกรรมในห่วงโซ่มูลค่าและโครงสร้างหรือลักษณะของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรม โดยสรุปดังนี้

1) ภาคอุตสาหกรรมเกษตร เกษตรแปรรูปและอาหาร: ถือเป็นอุตสาหกรรมเป้าหมายที่ควรได้รับการผลักดันมากที่สุด จากปัจจัยภายนอกที่ส่งเสริมทั้งความขาดแคลนอาหารและราคาอาหารที่ปรับตัวสูงขึ้น และปัจจัยภายในที่ประเทศไทยเป็นประเทศผู้ส่งออกผลิตผลทางการเกษตรอาหารรายใหญ่ของโลกในปัจจุบัน ข้าว ยางพารา มันสำปะหลัง ผลิตภัณฑ์ประมง ปลาแมคเคอเรลและกุ้ง เป็นต้น นอกจากนี้ผู้ประกอบการในประเทศยังมีความเชี่ยวชาญในการเพาะปลูก แปรรูปและส่งออกผลิตผลทางการเกษตรและอาหารอย่างมาก ซึ่งนอกจากจะส่งเสริมขีดความสามารถทางการแข่งขันของไทยแล้ว ยังเป็นประเด็นปัจจัยที่ประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่ม CLMV นั้น เรียกร้องขอการสนับสนุนส่งเสริมจากผู้ประกอบการไทยเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปของประเทศของตน ซึ่งถือเป็นโอกาสที่สำคัญของไทยในการเชื่อมโยงห่วงโซ่มูลค่าและอาศัยกลุ่มประเทศ CLMV เป็นแหล่งวัตถุดิบของอุตสาหกรรมในอนาคตต่อไป

2) ภาคบริการการท่องเที่ยวและการให้บริการทางการแพทย์และการพยาบาล: ประเทศไทยมีศักยภาพเป็นที่ประจักษ์ทางการด้านการท่องเที่ยว จากการจัดอันดับเมืองน่าท่องเที่ยวของนิตยสารท่องเที่ยว นานาประเทศ สำหรับด้านบริการทางการแพทย์นั้น พบว่าประเทศไทยมีผู้ประกอบการที่มีชื่อเสียงทางการรักษาพยาบาลระดับโลก โดยมีมาตรฐานการรักษา และมาตรฐานของบุคลากรทางการแพทย์ที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล โดยเฉพาะกลุ่มประเทศ CLMV ที่มีทักษะชำนาญเชี่ยวชาญด้านบริการทางการแพทย์ในไทย อย่างไรก็ตามทิศทางการที่ปรึกษาได้มองไปถึงประโยชน์ที่อาจเกิดขึ้นหากทั้ง 2 ภาคธุรกิจบริการมีความเชื่อมโยงระหว่างกัน ที่เรียกว่า Medical Tourism หรือ Long stay travel ซึ่งจะช่วยให้ทั้งสองภาคบริการได้ผลดีจากปัจจัยเอื้อที่โลกปรับตัวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุและมีความต้องการภาคธุรกิจเพื่อผู้สูงอายุมากขึ้น อันจะผลักดันให้ไทยเป็นจุดหมายปลายทางที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งในการเข้ามารับการรักษาพยาบาลจากชาวต่างชาติ ทั้งปัจจัย

ทางด้านราคาที่มีอัตราค่ารักษาพยาบาลที่สามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก ปัจจัยทางด้านบริการที่มีอัตราค่ารักษาพยาบาลไม่ต่ำเกินไป ทำให้เป็นที่ยอมรับและมีชื่อเสียงในระดับสากล

3) ภาคการบริการขนส่งและโลจิสติกส์: ภาคการบริการการขนส่งนั้นถือเป็นรากฐานสำคัญที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยช่วยส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมอื่น ๆ ของประเทศ รวมถึงยังสอดคล้องกับปัจจัยเอื้อในระดับภูมิภาคอาเซียนที่ต้องการให้เกิดการเป็นตลาดและฐานการผลิตร่วมกัน โดยมีการเชื่อมต่อที่ครอบคลุมทั้งภูมิภาคเพื่อการเคลื่อนย้ายสินค้าและปัจจัยการผลิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเชื่อมต่อของอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ใน 3 เส้นทางหลัก ได้แก่ North-South Economic Corridor, East-West Economic Corridor, Southern Corridor โดยเส้นทางทั้งสามตัดผ่านไทย ภาคการบริการการขนส่งและโลจิสติกส์ของไทยถือเป็นภาคธุรกิจที่แข็งแกร่งเพราะเมื่อพิจารณาในห่วงโซ่มูลค่านั้น พบว่าในเรื่องของวัสดุและอุปกรณ์ก่อสร้างไทยมีบริษัทใหญ่ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์และมีขีดความสามารถในการขยายธุรกิจไปสู่กลุ่มประเทศ CLMV ในขณะที่ผู้รับเหมาก่อสร้างไทยก็มีผู้รับเหมาก่อสร้างรายใหญ่ที่มีขีดความสามารถในการเข้าไปประมูลงานรับเหมาก่อสร้างให้กับประเทศเพื่อนบ้าน อย่างไรก็ตามในห่วงโซ่มูลค่าการขนส่งผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังเป็นบริษัทขนาดกลางซึ่งยังมีปัญหาในด้านเงินทุนเพื่อการขยายกิจการ ดังนั้นภาคการเงินควรเข้ามาสนับสนุนด้านเงินทุนโดยให้ความสนับสนุนด้านการเข้าถึงเงินทุนและเป็นแหล่งระดมทุนสำคัญให้กับผู้ประกอบการในการขยายกิจการ ในขณะที่บริษัทขนาดใหญ่มีความต้องการในการระดมทุนเพื่อการประมูลและก่อสร้างโครงการขนาดใหญ่ซึ่งต้องอาศัยเงินจำนวนมาก โดยภาคการเงินจะเข้ามามีส่วนสนับสนุนในเรื่องของการระดมทุน เช่น การจัดตั้งกองทุนโครงสร้างพื้นฐาน และการสนับสนุนการควบรวมกิจการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการในห่วงโซ่มูลค่าของอุตสาหกรรม การเชื่อมต่อของไทยในการสร้างประโยชน์ให้แก่ประเทศไทยโดยรวมต่อไป

4) อุตสาหกรรมพลังงานทดแทน: แม้ว่าปัจจัยพื้นฐานและความต้องการพลังงานสะอาด และพลังงานทางเลือกของโลกจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากปัญหาสภาพแวดล้อมแต่ศักยภาพของประเทศไทยทางด้านนวัตกรรม เทคโนโลยีและเงินทุนสำหรับการลงทุนยังมีไม่เพียงพอ การพัฒนาอุตสาหกรรมดังกล่าว แม้ว่าจะไม่เห็นผลในระยะสั้นแต่กลับมีความสำคัญต่อการพัฒนาของประเทศอย่างยิ่งในระยะยาว ดังนั้นภาครัฐควรพิจารณาให้การสนับสนุนการดำเนินการอย่างจริงจังเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับอนาคต

5) ภาคธุรกิจค้าปลีก-ค้าส่ง: มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยเป็นภาคบริการที่สร้างรายได้และสร้างงานให้กับประเทศในสัดส่วนที่สูง ที่สำคัญเป็นภาคธุรกิจหรือภาคการบริการพื้นฐานในการช่วยสนับสนุนการพัฒนาภาคการผลิตอื่น ๆ ของประเทศ โดยสนับสนุนภาคการผลิตของไทยทั้งในด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม ทั้งผู้ผลิตในประเทศและผู้ผลิตที่ขยายไปสู่อาเซียน โดยรองรับการเครือข่ายการผลิต อำนวยความสะดวกและจัดส่งสินค้าไปสู่ผู้บริโภคอาเซียน เมื่อพิจารณาถึงศักยภาพของประเทศไทยในกิจการค้าปลีกค้าส่ง พบว่ายังมีศักยภาพที่ไม่สูงมากนัก ทั้งนี้เนื่องจากโครงสร้างของภาคธุรกิจเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมซึ่งเป็นร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม (ร้านโชห่วย) กระจายอยู่ทั่วประเทศซึ่งต้องเร่งปรับตัวทั้งด้านการบริหารจัดการร้านค้าที่ดีและมีมาตรฐานมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามในส่วนของผู้ประกอบการค้าปลีก

รายได้ใหญ่ของไทยจัดว่ามีศักยภาพมากในการรุกตลาดกลุ่มประเทศ CLMV ที่มีความต้องการซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคเพิ่มมากขึ้น

โดยสรุปจากบทวิเคราะห์ข้างต้นสะท้อนแนวทางให้เห็นถึงลำดับความสำคัญของภาคธุรกิจที่ภาคการเงินจะต้องเร่งเข้าไปช่วยเหลือสนับสนุน โดยเริ่มจากอุตสาหกรรมและบริการที่ไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงและมีปัจจัยเอื้อเชิงบวกจากตลาดโลกมาก นั่นคือ อุตสาหกรรมเกษตร เกษตรแปรรูปและอาหาร ภาคบริการการท่องเที่ยวและการให้บริการทางการแพทย์ และที่สำคัญอย่างยิ่งไปกว่า คือ การเร่งส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอุตสาหกรรมที่จะเป็นรากฐานสำคัญต่อการพัฒนาในอนาคต เช่น ภาคธุรกิจการขนส่งและโลจิสติกส์ รวมทั้งอุตสาหกรรมพลังงานสะอาด พลังงานทดแทน ตลอดจนธุรกิจค้าส่ง-ค้าปลีก ซึ่งล้วนเป็นอุตสาหกรรมที่เป็นโอกาสของไทยในกลุ่มประเทศ CLMV

2.4 สรุปกรอบแนวคิด

จากการทบทวนวรรณกรรมและทฤษฎีที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ทำให้คณะผู้วิจัยกำหนดกรอบการจัดทำรายงานฉบับนี้เป็นลำดับ ดังนี้

2.4.1 ประเด็นหลักที่นำมาทำการศึกษา คือ ปัญหาและอุปสรรคที่ธุรกิจไทยประสบในการออกไปทำธุรกิจในประเทศเมียนมาร์ และการศึกษาแนวทางการลดปัญหาและอุปสรรคนั้น ๆ รวมทั้งศึกษาสาขาธุรกิจที่ไทยมีความได้เปรียบในการแข่งขัน

2.4.2 สมมุติฐานหลักของการศึกษา คือ ผู้ประกอบธุรกิจของไทยยินดีจะขยายธุรกิจออกไปยังประเทศเมียนมาร์มากขึ้น หากลดอุปสรรคด้านกฎระเบียบภายในประเทศไทยและในประเทศเมียนมาร์ และภาครัฐมีมาตรการด้านการเงินการคลังสนับสนุนที่ชัดเจน

2.4.3 ประเด็นที่จะทำการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

2.4.3.1 ปัจจัยภายในประเทศ โดยจะศึกษา กฎ ระเบียบ การกำกับดูแลภายในประเทศ รวมถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจเป็นอุปสรรค อาทิ ปัจจัยเชิงจิตวิทยา หรือ ข้อจำกัดอื่น ๆ เช่น ด้านบุคลากร ด้านภาษา ด้านแหล่งเงินทุน ฯลฯ ซึ่งจะได้จากการรวบรวมเอกสารที่มีการตีพิมพ์เผยแพร่ รวมทั้งการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องและการส่งแบบสำรวจความคิดเห็น

2.4.3.2 ปัจจัยภายนอกประเทศ โดยจะศึกษากฎ ระเบียบ ในประเทศเมียนมาร์ ที่เกี่ยวข้องกับ การเข้าไปลงทุนของนักธุรกิจไทย และสัมภาษณ์ภาคเอกชนไทยที่ได้เข้าไปทำธุรกิจในเมียนมาร์แล้ว

2.4.4 รูปแบบการวิเคราะห์ ผู้ศึกษาจะใช้ SWOT Analysis ในการวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ รวมทั้งนำเสนอข้อมูลเชิงเปรียบเทียบต่าง ๆ เพื่อที่สามารถดำเนินการได้

2.4.5 รูปแบบข้อเสนอแนะ ผู้ศึกษาจะทำข้อเสนอแนะมาตรการด้านการเงินการคลังเพื่อส่งเสริมธุรกิจของไทยในการลงทุนในเมียนมาร์ โดยจัดแบ่งมาตรการที่เสนอแนะภายใต้การดำเนินการของภาครัฐเป็น 4 กลุ่มได้แก่ 1) มาตรการด้านการเงิน 2) มาตรการด้านภาษี 3) มาตรการอื่น ๆ 4) กลไกการสนับสนุน

บทที่ 3 : ภาพรวมเศรษฐกิจและการลงทุนในประเทศเมียนมาร์

ก่อนที่นักลงทุนจะเข้าไปศึกษาช่องทางการลงทุนในเมียนมาร์ นักลงทุนควรต้องศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐาน ลักษณะทางภูมิศาสตร์ สังคม วัฒนธรรม ความเชื่อ ระบบการเมืองการปกครอง และโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญของเมียนมาร์ เพื่อการวางแผนการลงทุนอย่างรัดกุม รอบคอบ และมีประสิทธิภาพ

3.1 ข้อมูลพื้นฐานของประเทศเมียนมาร์

เมียนมาร์ (Myanmar) ปัจจุบันมีชื่อทางการว่า สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ (Republic of the Union of Myanmar) โดยชื่อประเทศดังกล่าวได้มีการเปลี่ยนแปลงภายหลังการประชุมรัฐสภาเมียนมาร์เป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2554 จากชื่อเดิมคือ The Union of Myanmar (สหภาพพม่า) เปลี่ยนเป็น The Republic of the Union of Myanmar (สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์)

ธงประจำชาติมีลักษณะเป็นธงสามสีรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ภายในแบ่งตามแนวนอน ความกว้างเท่ากัน พื้นสีเหลือง สีเขียว และสีแดง เรียงตามลำดับจากบนลงล่าง กลางธงมีรูปดาวห้าแฉกสีขาวขนาดใหญ่ (ภาพประกอบที่ 3.1) ธงนี้ได้เริ่มชักขึ้นครั้งแรกเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2553 ในเวลา 15.00 น. ที่กรุงเนปิดอว์ และในเวลา 15.33 น. ที่อาคารศาลาว่าการนครย่างกุ้ง (อ้างอิงตามเวลาท้องถิ่น) อันเป็นเวลา 17 วัน ก่อนหน้าการเลือกตั้งทั่วไปของเมียนมาร์ ความหมายของสัญลักษณ์ในธงชาติประกอบด้วย สีเขียวหมายถึงสันติภาพ ความสงบ และความอุดมสมบูรณ์ของเมียนมาร์ สีเหลืองหมายถึงความสามัคคี สีแดงหมายถึงความกล้าหาญ ความเข้มแข็ง เด็ดขาด ดาวสีขาวหมายถึงสหภาพอันมั่นคงเป็นเอกภาพ

ภาพประกอบที่ 3.1

ธงชาติของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

ที่มา: <http://th.wikipedia.org/wiki/ธงชาติพม่า>

3.1.1 ลักษณะภูมิประเทศ

ประเทศเมียนมาร์ตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ระหว่างละติจูด 9° และ 29° เหนือ และลองจิจูด 92° และ 102° ตะวันออก (ภาพประกอบที่ 3.2) เมียนมาร์มีพรมแดนติดต่อกับ 5 ประเทศ² ดังนี้

3.1.1.1 ทิศเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือติดกับประเทศจีน มีชายแดนร่วมกันยาว 2,185 กิโลเมตร

3.1.1.2 ทิศตะวันออกเฉียงใต้ติดกับ สปป.ลาว และประเทศไทย มีชายแดนร่วมกันยาว 235 กิโลเมตรและ 2,401 กิโลเมตร ตามลำดับ

3.1.1.3 ทิศตะวันตกติดกับประเทศอินเดียและบังกลาเทศ มีชายแดนร่วมกันยาว 1,463 กิโลเมตร และ 193 กิโลเมตร ตามลำดับ

3.1.1.4 ทิศใต้ติดกับทะเลอันดามันและอ่าวเบงกอล

ภาพประกอบที่ 3.2
แผนที่ภูมิศาสตร์ประเทศเมียนมาร์

ที่มา: เว็บไซต์กระทรวงการต่างประเทศ <http://www.mfa.go.th/main/contents/images/world-country-49-map.jpg>

ประเทศเมียนมาร์มีพื้นที่ทั้งหมด 658,500 ตารางกิโลเมตร³ (มีขนาดประมาณ 1.3 เท่าของประเทศไทย) เป็นประเทศที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ 40 ของโลก และมีขนาดพื้นที่ใหญ่เป็นอันดับที่ 2 ในภูมิภาคเอเชีย

² จัปตาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยกรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กระทรวงการต่างประเทศ

ตะวันออกเฉียงใต้ รองลงมาจากประเทศอินโดนีเซีย ประเทศเมียนมาร์มีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ อาทิ ป่าไม้ แร่ธาตุ แก๊สธรรมชาติ สภาพภูมิประเทศของเมียนมาร์ส่วนใหญ่เป็นที่สูงมีเทือกเขาอยู่โดยรอบคล้ายรูป เกือกม้า กล่าวคือด้านตะวันตกและด้านเหนือเป็นพื้นที่ภูเขา และด้านตะวันออกเป็นที่ราบสูงและภูเขา ส่วนพื้นที่ราบจะอยู่ตอนกลางประเทศ บริเวณลุ่มน้ำ และตลอดแนวชายฝั่งทะเลจากด้านตะวันตกถึงด้านใต้ แนวเทือกเขาในประเทศเมียนมาร์จะทอดแนวจากเทือกเขาหิมาลัยในทิศทางจากเหนือลงไปทางใต้เป็น 3 แนว ได้แก่ ด้านตะวันตกมีเทือกเขานาคะ (Naga Hills) เทือกเขาชิน (Chin Hills) และเทือกเขาเยโซ (Rahkine Yoma) ซึ่งทอดแนวโค้งคล้ายคันศร มีเทือกเขาพะโค (Bago Yoma) อยู่ตอนกลาง และมีที่ราบสูงฉาน (Shan Plateau) สลับแนวเขาอยู่ด้านตะวันออก พื้นที่สูงและภูเขามีความสูงเฉลี่ยราว 3,000 ฟุต โดยมีจุดสูงสุดคือ ยอดเขาคาบาโบราซี (Mt. Hkakaborazi) ตั้งอยู่ทางเหนือสุดของประเทศ มีความสูงถึง 19,296 ฟุต

ระหว่างเทือกเขาทั้ง 3 แนวนั้น จะมีที่ราบลุ่มน้ำของแม่น้ำสายใหญ่ที่ไหลขนานในทิศทางเหนือ-ใต้ ได้แก่ แม่น้ำชิตวิน (Chindwin) แม่น้ำอิรวดี (Ayeyarwady) แม่น้ำสะโตง (Sittoung) และสาละวิน (Thanlwin) แม่น้ำสายสำคัญที่สุดคือแม่น้ำอิรวดี มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาหิมาลัยไหลผ่านใจกลางประเทศลงสู่ทะเลอันดามัน มีความยาว 2,170 กิโลเมตร และมีเมืองสำคัญหลายเมืองซึ่งส่วนใหญ่ตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำสายนี้ อีกทั้งเป็นที่ตั้งของราชธานีโบราณหลายแห่งของเมียนมาร์อีกด้วย อันได้แก่ มัณฑะเลย์ (Mandalay) อังวะ (Ava) อมรปุระ (Amarapura) แพร (Prome) และพุกาม (Pagan) แม่น้ำอิรวดีถือเป็นเส้นทางคมนาคมที่สำคัญที่สุดสามารถล่องเรือขนส่งสินค้าขึ้นไปได้ไกลถึงเมืองพะมอในรัฐกะฉิ่นตอนล่าง โดยขึ้นล่องได้ถึง 1,450 กิโลเมตร แม่น้ำอิรวดีตอนล่างเป็นพื้นที่ราบกว้างใหญ่ประกอบเป็นมณฑลอิรวดี กินพื้นที่ราว 20,000 ตารางกิโลเมตร โดยแตกย่อยเป็นสายน้ำ 8 สายไหลลงสู่ทะเลอันดามัน บริเวณนี้ถือเป็นอู่ข้าว (rice bowl) ของประเทศเมียนมาร์ เพราะมีดินที่อุดมสมบูรณ์อันเกิดจากน้ำท่วมและการทับถมของแร่ธาตุที่ถูกสายน้ำพัดพามา ส่วนแม่น้ำสาละวิน ที่สำคัญที่สุดคือแม่น้ำสาละวิน มีความยาวถึง 2,815 กิโลเมตร แม่น้ำสายนี้ไหลจากภูเขาหิมาลัยผ่านที่ราบสูงฉานแล้วลงสู่ทะเลอันดามันที่อ่าวมาตะมะ (Gulf of Martaban) ในรัฐมอญ แม่น้ำทั้งหลายนั้นต่างเป็นสายน้ำสำคัญที่ก่อให้เกิดพื้นที่ราบลุ่มน้ำอันอุดมสมบูรณ์ของประเทศเมียนมาร์ (วิรัช นิยมธรรม 2551)

3.1.2 จำนวนประชากร ช่วงอายุ และ ชนกลุ่มน้อย

ประเทศเมียนมาร์มีประชากรประมาณ 58,000,000 คน³ ในปี พ.ศ. 2554 โดยแบ่งเป็นชาติพันธุ์ เมียนมาร์ร้อยละ 68 ไทยใหญ่ร้อยละ 9 กะเหรี่ยงร้อยละ 7 ยะไข่ร้อยละ 3.50 จีนร้อยละ 2.50 มอญ ร้อยละ 2 คะฉิ่น ร้อยละ 1.50 อินเดียร้อยละ 1.25 ชินร้อยละ 1 คะยาร์ร้อยละ 0.75 และชนชาติอื่น ๆ ร้อยละ 4.50 โครงสร้างประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 67.5 อยู่ในวัยทำงาน และร้อยละ 27.5 อยู่ในวัยเด็ก (แผนภูมิที่ 3.1) ส่งผลให้แรงงานในเมียนมาร์ยังคงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจอีกต่อไปอย่างน้อย 30 ปี

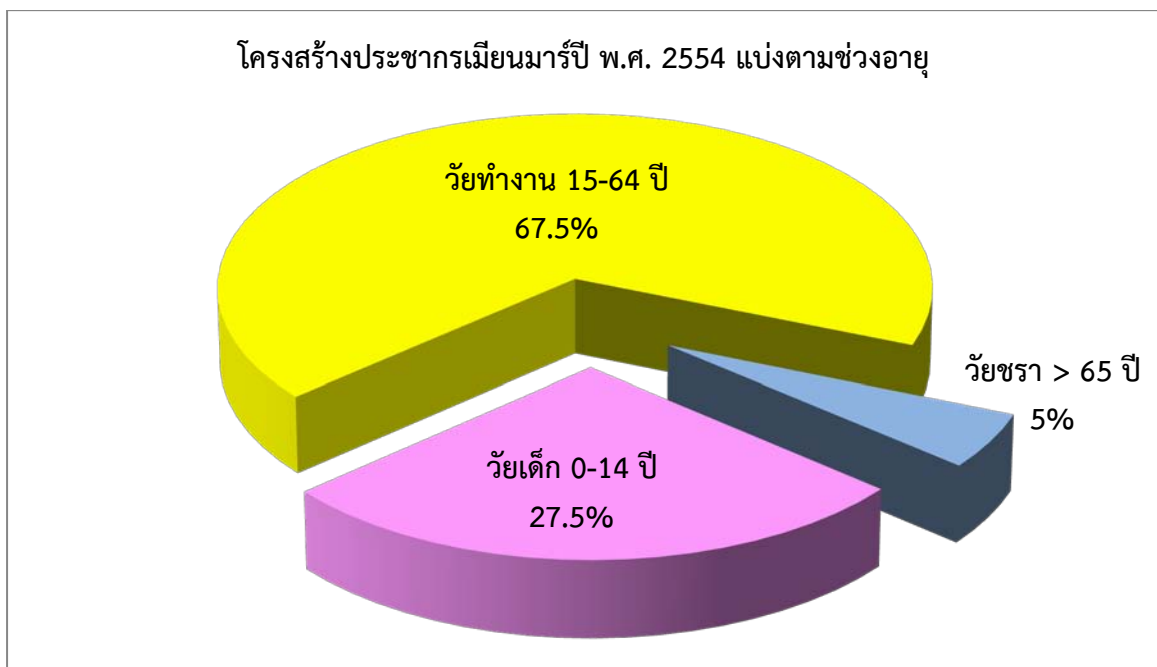
³ คู่มือคนไทยในเมียนมาร์ สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงย่างกุ้ง พ.ศ. 2553

ตารางที่ 3.1
ดัชนีชี้วัดทางสังคม

รายการข้อมูล	ช่วงเวลา (พ.ศ.)	หน่วย	ข้อมูล
อัตราขยายตัวประชากร (อัตราเฉลี่ยรายปี)	2553-2558	ร้อยละ	0.8-1.07
อัตราขยายตัวประชากรในเขตเมือง (อัตราเฉลี่ยรายปี)	2553-2558	ร้อยละ	2.5
อัตราขยายตัวประชากรในเขตชนบท (อัตราเฉลี่ยรายปี)	2553-2558	ร้อยละ	-0.1
สัดส่วนของประชากรในเขตเมือง	2555	ร้อยละ	33.2
สัดส่วนประชากรช่วงอายุ 0-14 ปี	2555	ร้อยละ	24.8
สัดส่วนประชากรอายุมากกว่า 60 ปี (หญิง/ชาย ต่อประชากรรวม)	2555	ร้อยละ	9.1/7.8
สัดส่วนเพศ (จำนวนเพศชาย ต่อ หญิง 100 คน)	2555	คน	97.1
ช่วงอายุของชีวิตของประชากร หญิง/ชาย	2553-2558	ปี	67.9/64.1
อายุเฉลี่ยของประชากร	2554	ปี	29.9
อัตราการเสียชีวิตของเด็กแรกเกิด (ต่อการคลอดบุตร 1,000 ราย)	2553-2558	คน	44.8
อัตราการมีบุตร (จำนวนบุตรต่อประชากรเพศหญิง)	2553-2558	คน	1.9
อัตราการรู้หนังสือ (อ่านออกเขียนได้ ณ อายุ 15 ปี)	2551	ร้อยละ	89.9

ที่มา : UN Data, CIA World Factbook

แผนภูมิที่ 3.1

ที่มา: UN Data

3.1.3 การเมืองการปกครอง

ประเทศเมียนมาร์ได้รับเอกราชจากอังกฤษใน พ.ศ. 2491 หลังจากนั้นประเทศเมียนมาร์ประสบปัญหาทางการเมืองการปกครองจนเผชิญกับหนึ่งในสงครามกลางเมืองที่ยืดเยื้อที่สุดท่ามกลางกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีอยู่มากมายซึ่งยังแก้ไขไม่ได้ ตั้งแต่ พ.ศ. 2505 ถึง 2554 ประเทศเมียนมาร์อยู่ภายใต้ระบอบเผด็จการทหาร คณะ

ภาพประกอบที่ 3.3
แผนที่ประเทศเมียนมาร์แบ่งตามเขตการปกครอง

ผู้ยึดอำนาจการปกครองถูกยุบอย่างเป็นทางการใน พ.ศ. 2554 หลังการเลือกตั้งทั่วไปใน พ.ศ. 2553 และมีการตั้งรัฐบาลพลเรือนในนามแทน แต่ทหารยังมีอิทธิพลอยู่มาก ปัจจุบันประเทศเมียนมาร์มีรูปแบบการปกครองแบบสาธารณรัฐ มีรัฐสภาที่สมาชิกมาจากการเลือกตั้ง ซึ่งประกอบด้วยสภาประชาชน สภาชาติพันธุ์ และสภาท้องถิ่น โดยมีประธานาธิบดีเป็นประมุขประเทศและหัวหน้ารัฐบาล ปัจจุบันคือ นายเต็ง เส่ง (U Thein Sein) ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี ซึ่งเป็นประมุขและหัวหน้ารัฐบาล ตั้งแต่วันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2554 ซึ่งพลเอกอาวุโส ตาน ฉ่วย (Senior General Than Shwe) อดีตประมุข ซึ่งยังคงดำรงยศทางทหาร แต่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งทางกฎหมายตามรัฐธรรมนูญเมียนมาร์

ภาพประกอบที่ 3.3 แสดงให้เห็นว่าประเทศเมียนมาร์แบ่งเขตการปกครองในระดับภูมิภาคออกเป็น 7 เขต (Region) สำหรับพื้นที่ซึ่งประชากรส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์เมียนมาร์ (ตารางที่ 3.2) และ 7 รัฐ (States) สำหรับพื้นที่ซึ่งประชากรส่วนใหญ่เป็นชนกลุ่มน้อย (ตารางที่ 3.3)

ตารางที่ 3.2

ข้อมูลภูมิศาสตร์และประชากรใน 7 เขตที่มีประชากรส่วนใหญ่เชื้อสายเมียนมาร์

เขต (Region)	เมืองเอก	พื้นที่ (km ²)	ประชากร
1. เขตตะนาวศรี (Tanintharyi)	ทวาย	43,328	1,327,400
2. เขตพะโค (Bago)	พะโค	39,404	5,014,000
3. เขตมณฑลพะเลย์ (Mandalay)	มณฑลพะเลย์	37,023	6,442,000
4. เขตมาเกว (Magway)	มาเกว	44,819	4,464,000
5. เขตย่างกุ้ง (Yangon)	ย่างกุ้ง	10,170	(ณ พ.ศ. 2542) 5,420,000
6. เขตสะกาย (Sagaing)	สะกาย	93,527	(ณ พ.ศ. 2539) 5,300,000
7. เขตอิรวดี (Ayeyarwady)	พะสิม	35,138	6,663,000

ที่มา: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

ตารางที่ 3.3

ข้อมูลภูมิศาสตร์และประชากรใน 7 รัฐที่มีประชากรส่วนใหญ่เป็นชนกลุ่มน้อย

รัฐ (States)	เมืองเอก	พื้นที่ (km ²)	ประชากร
1. รัฐคะฉิ่น (Kachin)	มิตจีนา	89,041	1,200,000
2. รัฐคะยา (Kayah)	หลอยก่อ	11,670	259,000
3. รัฐคะยีน หรือ รัฐกะเหรี่ยง (Kayin)	พะอาน	30,383	1,431,377
4. รัฐฉาน หรือ รัฐไทใหญ่ (Shan)	ตองยี	155,800	(ณ พ.ศ. 2542) 4,702,000
5. รัฐชิน (Chin)	ฮาคา	36,018	(ณ พ.ศ. 2548) 538,000
6. รัฐมอญ (Mon)	เมะล่ำเลิง	12,155	2,466,000
7. รัฐยะไข่ (Rakhine)	ซิตตเว	36,780	2,698,000

ที่มา: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

3.1.4 ภาษา วัฒนธรรม ประเพณี

วัฒนธรรมของเมียนมาร์ได้รับอิทธิพลทั้งจากมอญ จีน อินเดีย และไทยมาช้านาน ดังสะท้อนให้เห็นในด้านภาษา ดนตรี และอาหาร สำหรับศิลปะของเมียนมาร์นั้นได้รับอิทธิพลจากวรรณคดีและพระพุทธศาสนา นิกายเถรวาทมาตั้งแต่ครั้งโบราณ ด้านการแต่งกาย ชาวเมียนมาร์ทั้งหญิงและชายนิยมนุ่งโสร่ง เรียกว่า ลองยี ส่วนการแต่งกายแบบโบราณเรียกว่า ลุนตยาอชิก

ภาษาราชการคือภาษาเมียนมาร์ และเมียนมาร์มีภาษาหลักที่ใช้ภายในประเทศถึงอีก 18 ภาษาโดยแบ่งตามตระกูลภาษา ดังนี้

- 1) ตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติก ได้แก่ ภาษามอญ ภาษาปะหล่อง ภาษาปลั่ง (ปะลั้ง) ภาษาปะรวก (สำเนียงมาตรฐานของภาษาว้า) และภาษาว้า
- 2) ตระกูลภาษาจีน-ทิเบต ได้แก่ ภาษาเมียนมาร์ (ภาษาทางการ) ภาษากะเหรี่ยง ภาษาอารากัน (ยะไข่) ภาษาจิงฟ่อ (กะฉิ่น) และภาษาอาฮา
- 3) ตระกูลภาษาไท-กะได ได้แก่ ภาษาไทใหญ่ (ฉาน) ภาษาไทลื้อ ภาษาไทซิ่น ภาษาไทคำตี้ มีผู้พูดหนาแน่นในรัฐฉานและรัฐกะฉิ่น ส่วนภาษาไทยถิ่นใต้ ภาษาไทยกลาง และภาษาไทยถิ่นอีสาน มีผู้พูดในเขตตะนาวศรี
- 4) ตระกูลภาษาม้ง-เมี่ยน ได้แก่ ภาษาม้งและภาษาเย้า (เมี่ยน)
- 5) ตระกูลภาษาออสโตรนีเซียน ได้แก่ ภาษามอแกนและภาษามาเลย์ ในเขตตะนาวศรี

ประชาชนเมียนมาร์ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ โดยมีสัดส่วนศาสนาพุทธร้อยละ 90 ศาสนาคริสต์ร้อยละ 5 และศาสนาอิสลามร้อยละ 3.8 และอื่น ๆ ร้อยละ 1.2

3.2 ภาพรวมเศรษฐกิจของเมียนมาร์

3.2.1 โครงสร้างทางเศรษฐกิจและสถิติทางเศรษฐกิจที่สำคัญ

ประเทศเมียนมาร์มีระบบเศรษฐกิจที่พึ่งพาภาคการเกษตรและทรัพยากรธรรมชาติเป็นหลัก และสหประชาชาติได้จัดให้เป็นหนึ่งในประเทศในกลุ่มประเทศพัฒนาน้อยที่สุด (Least Developed Country: LDC) ในโลก

ในปี พ.ศ. 2556 ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Products: GDP) ของเมียนมาร์ อยู่ที่ระดับ 56.4 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.5 เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา อัตราการว่างงานอยู่ที่ระดับร้อยละ 4 อัตราเงินเฟ้อร้อยละ 5.8 ซึ่งสูงขึ้นจากปีที่ผ่านมา (ร้อยละ 2.8) และมีหนี้ต่างประเทศร้อยละ 19 ของ GDP (ตารางที่ 3.4) นอกจากนี้ ธนาคารพัฒนาเอเชีย⁴ ได้ประมาณการอัตราการเติบโตเศรษฐกิจของเมียนมาร์สำหรับปี พ.ศ. 2557 และ 2558 ไว้ที่ร้อยละ 7.8 ต่อปี โดยคาดว่าอัตราเงินเฟ้อจะอยู่ที่ประมาณร้อยละ 6.6 – 6.9

⁴ <http://www.adb.org/countries/myanmar/economy>

ตารางที่ 3.4

ภาพรวมสถิติทางเศรษฐกิจที่สำคัญของเมียนมาร์ ระหว่างปี พ.ศ. 2553 – 2556

รายการ / ปี พ.ศ.	2553	2554	2555	2556
ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) (พันล้านเหรียญสหรัฐ)	49.6	56.2	55.8 ²	56.4
อัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจ (GDP) (ร้อยละต่อปี)	5.3	5.9	7.3	7.5
อัตราการว่างงาน (ร้อยละต่อปี)	4.0	4.0	4.0	...
อัตราเงินเฟ้อ (ร้อยละต่อปี)	8.2	2.8	2.8 ²	...
การนำเข้า (ล้านเหรียญสหรัฐ) ¹	8,829	10,228	10,345 ²	11,947
การนำเข้า (ร้อยละของ GDP)	17.8	18.2	18.6 ²	21.2
การส่งออก (ล้านเหรียญสหรัฐ) ¹	(8,184)	(10,437)	(12,464) ²	(13,992)
การส่งออก (ร้อยละของ GDP)	(16.5)	(18.6)	(22.4) ²	(24.8)
หนี้ต่างประเทศ (ร้อยละของ GDP)	29.0	27.3	24.2 ²	19.0

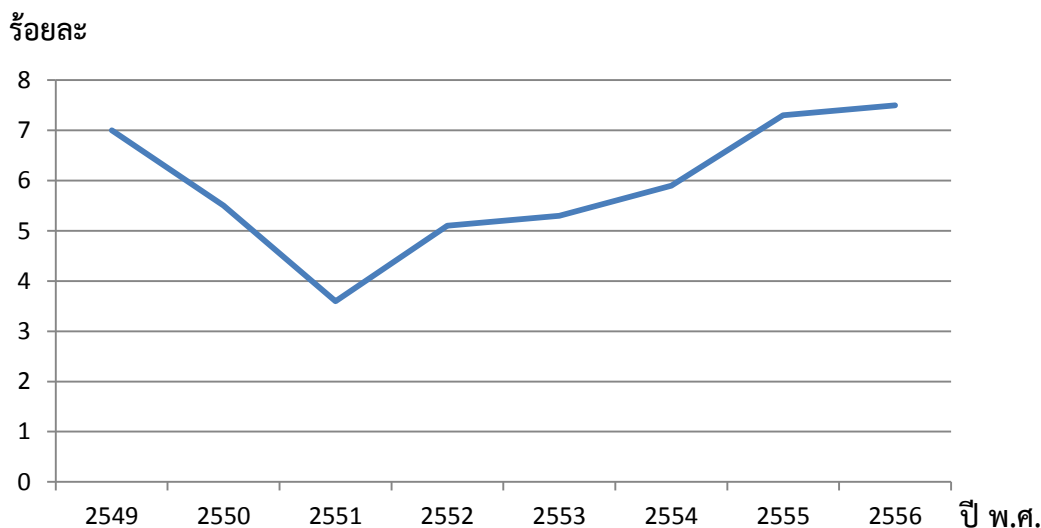
ที่มา: ธนาคารพัฒนาเอเชีย

หมายเหตุ: 1 ข้อมูลจากธนาคารกลางของเมียนมาร์

2 ข้อมูลประมาณการ

โครงสร้างการผลิตของเมียนมาร์ส่วนใหญ่มาจากภาคเกษตรกรรม (คิดเป็นประมาณร้อยละ 43 ของ GDP) รองลงมาคือภาคบริการ (ประมาณร้อยละ 37 ของ GDP) ในขณะที่ภาคอุตสาหกรรม (ประมาณร้อยละ 20 ของ GDP) ยังไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร โดยเมียนมาร์มีเขตเกษตรกรรมอยู่บริเวณสามเหลี่ยมปากแม่น้ำอิรวดี แม่น้ำสะโตง แม่น้ำทวาย-มะริด โดยมีการปลูกข้าวเจ้า ปอกระเจา อ้อย และพืชเมืองร้อนอื่น ๆ ส่วนเขตฉานซึ่งอยู่ติดแม่น้ำโขงมีการปลูกพืชผักจำนวนมากและทำเหมืองแร่ สำหรับภาคกลางตอนบนของเมียนมาร์เป็นพื้นที่ที่มีน้ำมันปิโตรเลียมอยู่มาก ในขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการขุดแร่ หิน สังกะสี และภาคตะวันออกเฉียงใต้มีการทำเหมืองดีบุก ส่วนทางตอนใต้บริเวณเมืองมะริดจะมีเพชรและหยกจำนวนมาก ภาคเหนือมีการทำป่าไม้สักโดยขายหรือส่งออกโดยล่องมาตามแม่น้ำอิรวดีเข้าสู่ย่างกุ้ง ส่วนภาคอุตสาหกรรมส่วนใหญ่อยู่บริเวณตอนล่างของประเทศ เช่น ย่างกุ้ง มะริด และทวาย เป็นต้น

แผนภูมิที่ 3.2
อัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจเมียนมาร์ (ร้อยละต่อปี)

ที่มา: Asian Development Outlook 2011: South-South Economic Links.

Asian Development Bank : Unlocking the Potential – Myanmar

อย่างไรก็ดี แผนภูมิที่ 3.2 จะเห็นได้ว่า เศรษฐกิจเมียนมาร์เริ่มมีการขยายตัวดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ในปี พ.ศ. 2555 หลังจากที่เมียนมาร์เริ่มใช้นโยบายเปิดประเทศทั้งทางการเมืองและเศรษฐกิจในช่วงปี พ.ศ. 2554 ส่งผลให้เมียนมาร์มีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้นมาก โดยในปี พ.ศ. 2555 เมียนมาร์มี GDP อยู่ที่ 55.8 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ และมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูงถึงร้อยละ 7.3 ต่อปี สูงกว่าในปีที่ผ่านมาที่มีอัตราการขยายตัว อยู่ที่ร้อยละ 5.9 สำหรับอัตราในขณะที่ยอดตราเงินเพื่อมีทิศทางลดลงจากอดีตเมียนมาร์เคยมีอัตราเงินเฟ้อที่สูงมาก โดยในปี พ.ศ. 2549 มีอัตราเงินเฟ้อสูงถึงร้อยละ 26.3 และสูงสุดที่ร้อยละ 32.9 ในปี พ.ศ. 2550 จากนั้นอัตราเงินเฟ้อในเมียนมาร์เริ่มลดลงจนในปี พ.ศ. 2555 เมียนมาร์มีอัตราเงินเฟ้ออยู่ร้อยละ 2.8

3.2.2 ภาพรวมการค้าระหว่างประเทศของเมียนมาร์

ในช่วงปี พ.ศ. 2550 – 2554 เมียนมาร์มีโครงสร้างดุลการค้าเกินดุลมาโดยตลอด (ตารางที่ 3.5) โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2552 ที่ดุลการค้าเกินดุลสูงสุดถึง 18,452 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ แต่แนวโน้มการเกินดุลการค้ามีแนวโน้มลดลงมากเนื่องจากการนำเข้าสูงขึ้น

ทั้งนี้ สินค้าส่งออกที่สำคัญของเมียนมาร์ ได้แก่ แก๊สธรรมชาติ ไม้ซุง ถั่วต่าง ๆ สิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม อัญมณี แร่ธาตุ ยาง อาหารทะเล ส่วนสินค้านำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ เครื่องจักร เส้นใยสังเคราะห์ โลหะ และผลิตภัณฑ์จากโลหะ น้ำมันดิบ เหล็ก อุปกรณ์ขนส่ง และวัตถุดิบการผลิต (ADB, 2013)

ตารางที่ 3.5
มูลค่าการค้าของเมียนมาร์กับต่างประเทศ ระหว่างปี พ.ศ. 2550-2554

หน่วย : ล้านเหรียญสหรัฐฯ

รายการ/พ.ศ.	2550	2551	2552	2553	2554	อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)			
						2551	2552	2553	2554
มูลค่าการค้ารวม	53,716	61,902	64,127	84,615	98,051	15.2	3.6	32.0	15.9
มูลค่าการส่งออก	35,297	37,028	41,289	49,107	49,288	4.9	11.5	18.9	0.4
มูลค่าการนำเข้า	18,419	24,874	22,837	35,508	48,764	35.0	-8.2	55.5	37.3
ดุลการค้า	16,878	12,154	18,452	13,598	524	-28.0	51.8	-26.3	-96.1

ที่มา: ADB, Key Indicators for Asia and the Pacific 2013

3.2.3 การค้าระหว่างไทยกับเมียนมาร์ และการค้าชายแดน

สำหรับการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศเมียนมาร์ พบว่า เมียนมาร์เป็นคู่ค้าอันดับที่ 6 ของไทยในอาเซียนรองจากมาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ เวียดนาม ฟิลิปปินส์ และเป็นคู่ค้าอันดับที่ 18 ของไทยในโลก เมื่อพิจารณาด้านการส่งออก พบว่าเมียนมาร์เป็นตลาดส่งออกอันดับที่ 8 ของไทยในอาเซียนรองจากมาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ เวียดนาม ฟิลิปปินส์ กัมพูชา และสปป.ลาว และเป็นตลาดส่งออกอันดับที่ 20 ของไทยในโลก และเมื่อพิจารณาด้านการนำเข้า พบว่าเมียนมาร์เป็นแหล่งนำเข้าอันดับที่ 4 ของไทยในอาเซียนรองจากมาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ และเป็นแหล่งนำเข้าอันดับที่ 15 ของไทยจากทั่วโลก (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, กรกฎาคม 2556)

ทั้งนี้ ในช่วง 8 ปีที่ผ่านมา (ตารางที่ 3.6) ปริมาณการค้ารวมของไทยกับเมียนมาร์มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยประเทศไทยเป็นฝ่ายขาดดุลการค้ากับเมียนมาร์มาโดยตลอด โดยมีการนำเข้าจากเมียนมาร์สูงกว่าการส่งออกไปเมียนมาร์ แต่มีแนวโน้มการขาดดุลลดลงเรื่อย ๆ โดยในปี พ.ศ. 2556 ไทยส่งออกไปเมียนมาร์คิดเป็นมูลค่า 3,788.47 ล้านเหรียญสหรัฐฯ นำเข้าจากเมียนมาร์คิดเป็นมูลค่า 4,032.93 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ส่งผลให้ไทยขาดดุลการค้ากับเมียนมาร์คิดเป็นมูลค่า 244.46 ล้านเหรียญสหรัฐฯ โดยมีปริมาณการค้ารวมทั้งสิ้น 7,821.40 ล้านเหรียญสหรัฐฯ อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตว่าสถานการณ์ด้านดุลการค้าของไทยกับเมียนมาร์อาจมีการเปลี่ยนแปลงจากขาดดุลมาเป็นเกินดุลได้ โดยพิจารณาได้จากในช่วงครึ่งปีแรกของปี พ.ศ. 2557 (มกราคม – มิถุนายน) ที่พบว่า ไทยเริ่มเป็นฝ่ายเกินดุลการค้าคิดเป็นมูลค่า 407.94 ล้านเหรียญสหรัฐฯ เมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อน

ตารางที่ 3.6
การค้าระหว่างไทยกับเมียนมาร์ ระหว่างปี พ.ศ. 2549 - 2557 (ม.ค. - มิ.ย.)

หน่วย: ล้านบาทสหรัฐ

ปี พ.ศ.	ปริมาณการค้ารวม		ส่งออก		นำเข้า		ดุลการค้า
	มูลค่า	% Δ	มูลค่า	% Δ	มูลค่า	% Δ	
2549	3,077.40		756.30		2,321.10		
2550	3,259.90	5.9%	958.50	26.7%	2,301.40	-0.8%	-1,342.90
2551	4,707.50	44.4%	1,331.30	38.9%	3,376.20	46.7%	-2,044.90
2552	4,326.30	-8.1%	1,544.70	16.0%	2,781.60	-17.6%	-1,236.90
2553	4,886.86	13.0%	2,072.96	34.2%	2,813.90	1.2%	-740.94
2554	6,331.72	29.6%	2,845.92	37.3%	3,485.80	23.9%	-639.88
2555	6,801.06	7.4%	3,127.05	9.9%	3,674.01	5.4%	-546.96
2556	7,821.40	15.0%	3,788.47	21.2%	4,032.93	9.8%	-244.46
2556 (ม.ค.-มิ.ย.)	3,856.78		1,918.04		1,938.74		-20.70
2557 (ม.ค.-มิ.ย.)	3,859.90	0.1%	2,133.92	11.3%	1,725.98	-11.0%	407.94

หมายเหตุ : % Δ = % การเปลี่ยนแปลง

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

สำหรับสินค้าส่งออกสำคัญของไทยไปยังเมียนมาร์ 10 อันดับแรก (ตารางที่ 3.7) พบว่า ประเทศไทยส่งออกน้ำมันสำเร็จรูปเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาได้แก่เครื่องดื่ม เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ ปูนซีเมนต์ เหล็ก เหล็กกล้า และผลิตภัณฑ์ รถยนต์ อุปกรณ์ และส่วนประกอบ เคมีภัณฑ์ ผ้าผืน เครื่องสำอาง สบู่ และผลิตภัณฑ์รักษาผิว และผลิตภัณฑ์ข้าวสาลีและอาหารสำเร็จรูป ตามลำดับ

ตารางที่ 3.7
สินค้าสำคัญ 10 อันดับแรกที่ไทยส่งออกไปเมียนมาร์

รายการ/ปี พ.ศ.	มูลค่า : ล้านบาท					อัตรายายตัว (%)				
	2554	2555	2556	2556 (ม.ค.-มิ.ย.)	2557 (ม.ค.-มิ.ย.)	2554	2555	2556	2556 (ม.ค.-มิ.ย.)	2557 (ม.ค.-มิ.ย.)
1. น้ำมันสำเร็จรูป	12,291.4	14,203.9	15,083.0	7,284.0	8,925.8	19.77	15.56	6.19	-1.55	22.54
2. เครื่องดื่ม	7,405.4	9,600.5	9,548.6	5,073.9	7,211.4	50.40	29.64	-0.54	-0.56	42.13
3. เครื่องจักรกล และส่วนประกอบ ของเครื่องจักรกล	7,609.4	5,825.6	8,150.8	4,769.2	6,091.4	344.71	23.44	39.91	43.58	27.72
4. ปูนซีเมนต์	3,626.7	5,044.4	6,049.9	3,013.0	3,910.5	-23.32	39.09	19.93	23.61	29.78
5. เหล็ก เหล็กกล้า และผลิตภัณฑ์	4,351.2	4,949.1	5,915.5	3,248.5	2,730.3	23.89	13.74	19.53	63.04	-15.95
6. รถยนต์ อุปกรณ์ และส่วนประกอบ	4,214.2	2,511.4	4,624.8	1,349.7	2,474.4	82.39	40.41	84.15	-2.19	83.33
7. เคมีภัณฑ์	3,311.6	3,954.0	4,271.4	2,019.8	2,334.9	9.47	19.40	8.03	3.04	15.60
8. ผ้าผืน	2,910.6	3,202.5	4,182.9	1,841.5	2,314.0	26.40	10.03	30.61	23.95	25.66
9. เครื่องสำอาง สบู่ และผลิตภัณฑ์ รักษาผิว	2,760.5	3,121.5	3,727.6	1,822.0	2,278.4	32.18	13.08	19.42	28.35	25.05
10. ผลิตภัณฑ์ข้าว สาลีและอาหาร สำเร็จรูปอื่น ๆ	2,555.1	3,090.4	3,468.2	1,603.4	2,085.1	27.11	20.95	12.23	11.51	30.04
รวม 10 รายการ	51,036.1	55,503.1	65,022.6	32,024.9	40,356.0	38.40	8.75	17.15	14.64	26.01
อื่น ๆ	34,843.9	41,020.4	49,498.1	24,445.1	28,448.3	21.18	17.73	20.67	23.59	16.38
รวมทั้งสิ้น	85,880.0	96,523.5	114,520.7	56,470.1	68,804.3	30.85	12.39	18.65	18.35	21.84

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร

สำหรับการนำเข้าสินค้าจากเมียนมาร์ 10 อันดับแรก (ตารางที่ 3.8) พบว่า ประเทศไทยนำเข้าแก๊สธรรมชาติจากเมียนมาร์สูงเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาได้แก่ ไม้ซุง ไม้แปรรูปและผลิตภัณฑ์ น้ำมันดิบ สัตว์มีชีวิตที่ไม่ได้ใช้ทำพันธุ์ ผัก ผลไม้และของปรุงแต่งจากผัก ผลไม้ สินแร่โลหะอื่น ๆ เศษโลหะและผลิตภัณฑ์ เนื้อสัตว์สำหรับการบริโภค พืชและผลิตภัณฑ์จากพืช เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ และเคมีภัณฑ์ ตามลำดับ

ตารางที่ 3.8
สินค้าสำคัญ 10 อันดับแรกที่ไทยนำเข้าจากเมียนมาร์

รายการ / ปี พ.ศ.	มูลค่า : ล้านบาท					อัตรายายตัว (%)				
	2554	2555	2556	2556 (ม.ค.- มิ.ย.)	2557 (ม.ค.- มิ.ย.)	2554	2555	2556	2556 (ม.ค.- มิ.ย.)	2557 (ม.ค.-มิ.ย.)
1. แก๊สธรรมชาติ	100,603.3	106,970.1	112,662.5	53,270.6	48,931.9	21.24	6.33	5.32	23.43	-8.14
2. ไม้ซุง ไม้แปรรูปและ ผลิตภัณฑ์	1,700.2	2,465.0	2,852.6	1,551.0	2,062.8	-26.79	44.98	15.72	14.06	32.99
3. น้ำมันดิบ	-	-	1,953.7	-	1,408.2	-	-	-	-	-
4. สัตว์มีชีวิตไม่ได้ทำ พันธุ์	307.4	443.6	990.8	404.1	875.6	73.17	44.32	123.32	82.82	116.66
5. ผัก ผลไม้และของ ปรุงแต่งที่ทำจากผัก ผลไม้	501.8	432.3	828.5	490.2	745.6	-43.81	-13.85	91.64	121.70	52.10
6. สินแร่โลหะอื่น ๆ เศษโลหะและ ผลิตภัณฑ์	913.0	1,218.7	951.6	481.9	536.6	44.64	33.49	-21.92	-10.94	11.36
7. เนื้อสัตว์สำหรับการ บริโภค	1,650.8	1,155.0	766.3	412.1	397.3	-11.74	-30.03	-33.65	-38.65	-3.59
8. พืชและผลิตภัณฑ์ จากพืช	27.3	381.1	1,154.3	675.8	368.8	-27.83	1,297.74	202.86	857.47	-45.44
9. เครื่องจักรกลและ ส่วนประกอบ	17.7	12.0	23.0	12.2	210.3	115.71	-32.00	91.12	52.51	1,624.93
10. เคมีภัณฑ์	0.0	0.0	61.2	1.2	157.7	-99.38	-12.90	323,487.30	-	12,835.11
รวม 10 รายการ	105,721.5	113,078.1	122,244.3	57,299.2	55,694.6	18.90	6.96	8.11	23.89	-2.80
อื่น ๆ	789.5	1,742.1	1,446.6	604.8	550.1	-26.93	120.65	-16.96	-21.69	-9.03
รวมทั้งสิ้น	106,511.0	114,820.1	123,690.9	57,903.9	56,244.8	18.34	7.80	7.73	23.14	-2.87

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร

ตารางที่ 3.9
การค้าชายแดนไทยกับเมียนมาร์ระหว่างปี พ.ศ. 2550-พฤษภาคม 2556

หน่วย : ล้านบาท

รายการ	2550	2551	2552	2553	2554	2555	ม.ค.-พ.ค.2556
มูลค่าการค้ารวม	113,074.00	156,285.00	134,766.40	137,869.29	164,375.26	180,471.53	79,461.48
มูลค่าการส่งออก	33,043.00	43,859.00	42,604.39	50,854.43	60,599.26	69,975.66	33,423.99
มูลค่าการนำเข้า	80,031.00	112,426.00	92,162.01	87,014.86	103,776.00	110,495.87	46,037.49
ดุลการค้า	-46,988.00	-68,567.00	-49,557.62	-36,160.43	-43,176.74	-40,520.21	-12,613.50

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

สำหรับการค้าตามแนวชายแดนระหว่างประเทศไทยกับเมียนมาร์นั้น พบว่า มีโครงสร้างการค้าคล้ายคลึงกับการค้าระหว่างไทย-เมียนมาร์ ในภาพรวม โดยในช่วง 6-7 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2550-พฤษภาคม พ.ศ. 2556) (ตารางที่ 3.9) พบว่า ประเทศไทยเป็นฝ่ายขาดดุลการค้าชายแดนกับเมียนมาร์อย่างต่อเนื่องแต่มีแนวโน้มขาดดุลลดลง โดยในปี พ.ศ. 2555 มูลค่าการค้าชายแดนระหว่างไทย-เมียนมาร์ มีมูลค่ารวมทั้งสิ้น 180,471.53 ล้านบาท แบ่งเป็นการส่งออกคิดเป็นมูลค่า 69,975.66 ล้านบาท และการนำเข้าคิดเป็นมูลค่า 110,495.87 ล้านบาท ส่งผลให้ขาดดุลการค้ามูลค่า 40,520.21 ล้านบาท และ 5 เดือนแรกของปี 2556 (ตั้งแต่มกราคม-พฤษภาคม 2556) มูลค่าการค้าชายแดนระหว่างไทย-เมียนมาร์ มีมูลค่ารวมทั้งสิ้น 79,461.48 ล้านบาท แบ่งเป็นการส่งออกคิดเป็นมูลค่า 33,423.99 ล้านบาท และการนำเข้าคิดเป็นมูลค่า 46,037.49 ล้านบาท ส่งผลให้ขาดดุลการค้ามูลค่า 12,613.50 ล้านบาท ทั้งนี้ สินค้าส่งออกของไทยสำคัญตามแนวชายแดนกับเมียนมาร์ส่วนใหญ่ได้แก่ น้ำมันดีเซล เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ น้ำมันเบนซิน เครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ ผ้าผืนและด้าย ผลิตภัณฑ์เหล็กและเหล็กกล้า เครื่องจักรที่ใช้ในการก่อสร้างและส่วนประกอบ เหล็กและเหล็กกล้า บะหมี่กึ่งสำเร็จรูปและอาหารสำเร็จรูป น้ำมันปาล์ม เป็นต้น ในขณะที่สินค้านำเข้าสำคัญจากเมียนมาร์ตามแนวชายแดนที่สำคัญ ได้แก่ แก๊สธรรมชาติ พืชน้ำมันและผลิตภัณฑ์ สัตว์น้ำ โค กระบือ สุกร แพะ แกะ ผลิตภัณฑ์ไม้อื่น ๆ สินแร่โลหะอื่น ๆ เศษโลหะและผลิตภัณฑ์ ผลไม้ ผัก และของปรุงแต่งจากผลไม้และผัก ไม้ซุง ปลาทูน่าสด แซ่เย็น แซ่แข็ง เป็นต้น (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, กรกฎาคม พ.ศ. 2556)

3.3 สถิติและรูปแบบการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติในเมียนมาร์

แม้ว่าประเทศเมียนมาร์จะยังไม่เปิดประเทศโดยสมบูรณ์ แต่ในทางตรงกันข้าม เมียนมาร์พยายามแสวงหาความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจให้กับประเทศของตน ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนภายในประเทศมีรายได้และดำรงชีวิตที่ดีขึ้น ประกอบกับความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ พลังงานธรรมชาติ แร่ธาตุต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรป่าไม้ เป็นต้น อีกทั้งกระแสการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในภูมิภาคเดียวกันทำให้ประเทศเมียนมาร์ต้องมีการปรับเปลี่ยนนโยบายด้านการค้าลงทุน โดยมีการจัดตั้งสำนักงานส่งเสริมการลงทุน (Directorate of Investment and Company Administration: DICA) และคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (Myanmar Investment Commission: MIC) ขึ้นเพื่อส่งเสริมการลงทุนภายในประเทศและอำนวยความสะดวกต่อการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ เพื่อพัฒนาเทคโนโลยี วิทยาการ ตลอดจนสร้างรายได้ซึ่งเป็นเงินตราต่างประเทศ เข้ามาสู่ประเทศเมียนมาร์ให้มากยิ่งขึ้น

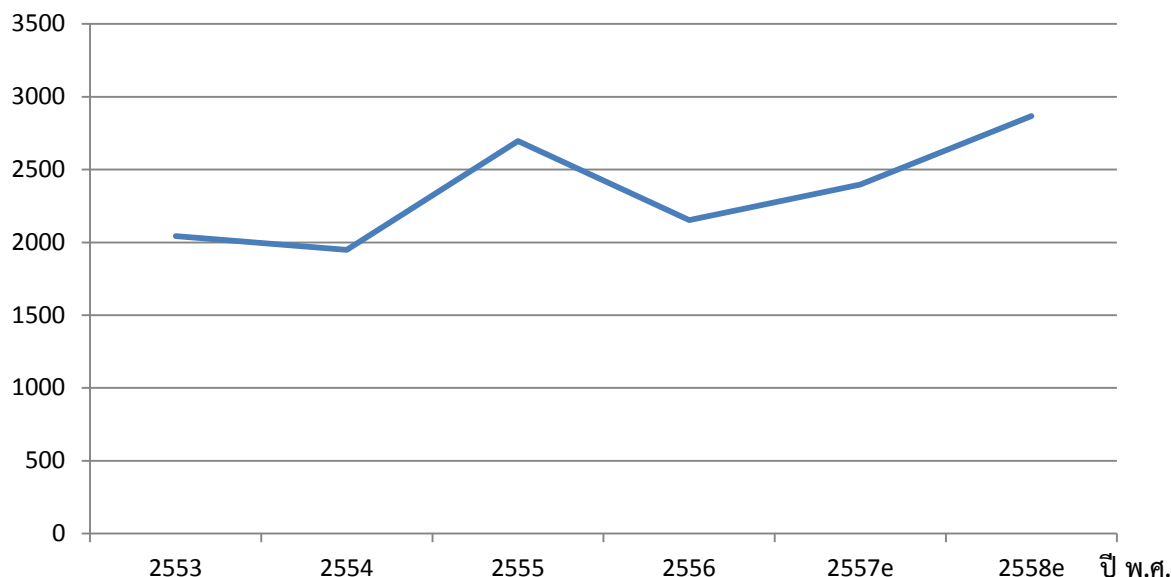
3.3.1 มูลค่าการลงทุนจากต่างประเทศ

เมียนมาร์ได้รับความสนใจจากนักลงทุนต่างประเทศ แผนภูมิที่ 3.3 แสดงให้เห็นว่าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 การลงทุนจากต่างประเทศในเมียนมาร์มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น นอกจากนี้ธนาคารพัฒนาเอเชียได้ประมาณการว่ามูลค่าการลงทุนทางตรงในเมียนมาร์จะสูงขึ้นต่อเนื่องในปี พ.ศ. 2557 และ 2558

แผนภูมิที่ 3.3

มูลค่าการลงทุนจากต่างประเทศในเมียนมาร์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 - 2558 (ประมาณการ)

ล้านเหรียญสหรัฐฯ

ที่มา: http://www.worldbank.org/content/dam/Worldbank/document/EAP/Myanmar/Myanmar_Economic_Monitor_October_2013.pdf

สำหรับนักลงทุนในเมียนมาร์นั้นมาจากหลายภูมิภาค ตารางที่ 3.10 แสดงให้เห็นว่า ณ วันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2557 นักลงทุนที่มีมูลค่าการลงทุนสะสมมากที่สุดจากสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยมีการลงทุน 45 บริษัท มูลค่าสูงถึง 14.14 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ รองลงมาคือ ฮองกง มีการลงทุน 62 บริษัท มูลค่า 6.4 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ สิงคโปร์ จำนวน 82 บริษัท มูลค่า 4.5 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ โดยมีไทยเป็นลำดับที่ 4 ด้วยจำนวนบริษัทที่ดำเนินการแล้วในเมียนมาร์ 38 บริษัท มูลค่ารวม 3.00 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ

นอกจากนี้ หากนับมูลค่ารวมของบริษัทที่ได้รับอนุมัติจาก DICA ทั้งที่ดำเนินการแล้วและอยู่ระหว่างการเตรียมการตั้งกิจการ จนถึงวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2557 พบว่า ลำดับที่ 1 ยังคงเป็นนักลงทุนจากสาธารณรัฐประชาชนจีน จำนวน 65 บริษัท รวมมูลค่า 14.25 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ลำดับที่ 2 คือนักลงทุนไทย จำนวน 74 บริษัท รวมมูลค่า 10.11 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ลำดับต่อ ๆ มา คือ ฮองกง สิงคโปร์ สหราชอาณาจักร เกาหลีใต้ และ มาเลเซีย ทั้งนี้ สังเกตได้ว่ามีนักลงทุนใหม่ที่เป็นรายใหญ่ที่ได้รับอนุมัติและอยู่ระหว่างเตรียมการลงทุน คือ สหรัฐอเมริกา และเดนมาร์ก

ในภาพรวมแล้ว หากพิจารณาการลงทุนจากสมาชิกอาเซียน พบว่า ประเทศไทยเป็นผู้เข้าไปลงทุนในเมียนมาร์มากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาได้แก่สิงคโปร์ มาเลเซีย และเวียดนาม อย่างไรก็ตาม หากสังเกตจากมูลค่าโครงการที่ได้รับอนุมัติแล้ว พบว่าสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นนักลงทุนรายใหญ่ และนักลงทุนจากยุโรป อาทิ สหราชอาณาจักร เยอรมัน เนเธอร์แลนด์ฝรั่งเศส ได้เริ่มเข้ามามีบทบาทในการลงทุนในเมียนมาร์มากขึ้น แสดงให้เห็นว่าการแข่งขันในการแย่งตลาดทรัพยากรและแรงงานในเมียนมาร์จะมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น

ตารางที่ 3.10

นักลงทุนต่างชาติที่เข้าไปลงทุนในเมียนมาร์ แยกรายประเทศ ณ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2557

ลำดับ	ประเทศ	บริษัทที่ดำเนินการ ณ 30 มิถุนายน 2557			บริษัทที่ได้รับอนุมัติ ณ 30 มิถุนายน 2557			ลำดับ
		จำนวน	มูลค่าการลงทุน (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	ร้อยละ	จำนวน	มูลค่าการลงทุน (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	ร้อยละ	
1	สาธารณรัฐประชาชน	45	14,172.956	38.67	65	14,251.327	30.50	1
2	ฮ่องกง	62	6,451.728	17.60	79	6,544.787	14.01	3
3	สิงคโปร์	82	4,548.423	12.41	118	4,885.620	10.46	4
4	ไทย	38	3,006.330	8.20	74	10,114.090	21.65	2
5	เกาหลีใต้	83	3,000.964	8.19	96	3,072.383	6.58	6
6	สหราชอาณาจักร	38	2,608.438	7.12	70	3,160.650	6.77	5
7	มาเลเซีย	22	1,054.560	2.88	49	1,652.229	3.54	7
8	เวียดนาม	7	513.186	1.40	7	513.186	1.10	8
9	ฝรั่งเศส	2	470.360	1.28	3	474.360	1.02	9
10	อินเดีย	12	295.946	0.81	13	300.446	0.64	11
11	ญี่ปุ่น	36	230.201	0.63	47	332.894	0.71	10
12	รัสเซีย	2	94.000	0.26	2	94.000	0.20	17
13	ปานามา	2	55.101	0.15	2	55.101	0.12	19
14	มอริเชียส	2	30.575	0.08	2	30.575	0.07	22
15	ออสเตรเลีย	2	23.515	0.06	15	99.776	0.21	16
16	อินโดนีเซีย	3	22.200	0.06	12	241.497	0.52	14
17	เนเธอร์แลนด์	4	14.636	0.04	7	249.136	0.53	12
18	ไลบีเรีย	2	14.600	0.04	2	14.600	0.03	24
19	ฟิลิปปินส์	1	6.667	0.02	2	146.667	0.31	15
20	ลักเซมเบิร์ก	1	5.200	0.01	1	5.200	0.01	29
21	สหรัฐอเมริกา	1	4.500	0.01	2	45.500	0.10	20
22	บรูไนดารุสซาลาม	4	5.531	0.02	5	7.571	0.02	27
23	เยอรมัน	1	2.500	0.01	2	17.500	0.04	23
24	แคนาดา	3	2.402	0.01	16	41.883	0.09	21
25	ออสเตรีย	1	1.000	0.00	2	72.500	0.16	18
26	สปป. ลาว	1	0.883	0.00	1	0.883	0.00	36
27	ซามัว	1	3.200	0.01	1	3.200	0.01	32
28	สวีเดน	1	14.300	0.04	1	14.300	0.03	25
29	สหรัฐอเมริกา	-	-	-	15	243.565	0.52	13
30	เดนมาร์ก	-	-	-	1	13.370	0.03	26
31	ไซปรัส	-	-	-	1	5.250	0.01	28
32	มาเก๊า	-	-	-	2	4.400	0.01	30
33	สวิตเซอร์แลนด์	-	-	-	1	3.382	0.01	31
34	บังกลาเทศ	-	-	-	2	2.957	0.01	33
35	อิสราเอล	-	-	-	1	2.400	0.01	34
36	ศรีลังกา	-	-	-	1	1.000	0.00	35
	รวม	459	36,653.902	100.00	720	46,718.185	100.00	

ที่มา: http://dica.x-aas.net/dica/home_main

3.3.2 ภาคธุรกิจที่มีการลงทุนจากต่างประเทศ

สำหรับการลงทุนจากต่างประเทศในเมียนมาร์นั้น ตารางที่ 3.11 แสดงให้เห็นว่าตั้งแต่เมียนมาร์เปิดรับการลงทุนจากต่างประเทศจนถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2557 ได้มีโครงการลงทุนจากต่างประเทศที่ได้รับอนุมัติแล้ว รวม 720 บริษัท คิดเป็นมูลค่าเงินลงทุนรวม 46.72 พันล้านเหรียญสหรัฐ โดยเมื่อพิจารณาตามมูลค่าโครงการที่ได้รับอนุมัติแล้วส่วนใหญ่อยู่ในสาขาพลังงานไฟฟ้า (ร้อยละ 41.28) น้ำมันและแก๊สธรรมชาติ (ร้อยละ 30.76) อุตสาหกรรมการผลิต (ร้อยละ 8.84) และเหมืองแร่ (ร้อยละ 6.13) สำหรับบริษัทที่ดำเนินการแล้วมีจำนวน 459 บริษัท คิดเป็นมูลค่า 36.65 พันล้านเหรียญสหรัฐ โดย 4 สาขาใหญ่ที่ดำเนินการแล้วเป็นสาขาเดียวกับที่ได้รับอนุมัติ

ตารางที่ 3.11

นักลงทุนต่างชาติในเมียนมาร์แยกตามประเภทของธุรกิจ ณ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2557

นักลงทุนต่างชาติที่ดำเนินการในปัจจุบัน			
สาขาการลงทุน	จำนวนบริษัท	มูลค่า (ล้านเหรียญสหรัฐ)	สัดส่วน (ร้อยละ)
น้ำมันและแก๊สธรรมชาติ	64	13,630.10	37.19
พลังงานไฟฟ้า	6	13,254.43	36.16
อุตสาหกรรมการผลิต	273	2,927.03	7.99
เหมืองแร่	11	2,337.98	6.38
การขนส่งและการสื่อสาร	15	1,606.52	4.38
โรงแรมและการท่องเที่ยว	40	1,604.56	4.38
พัฒนาอสังหาริมทรัพย์	11	715.57	1.95
เกษตรกรรม	11	179.96	0.49
นิคมอุตสาหกรรม	2	179.11	0.49
ปศุสัตว์และประมง	12	178.26	0.49
บริการอื่นๆ	14	40.36	0.11
รวม	459	36,653.90	100.00

นักลงทุนต่างชาติที่ได้รับอนุมัติโครงการจาก DICA			
สาขาการลงทุน	จำนวนบริษัท	มูลค่า (ล้านเหรียญสหรัฐ)	สัดส่วน (ร้อยละ)
พลังงานไฟฟ้า	7	19,284.43	41.28
น้ำมันและแก๊สธรรมชาติ	115	14,372.27	30.76
อุตสาหกรรมการผลิต	362	4,129.44	8.84
เหมืองแร่	69	2,863.18	6.13
โรงแรมและการท่องเที่ยว	55	1,854.90	3.97
การขนส่งและการสื่อสาร	24	1,782.75	3.82
พัฒนาอสังหาริมทรัพย์	23	1,497.03	3.2
ปศุสัตว์และประมง	60	437.67	0.94
เกษตรกรรม	14	208.65	0.45
นิคมอุตสาหกรรม	3	193.11	0.41
บริการอื่นๆ	16	56.99	0.12
ก่อสร้าง	2	37.77	0.08
รวม	720	46,718.18	100.00

ที่มา <http://dica.x-aas.net/dica/>

ในส่วนของประเทศไทย ธุรกิจที่เข้าไปลงทุนในเมียนมาร์อยู่ในสาขาน้ำมันและแก๊สธรรมชาติ โรงแรมและการท่องเที่ยว อุตสาหกรรมการเกษตรและเกษตรแปรรูป อุตสาหกรรมการผลิต อาทิ หม้อแปลงไฟฟ้า ไม้แปรรูป สินค้าอุปโภคบริโภคต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมี สาขานิคมอุตสาหกรรม พัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ก่อสร้างขนส่งและโลจิสติกส์ (ตารางที่ 3.12)

ตารางที่ 3.12
รายชื่อบริษัทไทยที่เข้าไปลงทุนในประเทศเมียนมาร์ ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2531 -2552

ลำดับ	ชื่อบริษัท	สาขาการลงทุน
1	บริษัท ปตท.	น้ำมันและแก๊ส
2	บริษัท ปตท.สผ	สำรวจแหล่งแก๊ส
3	บริษัท การบินไทย	ขนส่ง (ทางอากาศ)
4	บริษัทเอกรัฐวิศวกรรม	ธุรกิจวิศวกรรม
5	กลุ่มโอเอสเอส	เครื่องดื่ม
6	กลุ่มเจริญโภคภัณฑ์	การเกษตร
7	บริษัทเนสท์เล่ ฟู้ดส์	สินค้าบริโภค
8	บริษัทอิตาเลียนไทย	ก่อสร้างและขนส่ง
9	นิคมอุตสาหกรรมโรจนะ	นิคมอุตสาหกรรม
10	กลุ่มพันธ์เลิศ ไบฮก	โรงแรม
11	เครือดุสิตธานี	โรงแรม
12	บริษัทเบลคแคนยอน	ร้านอาหาร
13	ร้านอาหารสวีสวี	ร้านอาหาร
14	บริษัท Impex agro-Livestock	การเกษตร

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนและหอการค้าจังหวัดตาก

3.4 แผนพัฒนาประเทศของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

หลังจากประเทศเมียนมาร์เริ่มเปิดประเทศในปี พ.ศ. 2551 และเริ่มพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาประเทศฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2549/2550-2553/2554)⁵ ซึ่งตั้งเป้าการเติบโตทางเศรษฐกิจไว้ที่ร้อยละ 12 ต่อปี โดยมีเป้าหมายหลักในการพัฒนาด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ

3.4.1 เพื่อขยายอุตสาหกรรมด้านการเกษตรและอุตสาหกรรมอื่น ๆ ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการเป็นประเทศอุตสาหกรรม

3.4.2 พัฒนาพลังงานไฟฟ้าและพลังงานด้านอื่น ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับการขยายตัวด้านอุตสาหกรรม

3.4.3 ให้การสนับสนุนด้านการเกษตร ปศุสัตว์ และการประมง เพื่อตอบสนองความต้องการภายในประเทศให้เพียงพอ ตลอดจนเพื่อการส่งออก

3.4.4 เพื่อเร่งรัดผลผลิตด้านเกษตรกรรมให้ตรงตามเป้าที่วางไว้

3.4.5 ขยายพื้นที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้นเพื่อประโยชน์ด้านเกษตร

3.4.6 เพื่อเพิ่มผลผลิตด้านน้ำมันเพื่อการบริโภคและเครื่องยนต์

3.4.7 สนับสนุนการใช้ประโยชน์ด้านพลังงานทดแทนจากพืชพลังงาน

3.4.8 สนับสนุนการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้และพื้นที่สีเขียวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ

3.4.9 ขยายการบริการด้านการศึกษาและสาธารณสุขเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

⁵ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ร่วมกับ สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.4.10 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและเครื่องอำนวยความสะดวกในการติดต่อเพื่อการพัฒนาด้านการค้ากับนานาชาติ

3.4.11 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง

3.4.12 พัฒนาเขตพัฒนาพิเศษ (Special Development Zone) ให้บรรลุเป้าประสงค์

3.4.13 พัฒนาพื้นที่บริเวณชายแดนอย่างต่อเนื่อง

3.4.14 พัฒนาพื้นที่ชนบทอย่างต่อเนื่อง

3.4.15 ยกระดับประชาชนให้พ้นจากความยากจน

3.4.16 พัฒนาพื้นฐานที่แข็งแกร่งของระบบเศรษฐกิจและการเงิน

3.5 แผนการส่งเสริมการลงทุนในประเทศของเมียนมาร์

สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์เป็นประเทศที่อุดมไปด้วยพื้นที่ในการทำเกษตร ภาคเกษตรกรรมในเมียนมาร์จึงถือเป็นภาคส่วนทางเศรษฐกิจหลักของประเทศ โดยในปี พ.ศ. 2554 ภาคเกษตรกรรมมีอัตราการผลิสูงสุดถึงร้อยละ 38 โดยประมาณของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และมีจำนวนแรงงานในภาคการเกษตรกรรมถึงร้อยละ 70 ของจำนวนกำลังแรงงานทั้งหมดของเมียนมาร์ อย่างไรก็ตาม รัฐบาลเมียนมาร์ได้วางแผนที่จะยกระดับการผลิตภาคอุตสาหกรรมให้ขึ้นมาแทนที่ภาคเกษตรกรรม โดยได้กำหนดแผนระยะ 30 ปี (พ.ศ. 2543/4-2573/4) เรียกแผนพัฒนาภาคอุตสาหกรรมนี้ว่า “30 Year Industrial Development Plan (2000/01-2030/31)” เพื่อเปลี่ยนแปลงการผลิตจากภาคเกษตรไปสู่ภาคอุตสาหกรรม โดยได้มีการตั้งคณะกรรมการ 2 ชุด ได้แก่ The Myanmar Industrial Development Committee มีรัฐมนตรีกระทรวงอุตสาหกรรมคนที่ 1 เป็นประธาน และคณะกรรมการการดำเนินการที่มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมคนที่ 2 เป็นประธาน โดยมีเป้าหมายเพื่อ (1) พัฒนาอุตสาหกรรมเกษตร (2) ยกระดับคุณภาพและปริมาณของผลผลิตภาคอุตสาหกรรม (3) ผลิตชิ้นส่วนเครื่องจักรใหม่ ๆ (4) ผลิตเครื่องจักร ชิ้นส่วน และเครื่องมือสำหรับโรงงานอุตสาหกรรม และ (5) สร้างรากฐานที่มั่นคง เพื่อเปลี่ยนประเทศไปสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรม

สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ได้กำหนดยุทธศาสตร์เพื่อรองรับเป้าหมายเหล่านี้ซึ่งได้แก่ (1) เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมของรัฐ ของสหกรณ์ และของเอกชน (2) เพื่อกระตุ้นและสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรด้านการเกษตร (3) เพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรมทดแทนการนำเข้าและกระตุ้นให้ผลิตเพื่อการส่งออก (4) เพื่ออำนวยความสะดวกการลงทุนจากต่างชาติ และให้บริการความช่วยเหลือที่จำเป็นแก่ผู้ลงทุนชาวสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ในภาคอุตสาหกรรม (5) เพื่ออำนวยความสะดวกในการยกระดับระบบเทคโนโลยีด้านข้อมูลให้เท่าเทียมกับต่างชาติ

3.5.1 นิคมอุตสาหกรรม

ปัจจุบันรัฐบาลเมียนมาร์ได้กำหนดเขตนิคมอุตสาหกรรมขึ้นมา 26⁶ พื้นที่ เพื่อให้การสนับสนุนเอกชนต่างประเทศให้เข้ามาลงทุน โดยดำเนินการจัดตั้งแล้วเสร็จ 19 พื้นที่ แบ่งเป็น (1) เขต Yangon 4 พื้นที่

⁶ www.dica.gov.mm: Myanmar Investment Guide

(2) เขต Mandalay 3 พื้นที่ (3) เขต Magway 2 พื้นที่ (4) เขต Bago 1 พื้นที่ (5) เขต Ayeyarwady 3 พื้นที่ (6) เขต Sagaing 3 พื้นที่ (7) เขต รัฐมอญ 1 พื้นที่ (8) เขต Tanintharyi 1 พื้นที่ และ (9) เขต รัฐฉาน 1 พื้นที่ นอกจากนี้ รัฐบาลเมียนมาร์อยู่ระหว่างการดำเนินการจัดตั้งเขตอุตสาหกรรมเพิ่มเติมอีก 7 พื้นที่ ได้แก่

(1) Nay Pyi Taw (2) Ponnakyun (3) Myawaddy (4) Phayar Thone Zu (5) Phaang (6) Yadanapone และ (7) Nantoon อย่างไรก็ดี ในช่วงปี พ.ศ. 2555 – 2556 ปริมาณการค้าชายแดนของเมียนมาร์มีการขยายตัวอย่างกว้างขวาง ดังนั้น รัฐบาลจึงมีนโยบายที่จะตั้งเขตอุตสาหกรรมชายแดนที่ (1) จังหวัดท่าซี้เหล็ก (เมียนมาร์) ซึ่งอยู่ติดกับอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย (ไทย) และ (2) เกาะสอง (เมียนมาร์) ซึ่งติดกับกับระนอง (ไทย) ตลอดจน (3) ทวาย ซึ่งติดกับกาญจนบุรี นอกจากนี้ เมียนมาร์ได้ให้ความสำคัญกับเขตอุตสาหกรรมที่ผาอัน เกาะลาลาย และเมียวดี โดยหวังว่าเขตอุตสาหกรรมทั้งสามเขตจะช่วยในการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม หากพิจารณาจากพื้นที่ตั้งจะเห็นว่าทั้งสามเขตไม่เพียงแต่อยู่ในบริเวณชายแดน หากแต่ตั้งอยู่บนเส้นทางคมนาคมสำคัญที่เชื่อมระหว่าง อินเดีย-บังคลาเทศ-จีน-เมียนมาร์-ไทย โดยเฉพาะเขตเกาะลาลาย-เมียวดี-แม่สอด นั้น ยังอยู่ในเส้นแนวเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East West Economic Corridor) ภายใต้ GMS Connectivity อีกด้วย ซึ่งจะสามารถขยายไปจนถึงเมืองดานังของเวียดนาม และออกไปถึงทะเลจีนใต้ เป็นผลดีสำหรับนักลงทุนไทยที่จะสามารถเข้าไปลงทุนในเขตอุตสาหกรรมทั้ง 3 ได้ในอนาคต

3.5.2 สาขาการลงทุนที่ได้รับการส่งเสริมและอนุญาตสำหรับนักลงทุนต่างชาติ

รัฐบาลเมียนมาร์ได้กำหนดกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ได้รับการส่งเสริมและอนุญาตสำหรับนักลงทุนต่างชาติตามระเบียบที่ทางการได้วางไว้ 9 กิจกรรม⁷ ได้แก่

1) ด้านเกษตรกรรม กระทรวงเกษตรและชลประทานของเมียนมาร์รับผิดชอบการพิจารณาและอนุมัติโครงการลงทุนด้านเกษตรกรรม รวมทั้งกำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมให้เกิดการลงทุนภาคเกษตรกรรมมากขึ้น โดยนักลงทุนสามารถขอขึ้นอนุมัติโครงการตามแผนการส่งเสริม โดยลักษณะของการลงทุนด้านเกษตรกรรม อาทิ

1.1) เพาะปลูก ผลิต แปรรูปและจำหน่ายพืชล้มลุก (รวมทั้งมันสำปะหลังและยาสูบ)

1.2) ทำไร่หรือแปรรูปพืชเป็นยา กาแฟ ชา น้ำมันปาล์ม พืชสวนและจำหน่ายผลผลิตของตนได้

2) ด้านปศุสัตว์และประมง กระทรวงปศุสัตว์และประมงรับผิดชอบการสนับสนุนและขยายการลงทุนของนักลงทุนเอกชน ตามนโยบายส่งเสริมการพัฒนาปศุสัตว์และประมงอย่างครบวงจร ขยายผลผลิตเพื่อการบริโภคภายในประเทศและส่งออก และยกระดับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในกิจการปศุสัตว์และประมง

3) ด้านป่าไม้ บริษัทค้าไม้เมียนมาร์ (Myanmar Timber Enterprise) เป็นผู้รับผิดชอบกิจการป่าไม้ในเมียนมาร์ นักลงทุนต้องติดต่อเพื่อทำสัญญาการลงทุนแบบร่วมทุน หรือดำเนินกิจการด้วยตนเองทั้งหมดโดยลักษณะของการลงทุนด้านป่าไม้ ได้แก่ (1) ผลิตและจำหน่ายวัสดุก่อสร้างพื้นฐาน เฟอร์นิเจอร์ (2) ผลิตและจำหน่ายสินค้าแกะสลักและงานฝีมือจากไม้สัก (3) ผลิต แปรรูปและจำหน่ายไม้เนื้อแข็ง (นอกเหนือไปจากไม้สัก ไม้ไผ่ หวายหรือผลผลิตจากป่า) และ (4) ผลิตและจำหน่ายวัสดุก่อสร้าง เฟอร์นิเจอร์และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ใช้ไม้เนื้อแข็ง (นอกเหนือไปจากไม้สัก) ไม้ไผ่ หวายและผลผลิตจากป่า

⁷ คู่มือ การค้าและการลงทุนสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ กรมส่งเสริมการค้าส่งออก กระทรวงพาณิชย์

4) ด้านเหมืองแร่ กระทรวงเหมืองแร่เป็นผู้รับผิดชอบการอนุมัติโครงการลงทุนเหมืองแร่ ตามกฎหมายเหมืองแร่ ปี พ.ศ. 2537 (ค.ศ. 1994) และระเบียบเหมืองแร่ ปี พ.ศ. 2539 (ค.ศ. 1996) การลงทุนในกิจการเหมืองแร่ นักลงทุนต้องมีการแบ่งปันผลผลิตและการแบ่งปันผลกำไรให้แก่กระทรวงเหมืองแร่โดยลักษณะของการลงทุนด้านเหมืองแร่ อาทิ สำรวจ ผลิตและจำหน่ายแร่ธาตุที่ไม่ใช่โลหะที่ใช้ในอุตสาหกรรม เช่น ถ่านหิน หินปูน ยิปซัม ฯลฯ

5) ด้านพลังงาน หมายรวมถึงกิจการผลิตไฟฟ้าจากเขื่อน น้ำมันและแก๊สธรรมชาติ โดยเฉพาะการผลิตพลังงานจากน้ำมันและแก๊ส ได้รับการส่งเสริมให้มีการลงทุนจากต่างชาติมาก เนื่องจากใช้เงินลงทุนจำนวนมากและเทคโนโลยีขั้นสูง และใช้ทรัพยากรภายในประเทศทั้งสิ้น หน่วยงานที่รับผิดชอบการผลิตน้ำมันและแก๊ส ได้แก่ กระทรวงพลังงาน และบริษัทน้ำมันและแก๊สเมียนมาร์ จำกัด (Myanmar Oil and Gas Enterprise: MOGE) การหาแหล่งแก๊สนอกชายฝั่งแห่งใหม่ นักลงทุนต้องทำสัญญาการแบ่งปันผลผลิตกับหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องด้วย

6) ด้านการผลิต แบ่งเป็น

6.1) อุตสาหกรรมการผลิตเพื่อส่งออก ได้แก่ อุตสาหกรรมเกษตร ไม้ยาง สังกะสี (แร่ทองแดง) ผลิตผลจากทะเล อุตสาหกรรมเสื้อผ้า สิ่งทอ ไฟฟ้า รองเท้า อุตสาหกรรมเบาอื่น ๆ

6.2) อุตสาหกรรมการผลิตเพื่อตลาดในประเทศ ได้แก่ อุตสาหกรรมอาหาร เครื่องดื่ม อุปกรณ์การเกษตร เช่น ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง เครื่องมือการเกษตร อุตสาหกรรมซีเมนต์ อุปกรณ์ไฟฟ้า พลาสติก เหล็ก และบรรจุภัณฑ์ หีบห่อ

7) ด้านการท่องเที่ยว เมียนมาร์ มีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงามหลายแห่ง การเติบโตทางการท่องเที่ยวและโรงแรมจึงมีความจำเป็นเพื่อรองรับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวโดยเฉพาะรัฐบาลส่งเสริมให้มีขึ้นเรียนนานาชาติในโรงเรียนการโรงแรมตามเขตท่องเที่ยวสำคัญ รวมทั้งเปิดพื้นที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ที่ยังไม่มีโรงแรมระดับมาตรฐานนานาชาติเข้าไปรองรับ จึงเป็นโอกาสดีต่อการกิจการที่ปัก บังกะโล สโมสกรอล์ฟ และสวนสนุก

8) ด้านการคมนาคมและการสื่อสาร ต้องร่วมทุนกับรัฐบาลเมียนมาร์เท่านั้น

9) กิจการร่วมทุนกับรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจ ต้องได้รับการพิจารณาเฉพาะรายกิจการ

นับตั้งแต่มีนโยบายส่งเสริมการลงทุนของต่างชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531 เป็นต้นมา กิจการที่ชาวต่างชาติให้การลงทุนมา ยังคงเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ได้แก่ โรงผลิตน้ำมันและแก๊สธรรมชาติ การทำเหมือง อุตสาหกรรมภาคพลังงาน และอุตสาหกรรมการผลิต ประเทศที่ลงทุนอย่างต่อเนื่องเป็นอันดับหนึ่งคือ ประเทศจีน จากสถิติการลงทุนของจีนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547-2548 มีการลงทุนถึงร้อยละ 80 ในปี พ.ศ. 2549-2550 ลงทุนร้อยละ 37.4 และในปี พ.ศ. 2551-2552 (เมษายน) ลงทุนร้อยละ 88.2 จากสัดส่วนการลงทุนต่างชาติทั้งหมดในเมียนมาร์ ส่วนประเทศไทยมีการลงทุนอย่างต่อเนื่องในเมียนมาร์เป็นอันดับสอง โดยในปี พ.ศ. 2548-2549 ไทยมีการลงทุนในเมียนมาร์ถึงร้อยละ 99.5

โดยสรุปอาจกล่าวว่า รัฐบาลสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์มียุทธศาสตร์ในการสนับสนุนภาคอุตสาหกรรมประกอบด้วย

- 1) การสนับสนุนให้เอกชนเข้ามาลงทุนเพิ่มขึ้น
- 2) การสนับสนุนการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ

3) การกำหนดพื้นที่นิคมอุตสาหกรรม เพื่อสนับสนุนการลงทุนเป็น 3 ลักษณะคือ

3.1) เขตนิคมอุตสาหกรรม 26 พื้นที่

3.2) พื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ 3 แห่ง ได้แก่ (1) ทวาย (2) ตีละวา และ (3) จ้าวเพียว

3.3) พื้นที่นิคมอุตสาหกรรมในบริเวณชายแดน

3.6 สรุปภาพรวมเศรษฐกิจและการลงทุนในประเทศเมียนมาร์

ประเทศเมียนมาร์เป็นประเทศที่มีประชากรประมาณ 58 ล้านคน ประกอบด้วยกลุ่มคนหลายชาติพันธุ์ โครงสร้างประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 67.5 อยู่ในวัยทำงาน และร้อยละ 27.5 อยู่ในวัยเด็กส่งผลให้แรงงานในเมียนมายังคงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ ประเทศเมียนมาร์มีระบบเศรษฐกิจที่พึ่งพาภาคการเกษตรและทรัพยากรธรรมชาติเป็นหลัก และสหประชาชาติได้จัดให้เป็นหนึ่งในประเทศในกลุ่มประเทศพัฒนาน้อยที่สุด (Least Developed Country: LDC) ในโลก

ด้านเศรษฐกิจปี พ.ศ. 2556 ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Products: GDP) ของเมียนมาร์ อยู่ที่ระดับ 56.4 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.5 เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา อัตราการว่างงานอยู่ที่ระดับร้อยละ 4 อัตราเงินเฟ้อร้อยละ 5.8 ซึ่งสูงขึ้นจากปีที่ผ่านมา (ร้อยละ 2.8) และมีหนี้ต่างประเทศร้อยละ 19 ของ GDP นอกจากนี้ ธนาคารพัฒนาเอเชีย ได้ประมาณการอัตราการเติบโตเศรษฐกิจของเมียนมาร์ สำหรับปี พ.ศ. 2557 และ 2558 ไว้ที่ร้อยละ 7.8 ต่อปี โดยคาดว่าอัตราเงินเฟ้อจะอยู่ที่ประมาณร้อยละ 6.6 – 6.9

ด้านการค้าระหว่างประเทศ ประเทศเมียนมาร์มีโครงสร้างดุลการค้าเกินดุลมาโดยตลอดระหว่างปี พ.ศ. 2550-2554 สำหรับการค้าระหว่างประเทศกับไทย เมียนมาร์เป็นคู่ค้าอันดับที่ 6 ของไทยในอาเซียน โดยในปี พ.ศ. 2556 มีปริมาณการค้ารวมระหว่างกันจำนวน 7,821.40 ล้านเหรียญสหรัฐฯ และมีมูลค่าการค้าชายแดนระหว่างไทย-เมียนมาร์ มีมูลค่ารวมทั้งสิ้น 79,461.48 ล้านบาท

ด้านการลงทุน เมียนมาร์ได้รับความสนใจจากนักลงทุนต่างประเทศจากหลายภูมิภาครวมถึงนักลงทุนไทย ณ วันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2557 ได้มีโครงการลงทุนจากต่างประเทศที่ได้รับอนุมัติแล้ว รวม 720 บริษัท คิดเป็นมูลค่าเงินลงทุนรวม 46.72 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ โดยเมื่อพิจารณาตามมูลค่าโครงการที่ได้รับอนุมัติแล้ว ส่วนใหญ่อยู่ในสาขาพลังงานไฟฟ้า น้ำมันและแก๊สธรรมชาติ การผลิต เหมืองแร่ โรงแรมและการท่องเที่ยว ขนส่ง และการสื่อสาร สำหรับบริษัทที่ดำเนินการแล้วมีจำนวน 459 บริษัท คิดเป็นมูลค่า 36.65 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ นักลงทุนที่มีมูลค่าการลงทุนสะสมมากที่สุดในเมียนมาร์มาจากสาธารณรัฐประชาชนจีน รองลงมาคือฮ่องกง สิงคโปร์ โดยมีไทยเป็นลำดับที่ 4 แต่หากนับมูลค่ารวมของบริษัทที่ได้รับอนุมัติทั้งที่ดำเนินการแล้วและอยู่ระหว่างการเตรียมการตั้งกิจการ พบว่า ลำดับที่ 1 ยังคงเป็นนักลงทุนจากสาธารณรัฐประชาชนจีน ลำดับที่ 2 คือ นักลงทุนไทย และ ลำดับต่อ ๆ มา คือ ฮ่องกง สิงคโปร์ สหราชอาณาจักร เกาหลีใต้ และ มาเลเซีย

⁸ <http://www.adb.org/countries/myanmar/economy>

บทที่ 4 : กฎระเบียบ และกระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับการลงทุน

การไปลงทุนทำธุรกิจในต่างประเทศจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทางกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนบทบาทและกระบวนการพิจารณาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนของต่างชาติ ในกรณีของเมียนมาร์ นักลงทุนชาวต่างชาติจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและกฎระเบียบหลัก ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเข้าไปประกอบธุรกิจประเภทต่าง ๆ โดยคณะผู้วิจัยได้รวบรวมและสรุปสาระสำคัญเบื้องต้นได้ ดังนี้

4.1 กฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

การเข้าไปลงทุนประกอบธุรกิจในเมียนมาร์ของผู้ประกอบการไทยจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งหลัก ๆ ได้แก่ กฎหมายการลงทุนของต่างชาติ (Foreign Investment Law 2012: FIL) อันเป็นกฎหมายที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกฎหมายส่งเสริมการลงทุน หรือ BOI ของไทย นอกจากนี้ เนื่องจากรัฐบาลเมียนมาร์ให้ความสนใจเป็นอย่างมากต่อการให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาพัฒนาเขตพื้นที่เศรษฐกิจ จึงได้ออกกฎหมายเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Myanmar Special Economic Zone Law 2014: SEZ) ขึ้นเพื่อส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่ที่เป็นจุดยุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจที่สำคัญ นอกจากนี้ ยังมีกฎหมายอื่นที่มีความสำคัญต่อการเข้าไปลงทุนชาวต่างชาติ โดยเฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดตั้งบริษัทเพื่อประกอบธุรกิจในเมียนมาร์ (Myanmar Companies Act 1914) และระเบียบการลงทุนของต่างชาติ (Foreign Investment Rules 2013) ซึ่งอาจมีความจำเป็นที่นักลงทุนที่สนใจจะเข้าไปลงทุนในเมียนมาร์จะต้องพิจารณาเพื่อประกอบการตัดสินใจ เป็นต้น

4.1.1 กฎหมายการลงทุนของต่างชาติ (Foreign Investment Law: FIL)

4.1.1.1 ความเป็นมา

รัฐบาลเมียนมาร์มีนโยบายส่งเสริมการลงทุนทางตรงจากต่างชาติ (Foreign Direct Investment: FDI) และได้ประกาศใช้กฎหมายการลงทุนของต่างชาติ (Myanmar Foreign Investment Law: FIL) เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2531 ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาประเทศ โดยผ่านการลงทุนด้านต่าง ๆ 7 ด้าน ดังนี้

- 1) การลงทุนเพื่อการส่งเสริมและขยายการส่งออก
- 2) การลงทุนที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติและเงินทุนจำนวนมาก
- 3) การลงทุนที่ส่งเสริมการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีขั้นสูง
- 4) การลงทุนในภาคการผลิตและภาคบริการ
- 5) การลงทุนที่ใช้แรงงานจำนวนมาก
- 6) การลงทุนที่มีการดำเนินงานเพื่อพัฒนาและประหยัดพลังงาน
- 7) การลงทุนที่ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศสู่ระดับภูมิภาค

4.1.1.2 สถานะปัจจุบัน

ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อเดือนเมษายน พ.ศ. 2555 รัฐสภาของเมียนมาร์ได้มีการปฏิรูปกฎหมายสำคัญต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงได้มีการออกกฎหมาย FIL ฉบับใหม่⁹ และได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2555 โดยมีสาระสำคัญของกฎหมายและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) การจัดตั้งคณะกรรมการการลงทุนแห่งเมียนมาร์ (Myanmar Investment Committee: MIC) ซึ่งมีหน้าที่ดังนี้

1.1) พิจารณาข้อเสนอการลงทุนจากนักลงทุนโดยทบทวนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับนักลงทุนและธุรกิจ

1.2) ปกป้องผลประโยชน์ของนักลงทุนตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายฯ

1.3) ออกใบอนุญาตและต่อสัญญา

2) การดำเนินธุรกิจ

คณะกรรมการการลงทุนแห่งเมียนมาร์ (MIC) มีอำนาจในการกำหนดให้ธุรกิจบางประเภทเป็นธุรกิจต้องห้าม เช่น ธุรกิจที่มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการผสมพันธุ์สัตว์ การทำประมงน้ำเค็ม และธุรกิจอื่นที่มีกฎหมายสงวนไว้เฉพาะชาวเมียนมาร์

3) ประเภทของการลงทุน

3.1) การลงทุนประเภทร่วมทุน (Joint Venture) โดยลักษณะการลงทุนแบ่งออกเป็น (1) การร่วมลงทุนกับภาคเอกชน และ (2) การร่วมลงทุนกับภาครัฐ

3.2) การลงทุนประเภทนักลงทุนต่างชาติสามารถลงทุนได้ถึงร้อยละ 100

3.3) การลงทุนประเภทอื่นๆ ตามที่ตกลงกัน

4) หลักการพิจารณาอนุมัติโครงการ

4.1) สนับสนุนวัตถุประสงค์หลักของแผนพัฒนาเศรษฐกิจซึ่งไม่สามารถดำเนินการได้โดยประชาชนชาวเมียนมาร์

4.2) พัฒนาโอกาสการจ้างงาน

4.3) ส่งเสริมและขยายการส่งออก

4.4) การผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า

4.5) การผลิตที่ต้องการเงินลงทุนจำนวนมาก

4.6) ส่งเสริมการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีขั้นสูง

4.7) สนับสนุนภาคการผลิตและบริการที่ใช้เงินลงทุนจำนวนมาก

4.8) สนับสนุนการประหยัดพลังงาน

4.9) สนับสนุนการพัฒนาระดับภูมิภาค

4.10) สนับสนุนการหาแหล่งพลังงานใหม่หรือพลังงานทางเลือก

⁹ ร่างสรุปคำแปลภาษาอังกฤษปรากฏตามภาคผนวก

- 4.11) การพัฒนาอุตสาหกรรมที่ทันสมัย
- 4.12) การลงทุนที่ป้องกันและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
- 4.13) สนับสนุนการถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยี
- 4.14) ไม่กระทบต่อความมั่นคงด้านพลังงานและประเทศโดยรวม
- 4.15) ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรชาวเมียนมาร์
- 4.16) การพัฒนาระบบการเงิน ธนาคารสู่ระดับสากล
- 4.17) กระตุ้นการพัฒนาอย่างต่อเนื่องของประเทศและประชาชน
- 4.18) สนับสนุนการใช้พลังงานและพัฒนาแหล่งพลังงานแก่ระดับท้องถิ่นในระยะสั้น

และระยะยาว

5) ข้อสังเกตเรื่องสิทธิของนักลงทุน

5.1) กฎหมายฯ กำหนดให้นักลงทุนต้องแบ่งกำไรจากการขายทรัพย์สินสูงสุดถึงร้อยละ 50 โดยขึ้นอยู่กับลักษณะของธุรกิจต่าง ๆ

5.2) ธุรกิจที่ลงทุนในพื้นที่ชนบทและด้อยพัฒนาจะได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีมากกว่าในกรณีทั่วไป

6) การจ้างแรงงาน

ในกรณีที่ธุรกิจต้องใช้แรงงานฝีมือ กฎหมายฯ กำหนดให้มีลูกจ้างสัญชาติเมียนมาร์ร้อยละ 25 เมื่อครบ 5 ปีแรก และร้อยละ 50 เมื่อครบ 5 ปีที่สอง และร้อยละ 75 เมื่อครบ 5 ปีที่สาม ในกรณีอื่น ๆ ให้ว่าจ้างเพียงลูกจ้างสัญชาติเมียนมาร์ ในประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการว่าจ้างให้ยึดหลักกฎหมายที่มีอยู่

7) สิทธิประโยชน์ทางภาษีและการยกเว้นภาษี

7.1) ธุรกิจที่ผลิตสินค้าและบริการได้รับยกเว้นทางภาษีสูงสุดถึง 5 ปีติดต่อกัน ในกรณีที่ เป็นประโยชน์ต่อรัฐจะได้รับการต่อสิทธิประโยชน์ทางภาษี

7.2) ธุรกิจที่ไม่ได้มีการนำกำไรออกนอกประเทศภายใน 1 ปี หรือนำกำไรมาลงทุนต่อ จะได้รับสิทธิประโยชน์หรือการยกเว้นภาษี

7.3) ค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนาสามารถนำมาหักจ่ายลดหย่อนภาษีได้

7.4) กำไรจากการผลิตเพื่อส่งออกสามารถได้รับการลดหย่อนภาษีสูงสุดร้อยละ 50

7.5) การสะสมเครดิตภาษี (Tax Credit) เป็นระยะเวลา 3 ปี

7.6) การยกเว้นหรือการได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีสุทธาการจากการนำเข้าสินค้าทุน เช่น เครื่องจักรและอะไหล่ต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งจำเป็นต่อการก่อสร้าง และเพื่อการขยายกิจการ

7.7) การยกเว้นหรือได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีสุทธาการจากการนำเข้าวัตถุดิบเพื่อการผลิต 3 ปีแรก

8) การเวนคืนหรือยึดกิจการเป็นของรัฐ (Nationalization)

กฎหมายกำหนดไว้ชัดเจนให้มีปกป้องธุรกิจจากการเวนคืนหรือยึดเป็นของรัฐ ยกเว้นกรณีที่ต้องเวนคืนเพื่อประโยชน์สาธารณะ โดยทางการจะชดเชยค่าเสียหายไว้ในอัตราตามราคาตลาด

9) การใช้ที่ดิน

สามารถเช่าซื้อเป็นระยะเวลาสูงสุด 30 ปี และสามารถต่อสัญญาได้อีก 2 ครั้ง ครั้งละ 15 ปี ตามสมควร ในกรณีที่ที่ดินเป็นของรัฐ คณะกรรมการการลงทุนแห่งเมียนมาร์จะเป็นผู้กำหนดอัตราเช่าซื้อ ส่วนในกรณีธุรกิจเกษตรกรรมเพาะปลูกพืชผลการเกษตร สามารถใช้ที่ดินได้โดยว่าจ้างลูกจ้างชาวเมียนมาร์และต้องดำเนินธุรกิจในรูปแบบการร่วมทุนกับนักลงทุนเมียนมาร์ภายใต้ระบบ Agricultural Contract Farming System

10) เงินตราต่างประเทศ

กำหนดให้นักลงทุนต่างชาติ สามารถใช้อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศทั่วไป¹⁰

11) การแก้ปัญหาข้อพิพาทหรือข้อขัดแย้ง

หากไม่มีกฎหมายใหม่ที่บัญญัติเกี่ยวกับการระงับข้อพิพาทไว้เป็นอย่างอื่น ให้ใช้หลักเกณฑ์ตามกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน

12) การจัดสรรกำไรให้รัฐ

ในกรณีธุรกิจประเภทอุตสาหกรรม อาจต้องมีการแบ่งสรรกำไรกับรัฐ โดยที่เอกชนสามารถนำกลับมาใช้ (Recover) เป็นเงินลงทุนต่อไปได้

13) การฟ้องร้องคณะกรรมการการลงทุนแห่งเมียนมาร์

กฎหมายฯ ไม่อนุญาตให้ทำการฟ้องร้องได้หากการกระทำของคณะกรรมการฯ เป็นไปด้วยความสุจริต (Good Faith)

14) วงเงินลงทุนขั้นต่ำ

คณะกรรมการการลงทุนแห่งเมียนมาร์ (Myanmar Investment Committee) มีอำนาจในการกำหนดวงเงินลงทุนขั้นต่ำ โดยเดิมแบ่งเป็นด้านการผลิต (Manufacturing) ไม่ต่ำกว่า 500,000 เหรียญสหรัฐฯ และด้านธุรกิจบริการ (Services) ไม่ต่ำกว่า 300,000 เหรียญสหรัฐฯ อย่างไรก็ตาม ณ เดือนกันยายน พ.ศ. 2557 พบว่าเว็บไซต์ของ DICA ระบุข้อความว่าเมียนมาร์ไม่มีการกำหนดเงินลงทุนขั้นต่ำสำหรับการลงทุนของต่างชาติ ซึ่งจะพิจารณาความเหมาะสมตามลักษณะของธุรกิจ

4.1.2 กฎหมายเขตเศรษฐกิจพิเศษเมียนมาร์ (Myanmar Special Economic Zone Law: MSEZ)

นอกจากกฎหมาย FIL แล้ว เมื่อวันที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2557 รัฐสภาเมียนมาร์ได้ออกกฎหมายเขตเศรษฐกิจพิเศษ¹¹ (MSEZ) ฉบับใหม่เพื่อใช้บังคับกับพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งหมดภายในเมียนมาร์ซึ่งกฎหมายดังกล่าวจะมีความยืดหยุ่นและส่งเสริมให้มีการลงทุนจากต่างชาติอย่างแท้จริง และมีมาตรฐานในระดับสากลที่ชัดเจน โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ 12 ข้อ ดังนี้

¹⁰ ปัจจุบัน ธนาคารกลางแห่งสหภาพเมียนมาร์ ประกาศใช้อัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวแบบจัดการ (Manage-Floated Exchange Rate Regime) ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2555 โดยจะประกาศอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศเป็นประจำทุกวัน

¹¹ ร่างคำแปลภาษาอังกฤษตามภาคผนวก 2

1) สถานะของกฎหมายเขตเศรษฐกิจพิเศษ

จะมีสภาพบังคับเหนือกฎหมายภายในทุกฉบับในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ และใช้บังคับโดยตรงกับเขตเศรษฐกิจพิเศษทุกเขตที่ตั้งอยู่ในเมียนมาร์

2) กลไกกำกับดูแลเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone: SEZ) ทั่วประเทศ มี 3 ระดับ ประกอบด้วย

2.1) คณะกรรมการกลาง (Central Body) มีประธานาธิบดีเป็นประธาน

2.2) คณะทำงานกลาง (Central Working Body) มีรองประธานาธิบดีเป็นประธาน

2.3) คณะกรรมการบริหารจัดการพื้นที่ (Management Committee) ทำหน้าที่เป็นผู้ให้บริการแบบจุดเดียว (One-Stop Service) รับผิดชอบการกำกับดูแลและการอนุญาตทุกอย่าง ตั้งแต่การอนุญาตประกอบกิจการ การพิจารณาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การออกวีซ่า การออกใบอนุญาตทำงาน เป็นต้น

3) หลักการพื้นฐาน (Basic Concept)

ภายใต้กฎหมาย MSEZ ได้จำแนกเขตพื้นที่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษออกเป็น 2 ประเภทตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรมและการลงทุน อันได้แก่

3.1) เขตเสรี (Free Zone) คือ เขตพื้นที่อุตสาหกรรมที่มุ่งการผลิตเพื่อการส่งออกเป็นหลัก (Export Oriented Activities)

3.2) เขตส่งเสริม (Promotion Zone) คือ เขตพื้นที่อุตสาหกรรมที่มุ่งผลิตสินค้าเพื่อขายต่อตลาดภายในประเทศ (Domestic Market Oriented activities)

ทั้งนี้ การลงทุนภายในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งสองเขตนั้น กฎหมาย MSEZ อนุญาตให้มีการลงทุนทางตรงจากนักลงทุนต่างชาติได้สูงสุดถึงร้อยละ 100

4) สิทธิประโยชน์

ภายใต้กฎหมาย MSEZ ได้จำแนกผู้ประกอบการออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ นักลงทุน (Investor)¹² และนักพัฒนาโครงการ (Developer)¹³ โดยได้กำหนดสิทธิประโยชน์ทางภาษีอากร (Tax Incentive) ที่แตกต่างกันตามประเภทของผู้ประกอบการ ดังนี้

4.1) ภาษีเงินได้นิติบุคคล (Corporate Income Tax)

สำหรับนักลงทุน (Investor) ที่ลงทุนในเขต Free Zone จะได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นเวลา 7 ปีแรก แต่หากเป็นกรณีที่ลงทุนในเขต Promotion zone จะได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นเวลา 5 ปีแรก เมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าว นักลงทุนที่ประกอบการในพื้นที่ทั้งสองเขตจะได้รับการยกเว้นภาษีร้อยละ 50 เป็นเวลา 5 ปี และเมื่อพ้นระยะ 5 ปีนั้นแล้ว หากนักลงทุนนำผลกำไรไปลงทุนต่อเนื่องใน

¹² investor หมายถึง นักลงทุนซึ่งเป็น บริษัท คน หรือองค์กร ต่างชาติหรือร่วมลงทุน ที่ใช้ที่ดินในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อก่อสร้างโรงงานหรือดำเนินกิจการเชิงพาณิชย์ โดยได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษ

¹³ developer หมายถึง ผู้พัฒนาโครงการ ซึ่งเป็น บริษัท คน หรือองค์กร ต่างชาติหรือร่วมลงทุน ที่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษให้ดำเนินการพัฒนา ก่อสร้าง และบำรุงรักษา โครงการโครงสร้างพื้นฐาน ภายในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ

โครงการ/บริษัท (Reinvestment of profit) โดยไม่โอนผลกำไรกลับสู่ประเทศแม่ นักลงทุนจะได้รับสิทธิการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลร้อยละ 50 นั้นต่อไปอีก 5 ปี

สำหรับนักพัฒนาโครงการ (Developer) จะได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นเวลา 8 ปี และได้รับการยกเว้นภาษีร้อยละ 50 อีก 5 ปี (ปีที่ 9-13) โดยเมื่อพ้นระยะ 5 ปีดังกล่าว หากนักพัฒนาโครงการมีการนำผลกำไรไปลงทุนต่อเนื่องในโครงการ (Reinvestment of Profit) เดิมหรือโครงการอื่น โดยไม่ส่งผลกำไรกลับสู่ประเทศแม่ นักพัฒนาโครงการจะได้รับสิทธิการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลร้อยละ 50 นั้นต่อไปอีก 5 ปี ทั้งนี้ ค่าใช้จ่ายในประเทศเพื่อพัฒนาบุคลากร/แรงงาน และ วิจัยและพัฒนา สามารถนำมาหักภาษีได้

4.2) ภาษีศุลกากร/อากรขาเข้า (Customs Duty)

ในส่วน of นักลงทุน (Investor) ผู้ที่ลงทุนในเขต Free Zone จะได้รับยกเว้นอากรขาเข้าและค่าธรรมเนียมที่เกี่ยวข้องทุกประเภท แต่หากเป็นนักลงทุนที่ลงทุนในเขต Promotion Zone จะได้รับยกเว้นอากรขาเข้าใน 5 ปีแรก และจะได้รับการยกเว้นภาษีเพิ่มเติมอีกร้อยละ 50 เป็นเวลา 5 ปี เมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าว และเมื่อมีการส่งออก นักลงทุนสามารถขอคืนภาษีได้ในกรณีที่เป็นการส่งขายภายในเขต Free Zone หรือที่ส่งออกนอกประเทศ อย่างไรก็ตาม หากเป็นการขายในประเทศ คณะกรรมการ Management Committee มีหน้าที่พิจารณาตามปริมาณการส่งขายภายในประเทศเพื่อกำหนดภาระภาษี

สำหรับนักพัฒนาโครงการ (Developer) จะได้รับการยกเว้นอากรขาเข้าในวัสดุก่อสร้างและเครื่องจักรที่ใช้ในการประกอบการ

4.3) ภาษีการค้า (Commercial Tax) นักลงทุน (Investor) ไม่ว่าจะลงทุนในเขต Free Zone หรือเขต Promotion Zone จะได้รับการยกเว้นภาษีการค้า

4.4) ภาษีเงินปันผล (Tax on Dividend) นักลงทุน (Investor) และนักพัฒนาโครงการ (Developer) จะได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้ประเภทที่เรียกเก็บจากเงินปันผล

4.5) ภาษีกำไรจากการขายทรัพย์สิน (Capital Gain Tax) นั้น เมื่อมีการจำหน่ายจ่ายโอนอสังหาริมทรัพย์ในเขต SEZ จะไม่มีการจัดเก็บภาษี Capital Gain ซ้ำซ้อนอีก โดยให้ผู้ประกอบการที่มีเงินได้ที่เกิดจากการขายทรัพย์สินใน SEZ นำเงินได้ดังกล่าวมารวมเพื่อคำนวณเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลเพียงรายการเดียว เพื่อป้องกันการจัดเก็บภาษีซ้ำซ้อน

ทั้งนี้ สรุปสิทธิประโยชน์ทางภาษีของการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษได้ตามตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1

สิทธิประโยชน์ทางภาษีของการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษของเมียนมาร์

สิทธิประโยชน์ทางภาษี	สำหรับนักพัฒนาโครงการ (Developer)	สำหรับนักลงทุน (Investor)
ภาษีรายได้บริษัท (อัตราปัจจุบันร้อยละ 25)	1) ยกเว้นภาษีเป็นเวลา 8 ปี 2) ยกเว้นภาษีร้อยละ 50 เพิ่มเติมได้ 5 ปี 3) ยกเว้นภาษีร้อยละ 50 สำหรับการขยายการลงทุน	<u>เขตเสรี</u> (การลงทุนเพื่อส่งออก): ยกเว้นภาษีเป็นเวลา 7 ปี <u>เขตส่งเสริม</u> (การลงทุนเพื่อขายภายในประเทศ): ยกเว้นภาษีเป็นเวลา 5 ปี <u>ทั้งสองเขต</u> : 1) ยกเว้นภาษีร้อยละ 50 เพิ่มเติมได้ 5 ปี 2) ยกเว้นภาษีร้อยละ 50 สำหรับการขยายการลงทุน เป็นเวลา 5 ปี
ภาษีศุลกากร	ยกเว้นภาษีวัสดุก่อสร้างและเครื่องจักร	<u>เขตเสรี</u> : ยกเว้นภาษีจากวัสดุ เครื่องจักรและรถยนต์ <u>เขตส่งเสริม</u> : 3) ยกเว้นภาษีศุลกากรเป็นเวลา 5 ปี 4) สามารถยื่นขอคืนภาษีเมื่อสิ้นสุดการส่งออกหรือเคลื่อนย้ายสู่เขตเสรี
ภาษีขาย (ไม่รวมถึงภาษีมูลค่าเพิ่ม)	-	<u>เขตเสรี</u> : ยกเว้นภาษีขาย <u>เขตส่งเสริม</u> : ยกเว้นภาษีขายในช่วงผ่อนปรน

ที่มา: Myanmar Special Economic Zone Law 2014 สรุปโดยคณะผู้วิจัย

5) Infrastructure Developer คือ นักพัฒนาโครงการโครงสร้างพื้นฐาน 4 ประเภท (Special Infrastructure Project) ได้แก่ ถนน รางรถไฟ สะพาน และการจัดการระบบน้ำ โดยมีการกำหนดให้โครงการ 4 ประเภทนี้ ได้รับการพิจารณาสิทธิประโยชน์ในด้านต่าง ๆ มากกว่านักพัฒนาโครงการในกรณีปกติ ทั้งนี้ โครงสร้างพื้นฐานทั้ง 4 ประเภท เป็นโครงการที่กฎหมายกำหนดให้ได้สิทธิประโยชน์แตกต่างกันไปตามสภาพของการลงทุน ดังนี้

5.1) โครงการพิเศษที่ผลิตโครงสร้างพื้นฐานเพื่อให้ประโยชน์กับผู้ประกอบการในเขตเศรษฐกิจพิเศษโดยตรง ให้ได้รับสิทธิพิเศษเช่นเดียวกันกับนักพัฒนาโครงการภายใต้กฎหมาย SEZ (เช่น ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นเวลา 8 ปี)

5.2) โครงการพิเศษที่ผลิตโครงสร้างพื้นฐานเพื่อให้ประโยชน์กับผู้ประกอบการในเขตเศรษฐกิจพิเศษ และมีการจัดส่งสินค้าหรือบริการบางส่วนให้กับผู้ประกอบการรายอื่น ๆ หรือบุคคลอื่นที่อยู่นอกเขตเศรษฐกิจพิเศษด้วย ให้ได้รับสิทธิพิเศษเช่นเดียวกันกับนักพัฒนาโครงการภายใต้กฎหมาย SEZ สำหรับสินค้าหรือบริการที่ให้กับผู้ประกอบการในเขต SEZ สำหรับในกรณีที่ความประสงค์จะจัดส่งสินค้าหรือให้บริการแก่พื้นที่ภายนอกเขตเศรษฐกิจพิเศษ จะต้องพิจารณาขึ้นขอจัดทำความตกลงรายสาขา (Sectorial Agreement) กับ คณะกรรมการบริหารจัดการพื้นที่ (Management Committee)

6) สิทธิการใช้ที่ดิน

รัฐบาลเมียนมาร์จะเป็นผู้ดำเนินการให้ได้มาซึ่งที่ดิน แต่ Investor/Developer จะต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่าย ทั้งนี้ สิทธิการใช้ที่ดินมีระยะเวลา 50 ปี สามารถขยายได้ 25 ปี โดยภาครัฐจะออกเอกสารแสดงสิทธิการใช้ที่ดิน ซึ่งนำไปประกอบการขอสินเชื่อได้ เอกสารจะออกให้สำหรับแต่ละแปลง เอกสารนี้สามารถเปลี่ยนมือได้โดยอนุมัติของ Management Committee โดยมีการบันทึกการเปลี่ยนมือด้านหลังเอกสาร ทั้งนี้ Investor ที่ได้รับสิทธิการใช้ที่ดิน สามารถให้เช่าช่วงได้ (โดยกลายเป็น Zone Developer) โดยอนุมัติของ Management Committee

7) ประเด็นการกู้ยืมเงิน

กฎหมาย SEZ กำหนดให้ผู้ประกอบการใน SEZ สามารถกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินต่างชาติได้ ซึ่งในรายละเอียดนั้น จะมีการกำหนดไว้ในประกาศหรือกฎหมายฉบับรองที่ออกตามความในกฎหมาย SEZ ต่อไป

8) การขอสินเชื่อธุรกิจ

แม้กฎหมาย SEZ จะมีได้กล่าวถึงทรัพย์สินที่นำมาใช้เป็นหลักประกัน (Collateral) ไว้โดยตรง แต่ได้วางหลักการว่าสามารถนำอสังหาริมทรัพย์ที่อยู่ในเขตพื้นที่ SEZ มาใช้เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันวงเงินสินเชื่อได้ โดยจะมีการกำหนดรายละเอียดไว้ในประกาศหรือกฎหมายลำดับรองที่ออกตามความในกฎหมาย SEZ ต่อไป

9) การส่งเงินกลับประเทศ (Repatriation)

Investor/Developer สามารถส่งเงินกลับประเทศได้ในทุกสกุลเงินที่มีการใช้แลกเปลี่ยนในเมียนมาร์ ซึ่งกำหนดโดยธนาคารกลาง (Central Bank) ของเมียนมาร์ (การขอใช้สกุลเงินบาท จะต้องเป็นข้อตกลงในระยะต่อไประหว่างธนาคารกลางของเมียนมาร์และไทย) ทั้งนี้ รัฐบาลเมียนมาร์อยู่ระหว่างพิจารณาความเป็นไปได้ที่จะให้เอกชนกู้เงินจากธนาคารต่างประเทศ เนื่องจากปัจจุบันมีการกู้เงินจากธนาคารสิงคโปร์ จีน ไทเป และจีนโดยไม่มีกฎระเบียบรับรองเป็นจำนวนมาก

10) การคุ้มครองนักลงทุนต่างชาติ

กฎหมาย SEZ ระบุว่ารัฐบาลเมียนมาร์จะไม่ควบคุมราคาและไม่ยึดกิจการเป็นของรัฐ (Nationalization) และถ้ามีกฎระเบียบขัดแย้งกับสนธิสัญญาระหว่างประเทศ (International Treaty) ที่รัฐบาลเมียนมาร์ได้มีการลงนาม ก็จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามสนธิสัญญานั้น ทั้งนี้ Central Body/Management Committee สามารถจะปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องได้ แต่การปรับปรุงดังกล่าวจะต้องไม่ส่งผลกระทบทางลบต่อ Investor/Developer ที่มีอยู่เดิม

11) การระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการ (Arbitration)

กฎหมาย SEZ กำหนดให้คู่สัญญาจะระงับข้อพิพาทโดยการเจรจาอย่างฉันมิตรก่อน (Amicable Settlement) โดยหากมีอาจเจรจาได้ให้พิจารณาจากสัญญาที่กำหนดให้การระงับข้อพิพาทเป็นไปตามกฎหมายของประเทศใด และกำหนดให้ศาลยุติธรรมของประเทศไหนเป็นผู้ตัดสินคดีความ

12) ประเด็นในเรื่องแรงงาน

กฎหมาย SEZ กำหนดให้เป็นไปในลักษณะที่สอดคล้องกับกฎหมายการลงทุนของต่างชาติ (FIL) โดยกำหนดสัดส่วนแรงงานมีฝีมือ (Skilled Labour) ที่ไม่ถือสัญชาติเมียนมาร์สำหรับกิจการในพื้นที่ SEZ คิดเป็นร้อยละ 75 และร้อยละ 50 และร้อยละ 25 ในปีที่ 1 – 3 ตามลำดับ ทั้งนี้ หากผู้ประกอบการต้องการสัดส่วนที่แตกต่างไปจากที่กฎหมายกำหนดไว้ ให้ผู้ประกอบการยื่นเรื่องต่อคณะกรรมการ Management Committee พิจารณาเป็นกรณีไป

4.1.3 กฎหมายเกี่ยวกับการจัดตั้งบริษัทในเมียนมาร์

ประกอบไปด้วยกฎหมายบริษัท (Myanmar Companies Act 1914) กฎหมายบริษัทเฉพาะ (Special Company Act 1950) กฎว่าด้วยบริษัท (Myanmar Companies Rules 1940) และระเบียบว่าด้วยบริษัท (Myanmar Companies Regulations 1957) สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1) ประเภทของบริษัท

บริษัทในเมียนมาร์เป็นได้ทั้ง บริษัทจำกัด (Private Limited Company) และบริษัทมหาชน จำกัด (Public Limited Company)

2) ลักษณะของบริษัทท้องถิ่น (Myanmar Company) กับบริษัทต่างชาติ (Foreign Company)

2.1) บริษัทท้องถิ่น : ต้องมีชาวเมียนมาร์เป็นผู้มีอำนาจควบคุมบริษัท และไม่มีต่างชาติมาถือหุ้นแม่เพียง 1 หุ้น

2.2) บริษัทต่างชาติ : ต้องจดทะเบียนในเมียนมาร์ และหากมีหุ้นของภาครัฐเมียนมาร์ถือหุ้นด้วย จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายบริษัทเฉพาะ (Special Company Act 1950) กรณีไม่ได้จดทะเบียนในเมียนมาร์จะจัดตั้งได้ในฐานะสาขาบริษัทต่างชาติ (Foreign Branch)

3) เงื่อนไขเฉพาะบริษัทต่างชาติที่ไม่ได้ขอรับสิทธิพิเศษตาม FIL

3.1) กำหนดให้บริษัทต่างชาติที่ประกอบธุรกิจบริการต้องมีทุนขั้นต่ำ (Minimum Capital) 50,000 เหรียญสหรัฐฯ และบริษัทต่างชาติที่ประกอบธุรกิจด้านอุตสาหกรรมต้องมีทุนขั้นต่ำ 150,000 เหรียญสหรัฐฯ

3.2) ห้ามไม่ให้บริษัทต่างชาติประกอบธุรกิจที่เกี่ยวกับการค้า (Trading Company)

อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากที่รัฐบาลเมียนมาร์มีนโยบายเปิดประเทศและปฏิรูปเศรษฐกิจ จึงมีกระแสเรียกร้องให้ทบทวนแก้ไขกฎหมายบริษัทเสียใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการส่งเสริมการลงทุนของต่างชาติ โดยเฉพาะในกรณีการห้ามบริษัทท้องถิ่นที่มีผู้ร่วมทุนเป็นชาวต่างชาติ และข้อจำกัดเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจภายในเมียนมาร์ของบริษัทต่างชาติ ซึ่งจะถูกจำกัดสิทธิในการถือครองอสังหาริมทรัพย์และไม่สามารถมีธุรกรรมกับธนาคารได้ โดยคาดว่าจะมีการออกกฎหมาย Myanmar Company Act ฉบับใหม่ก่อนสิ้นปี พ.ศ. 2557

4.1.4 กฎหมายการลงทุนของชาวเมียนมาร์ (Myanmar Citizen Investment Law 2012)

เป็นกฎหมายที่ระบุประเภทธุรกิจที่สามารถดำเนินการได้โดยบุคคลที่ถือสัญชาติเมียนมาร์เท่านั้น กล่าวคือนักลงทุนต่างชาติไม่สามารถดำเนินการดังกล่าวได้ เช่น (1) กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคง

ของชาติ (2) กิจกรรมที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สุขอนามัยของประชาชนการผลิต (3) กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาวุธหรือระเบิดที่จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ และ (4) กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ทำลายลุ่มน้ำ ป่าต้นน้ำ สถานที่ทางศาสนา ความเชื่อ พื้นที่เพาะปลูก พื้นที่เลี้ยงสัตว์ และทรัพยากรน้ำ เป็นต้น

4.1.5 กฎระเบียบอื่นที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนของต่างชาติในเมียนมาร์ (ณ 2556)¹⁴

Myanmar Investment Commission ได้ประกาศเมื่อวันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2556 ออกคำสั่ง 2 ฉบับ กำหนดกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายการลงทุนจากต่างประเทศ (FIL) ฉบับวันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2555 ดังนี้

1) คำสั่งหมายเลข 1/2013 กำหนดรายละเอียดกิจกรรมทางเศรษฐกิจสาขาต่าง ๆ ที่ไม่อนุญาตให้ชาวต่างชาติดำเนินการในเมียนมาร์ หรือให้ดำเนินการได้ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด สรุปได้ดังนี้

1.1) สาขาที่ห้ามต่างชาติดำเนินการ 21 สาขา ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของชาติ กิจกรรมที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สุขอนามัยของประชาชน รวมถึงสาขาที่เป็นผลประโยชน์หลักของชาติ เช่น การสำรวจ ทดสอบและผลิตอัญมณี การทำเหมืองแร่ในเขตพื้นที่ทางเดินเรือ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคการผลิตโลหะ การแจกจ่ายและขายกระแสไฟฟ้า และสื่อสิ่งพิมพ์ในภาษาเมียนมาร์ เป็นต้น

1.2) สาขาที่ต่างชาติต้องดำเนินการร่วมกับบริษัท/ชาวเมียนมาร์ในรูปแบบ joint venture รวม ๔๒ สาขา อาทิ การผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ผสม อาหารที่มีส่วนผสมของธัญพืช อาหารกระป๋อง เครื่องดื่ม น้ำแข็ง น้ำดื่ม พลาสติก รองเท้า กระเป๋าที่ทำจากหนังแท้ กระดาษผลิตภัณฑ์เคมีจากธรรมชาติ สารไวไฟ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (สะพาน ถนน สะพานลอย ทางใต้ดิน) สนามกอล์ฟ/รีสอร์ตมาตรฐานสากล อสังหาริมทรัพย์ การบริการขนส่งทางอากาศทั้งในและต่างประเทศ และการท่องเที่ยว เป็นต้น

1.3) สาขาที่อนุญาตให้ต่างชาติดำเนินการภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด อาทิ

1.3.1) ต้องได้รับความเห็นชอบจากหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องกับกิจการดังกล่าว

1.3.2) กำหนดให้ต้องร่วมทุนกับรัฐบาลเท่านั้น อาทิ บริการเดินเรือทะเลของต่างชาติ การขนส่งทางเรือในประเทศ เหมืองถ่านหิน การก่อสร้างอาคารและบริการที่เกี่ยวข้อง กิจการที่เกี่ยวกับแร่หายาก แร่ยุทธศาสตร์ และอัญมณี

1.3.3) กำหนดให้ต้องเป็นไปตามมาตรฐานของสากล เช่น มาตรฐาน ASEAN MRA (การออกแบบก่อสร้างอาคาร โรงงาน การผลิตวัสดุก่อสร้างแบบ pre-fabrication) มาตรฐาน GAHP GMP HACCP ในกิจการด้านปศุสัตว์ ยา

1.3.4) กำหนดให้ต้องผ่านการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม (PES EIA SIA) ในกิจการเหมืองแร่ การสำรวจขุดเจาะน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ การก่อสร้างขนาดใหญ่ การผลิตรถยนต์/ต่อเรือ เคมี กระดาษ ซีเมนต์ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ไฟฟ้า ฯลฯ

¹⁴ จากเว็บไซต์สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงย่างกุ้ง

1.3.5) กำหนดให้ทำในรูป Build Operate Transfer (BOT) เท่านั้น อาทิ การก่อสร้างอาคารพาณิชย์/สำนักงานให้เช่าขนาดใหญ่ที่ชาวต่างชาติเป็นเจ้าของทั้งหมด และการผลิตและขายพลังงานไฟฟ้าที่ใช้พลังงานน้ำและถ่านหิน

1.3.6) กำหนดสัดส่วนวัตถุดิบในประเทศที่ต้องใช้ เช่น การผลิตน้ำมันจากพืชและสัตว์ เครื่องดื่ม บุหรี่ น้ำหอม เครื่องสำอางค์

1.3.7) กำหนดสัดส่วนการลงทุนของต่างชาติและคนเมียนมาร์ อาทิ

1.3.7.1) กิจการป่าไม้ ให้ต่างชาติถือหุ้นไม่เกินร้อยละ ๒๕-๔๕

1.3.7.2) การผลิตวารสาร/นิตยสารเฉพาะทางที่เป็นภาษาต่างประเทศ
คนเมียนมาร์ต้องถือหุ้นร้อยละ 51 และ 2 ใน 3 ของพนักงานหลัก ๆ ต้องเป็นชาวเมียนมาร์

1.3.7.3) กิจการสปา ต่างชาติสามารถถือครองกิจการได้ร้อยละ 100 เฉพาะในการดำเนินกิจการโรงแรมระดับ 3 ดาวขึ้นไป

1.3.7.4) กิจการค้าปลีกขนาดใหญ่ ชาวพม่าต้องถือหุ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 40

1.3.8) กำหนดระยะเวลาอนุญาตการประกอบการ เช่น การทำเหมืองแร่ขนาดใหญ่ อนุญาต 15 ปี ต่ออายุได้ 4 ครั้ง ๆ ละ 5 ปี การเลี้ยงหอยมุกอนุญาต 15 ปี ต่ออายุได้ 2 ครั้ง ๆ ละ 5 ปี

1.3.9) กำหนดช่วงเวลาให้เริ่มดำเนินการ เช่น กิจการค้าปลีกขนาดใหญ่จะเริ่มดำเนินการได้ภายหลังปี พ.ศ. 2558 เท่านั้น (นอกเหนือจากเงื่อนไขการร่วมทุนกับชาวพม่า)

2) คำสั่งหมายเลข 11/2013 เรียกว่า Foreign Investment Rules กำหนดรายละเอียดขั้นตอนในการปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายการลงทุนของต่างชาติ (Foreign Investment Law) โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

2.1) กำหนดให้คณะกรรมการ Myanmar Investment Commission (MIC) มีหน้าที่กำหนดกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับ FIL ตามประเภทของกิจการโดยระบุว่ากิจการใดเป็นประเภทต้องห้ามสำหรับชาวต่างชาติ (prohibited) ประเภทจำกัด (restricted) ซึ่งต้องปฏิบัติตามเงื่อนไข หรือต้องดำเนินการในลักษณะร่วมทุน (JV) รวมทั้งมีอำนาจในการปรับปรุงแก้ไขกิจกรรมทางเศรษฐกิจและแจ้งประกาศให้ทราบเป็นระยะๆ นอกจากนี้ยังมีอำนาจในการกำหนดเขตพื้นที่การผลิต และพิจารณาข้อเสนอโครงการในกิจการต้องห้ามหรือจำกัดสำหรับชาวต่างชาติ และอนุมัติการออกใบอนุญาตประกอบการอีกด้วย

2.2) กำหนดรูปแบบการลงทุน 3 รูปแบบ ได้แก่ (1) ต่างชาติลงทุนร้อยละ 100 (2) จัดตั้ง Joint Venture กับเอกชนเมียนมาร์ และ (3) การร่วมลงทุนในรูปแบบ Build, Operate, Transfer (BOT)

2.3) กำหนดรูปแบบการจัดตั้งคณะกรรมการ MIC ระยะเวลาดำรงตำแหน่งของกรรมการคนละ 3 ปี และประชุมเดือนละ 2 ครั้ง

2.4) กำหนดขั้นตอนการพิจารณาโครงการ ตั้งแต่การเสนอโครงการเอกสารประกอบ ช่องการเสนอ (ผ่านกระทรวงที่เกี่ยวข้องหรือ MIC โดยตรง) โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.4.1) ประชุม Proposal Review Group ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนระดับสูงจากหน่วยงานต่างๆ ประชุมสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ตรวจสอบข้อเสนอโครงการเบื้องต้น โดยผู้เสนอโครงการเข้าร่วมในการพิจารณาด้วย หากเห็นชอบก็นำเสนอต่อ MIC พิจารณาต่อไป

2.4.2) MIC ขอความเห็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยกำหนดระยะเวลาตอบรับที่แน่นอน แล้วเสนอเข้าที่ประชุมคณะกรรมการฯ ในโอกาสแรก หากได้รับอนุญาต จะออกใบอนุญาตภายใน 90 วัน

2.4.3) ผู้ได้รับอนุญาตจะต้องไปดำเนินโครงการก่อสร้างและเริ่มการผลิตตามระยะเวลาที่กำหนด

2.5) นอกจากนี้ คำสั่งฉบับนี้ยังกำหนดรายละเอียดเงื่อนไขในการกำหนดระยะเวลาก่อสร้าง การขยายเวลา การให้เช่าช่วง/จ้างงัดที่ดิน/อาคารที่ได้รับอนุมัติการลงทุน การขายหุ้นแก่ชาวต่างชาติหรือชาวเมียนมาร์ การทำประกันภัย การจ้างพนักงาน การขอรับการยกเว้นต่าง ๆ อาทิ ภาษี การนำเงินทุนเข้า-ออกประเทศ การโอนเงินตราต่างประเทศ บทลงโทษกรณีไม่ปฏิบัติตามระเบียบ และการแก้ไขข้อพิพาทอีกด้วย

4.1.6 กฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดพื้นที่อย่างมีเงื่อนไข (Zoning) และการประเมินราคาที่ดิน ณ กรุงย่างกุ้ง

นอกจากกฎหมายต่าง ๆ ที่กล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีกฎหมายที่ประกาศใช้เฉพาะในกรุงย่างกุ้งที่นักลงทุนควรพิจารณา ได้แก่

1) กฎหมายระดับท้องถิ่นของกรุงย่างกุ้ง (City of Yangon Municipal Act) ซึ่งประกาศใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2465 กฎหมายดังกล่าวได้กำหนดให้มีคณะกรรมการ 1 คณะ เรียกว่า คณะกรรมการเพื่อการพัฒนากรุงย่างกุ้ง (Yangon City Development Committee : YCDC) มีอำนาจในการดำเนินการ ดังนี้

1.1) ปรับเปลี่ยนระดับความสูงอาคารและลักษณะของอาคารได้ตามความเหมาะสม

1.2) ประกาศให้บางพื้นที่เป็นพื้นที่บ้านเดี่ยว (Detached House) หรือบ้านแฝด (Semi-detached House)

1.3) จำกัดความหนาแน่นของอาคาร

1.4) ประกาศให้อาคารพาณิชย์ในบางพื้นที่ต้องได้รับอนุญาตเป็นกรณีพิเศษจากคณะกรรมการฯ เท่านั้น

กฎหมายดังกล่าวยังระบุไว้ว่า การแก้ไขดัดแปลงอาคารที่ไม่เป็นไปตามตรงตามคำสั่งของคณะกรรมการฯ ถือว่าเป็นโทษทางอาญา

2) กฎหมายเพื่อการพัฒนากรุงย่างกุ้ง (City of Yangon Development Law) ได้มีการประกาศใช้เมื่อปี พ.ศ. 2533 และแก้ไขปรับปรุงล่าสุดเมื่อปี พ.ศ. 2556 เพื่อให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับประกาศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ กฎหมายดังกล่าวได้กำหนดให้มีคณะกรรมการที่มีอำนาจในการดำเนินการ ดังนี้

2.1) ควบคุมการอนุมัติโครงการของรัฐรวมถึงการจัดตั้งเมืองใหม่ภายใต้ข้อจำกัดในกรุงย่างกุ้ง

2.2) ควบคุมกำกับดูแลการจัดการที่ดินภายใต้ข้อจำกัด

2.3) ก่อสร้าง ซ่อมแซม และรื้อถอนอาคาร

2.4) รื้อถอนและโยกย้ายกระท่อม อาคาร หมู่บ้าน

2.5) ดำเนินการต่าง ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายภายใต้กฎหมาย กฎระเบียบ ที่กำหนดไว้

คณะกรรมการฯ ยังมีหน้าที่ออกประกาศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้างอาคารใหม่ เช่น พื้นที่อาคาร การจำกัดความสูงอาคาร (เช่น ห้ามก่อสร้างอาคารสูงเกิน 6 ชั้น ในพื้นที่ด้านทิศเหนือ ทิศใต้ ทิศตะวันออก และทิศตะวันตกของเจดีย์ชเวดากอง เป็นต้น) นอกจากนี้ ยังมีกฎระเบียบต่าง ๆ ที่อยู่ภายใต้กฎหมายฉบับนี้ จำเป็นที่จะต้องแก้ไขโดยด่วนให้สอดคล้องกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ได้มีการปรับปรุงไปแล้วหลายด้าน อาทิ ด้านสาธารณสุข ด้านงบประมาณ ด้านการจัดการน้ำ ด้านการตลาด สวน และ สวนสาธารณะ สนามเด็กเล่น อาคาร การคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและอนามัย ถนนและสะพาน การจราจร ยานพาหนะ สินเชื่อรายย่อย การประเมินและการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นและค่าปรับต่าง ๆ การจัดเก็บภาษีทรัพย์สิน และหน่วยงานปฏิบัติด้านที่ดินและโครงการของเอกชน เป็นต้น

3) กฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดพื้นที่อย่างมีเงื่อนไข (Zoning)

ปัจจุบันกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดพื้นที่อย่างมีเงื่อนไข (Zoning) อยู่ระหว่างการพิจารณาและหารือระหว่างภาครัฐและผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยมีแนวทางในการกำหนดพื้นที่ในกรุงย่างกุ้ง แบ่งตามสี่ต่าง ๆ ใน 11 เขต และยังแบ่งประเภทอาคารตามความสูงและตามลักษณะเมืองออกเป็น 5 ประเภท ตัวอย่างเช่น จำกัดการก่อสร้างอาคารสูงที่อยู่บริเวณใกล้เคียงกับเจดีย์ชเวดากอง และอาคารโบราณอนุรักษ์ที่อยู่ในเขตเมือง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า รัฐบาลต้องการรักษาโบราณสถานดังกล่าวให้เป็นสัญลักษณ์ของเมือง ทั้งนี้ การอนุมัติก่อสร้างอาคารยังต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความกว้างของถนน สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ในบริเวณใกล้เคียง เป็นต้น

ล่าสุด รัฐบาลอยู่ระหว่างการจัดทำประชาพิจารณ์ในเรื่องดังกล่าว ก่อนที่จะเสนอรัฐสภาพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไปภายในปี พ.ศ. 2557

4) ประกาศกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการประเมินราคาที่ดิน

เมื่อเร็ว ๆ นี้ กระทรวงการคลังเมียนมาร์ได้ประกาศอัตรามาตรฐานของราคาประเมินที่ดินในกรุงย่างกุ้ง (ต่อตารางฟุต) และรายละเอียดวิธีการประเมินราคาของที่ดินในกรุงย่างกุ้งสำหรับปี พ.ศ. 2556-2557 โดยการประเมินราคาที่ดินทั้งหมดจะดำเนินการโดย Myanmar Board of Assessment Authorities ซึ่งต้องใช้คำรับรองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงานประกอบการพิจารณา เช่น กรมตำรวจ กรมสรรพากร กระทรวงที่อยู่อาศัย รัฐบาลท้องถิ่น และคณะกรรมการเพื่อการพัฒนากรุงย่างกุ้ง เป็นต้น สาเหตุที่ต้องกำหนดราคาประเมินที่ดินมาตรฐานเนื่องจากต้องการแก้ไขปัญหาเจ้าของที่ดินและนายหน้าร่วมกันโกงการประเมิน และที่สำคัญภาครัฐต้องการจัดเก็บภาษีเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ประเทศ

4.2 กระบวนการพิจารณาอนุญาต

4.2.1 หน่วยงานรับผิดชอบ

คณะกรรมการการลงทุนแห่งสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ (Myanmar Investment Commission: MIC) เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบพิจารณาการลงทุนของชาวเมียนมาร์และชาวต่างชาติ ซึ่งชาวต่างชาติหากมีความประสงค์จะขอเข้ามาดำเนินธุรกิจหรือลงทุนในกิจการใด ๆ จะต้องยื่นขออนุมัติโครงการลงทุนต่อ MIC ภายใต้กฎหมาย FIL หลังจากนั้น MIC จะส่งมอบให้คณะกรรมการพิจารณาการลงทุนจากต่างชาติ

(Foreign Investment Commission: FIC) เป็นผู้พิจารณาอนุมัติโครงการต่อไป ทั้งนี้รูปแบบการลงทุนที่ได้รับ การอนุญาตจากรัฐบาลเมียนมามี 2 รูปแบบ ได้แก่ (1) การลงทุนที่ชาวต่างชาติถือหุ้นร้อยละ 100 และ (2) การ ร่วมลงทุนกับรัฐบาลเมียนมาร์หรือเอกชนเมียนมาร์ นอกจากนี้ รัฐบาลเมียนมาร์ได้มีการส่งเสริมให้ต่างชาติลงทุน ตามกฎหมาย FIL ประกอบด้วย 9 กิจกรรม ได้แก่

1) ด้านการเกษตร กระทรวงเกษตรและชลประทานของเมียนมาร์รับผิดชอบการพิจารณาและอนุมัติ โครงการลงทุนด้านการเกษตร ซึ่งนักลงทุนสามารถยื่นขออนุมัติโครงการตามแผนการส่งเสริมต่าง ๆ ประกอบด้วย

- 1.1) การเช่าหรือใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร
- 1.2) การจัดตั้งโรงงานอุตสาหกรรมเพื่อการเกษตร
- 1.3) การพัฒนากิจการอุตสาหกรรมเกษตรขนาดเล็ก และการใช้เทคโนโลยีขนาดเบาในโรงงาน
- 1.4) การค้าผลผลิตทางการเกษตร วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือทางการเกษตร

2) ด้านปศุสัตว์และประมง กระทรวงปศุสัตว์และประมงเป็นหน่วยงานสนับสนุนและส่งเสริมการ ขยายการลงทุนของนักลงทุนตามนโยบายส่งเสริมต่าง ๆ ประกอบด้วย

- 2.1) ส่งเสริมการพัฒนาปศุสัตว์และประมงอย่างครบวงจร
- 2.2) ขยายการผลิตเพื่อตอบสนองการบริโภคภายในประเทศและการส่งออก
- 2.3) ส่งเสริมการขยายการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

3) ด้านป่าไม้ บริษัทค้าไม้เมียนมาร์ (Myanmar Timber Enterprise) เป็นผู้รับผิดชอบในกิจการป่า ไม้ในเมียนมาร์ นักลงทุนต้องติดต่อเพื่อทำสัญญาร่วมลงทุน หรือดำเนินกิจการด้วยตนเองทั้งหมด

4) ด้านเหมืองแร่ กระทรวงเหมืองแร่เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการอนุมัติโครงการลงทุนที่ เกี่ยวข้องกับเหมืองแร่ การลงทุนในกิจการเหมืองแร่นักลงทุนต้องมีการแบ่งปันผลกำไรให้แก่กระทรวงด้วย

5) ด้านพลังงาน กระทรวงพลังงาน และบริษัทน้ำมันและแก๊สเมียนมาร์ จำกัด (Myanmar Oil and Gas Enterprise: MOGE) เป็นผู้รับผิดชอบในการส่งเสริมให้มีการลงทุนในกิจการผลิตไฟฟ้าจากเขื่อน น้ำมัน และ แก๊สธรรมชาติ และเป็นผู้รับผิดชอบในการทำสัญญาในการอนุญาตการดำเนินกิจการด้านพลังงานแก่เอกชน ทั้งนี้ การลงทุนเพื่อหาแหล่งแก๊สนอกชายฝั่งแห่งใหม่ นักลงทุนต้องทำสัญญาแบ่งปันผลผลิตกับหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง

6) ด้านการผลิต แบ่งออกเป็น

6.1) อุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก ได้แก่ เกษตรกรรม ไม้ ยาง สังกะสี แร่ทองแดง ผลิตภัณฑ์ จากทะเล อุตสาหกรรมเสื้อผ้า สิ่งทอ ไฟฟ้า รองเท้า อุตสาหกรรมเบาอื่น ๆ

6.2) อุตสาหกรรมเพื่อการบริโภคภายในประเทศ ได้แก่ อุตสาหกรรมอาหาร เครื่องดื่ม อุปกรณ์ การเกษตร เช่น ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง เป็นต้น เครื่องมือการเกษตร อุปกรณ์ไฟฟ้า พลาสติก เหล็ก และบรรจุภัณฑ์

7) ด้านการท่องเที่ยว เมียนมาร์ได้ส่งเสริมธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอย่างมาก โดยเฉพาะ ธุรกิจโรงแรม ซึ่งรัฐบาลเมียนมาร์ได้ส่งเสริมให้มีการสอนระบบนานาชาติในโรงเรียนการโรงแรมตามเขตท่องเที่ยว ที่สำคัญ รวมทั้งเปิดพื้นที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ซึ่งจะได้มีการสนับสนุนให้มีการลงทุนในกิจการโรงแรม ที่พัก สโมสร กอล์ฟ และสวนสนุก

8) ด้านการคมนาคมและการสื่อสาร ต้องร่วมทุนกับรัฐบาลเมียนมาร์เท่านั้น

9) กิจการร่วมทุนกับรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจของเมียนมาร์ ต้องได้รับการพิจารณาในแต่ละราย

4.2.2 ขั้นตอนการอนุญาต

4.2.2.1 การขออนุมัติโครงการลงทุนต่อ MIC

1) การยื่นขออนุมัติโครงการลงทุนต่อคณะกรรมการการลงทุนเมียนมาร์ (Myanmar Investment Commission: MIC)

MIC เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบพิจารณาการลงทุนชาวต่างชาติ ซึ่งนักลงทุนชาวต่างชาติจะต้องยื่นขออนุมัติโครงการลงทุนต่อ MIC เพื่อขอสิทธิประโยชน์ภายใต้กฎหมายการลงทุนต่างชาติ (FIL 2012) หลังจากนั้น MIC จะส่งมอบให้ FIC เป็นผู้พิจารณาอนุมัติโครงการต่อไป ซึ่งจะอนุญาตให้นักลงทุนต่างชาติเข้าไปลงทุนในลักษณะ Build Operate and Transfer (BOT) ในธุรกิจโรงแรมและอสังหาริมทรัพย์ และการลงทุนในลักษณะ Product Sharing Contract (PSC) ในธุรกิจด้านการสำรวจ และขุดเจาะทรัพยากรธรรมชาติออกมาใช้ประโยชน์เท่านั้น ซึ่งการขอรับการส่งเสริมการลงทุนจาก MIC จะต้องเตรียมหลักฐานและเอกสารเพื่อขออนุมัติการลงทุนดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1.1) Business Profile พร้อมเอกสารแสดงความน่าเชื่อถือทางการเงินของบริษัท

1.2) Bank Reference เพื่อรับรองฐานะทางการเงินของนักลงทุน

1.3) รายละเอียดสำคัญของโครงการ เช่น

1.3.1) ประมาณการกำไรสุทธิประจำปี รวมทั้งรายจ่ายและรายได้ประจำปี

1.3.2) บัญชีประจำปีของเงินหมุนเวียนในภาคการผลิตและภาคการบริการ

1.3.3) ประมาณการรายได้เงินตราต่างประเทศประจำปี

1.3.4) ระยะเวลาการคืนทุน

1.3.5) ประมาณการอัตราการจ้างงาน

1.3.6) ประมาณการเพิ่มขึ้นของรายได้ประชาชาติจากการลงทุน

1.3.7) ปัจจัยการตลาดในประเทศเมียนมาร์และต่างประเทศ

1.3.8) ความต้องการสินค้าภายในประเทศ

1.3.9) ประมาณการเงินออมในสกุลเงินตราต่างประเทศ

กรณีที่เป็นโครงการของการลงทุนต่างชาติร้อยละ 100 จะต้องแนบร่างสัญญาดำเนินการจากองค์กรภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจนั้น ๆ

กรณีเป็นโครงการร่วมลงทุน จะต้องแนบร่างสัญญาร่วมลงทุนของนักลงทุนต่างชาติและนักลงทุนเอกชนท้องถิ่น

กรณีเป็นโครงการที่มีการเช่าที่ดิน จะต้องแนบร่างข้อตกลงการเช่าที่ดินนั้นด้วย

กรณีกิจการร่วมลงทุนเป็นในรูปแบบบริษัทจำกัด จะต้องแนบร่าง

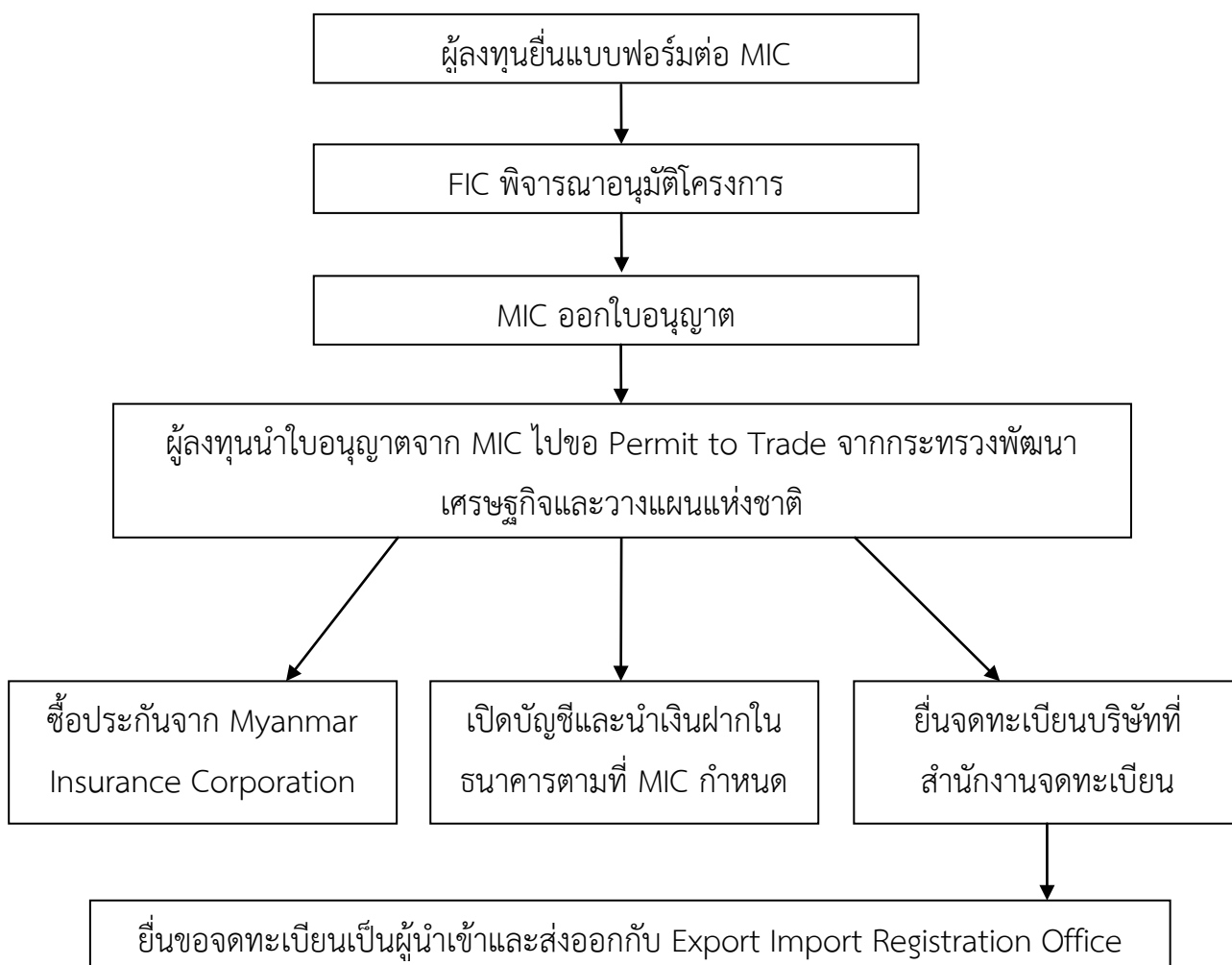
Memorandum and Articles of Association

2) ขั้นตอนการพิจารณาอนุมัติโครงการลงทุน

ภาพประกอบที่ 4.1 แสดงขั้นตอนการพิจารณาอนุมัติโครงการลงทุน โดย MIC จะส่งเอกสารและหลักฐานการยื่นขออนุมัติโครงการลงทุนของนักลงทุนชาวต่างชาติให้แก่ FIC เพื่อพิจารณาโครงการที่ยื่นขออนุมัติตามกฎหมาย FIL 2012 ซึ่งตามกฎหมาย FIL 2012 ได้กำหนดกรอบระยะเวลาให้ MIC ตัดสินใจที่จะรับหรือปฏิเสธเพื่อพิจารณาข้อเสนอโครงการภายใน 15 วันนับจากวันที่ยื่นขออนุมัติโครงการ และกำหนดให้ MIC ดำเนินการพิจารณารับรองหรือปฏิเสธโครงการให้แล้วเสร็จภายใน 90 วัน

เมื่อ MIC พิจารณาและได้อนุมัติรับรองโครงการการลงทุน ผู้ลงทุนต่างชาติจะต้องโอนเงินตราต่างประเทศไปฝากไว้กับธนาคารการค้าต่างประเทศ (Myanmar Foreign Trade Bank: MFTB) ตามเงื่อนไขและระยะเวลาที่ MIC กำหนด ซึ่งจะต้องนำเงินมาลงทุนทั้งหมดภายใน 1-5 ปี ซึ่งสามารถนำใบอนุญาตที่ได้รับการรับรองจาก MIC เพื่อดำเนินการขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจ และการยื่นจดทะเบียนตั้งบริษัทจากกระทรวงพัฒนาเศรษฐกิจและวางแผนแห่งชาติ รวมทั้งการทำประกันภัยกับ Myanmar Insurance Corporation การเปิดบัญชีธนาคาร และการจดทะเบียนเป็นผู้นำเข้าและส่งออก

ภาพประกอบที่ 4.1
ขั้นตอนการพิจารณาอนุมัติโครงการ

ช่องทางในการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทในเมียนมาร์สามารถยื่นจดทะเบียนด้วยตนเอง ที่สำนักงานจดทะเบียนบริษัท (Company Registrations Office: CRO) ภายใต้ Directorate of Investment and Company Administration (DICA) กระทรวงพัฒนาเศรษฐกิจและวางแผนแห่งชาติ ซึ่งขั้นตอนการจดทะเบียนมี 4 ขั้นตอนหลัก มีดังนี้

1) การยื่นขอใบอนุญาตทำการค้า (Permit to Trade) จาก CRO ก่อนที่จะสามารถยื่นจดทะเบียนบริษัท โดยต้องต่ออายุทุก 3 ปี ซึ่งการยื่นขอใบอนุญาตดังกล่าว ไม่มีการกำหนดจำนวนเงินลงทุนขั้นต่ำ ยกเว้นกรณีธุรกิจบางประเภท และบริษัทต่างชาติ หรือสำนักงานสาขาผู้ลงทุนจะต้องนำเงินทุนเข้าเมียนมาร์ โดยมีจำนวนเงินขั้นต่ำที่ต้องนำเข้ามาในสกุลเงินต่างประเทศที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล ซึ่งจะกำหนดโดยคณะกรรมการโครงสร้างเงินทุน (Capital Structure Committee: CSC) มีรายละเอียดดังนี้

1.1) ธุรกิจประเภทอุตสาหกรรม (Industrial Company) เช่น ธุรกิจโรงแรม อุตสาหกรรมการผลิต และก่อสร้าง

1.2) ธุรกิจประเภทบริการ (Service Company) เช่น ธุรกิจการท่องเที่ยว ธนาคาร ประกันภัย สปา สถานบริการสุขภาพและความงาม ร้านอาหาร

โดยการยื่นขอใบอนุญาตดังกล่าว จะต้องดำเนินการ ได้แก่ (1) ผู้ขอใบอนุญาตจะต้องยื่นแบบ Form A และติดอากรแสตมป์มูลค่า 1 เหรียญสหรัฐฯ รวมทั้งจะต้องจ่ายค่าธรรมเนียมประมาณ 100 เหรียญสหรัฐฯ ยื่นต่อ CSC เพื่อพิจารณาอนุมัติ (2) หากผ่านการพิจารณา CSC จะกำหนดเงินทุนเริ่มต้นโครงการที่ต้องนำเข้ามาในสกุลเงินต่างประเทศและจะออกจดหมายแนะนำการนำเงินทุนต่างประเทศพร้อมส่งเงื่อนไขเพื่อให้ผู้ขออนุญาตลงนามในนามนิติบุคคล และ (3) ผู้ลงทุนจะต้องนำเงินทุนในสกุลเงินต่างประเทศร้อยละ 50 ของทุนตามที่ CSC กำหนดเข้ามาลงทุนในเมียนมาร์ ก่อนออกใบอนุญาตทำการค้า โดยฝากกับธนาคารตามที่รัฐบาลเมียนมาร์กำหนดไว้ (ผู้ลงทุนจะต้องนำเงินมาลงทุนที่เหลืออีกร้อยละ 50 ภายใน 1 ปี) และทางกระทรวงพัฒนาเศรษฐกิจและวางแผนแห่งชาติจะออก Permit to Trade ให้โดยมีอายุ 3 ปี

2) การยื่นขอจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทต่อ CPO

3) กระทรวงพัฒนาเศรษฐกิจและแผนแห่งชาติ (Minister of National Planning and Economic Development) พิจารณาการขอใบอนุญาต

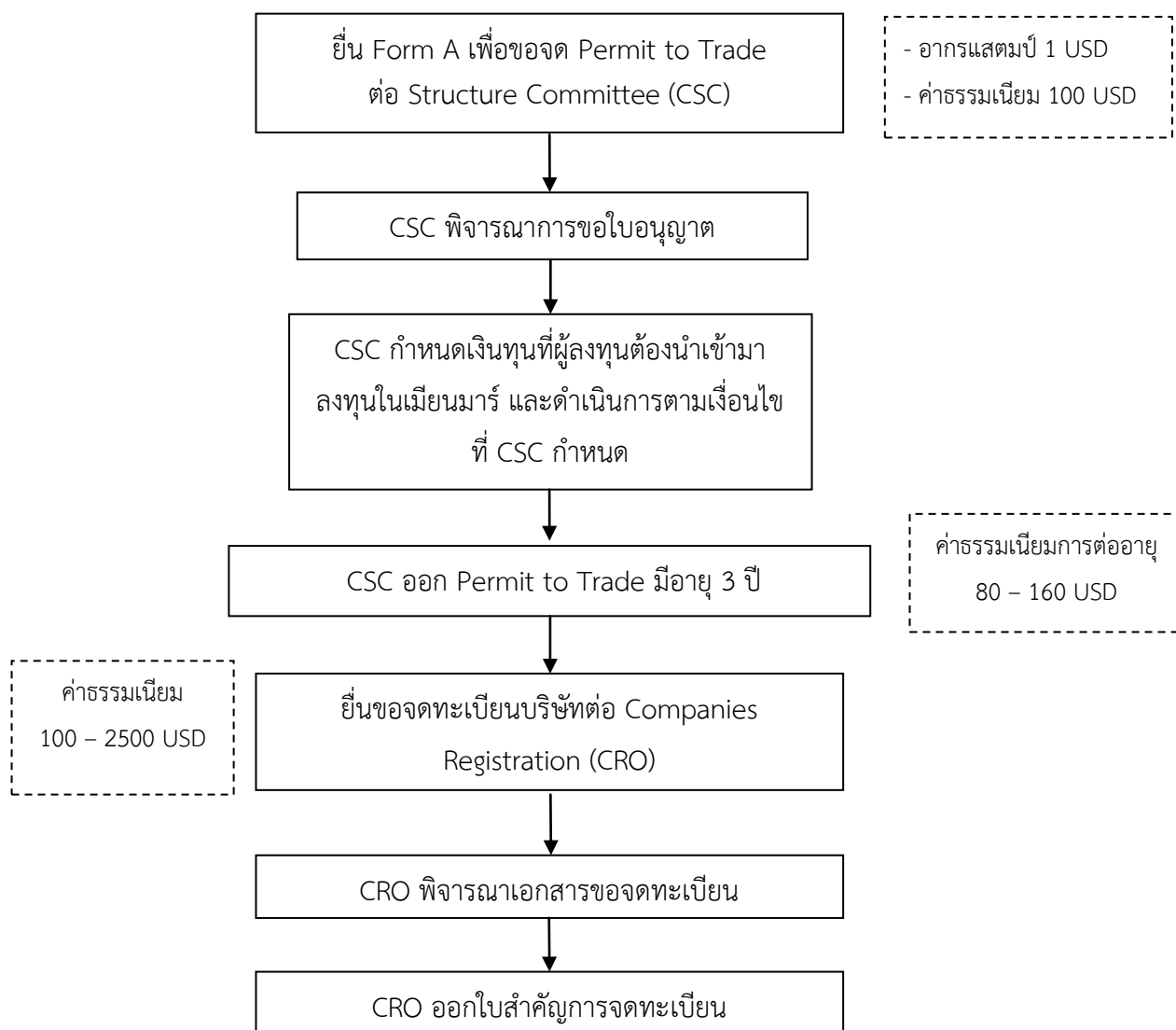
4) นายทะเบียนพิจารณาและดำเนินการจดทะเบียน โดย CRO จะออกใบสำคัญการจดทะเบียนให้แก่บริษัท (ระยะเวลาประมาณ 3-4 สัปดาห์)

ทั้งนี้ ตามมาตรา 27A ของกฎหมาย Myanmar Companies Act สำหรับบริษัทต่างชาติ ทั้งที่เป็นผู้ประกอบการต่างชาติถือหุ้น 100% บริษัทร่วมทุน หรือสำนักงานผู้แทนจะต้องได้รับใบอนุญาตทำการค้า (Permit to Trade) และจดทะเบียนบริษัท ทั้งนี้ตามกฎหมาย Special Company Act 1950 บริษัทร่วมทุนที่มีรูปแบบเป็นรัฐวิสาหกิจจะได้รับยกเว้นการจดทะเบียนธุรกิจ

4.2.2.3 การดำเนินการภายหลังการขอจดทะเบียนจัดตั้งธุรกิจ

ภายหลังที่ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งบริษัทและดำเนินการจัดตั้งบริษัทเรียบร้อยแล้ว บริษัทจะต้องดำเนินการ ได้แก่ (1) นิติบุคคลที่ได้รับใบอนุญาตจะต้องกำหนดชื่อบริษัทติดที่หน้าบริษัทอย่างชัดเจนและจะต้องแจ้งที่อยู่แก่ DICA ทั้งนี้ หากมีการเปลี่ยนแปลงที่อยู่ของบริษัทจะต้องแจ้ง DICA ภายใน 28 วัน หลังจากการเปลี่ยนแปลงที่อยู่ของสำนักงาน (2) บริษัทจะต้องจัดการประชุมสามัญปีละ 1 ครั้ง โดยการประชุมครั้งแรกจะต้องดำเนินการภายใน 18 เดือนหลังจากจัดตั้งบริษัท และประชุมครั้งต่อไปในแต่ละปีจะต้องดำเนินการจัดการประชุมครั้งต่อไปภายใน 15 เดือนภายหลังการประชุมสามัญประจำปีครั้งก่อน และช่วงเวลา ระหว่างการตรวจสอบบัญชีประจำปีงบประมาณกับการประชุมสามัญจะต้องไม่เกิน 9 เดือน ทั้งนี้ บริษัทจะต้อง ยื่นรายงานผลตอบแทนต่อปีพร้อมกับงบการเงินต่อ DICA ภายใน 21 วันหลังการประชุมสามัญประจำปี และ (3) บริษัทจะต้องยื่นรายได้ประจำปีภายใน 3 เดือนหลังจบปีงบประมาณ ซึ่งเริ่มต้น ณ วันที่ 1 เมษายน และ จบปีงบประมาณ ณ วันที่ 31 มีนาคม ของปีถัดไป

ภาพประกอบที่ 4.2 ขั้นตอนการจดทะเบียนธุรกิจในประเทศเมียนมาร์

4.3 สรุปกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

การลงทุนประกอบธุรกิจในเมียนมาร์ของผู้ประกอบการไทยจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายหลัก ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กฎหมายการลงทุนของต่างชาติ กฎหมายเขตเศรษฐกิจพิเศษ กฎหมายเกี่ยวกับการจัดตั้งบริษัทในเมียนมาร์ กฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนในเมียนมาร์ ตลอดจนกฎหมายระดับท้องถิ่นของกรุงย่างกุ้ง ตลอดจนการศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องการประเมินราคาและติดตามความคืบหน้าของการประกาศใช้การกำหนดเขตพื้นที่ (Zoning) ภายใต้ข้อจำกัดในกรุงย่างกุ้ง นอกจากนี้ การลงทุนในเมียนมาร์จะต้องติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากมาย และมีกระบวนการที่ซับซ้อน และใช้เวลา ดังนั้น การศึกษาอย่างละเอียดรอบคอบจะช่วยสนับสนุนให้โครงการลงทุนมีความเป็นไปได้และประสบความสำเร็จตามที่ต้องการ

บทที่ 5 : การสำรวจความคิดเห็น

คณะผู้วิจัยได้เข้าสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลจากภาคเอกชน องค์กรของรัฐ และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศไทยและในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ในช่วงมกราคม – มิถุนายน พ.ศ. 2557 ดังมีรายชื่อบริษัทและหน่วยงานดังต่อไปนี้

ภาครัฐ	1. สำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน 2. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน 3. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 4. เอกอัครราชทูตไทยประจำสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์
ภาคเอกชน ในประเทศไทย	1. สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย 2. สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย 3. บริษัท จีบีเอสลิ้งค์ จำกัด 4. บมจ. กรุงเทพดุสิตเวชการ
ภาคเอกชน ในเมียนมาร์	1. บริษัทเอ็ม เค กรุ๊ป 2. บมจ. เบทาโกร สำนักงานผู้แทน เมียนมาร์ 3. บริษัท ซีพีฟู๊ด เมียนมาร์
สถาบันการเงิน	1. บมจ. ธนาคารกสิกรไทย สำนักงานผู้แทน กรุงเทพมหานคร 2. บมจ. ธนาคารกรุงไทย สำนักงานผู้แทน กรุงเทพมหานคร
ที่ปรึกษากฎหมาย	1. สำนักกฎหมายสากล สยามพรีเมียร์

นอกจากนี้ยังได้จัดทำแบบสอบถาม¹⁵ ส่งไปยังบริษัทเอกชนต่าง ๆ ที่เป็นสมาชิกของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เนื่องจากเห็นว่าเป็นกลุ่มธุรกิจที่มีศักยภาพที่จะขยายขอบเขตการประกอบธุรกิจออกไปยังเมียนมาร์ โดยมีสรุปผลการสำรวจความคิดเห็น ดังนี้

5.1 สรุปความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ภาคเอกชน

คณะผู้วิจัยได้เข้าสัมภาษณ์ผู้แทนภาคเอกชนรวม 10 ราย¹⁶ ทั้งในประเทศไทยและในเมียนมาร์ ตลอดจนสถาบันการเงินและที่ปรึกษากฎหมาย เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความสนใจของภาคเอกชนในการเข้าไปลงทุนทางตรงในประเทศเมียนมาร์ ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ได้มีความเห็นโดยสรุป ดังนี้

¹⁵ ภาคผนวก 3

¹⁶ สรุปสาระสำคัญจากการสัมภาษณ์ปรากฏตามภาคผนวก

5.1.1 รูปแบบการค้าการลงทุนกับประเทศเมียนมาร์

5.1.1.1 การค้าชายแดน

การค้าชายแดน เป็นรูปแบบการค้าและการลงทุนระหว่างไทยกับเมียนมาร์ที่ภาคเอกชนไทยเห็นว่ามีค่ามากที่สุดในการพัฒนาปัจจุบัน เนื่องจากพรมแดนที่ต่อเนื่องกันของไทยและเมียนมาร์ทำให้การคมนาคมขนส่งสินค้าระหว่างไทยกับเมียนมาร์บริเวณชายแดน โดยเฉพาะบริเวณโดยรอบด่านแม่สอดและแม่สายเป็นไปอย่างคึกคัก นอกจากนี้ประชาชนเมียนมาร์มีความนิยมบริโภคสินค้าไทยเพราะเชื่อมั่นในคุณภาพของสินค้าเมื่อเปรียบเทียบกับสินค้านำเข้าจากจีน จึงเป็นผลให้การค้าชายแดนระหว่างไทยกับเมียนมาร์มีมูลค่าสูงเป็นลำดับที่ 2 ของการค้าชายแดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านและมีแนวโน้มเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง

สภาอุตสาหกรรมฯ ได้มีนโยบายให้ความสำคัญกับการค้าชายแดนโดยกำหนดเป็นยุทธศาสตร์หลักของสภาอุตสาหกรรมฯ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุน SMEs ทั่วประเทศที่กำลังประสบปัญหาจากการบริโภคภายในประเทศลดลงจากผลกระทบของวิกฤตเศรษฐกิจและการเมืองภายในประเทศ โดยเน้นการส่งออกสินค้าผ่านการค้าชายแดนซึ่งมีอัตราการเติบโตมาก ซึ่งในปี พ.ศ. 2555-2556 มีมูลค่าประมาณ 9 แสนล้านบาท แบ่งเป็นอันดับที่ 1 การค้าชายแดนระหว่างไทยและมาเลเซียที่มีมูลค่ามากกว่าครึ่งหนึ่งของการค้าชายแดนทั้งหมด (ประมาณ 5 แสนล้านบาท) อันดับที่ 2 การค้าชายแดนระหว่างไทยและเมียนมาร์ (ประมาณ 1.8 แสนล้านบาท) และอันดับที่ 3 การค้าชายแดนระหว่างไทยและลาว (ประมาณ 1.3 แสนล้านบาท) โดยสภาอุตสาหกรรมฯ ได้ตั้งเป้าหมายให้การค้าชายแดนในอีก 3 ปีข้างหน้า ขยายตัวเพิ่มขึ้น 2 เท่า (หรือประมาณ 2 ล้านล้านบาท) โดยการค้าชายแดนระหว่างไทยและเมียนมาร์มีโอกาสเติบโตมาก เนื่องจากจำนวนประชาชนของประเทศเมียนมาร์ใกล้เคียงกับไทย และเศรษฐกิจของเมียนมาร์ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง

ในส่วนของสภาหอการค้าฯ มีนโยบายเกี่ยวกับการค้าการลงทุนในประเทศเมียนมาร์ โดยใช้การค้าชายแดนนำหน้า กล่าวคือ ผลักดันให้มีการส่งสินค้าเข้าไปขายในประเทศเมียนมาร์ก่อน หากเป็นการซื้อขายสินค้าจำนวนไม่มากจะดำเนินการโดยพ่อค้าชายแดน และหากสินค้ามีจำนวนมากจะจัดให้มี Business Matching สำหรับผู้ขายจากไทยและผู้ซื้อจากเมียนมาร์ หลังจากทีสินค้าติดตลาดแล้ว จึงลงทุนโดยการร่วมลงทุนกับคนท้องถิ่น และผลิตสินค้าในประเทศเมียนมาร์ นอกจากนี้ ยังสนับสนุนเรื่องการท่องเที่ยว เนื่องจากประเทศเมียนมาร์มีศิลปวัฒนธรรมและภูมิประเทศตามธรรมชาติที่ยังไม่ปรากฏต่อสายตาชาวโลกอีกจำนวนมาก อีกทั้งการเดินทางเข้าสู่เมียนมาร์ทางพรมแดนติดกับไทยมีค่าใช้จ่ายที่ไม่สูง จึงควรเร่งเปิดด่านและตัดถนนเข้าสู่จุดท่องเที่ยวต่าง ๆ จะช่วยเปิดเส้นทางท่องเที่ยวใหม่และเพิ่มรายได้ให้กับไทยด้วย เช่น ถนนสายแม่สอดสามารถเปิดเส้นทางท่องเที่ยวพระธาตุอินแขวน เป็นต้น

5.1.1.2 ทิศทางการลงทุนในประเทศเมียนมาร์

ในการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเข้าสู่ AEC ในปี พ.ศ. 2558 นั้น สภาอุตสาหกรรมฯ ได้ทำการสำรวจ 42 กลุ่มอุตสาหกรรมของสภาอุตสาหกรรมฯ แล้วพบว่า กว่าครึ่งหนึ่งของอุตสาหกรรมไทยมีความได้เปรียบในการแข่งขันเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน แสดงว่าอุตสาหกรรมไทยส่วนใหญ่มีความแข็งแกร่ง มีโอกาสขยายธุรกิจได้ ประกอบกับความเห็นภาคธุรกิจไทยที่ได้ไปลงทุนในเมียนมาร์เห็นว่าสาขาอุตสาหกรรมที่ผู้ประกอบการไทยมีโอกาสและศักยภาพในการเข้าไปลงทุนในเมียนมาร์ ได้แก่ ธุรกิจก่อสร้าง

ธุรกิจท่องเที่ยวและโรงแรม ธุรกิจอาหาร ธุรกิจสินค้าอุปโภคบริโภค ซึ่งไทยมีความได้เปรียบเพราะมีความชำนาญในการบริหารธุรกิจ รวมทั้งสินค้าไทยเป็นสินค้าที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับในตลาดเมียนมาร์

อย่างไรก็ตาม ความเห็นของภาคธุรกิจไทยที่ได้ไปลงทุนในเมียนมาร์แล้ว เห็นว่าในช่วงเริ่มต้นของการเปิดประเทศเมียนมาร์และกฎระเบียบต่าง ๆ ยังไม่สมบูรณ์ ธุรกิจขนาดใหญ่ของไทยจะมีความได้เปรียบมากกว่าธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เนื่องจากความสามารถในการจัดหาทุน ประกอบกับการจัดตั้งธุรกิจในเมียนมาร์จะมีค่าใช้จ่ายลงทุนสูงกว่าปกติ โดยเฉพาะการจ้างที่ปรึกษากฎหมาย การจ้างบุคลากรที่มีความรู้ด้านภาษาต่างประเทศ การศึกษาวิจัยตลาด การซื้อหรือเช่าอสังหาริมทรัพย์ และค่าใช้จ่ายดำเนินการต่าง ๆ ซึ่งธุรกิจต้องจัดจ้างหรือดำเนินการเองเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้เมียนมาร์ยังขาดความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ที่สำคัญต่อการประกอบธุรกิจ ผู้ประกอบธุรกิจจึงต้องมีการนำเข้าวัสดุอุปกรณ์มาเองจากไทย

จากข้อมูลของสภาอุตสาหกรรมฯ การค้าการลงทุนในเมียนมาร์มีการดำเนินการใน 2 ลักษณะ กล่าวคือ (1) การนำสินค้าไทยไปขายในเมียนมาร์โดยในยุคแรกผ่านพ่อค้าคนกลางชาวสิงคโปร์ แต่มาในยุคหลังเป็นการค้าขายโดยตรง (2) การย้ายฐานการผลิตไปยังชายแดนหรือประเทศเพื่อนบ้าน เนื่องจากปัจจุบันค่าจ้างแรงงานไทยอยู่ที่ 300 บาทต่อวัน ซึ่งถือว่าสูงมากเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน ภาคธุรกิจจึงแสวงหาแนวทางเพื่อลดต้นทุน โดยย้ายฐานการผลิตไปยังชายแดนเพื่อให้แรงงานต่างชาติสามารถเข้ามาทำงานในไทยหรือไปลงทุนในนิคมอุตสาหกรรมที่ให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีและราคาค่าที่ดินไม่สูงมาก

สภาอุตสาหกรรมฯ มีนโยบายจะทำให้ไทยเป็น Regional Industrial Hub ของการผลิตในภูมิภาคอาเซียน อย่างไรก็ตาม ภาคอุตสาหกรรมของไทยต้องลดต้นทุนการผลิต เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและพัฒนานวัตกรรมใหม่ โดยเฉพาะปัจจุบัน ต้นทุน logistic ของไทยสูงถึงร้อยละ 15.2 ซึ่งควรจะอยู่ที่ร้อยละ 8-9

เมียนมาร์ยังคงมีความต้องการสินค้าอุปโภคบริโภคอีกมาก รวมถึงสาธารณูปโภคทั้งไฟฟ้าและน้ำประปา สภาหอการค้าฯ เห็นว่าธุรกิจที่ SME ไทยน่าจะเข้าไปลงทุน ได้แก่ กิจการอยู่ซ่อมรถ เคาะฟันสี และโรงกลึง เนื่องจากเมียนมาร์มีการนำเข้ารถเก่าจำนวนมากจากประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งความต้องการใช้รถยนต์มีมากขึ้นตามพัฒนาการเศรษฐกิจที่ดีขึ้น แต่ในปัจจุบันยังไม่มีศูนย์บริการที่ได้มาตรฐาน นอกจากนี้ ยังเห็นว่าการลงทุนในอุตสาหกรรมต้นน้ำต่าง ๆ เป็นเรื่องที่น่าสนใจ โดยเมียนมาร์มีทรัพยากรในการผลิตสำหรับอุตสาหกรรมต้นน้ำ เช่น เขตทวายมีแร่เหล็กมากเหมาะสำหรับพัฒนาอุตสาหกรรมยานยนต์ และมีน้ำมันซึ่งสามารถนำมาพัฒนาในอุตสาหกรรมปิโตรเคมีที่ไทยมีศักยภาพในการผลิตอันดับหนึ่งในอาเซียนอีกด้วย นอกจากนี้ อุตสาหกรรมด้านสิ่งทอที่ไทยมีศักยภาพในการผลิตแต่ประสบปัญหาด้านค่าแรงในประเทศไทยที่สูงขึ้น หากมีการย้ายฐานการลงทุนไปยังเมียนมาร์จะสามารถใช้แรงงานจากเมืองยะไข่และต้องอยู่ที่ค่าจ้างต่ำ (ประมาณ 2.5 เหรียญสหรัฐฯ หรือประมาณ 80 บาทต่อวัน) รวมถึงการใช้สิทธิพิเศษด้านภาษีและโควตาที่เมียนมาร์อาจได้รับจากประเทศที่พัฒนาแล้ว

5.1.2 ปัญหาและอุปสรรค ด้านการคัดการลงทุน

5.1.2.1 ขาดความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน

โครงสร้างพื้นฐานของเมียนมาร์ในปัจจุบันยังไม่รองรับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้นักลงทุนยังไม่มั่นใจที่จะลงทุนในเมียนมาร์ ปัญหาหลักที่ภาคเอกชนทุกรายเห็นว่าการเร่งปรับปรุงคือปัญหาด้านระบบไฟฟ้าในเมียนมาร์ ปริมาณพลังงานไฟฟ้ายังไม่เพียงพอต่อความต้องการและระบบการจ่ายไฟยังมีความล่าช้า ทำให้การจ่ายกระแสไฟฟ้าไม่ต่อเนื่อง ส่งผลให้ไฟฟ้าดับบ่อย ภาคธุรกิจขนาดใหญ่จึงจำเป็นต้องลงทุนสร้างเครื่องกำเนิดไฟฟ้าไว้ใช้งานเองภายในโรงงานอุตสาหกรรมเพื่อไม่ให้เครื่องจักรหยุดทำงานและส่งผลเสียต่อการดำเนินธุรกิจ แต่การผลิตกระแสไฟฟ้าใช้เองจากเครื่องปั่นไฟที่ใช้พลังงานน้ำมันมีค่าใช้จ่ายสูงมาก ทำให้ต้นทุนในการดำเนินธุรกิจในเมียนมาร์สูงกว่าความเป็น

ปัญหาโครงสร้างพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อมาคือ ระบบการคมนาคมขนส่ง สภาพถนนในเมียนมาร์ยังไม่ได้มาตรฐาน โดยเฉพาะเส้นทางขนส่งระหว่างแม่สอด (ฝั่งไทย) ไปยัง เมียวดี - พะอาน - ย่างกุ้ง (ภาพประกอบที่ 5.1) ซึ่งเป็นเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจแนวตะวันออก - ตะวันตก (ภาพประกอบที่ 5.2) ยังก่อสร้างไม่แล้วเสร็จทั้งเส้นทาง มีเส้นทางบางช่วงต้องเดินรถสลับขาไป 1 วัน ขากลับ 1 วัน ทำให้การขนส่งสินค้าใช้ระยะเวลานาน ไม่สะดวกต่อการขนส่งสินค้าที่เน่าเสียได้ง่าย และทำให้ต้นทุนในการขนส่งสินค้าเพิ่มสูงขึ้น นอกจากนี้ ระบบการขนส่งทางอากาศในเมียนมาร์ยังมีข้อจำกัดเนื่องจากขาดความพร้อมทั้งในด้านสายการบินและท่าอากาศยานรองรับ สำหรับการขนส่งระบบรางนั้นขาดการพัฒนาให้มีความทันสมัยและน่าเชื่อถือสำหรับภาคธุรกิจในการขนส่ง และขาดความเชื่อมโยงกับท่าเรือ นิคมอุตสาหกรรมต่าง ๆ และกับระบบรถไฟไทย

ภาพประกอบที่ 5.1

เส้นทางคมนาคมทางรถยนต์ระหว่างแม่สอด - ย่างกุ้ง

ที่มา: สำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (องค์การมหาชน)

ภาพประกอบที่ 5.2

เส้นทางระเบียงเศรษฐกิจแนวตะวันออก – ตะวันตก (East – West Economic Corridor : EWEC)

ที่มา : ธนาคารพัฒนาเอเชีย GMS Flag Ship Initiative: East-West Economic Corridor 2002-2012.

สภาอุตสาหกรรมฯ เห็นว่า เมื่อเทียบกับไทยที่มีความพร้อมด้านระบบสาธารณูปโภคแล้ว นักลงทุนต่างชาติในหลายอุตสาหกรรมยังใช้ไทยเป็นฐานการผลิตและส่งเข้าไปขายยังเมียนมาร์

5.1.2.2 ต้นทุนการทำธุรกิจสูง

ต้นทุนการทำธุรกิจโดยเฉพาะที่ดินและอสังหาริมทรัพย์มีราคาแพงมาก และจำกัดการถือครองโดยคนต่างชาติ ปริมาณอุปทานในภาคอสังหาริมทรัพย์มีน้อย เช่น อาคารสำนักงาน ที่พักอาศัย ในขณะที่มีต่างชาติให้ความสนใจเข้าไปลงทุนในเมียนมาร์เป็นจำนวนมากนับตั้งแต่เปิดประเทศ ทำให้มีการแข่งขันกันแย่งพื้นที่ในการจัดตั้งสำนักงานและการอยู่อาศัยของพนักงาน นอกจากนี้ เมียนมาร์ยังขาดความพร้อมในด้านวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการดำเนินธุรกิจ ทำให้ธุรกิจต้องนำเข้าวัสดุอุปกรณ์จากต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ ส่งผลให้การเข้าไปจัดตั้งธุรกิจมีต้นทุนสูง

5.1.2.3 ขาดแคลนทรัพยากรบุคคล

จากรายงานของธนาคารโลก¹⁷ ที่แสดงว่าอัตราการเข้าศึกษาในระดับมัธยมศึกษา (Secondary Enrollment) ในปี พ.ศ. 2553 เฉลี่ยร้อยละ 47 ของประชากรที่อยู่ในวัยศึกษาในระดับเดียวกัน และอัตราการเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา (Tertiary Enrollment) ในปี พ.ศ. 2554 เฉลี่ยร้อยละ 14 ส่งผลให้แรงงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานไร้ฝีมือ ขาดความรู้เฉพาะด้านที่สำคัญต่อการประกอบธุรกิจ อาทิ ความรู้ด้านการ

¹⁷ <http://data.worldbank.org/indicator/SE.SEC.NENR/countries>

บัญชี กฎหมาย วิศวกรรม สถาปัตยกรรม ตลอดจนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นอกจากนี้ บุคลากรที่พ่มีความรู้ดังกล่าว ก็มีเพียงจำนวนน้อยที่มีความรู้ด้านภาษาต่างประเทศสามารถสื่อสารกับคนต่างชาติที่เข้าไปลงทุนในประเทศ จึงทำให้เกิดการแข่งขันกันในภาคธุรกิจเพื่อแย่งพนักงานที่มีความรู้และที่สามารถสื่อสารในภาษาอังกฤษได้

5.1.2.4 ปัจจัยทางด้านนโยบายและกฎระเบียบ

การลงทุนในประเทศเมียนมาร์ยังคงมีความไม่แน่นอนในเชิงนโยบาย เนื่องจากภายหลังจากเปิดประเทศ ภาครัฐและผู้บริหารระดับนโยบายของเมียนมาร์ได้รับคำแนะนำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญจากหลากหลายองค์กรระหว่างประเทศ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายเป็นระยะ ๆ ปัญหาอุปสรรคในการลงทุนในเมียนมาร์จะเป็นในเรื่องการขาดความชัดเจนของกฎหมายและกฎระเบียบ อาทิ ประเทศเมียนมาร์มีการออกกฎหมาย Foreign Investment Law เมื่อประมาณ 2 ปีที่ผ่านมา แต่จนถึงปัจจุบันก็ยังไม่ได้มีการออกกฎหมายลูก นอกจากนี้ ถึงแม้ว่าประเทศเมียนมาร์จะมีการจัดพื้นที่ (Zoning) เพื่อส่งเสริมการลงทุน เช่น SME Zone Minority Zone และ Foreign แต่ยังไม่มีความชัดเจนถึงสิทธิประโยชน์ที่รัฐบาลจะให้แก่ผู้ลงทุนในพื้นที่ (Zone) ต่าง ๆ นอกจากนี้ความเห็นจากการสัมภาษณ์ภาคเอกชนไทยที่ไปลงทุนในเมียนมาร์เห็นว่าหน่วยงานภาครัฐของเมียนมาร์มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์กร ผู้บริหาร และกฎระเบียบเป็นประจำ ทำให้ภาคเอกชนไทยไม่สามารถติดตามการเปลี่ยนแปลงได้ทันสถานการณ์

ปัจจุบันการลงทุนของคนไทยในประเทศเมียนมาร์จะอยู่ในรูปแบบของการร่วมทุนกับคนท้องถิ่นเนื่องจากติดขัดเกี่ยวกับกฎระเบียบหลายประการ อาทิ การห้ามต่างชาติดำเนินธุรกิจค้าส่งค้าปลีก การห้ามถือครองที่ดิน เป็นต้น ซึ่งแต่เดิมประเทศเมียนมาร์ไม่มีกฎหมายรองรับการเป็นพันธมิตรทำให้อาจเกิดปัญหาบ้าง นอกจากนั้น ถึงแม้ว่ารัฐบาลเมียนมาร์จะมีแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการลงทุนของต่างชาติเท่าเทียมกัน แต่จากประสบการณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์บางรายเห็นว่ารัฐบาลเมียนมาร์ให้สิทธิพิเศษกับญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และจีน เนื่องจากรัฐบาลญี่ปุ่นให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่รัฐบาลเมียนมาร์เป็นจำนวนมาก และจีนมีพรมแดนต่อเนื่องกันและมีความสัมพันธ์ที่ดีเป็นระยะเวลายาวนานกับเมียนมาร์

5.1.2.5 ขาดความพร้อมของบริการด้านการเงิน

ธนาคารพาณิชย์เป็นกลไกหลักในการสนับสนุนภาคธุรกิจทั้งในด้านการลงทุนและการดำเนินธุรกิจ ระบบธนาคารพาณิชย์ในเมียนมาร์ยังมีความล่าช้า ไม่ได้ได้รับความนิยมและยอมรับจากประชาชน เนื่องจากประชาชนโดยเฉพาะนักธุรกิจขาดความเชื่อมั่นในระบบธนาคาร ซึ่งเป็นผลมาจากวิกฤตการณ์ธนาคารในเมียนมาร์ช่วง พ.ศ. 2546 ประกอบกับมีความกังวลว่าอาจถูกยึดทรัพย์โดยรัฐบาลทหาร และต้องการหลีกเลี่ยงภาษี ดังนั้นระบบการชำระเงินในเมียนมาร์จะอยู่ในรูปแบบของเงินสดเป็นส่วนใหญ่ (Cash Basis) การชำระเงินล่วงหน้า (Advance Payment) ยังไม่เป็นที่นิยม ระบบการโอนเงินยังทำได้ไม่สะดวกต้องมีหุ้นส่วนเป็นคนเมียนมาร์มาช่วยบริหารจัดการ เทคโนโลยีและการให้บริการด้านการเงินของธนาคารพาณิชย์ในเมียนมาร์มีจำกัด ระบบธนาคารยังเป็นระบบปิดและมีธนาคารขนาดเล็กจำนวนมากและถือหุ้นโดยตัวแทนของกลุ่มทหาร อีกทั้งประเทศเมียนมาร์ยังไม่ได้อนุญาตให้ธนาคารของไทยเข้าไปตั้งสาขา สามารถตั้งเพียงสำนักงานตัวแทนเท่านั้น จึงขาดความสะดวกในการใช้บริการด้านการเงิน

สำหรับอัตราแลกเปลี่ยนนั้น มีเฉพาะอัตราที่ใช้ซื้อขายเงินตราในแต่ละวัน (Counter Rate) เท่านั้น ยังไม่มีเครื่องมือในการบริหารความเสี่ยง อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ณ ช่วงที่จัดทำงานวิจัยฉบับนี้อยู่ที่ร้อยละ 13 – 15 ซึ่งสูงมากเมื่อเทียบกับของไทย (อัตราดอกเบี้ยสินเชื่อรายย่อย MRR ของไทยประมาณร้อยละ 8) สินเชื่อส่วนใหญ่อยู่ในรูปของเงินเบิกเกินบัญชี (Overdraft) สำหรับสินเชื่อเช่าซื้อ (Hire Purchase) กำหนดให้ต้อง roll-over ทุก 3 ปี ธนาคารกลางเมียนมาร์กำหนดอัตราส่วนเงินให้สินเชื่อต่อมูลค่าหลักประกัน (Loan to Value – LTV ratio) อยู่ที่ร้อยละ 50 แต่ในทางปฏิบัติ ธนาคารพาณิชย์เมียนมาร์มี LTV ratio อยู่ที่ร้อยละ 30 และธนาคารกลางเมียนมาร์ยังไม่อนุญาตให้ธนาคารต่างชาติจัดตั้งสำนักงานสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศในเมียนมาร์ได้

ภาคธุรกิจธนาคารพาณิชย์ของไทยได้เข้าไปจัดตั้งสำนักงานผู้แทนในกรุงย่างกุ้งในช่วงปี พ.ศ. 2556 - 2557 ซึ่งธนาคารกลางเมียนมาร์จะเปิดให้ธนาคารต่างชาติยื่นคำขอรับใบอนุญาตจัดตั้งสำนักงานสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศในเมียนมาร์ได้ในช่วงปลายปี พ.ศ. 2557 ซึ่งสถานะ ณ เวลาที่จัดทำงานวิจัยฉบับนี้ ธนาคารพาณิชย์ของไทยทั้ง 4 แห่งที่มีสำนักงานผู้แทนในเมียนมาร์ ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ และธนาคารกรุงไทย ต่างมีความประสงค์จะยื่นขอใบอนุญาตจัดตั้งสาขาเพื่อให้บริการด้านการเงินและด้านการให้คำปรึกษาแก่ภาคธุรกิจไทยอย่างเต็มที่ ซึ่งจะช่วยอำนวยความสะดวกและเป็นประโยชน์ต่อการค้าการลงทุนระหว่างไทยและเมียนมาร์

นอกจากนั้น ภาคเอกชนไทยเห็นว่าการค้าขายระหว่างไทยและเมียนมาร์เป็นการค้าขายแดน โดยการค้าขายที่ไม่ผ่านระบบธนาคารพาณิชย์มีสูงถึงร้อยละ 85 และการค้าขายที่ผ่านระบบธนาคารพาณิชย์มีเพียงร้อยละ 15 โดยการชำระเงินส่วนใหญ่จะเป็นแบบไม่เป็นทางการ (Informal Payment) สำหรับการชำระเงินแบบทางการ (Formal Payment) จะทำผ่านสกุลเงินดอลลาร์สหรัฐ และส่วนใหญ่ต้องโอนผ่านสถาบันการเงินที่ตั้งในสิงคโปร์ ส่งผลให้ต้นทุนในการดำเนินงานสูงและนักธุรกิจไทยเสียเปรียบในการแข่งขัน ดังนั้นการมีอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างสกุลเงินบาทและจ๊าดจะเป็นผลดีกับนักธุรกิจไทยโดยตรง ช่วยส่งเสริมการค้าการลงทุนระหว่างไทยกับเมียนมาร์ ลดธุรกรรมทางการเงินแบบไม่เป็นทางการที่อาจเป็นช่องทางในการฟอกเงินหรือทุจริต และสนับสนุนความร่วมมือและธุรกรรมระหว่างธนาคารพาณิชย์ไทยและธนาคารเมียนมาร์

นอกจากนี้ จากประสบการณ์การลงทุนในต่างประเทศของธุรกิจไทย ผู้ประกอบการไทยที่พึ่งพาเงินลงทุนจากธนาคารพาณิชย์ไทยเพื่อไปลงทุนในต่างประเทศต้องมีหลักประกันเป็นสินทรัพย์ในประเทศไทยจึงสามารถจะขอสินเชื่อได้ ซึ่งในบางกรณีจะเป็นอุปสรรคต่อบริษัทมหาชนที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ที่ต้องการไปลงทุนในต่างประเทศ เนื่องจากต้องชี้แจงต่อผู้ถือหุ้นในการนำหลักทรัพย์ในประเทศไทยค้ำประกันเงินลงทุนในต่างประเทศ เป็นต้น

5.1.3 แนวทางการเพิ่มการค้าและการบริโภคสินค้าไทยในประเทศเมียนมาร์

สินค้าไทยโดยเฉพาะสินค้าอุปโภคบริโภคมีภาพลักษณ์ คุณภาพ และได้รับการยอมรับในประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคอาเซียน โดยภาคธุรกิจที่น่าจะสนับสนุนให้เข้าไปลงทุนในเมียนมาร์เพิ่มเติมคือห้างสรรพสินค้า หรือ ศูนย์กระจายสินค้าไทย ซึ่งช่วยสนับสนุนการจำหน่ายสินค้าไทยได้เป็นอย่างดี โดยปัจจุบันประเทศเวียดนามเข้าไปลงทุนตั้งห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ในเมียนมาร์แล้ว อย่างไรก็ตาม ราคาที่ดินในเมียนมาร์ปรับขึ้นสูงมากขึ้นเรื่อย

ๆ หากการตัดสินใจเข้าไปลงทุนล่าช้าอาจเป็นปัญหากับภาคเอกชนที่จะเข้าไปลงทุนเนื่องจากต้นทุนในการดำเนินการสูง

5.1.4 นโยบาย/มาตรการด้านการเงินการคลังที่ต้องการให้รัฐบาลสนับสนุน

5.1.4.1 มาตรการด้านการเงิน

ทั้งสภาอุตสาหกรรมฯ และสภาหอการค้าฯ มีความเห็นตรงกันว่าภาคธุรกิจต้องการมาตรการสินเชื่ออัตราดอกเบี้ยผ่อนปรนสำหรับ SME และการพัฒนาเทคโนโลยีหรือเครื่องมือทางการเงินที่มีประสิทธิภาพ เช่น นโยบายการจัดให้มีบัญชีดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญา (Escrow Account) ที่ให้ความคุ้มครอง SMEs ที่เป็นผู้รับเหมา หรือ Manufacturing Contractor ให้ได้รับเงินอย่างแน่นอน และนโยบายเงินทุนร่วมลงทุน (Venture Capital) ที่สามารถช่วยเหลือผู้ประกอบการ SMEs ที่ไม่มีเงินทุน แต่มีนวัตกรรมและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้สามารถเริ่มประกอบธุรกิจ ซึ่งไทยได้เคยมีการจัดตั้งกองทุนดังกล่าวโดยให้สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ดูแลเมื่อ 10 กว่าปีก่อน แต่ไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากติดขัดข้อกฎหมาย ซึ่งควรนำมาพิจารณาใหม่โดยขจัดปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ให้หมดไป เพื่อให้กองทุนฯ ประสบความสำเร็จเช่นเดียวกับในประเทศมาเลเซียและสหรัฐอเมริกา

สภาหอการค้าฯ เห็นว่า มาตรการด้านการเงินที่สำคัญ คือ การอนุญาตให้ใช้เงินตราสกุลท้องถิ่นในการค้าชายแดน ซึ่งระหว่างไทยกับเมียนมาร์นั้นหากอนุญาตให้ใช้เงินจำกัดในพื้นที่ชายแดนฝั่งไทย เช่น แม่สาย เชียงราย กาญจนบุรี ตาก หนอง จะช่วยอำนวยความสะดวกในการค้าและการโอนเงินเพื่อชำระค่าสินค้าระหว่างไทยและเมียนมาร์ ซึ่งปัจจุบันมีกฎระเบียบทำให้การโอนเงินมักจะอยู่ในสกุลเหรียญสหรัฐซึ่งต้องดำเนินการผ่านประเทศสิงคโปร์เพราะค่าใช้จ่ายสูงกว่าผ่านสถาบันการเงินไทย

สภาหอการค้าฯ เห็นว่า การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานโดยเฉพาะอย่างยิ่งถนนที่เชื่อมโยงระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านจะช่วยลดระยะเวลาและต้นทุนในการขนส่งสินค้า จึงขอให้รัฐบาลตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือด้านโครงสร้างพื้นฐานใน 3 ประเทศ ได้แก่ ลาว กัมพูชา และเมียนมาร์

ภาคเอกชนไทยเห็นว่า ในกรณีที่ภาคธุรกิจมีโครงการลงทุนขนาดใหญ่ มีการจัดทำประมาณการที่ชัดเจน (Feasibility Study) ควรได้รับพิจารณาสินเชื่อโครงการ (Project Finance) จากความเป็นไปได้ของโครงการฯ และประมาณการกระแสเงินสดของโครงการฯ จากธนาคารพาณิชย์ไทยเพื่อนำไปลงทุนในเมียนมาร์ เช่นเดียวกับการลงทุนในประเทศไทย ไม่ใช่เรียกร้องสิทธิประโยชน์ในประเทศไทยเป็นหลักประกันของการลงทุน รวมถึงการมีอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างบาทและจ๊าดด้วย

5.1.4.2 มาตรการด้านการคลัง

สภาอุตสาหกรรมฯ เสนอมาตรการภาษี เช่น การยกเว้นภาษีรายได้กรณีการลงทุนในต่างประเทศและนำเงินลงทุนกลับเข้าประเทศ ซึ่งเห็นว่าภาคเอกชนต้องรับความเสี่ยงในการลงทุนในต่างประเทศอยู่แล้ว การนำเงินกลับเข้าประเทศมีประโยชน์ในการนำมาใช้จ่ายการลงทุนในประเทศซึ่งในที่สุดจะเป็นสินทรัพย์ของประเทศ นอกจากนี้ ควรเร่งรัดการคืนภาษีมูลค่าเพิ่มกรณีส่งสินค้าออกนอกประเทศให้เป็นไปอย่างรวดเร็ว เช่นเดียวกับเงินที่สามารถนำ L/C ของธนาคารที่รัฐบาลเชื่อถือมาขอคืนภาษีได้ทันที

5.1.4.3 มาตรการอำนวยความสะดวก

- 1) ลดระยะเวลาการโอนเงินเข้า-ออก สภาอุตสาหกรรมฯ เห็นว่าปัจจุบันการโอนเงินเข้า-ออกประเทศที่ใช้ระยะเวลานานถึง 15 วัน ควรปรับปรุงให้เหลือไม่เกิน 5-7 วันเพื่อจะเพิ่มสภาพคล่องให้กับธุรกิจ
- 2) เพิ่มประสิทธิภาพของด่านศุลกากร สภาหอการค้าฯ เห็นว่าควรลดกระบวนการและขั้นตอนของการนำเข้าและส่งออกสินค้าของภาคเอกชนที่กำกับดูแลโดยกรมศุลกากร จะต้องมีความรวดเร็วและโปร่งใส ตลอดจนการอำนวยความสะดวกในเรื่องสินค้าผ่านแดน (เช่น จากเมียนมาร์ผ่านไป สปป. ลาว เป็นต้น) ทั้งในส่วนของการศุลกากร พิธีการศุลกากร และการประกันภัย
- 3) การขยายช่วงเวลาและการขยายพื้นที่ของด่าน เพื่อให้สามารถรองรับกับความต้องการโดยด่านที่ต้องการให้ขยาย (สำหรับการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน) ได้แก่ ด่านสะเดา ด่านปอยเปต ด่านแม่สอด ด่านหนองคาย และด่านช่องเม็ก
- 4) พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานให้ได้มาตรฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งถนนที่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งจะช่วยลดระยะเวลาและต้นทุนในการส่งสินค้า และช่วยพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวในประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งจะสนับสนุนและต่อยอดธุรกิจการท่องเที่ยวของไทย
- 5) พัฒนาความร่วมมือเพื่อให้รถทะเบียนไทยสามารถผ่านแดนไปประเทศเพื่อนบ้านได้
- 6) จัดให้มีศูนย์กระจายสินค้าไทยในเมียนมาร์
- 7) สนับสนุนให้การนิคมอุตสาหกรรมไปตั้งนิคมอุตสาหกรรมในเมียนมาร์ เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถไปลงทุนในนิคมฯ เพื่อผลิตสินค้าอย่างเดียว ไม่ต้องกังวลกับเรื่องอื่น (เช่น กฎระเบียบ ระบบไฟฟ้า สาธารณูปโภค)

5.1.4.4 นโยบาย/มาตรการ อื่น ๆ

- 1) การประสานและร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการกำหนดยุทธศาสตร์การส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศ โดยกำหนดประเทศเป้าหมายและกลุ่มอุตสาหกรรมที่จะไปลงทุนในต่างประเทศ และออกนโยบายหรือมาตรการที่ชัดเจนและเป็นรูปแบบอย่างจริงจัง โดยดูรูปแบบ (Model) ของต่างชาติและนำมาปรับให้เข้ากับประเทศไทย ตัวอย่างของต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่นที่รัฐบาลได้มีการอัดฉีดเงินจำนวนมากผ่านบริษัทขนาดใหญ่และธนาคาร เพื่อช่วยเหลือ SMEs ให้เข้ามาลงทุนในประเทศไทย พร้อมทั้งมีหน่วยงาน เช่น JETRO และ JBIC ร่วมกันผลักดันและให้ความช่วยเหลือ SMEs อย่างเต็มที่
- 2) นโยบายของภาครัฐที่จะลงทุนในสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อลดต้นทุนด้านขนส่งและทำให้ไทยเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งรวมถึงการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone) และคลังสินค้าชายแดน (Border Warehouse) เพื่อจะได้มีการบันทึกข้อมูลการค้าชายแดนอย่างถูกต้องครบถ้วน และกำหนดให้การค้าขายในพื้นที่ดังกล่าวได้รับยกเว้นอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มร้อยละ 7 ซึ่งเป็นการลดต้นทุนให้กับผู้ประกอบการไทย ทั้งนี้ ประเทศในภูมิภาคอาเซียนได้พยายามแข่งขันกันเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงในภูมิภาคอาเซียนและมีนโยบายชัดเจนที่จะลงทุนในสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐานจำนวนมาก เช่น อินโดนีเซียประกาศจะลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน 14 ล้านล้านบาท

3) ภาครัฐและภาคเอกชนจะต้องปรับตัวให้รองรับการเข้าสู่ AEC โดยภาครัฐจะต้องปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมกฎระเบียบให้เอื้อต่อการทำธุรกิจของภาคเอกชน ไม่ใช่เป็นอุปสรรค และภาคเอกชนต้องเปลี่ยนแนวความคิดในการแสวงหาโอกาสลงทุนในต่างประเทศและมีการพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยมีภาครัฐสนับสนุน เช่น การทำ Branding

5.2 สรุปความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์หน่วยงานภาครัฐ

คณะผู้วิจัยได้เข้าสัมภาษณ์หน่วยงานภาครัฐ 4 แห่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการค้าและการลงทุนในเมียนมาร์ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม ประกอบด้วย 1) สำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน 2) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน 3) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 4) เอกอัครราชทูตไทยประจำสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ โดยสรุปผลการสัมภาษณ์ ดังนี้

5.2.1 ยุทธศาสตร์หรือแผนความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับเมียนมาร์

5.2.1.1 สำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (สพพ.)

สพพ. เป็นองค์กรเดียวที่มีการจัดทำยุทธศาสตร์ความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับเมียนมาร์ขึ้นโดยเฉพาะ ซึ่งแผนฯ ดังกล่าวบังคับใช้ระหว่างปี พ.ศ. 2557-2560 โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์ คือ “สร้างความสัมพันธ์และความเป็นหุ้นส่วนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมกับเมียนมาร์ ผ่านการให้ความช่วยเหลือทางการเงินและทางวิชาการ ซึ่งสนับสนุนการเชื่อมโยงโครงข่ายการคมนาคมขนส่ง รวมทั้งยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของประชากรให้ดีขึ้น เพื่อสนับสนุนการเปิดประตูการค้าของไทยผ่านเมียนมาร์ไปยังเอเชียใต้ และจีน รวมถึงเพื่อเพิ่มมูลค่าการค้า ตลอดจนร่วมพัฒนาโครงการทวาย เพื่อสร้างประโยชน์ทางเศรษฐกิจบนฐานการผลิตและประตูการค้าแห่งใหม่” โดยมีเป้าประสงค์และผลลัพธ์ที่คาดหวังให้เกิดความไว้วางใจและความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศไทยและประเทศเมียนมาร์ทั้งในระดับประเทศและระดับประชาชน เกิดการขยายตัวทางด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวระหว่างกันมากยิ่งขึ้น รวมทั้งสนับสนุนภาคเอกชนไทย ทั้งผู้ประกอบการไทย ผู้รับเหมาไทย และที่ปรึกษาไทยเข้าไปประกอบกิจการในเมียนมาร์

สำหรับกลยุทธ์/มาตรการสำคัญของ สพพ. ต่อเมียนมาร์ คือ การให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ โดยจัดให้มีเงินสนับสนุนทั้งในด้านการเตรียมความพร้อมของโครงการ เพื่อจ้างที่ปรึกษาไทยดำเนินการศึกษาความเหมาะสมของโครงการ การสำรวจและออกแบบเบื้องต้น การสำรวจและออกแบบรายละเอียดเพื่อการก่อสร้าง และการจัดทำเอกสารประกวดราคา จัดหาบุคลากรซึ่งมีความชำนาญในสาขาต่าง ๆ ดำเนินการถ่ายทอดวิชาความรู้ ประสพการณ์ และเทคโนโลยีแก่เจ้าหน้าที่เมียนมาร์ และการให้เงินกู้เงื่อนไขผ่อนปรนทั้งจำนวน (Concessional Loan) หรือการให้เงินกู้เงื่อนไขผ่อนปรนและเงินให้เปล่า (Mixed Credit) เพื่อดำเนินโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังมีการให้ความสนับสนุนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย และพื้นที่โครงการที่เกี่ยวข้อง

สำหรับสาขาความร่วมมือกับเมียนมาร์ ที่ สพพ. ให้ความสำคัญ คือ การให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของเมียนมาร์ โดยเฉพาะการเชื่อมโยงประเทศไทยกับประเทศเมียนมาร์เข้ากับอนุภูมิภาค (Connectivity) และการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคตามเมืองที่สำคัญของเมียนมาร์ เพื่อรองรับการเจริญเติบโตของเมืองและการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับไทย รวมถึงการพัฒนาทางด้านการศึกษาและสาธารณสุขตามพื้นที่โครงการที่ สพพ. ให้ความช่วยเหลือแก่เมียนมาร์ โดยที่สาขาความร่วมมือและเป้าหมายการให้ความช่วยเหลือภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจของ สพพ. กับเมียนมาร์ ระหว่างปี พ.ศ. 2557-2560 สามารถสรุปได้ดังนี้

- 1) สาขาคมนาคมขนส่ง : สนับสนุนการขยายโครงข่ายและการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมทางบก เพื่อเชื่อมโยงการเดินทางและการขนส่งระหว่างไทยกับเมืองสำคัญของเมียนมาร์ และเชื่อมโยงไปยังเอเชียใต้และจีนตอนใต้ได้ รวมทั้งสนับสนุนการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานการคมนาคมทางอากาศให้ได้มาตรฐาน
- 2) สาขาอำนวยความสะดวกด้านการค้าและการลงทุน : ร่วมทุนกับรัฐบาลเมียนมาร์และสนับสนุนการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในการผ่านแดน เพื่อให้มีความพร้อมและเอื้ออำนวยต่อการค้า และการลงทุน ของนักลงทุนไทยและนักลงทุนต่างชาติ
- 3) สาขาลังงาน : ส่งเสริมการพัฒนาระบบสายส่งไฟฟ้าในเมืองที่สำคัญของเมียนมาร์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการเพิ่มเสถียรภาพและความมั่นคงทางด้านพลังงานของเมียนมาร์ รวมทั้งมีการจำหน่ายไฟฟ้าไปยังภาคครัวเรือนในบริเวณที่กล่าวได้อย่างเพียงพอ
- 4) สาขาพัฒนาพื้นที่และเมือง : สนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมทวาย เพื่อให้มีความพร้อมและเอื้ออำนวยต่อการค้า และการลงทุน ของนักลงทุนเมียนมาร์ ไทย และต่างชาติ
- 5) สาขาพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ : ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ โดยการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ และเทคโนโลยี เช่น การบริหารจัดการหนี้ การบริหารจัดการโครงการ รวมถึงการบำรุงรักษาโครงการ เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการใช้ประโยชน์จากโครงการให้ความช่วยเหลือทางการเงินอย่างยั่งยืน
- 6) สาขาสาธารณสุข : สนับสนุนการพัฒนาและปรับปรุงด้านสาธารณสุขให้มีมาตรฐาน รวมทั้งเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถการบริการด้านสาธารณสุขให้กับบุคลากรและหน่วยงานในสาขาของเมียนมาร์ โดยการปรับปรุงปัจจัยการดำเนินงานที่สำคัญ

5.2.1.2 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

สศช. มีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านในกรอบอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion: GMS) โดย สศช. เป็นฝ่ายเลขานุการในการประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสระดับรัฐมนตรี และระดับสุดยอดผู้นำ 6 ประเทศกลุ่มแม่น้ำโขง (GMS Summit) ในการพัฒนาเศรษฐกิจและลดปัญหาความยากจนใน GMS ซึ่งแผนการพัฒนาของ GMS ทั้ง 9 สาขา ได้แก่ คมนาคมขนส่ง โทรคมนาคม พลังงาน การค้า การลงทุน เกษตร สิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยว และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

สศช. มีบทบาทในการดำเนินนโยบายในการประสานความร่วมมือภายใต้กรอบ GMS ในการพัฒนาที่มุ่งเน้นการพัฒนาตามแนวพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจ (Economics Corridor) ซึ่งประเทศไทยตั้งอยู่ตามแนวพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจ ได้แก่ (1) แนวตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor: EWEC) ประกอบด้วยประเทศเมียนมาร์ ไทย ลาว และเวียดนาม (2) แนวเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor: NSEC) ประกอบด้วยประเทศจีน เวียดนาม เมียนมาร์ ลาว และไทย และ (3) แนวตอนใต้ (Southern Economic Corridor: SEC) ประกอบด้วยประเทศเมียนมาร์ ไทย กัมพูชา และเวียดนาม โดยมุ่งเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในรูปแบบทวิภาคีและพหุภาคีกับประเทศเพื่อนบ้านประกอบด้วย ประเทศเมียนมาร์ ลาว กัมพูชา และเวียดนาม

5.2.2 ความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับเมียนมาร์

ยุทธศาสตร์ความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับเมียนมาร์ ระหว่างปี พ.ศ. 2557-2560 ของ สพพ. ได้รวบรวมโครงการให้ความช่วยเหลือทางการเงินและทางวิชาการตามความต้องการของเมียนมาร์ที่ได้จากการประชุมหารือกับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ระดับสูงของเมียนมาร์โดยโครงการที่กล่าวเป็นไปตามความต้องการในลำดับต้นของเมียนมาร์ มีความสอดคล้องกับร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของเมียนมาร์ มีความสอดคล้องกับนโยบายของประเทศไทย และมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจของ สพพ. กับประเทศเพื่อนบ้าน รวมถึงสอดคล้องกับกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคต่าง ๆ อาทิ GMS ACMECS ASEAN และทวิภาคี นอกจากนี้ โครงการที่กล่าวยังสนับสนุนการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน และก่อให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างประเทศไทยกับเมียนมาร์เข้ากับอนุภูมิภาค

สศช. ได้ผลักดันการให้ความร่วมมือในการพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านผ่านกลไกของคณะกรรมการพัฒนาระบบการบริหารจัดการขนส่งสินค้าและบริการของประเทศ (กบส.) คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ (กรอ.) และคณะกรรมการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (กพบ.) โดยนำเสนอมาตรการและนโยบายต่าง ๆ ที่ได้รับการพิจารณาของทั้ง 3 กลไก ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติโครงการที่สร้างความเชื่อมโยงระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งสอดคล้องตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 ภายใต้ยุทธศาสตร์การสร้างความเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งที่ผ่านมา สศช. ได้เร่งผลักดันความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเมียนมาร์ผ่านคณะกรรมการ กรอ. ภูมิภาค ในการพัฒนาพื้นที่จังหวัดตามแนวชายแดนไทย-เมียนมาร์ เพื่อรองรับการขยายตัวเศรษฐกิจตามแนวชายแดนและการเชื่อมโยงคมนาคมระหว่างกัน อีกทั้ง สศช. มีบทบาทในการประสานความร่วมมือกับฝ่ายเมียนมาร์ในการพัฒนาโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายและพื้นที่โครงการที่เกี่ยวข้อง โดย สศช. ในฐานะฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการร่วมระดับสูงระหว่างไทย-เมียนมาร์ และคณะกรรมการประสานงานร่วมระหว่างไทย-เมียนมาร์ เป็นหน่วยงานหลักในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งฝ่ายไทยและฝ่ายเมียนมาร์ในการพัฒนาโครงการทวายฯ เพื่อให้โครงการดังกล่าวประสบความสำเร็จ

5.2.3 โครงการที่กำลังดำเนินงานอยู่และดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว ที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเมียนมาร์

5.2.3.1 โครงการที่ดำเนินการแล้วเสร็จ

1) โครงการให้ความช่วยเหลือด้านการเงินเพื่อเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมระหว่างไทย-เมียนมาร์ จากเมียวดี-เชิงเขาตะนาวศรี ระยะทาง 17.35 กิโลเมตร ของ สพพ. ซึ่งสามารถอำนวยความสะดวกและความรวดเร็วในการเดินทางและการขนส่งสินค้า สนับสนุนให้เกิดการขยายตัวการค้าชายแดนไทย - เมียนมาร์ บริเวณด่านแม่สอด จังหวัดตาก และเมืองเมียวดี รวมทั้งก่อให้เกิดการลงทุนต่อเนื่อง ทั้งทางด้านการค้าและอุตสาหกรรม

2) โครงการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ของ สพพ. เพื่อศึกษาความเหมาะสม และออกแบบก่อสร้างระบบไฟฟ้าในเมืองย่างกุ้ง เขต North Okkalapa and North Dagon สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

5.2.3.2 โครงการที่อยู่ระหว่างดำเนินการ

โครงการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการเพื่อศึกษาความเหมาะสมและออกแบบรายละเอียดงานก่อสร้างถนนจากด่านเจดีย์สามองค์-พญาตองซู-ตันพยูไชยัต (ช่วงท้ายหมู่บ้านพญาตองซู-บ้านช่องสง) และอาคารด่านชายแดน โดย สพพ.

5.2.4 ปัญหาและอุปสรรคในการให้ความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเมียนมาร์

5.2.4.1 ความไม่แน่นอนด้านนโยบายเมียนมาร์ เนื่องจากเมียนมาร์เพิ่งเปิดประเทศได้ไม่นาน ประเทศต่าง ๆ รวมถึงองค์กรเพื่อการพัฒนาต่างพร้อมที่จะยื่นมือให้ความช่วยเหลือ ทำให้ความต้องการของเมียนมาร์อาจเปลี่ยนแปลงได้ง่าย ยกตัวอย่าง เช่น โครงการพัฒนาด่านมะริด-สิงขร สพพ. ดำเนินการศึกษาความเป็นไปได้และความเหมาะสมเรียบร้อยแล้ว เมียนมาร์มีหนังสือตอบรับแล้ว ระหว่างที่ สพพ. จะดำเนินการที่ปรึกษา เมียนมาร์มีหนังสือมาหนึ่งฉบับขอยกเลิกการรับความช่วยเหลือดังกล่าว

5.2.4.2 ความซับซ้อนของระบบราชการเมียนมาร์ กระบวนการพิจารณาและขั้นตอนการรับความช่วยเหลือของเมียนมาร์มีความสลับซับซ้อน ทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินงานร่วมกัน นอกจากนี้ ช่องทางการเข้าถึงหน่วยงานประสานงานหลัก (Focal Point) มีความยากลำบาก ซึ่งจากประสบการณ์การตัดสินใจยังขึ้นอยู่กับตัวบุคคลเป็นหลัก

5.2.4.3 ความไม่ชัดเจนของกฎระเบียบในเมียนมาร์ กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจของเมียนมาร์ เช่น กฎหมายการลงทุนทางตรงจากต่างชาติ กฎหมายส่งเสริมการลงทุนจากต่างชาติ เป็นต้น ยังไม่มีความชัดเจน ยังไม่สามารถนำมาดำเนินการได้เต็มประสิทธิภาพ เนื่องจากกฎหมายลูกของกฎหมายการลงทุนจากต่างชาติยังไม่ประกาศใช้ ซึ่งส่งผลให้ความร่วมมือในการพัฒนาเศรษฐกิจในเมียนมาร์จะไม่ได้รับความสนใจจากภาคเอกชนไทยตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้

5.2.4.4 บุคลากรเมียนมาร์ขาดความรู้ความเข้าใจ เจ้าหน้าที่เมียนมาร์ในหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมการลงทุนจากต่างชาติที่ไม่ตรงกัน

5.2.4.5 ขาดการบูรณาการนโยบายของส่วนราชการฝ่ายไทย หน่วยงานภาครัฐแต่ละแห่งมี

นโยบายการสนับสนุนการลงทุนของภาคเอกชนไทยในเมียนมาร์ อาทิ หน่วยงานในระดับต่าง ๆ ของกระทรวง กรม และสำนักงาน เช่น กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงพลังงาน และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ต่างใช้มาตรการส่งเสริมการลงทุนตามกลไกของตนโดยขาดการบูรณาการ ทำให้เกิดความแตกต่างในทิศทางการส่งเสริมและขาดความต่อเนื่องของนโยบาย อีกทั้งยังขาดหน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานหลักในการสนับสนุนการลงทุนของภาคเอกชนไทยในเมียนมาร์หรือประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งจะเป็นหน่วยงานที่นำนโยบายในภาพรวมไปสู่การปฏิบัติในการสนับสนุนภาคเอกชนที่ชัดเจน

5.2.4.6 ความล่าช้าในการพิจารณาให้ความช่วยเหลือของฝ่ายไทย เนื่องจากภายใต้รัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2551 การให้ความช่วยเหลือหรือลงนามในความตกลงต่าง ๆ กับต่างประเทศต้องผ่านกระบวนการทางรัฐสภาในการพิจารณาเห็นชอบ อีกทั้งปัจจุบันเมียนมาร์มีทางเลือกอื่นจากองค์กระหวางประเทศ เช่น ธนาคารพัฒนาเอเชีย ธนาคารโลก เป็นต้น ในการร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับรัฐบาลเมียนมาร์ ซึ่งจะส่งผลให้การตัดสินใจรับความช่วยเหลือจากไทยน้อยลง

5.2.5 แนวทางในการสนับสนุนการลงทุนของภาคเอกชนในประเทศเมียนมาร์

5.2.5.1 คณะอนุกรรมการส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ ประกอบด้วยหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ทำหน้าที่พิจารณานโยบายการลงทุนในต่างประเทศ ให้การสนับสนุน และอำนวยความสะดวกด้านการจัดหาข้อมูลการลงทุน การเงิน ที่ปรึกษา และการเตรียมความพร้อม สำหรับธุรกิจขนาดกลางในการลงทุนในต่างประเทศ

5.2.5.2 มีการจัดตั้ง Thai Oversea Investment (TOI) เพื่อเป็นหน่วยงานสนับสนุนการลงทุนชาวออกของไทย โดยให้ความสำคัญกับ 3 กลุ่มหลัก ได้แก่

- 1) กลุ่ม CLMV และอินโดนีเซีย ประกอบด้วย เมียนมาร์ เวียดนาม กัมพูชา สปป.ลาว และอินโดนีเซีย
- 2) จีน อินเดีย และประเทศอาเซียนอื่น ๆ
- 3) กลุ่มประเทศตะวันออกกลาง เอเชียใต้ และแอฟริกา

5.2.5.3 BOI มีนโยบายส่งเสริมการลงทุนเป็นรายสาขาที่มีศักยภาพ อาทิ ด้านการผลิต (Manufacturing) ชิ้นส่วนคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ยานยนต์ เครื่องนุ่งห่ม และด้านการก่อสร้าง เป็นต้น

5.2.5.4 สพพ. ให้ความสำคัญกับบทบาทของเอกชน โดยในเบื้องต้นจะมีการจัดประชุมหารือรับฟังความเห็นของภาคเอกชนไทยในการกำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงาน ทิศทางและเป้าหมายของ สพพ. เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อภาคเอกชน โดยการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการร่างยุทธศาสตร์ 3 ปี ของ สพพ. และข้อเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนา และให้ความสำคัญการสร้างร่วมมือในการส่งเสริมและดึงดูดการค้าและการลงทุน โดยเน้นการพัฒนาจุดผ่านแดนระหว่างกัน การส่งเสริมการท่องเที่ยวและการบริการ การสนับสนุนธุรกิจไทยที่เน้นใช้แรงงานเป็นหลัก การสนับสนุนภาคเอกชนไทย ทั้งผู้ประกอบการไทย ผู้รับเหมาไทย และที่ปรึกษาไทยเข้าไปประกอบกิจการในเมียนมาร์ โดยภาครัฐอยู่อย่างเป็นรูปธรรม ตลอดจนการ

มุ่งเน้นการสนับสนุนการพัฒนาท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย ผ่านการร่วมทุน เตรียมการเพื่อการพัฒนาท่าเรือ นิคมอุตสาหกรรม และองค์ประกอบที่จะสนับสนุนการพัฒนา เช่น การลงนามสัญญาระหว่างผู้ถือหุ้น บริษัท ทวาย เอส อี แชด ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทนิติบุคคลเฉพาะกิจ การให้ความช่วยเหลือเพื่อปรับปรุงสนามบินท่าเรือน้ำลึกทวายให้เป็นสนามบินนานาชาติ และการก่อสร้างโรงพยาบาลแถมชุมชนทวาย เป็นต้น

5.2.5.5 BOI มีนโยบายการส่งเสริมการลงทุนในกลุ่มประเทศ CLMV และอินโดนีเซีย และมีนโยบายจะเข้าไปจัดตั้งสำนักงานให้บริการนักลงทุน อย่างไรก็ตาม เนื่องจากข้อจำกัดด้านงบประมาณจึงทำให้ขณะนี้อยู่ระหว่างการดำเนินการจัดจ้างหน่วยงานภายนอก (Outsource) โดยได้รับการสนับสนุนจากสาขาธนาคารพาณิชย์ของไทยในท้องถิ่นในการอำนวยความสะดวกด้านการเก็บจัดข้อมูลที่สำคัญต่อการลงทุนของพื้นที่ เพื่อให้บริการนักลงทุนในกลุ่มประเทศดังกล่าวแทน

5.2.5.6 BOI ของไทยและเมียนมาร์ได้มีความร่วมมือด้านวิชาการร่วมกัน โดยเมียนมาร์ได้ศึกษาแนวทางการจัดทำ One-Stop Service เพื่อจัดตั้งและอำนวยความสะดวกแก่การลงทุนในเมียนมาร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ทั้งนี้ ความร่วมมือดังกล่าวสามารถขยายผลไปสู่ความร่วมมือในระดับที่สูงขึ้นได้

5.2.5.7 ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจของ สปป. กับเมียนมาร์ ระหว่างปี พ.ศ. 2557 - 2560 สปป. ให้ความสำคัญสาขาความร่วมมือในการอำนวยความสะดวกด้านการค้าและการลงทุน กับเมียนมาร์ซึ่งเป็นการสนับสนุนการลงทุนของภาคเอกชนในประเทศเมียนมาร์ ผ่านการร่วมทุนกับรัฐบาลเมียนมาร์และสนับสนุนการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในการผ่านแดน เพื่อให้มีความพร้อมและเอื้ออำนวยต่อการค้าและการลงทุน ของนักลงทุนไทยและนักลงทุนต่างชาติโดยมีกลยุทธ์/มาตรการสำคัญดังต่อไปนี้

1) การให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ

1.1) การเตรียมความพร้อมของโครงการ : การให้เงินให้เปล่า เพื่อจ้างที่ปรึกษาไทย ดำเนินการศึกษาความเหมาะสมของโครงการ การสำรวจและออกแบบเบื้องต้น การสำรวจและออกแบบรายละเอียดเพื่อการก่อสร้าง และการจัดทำเอกสารประกวดราคา

1.2) การถ่ายทอดความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่เมียนมาร์ : การให้เงินให้เปล่า โดยจัดหาบุคลากรซึ่งมีความชำนาญในสาขาต่าง ๆ ดำเนินการถ่ายทอดวิชาความรู้ ประสบการณ์ และเทคโนโลยีแก่เจ้าหน้าที่เมียนมาร์

2) การให้ความช่วยเหลือทางการเงิน ประกอบด้วยการให้เงินกู้เงื่อนไขผ่อนปรนทั้งจำนวน (Concessional Loan) หรือการให้เงินกู้เงื่อนไขผ่อนปรนและเงินให้เปล่า (Mixed Credit) เพื่อดำเนินโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ โดยเงื่อนไขในการให้ความช่วยเหลือทางการเงินของ สปป. คือ เมียนมาร์ต้องจัดจ้างเอกชนไทยในการเข้าไปพัฒนาโครงการและซื้อวัตถุดิบในการก่อสร้างจากประเทศไทยไม่น้อยกว่าร้อยละ 50

5.2.5.8 ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 ภายใต้ยุทธศาสตร์การสร้างเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม สศช. ประสานความร่วมมือในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายและพื้นที่โครงการที่เกี่ยวข้องกับรัฐบาลเมียนมาร์ เพื่อสร้างโอกาสในการลงทุนของนักพัฒนาโครงการและนักลงทุนของไทยในการเข้าไปพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและเข้าไปขยายการลงทุนใน

โครงการเกษตรธุรกิจพิเศษทวาย และผลักดันความร่วมมือโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในประเทศเพื่อนบ้านรวมถึงเมียนมาร์ โดยผ่านการให้ความช่วยเหลือทางการเงินจาก สปป.

5.2.5.9 ขยายขอบเขตการศึกษาผลการดำเนินการเกษตรแบบมีสัญญา (Contract Farming) ระหว่างรัฐบาลเมียนมาร์กับรัฐบาลไทย เพื่อนำมาใช้ปรับปรุงมาตรการการเข้าไปลงทุนเกษตรแบบมีสัญญาในประเทศเมียนมาร์

5.3 สรุปความคิดเห็นจากแบบสอบถาม

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม¹⁸ เป็นเครื่องมือในการศึกษา โดยขอความอนุเคราะห์บริษัทต่าง ๆ ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของประเทศไทยและบริษัทในเครือในการตอบแบบสอบถามจำนวน 528 ชุด ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามที่มีการตอบกลับมาเป็นจำนวนทั้งสิ้น 95 ชุด เป็นแบบสอบถามที่มีข้อมูลครบถ้วนใช้ได้ 80 ชุด ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามดังกล่าว ในการนี้คณะผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

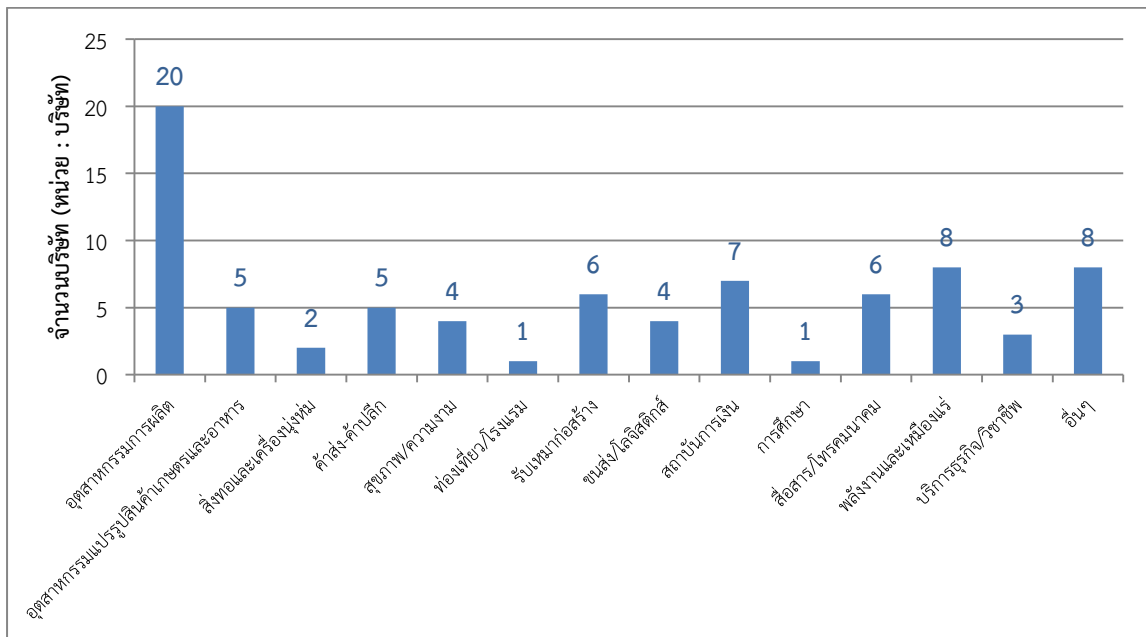
5.3.1 ข้อมูลทั่วไปของบริษัทที่ทำการตอบแบบสอบถาม

จากผลการวิเคราะห์ที่ได้จากแบบสอบถามทั้ง 80 ชุด พบว่า ประเภทกิจการของบริษัทที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จัดอยู่ในประเภทอุตสาหกรรมการผลิต ซึ่งมีจำนวน 20 บริษัท รองลงมา คือ ประเภทอุตสาหกรรมพลังงานและเหมืองแร่และอุตสาหกรรมอื่น ซึ่งมีจำนวนเท่า ๆ กัน คือ 8 บริษัท โดยอุตสาหกรรมประเภทอื่นนี้จะประกอบธุรกิจในสาขาธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ธุรกิจพัฒนานิคมอุตสาหกรรม สร้างโรงงานสำเร็จรูปและคลังสินค้าเพื่อขายหรือให้เช่า และธุรกิจด้านสื่อสิ่งพิมพ์ ส่วนประเภทอุตสาหกรรมการให้บริการธุรกิจวิชาชีพนั้นมีจำนวน 3 บริษัท ซึ่งให้บริการวิชาชีพทางด้านวิศวกรและสถาปนิก รวมไปถึงการตรวจสอบและรับรองคุณภาพ ดังแสดงในแผนภาพที่ 5.1

นอกจากนั้น บริษัทกลุ่มตัวอย่างที่ทำการตอบแบบสอบถามทั้งหมดเป็นบริษัทที่ดำเนินธุรกิจในประเทศไทยและได้มีการจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยยกเว้นบริษัท Myanmar C.P. Livestock Co., Ltd. ซึ่งเป็นบริษัทในเครือเจริญโภคภัณฑ์ที่ทำการจดทะเบียนและดำเนินธุรกิจภายในเมียนมาร์แล้ว ทั้งนี้ บริษัทกลุ่มตัวอย่างที่ทำการตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจในประเทศไทยมากกว่า 20 ปี โดยมีจำนวนถึง 60 บริษัท ดังแผนภาพที่ 5.2

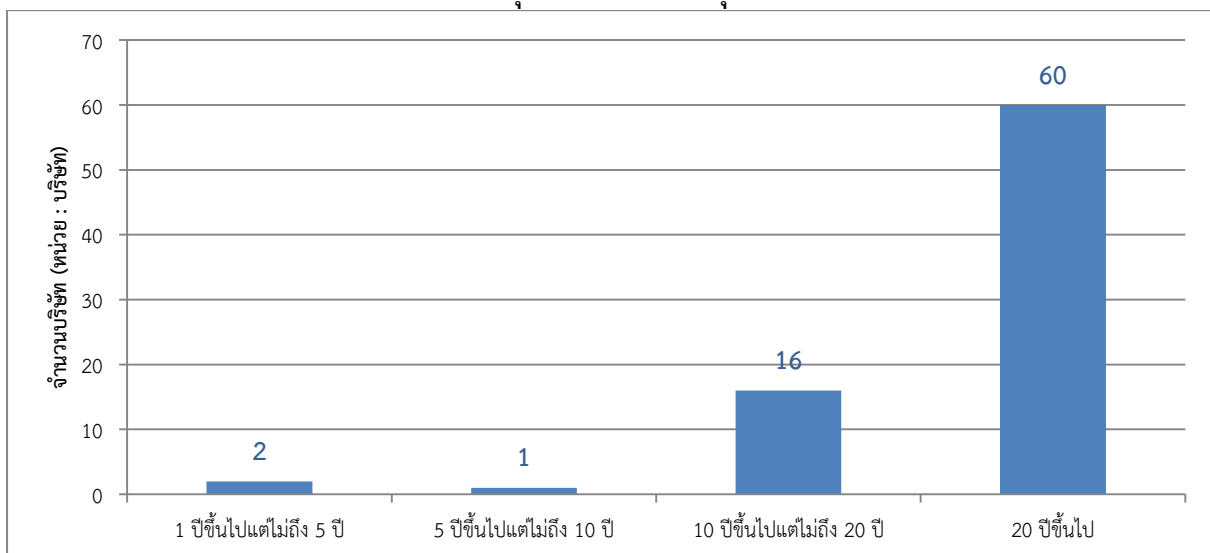
¹⁸ ตัวอย่างแบบสอบถามแสดงอยู่ในภาคผนวก 4

แผนภูมิที่ 5.1
ประเภทกิจการที่ตอบแบบสอบถาม

ที่มา : จากผลสำรวจความคิดเห็นที่จัดทำโดยคณะผู้วิจัย

แผนภูมิที่ 5.2
ระยะเวลาที่บริษัทกลุ่มตัวอย่างดำเนินธุรกิจในประเทศไทย¹⁹

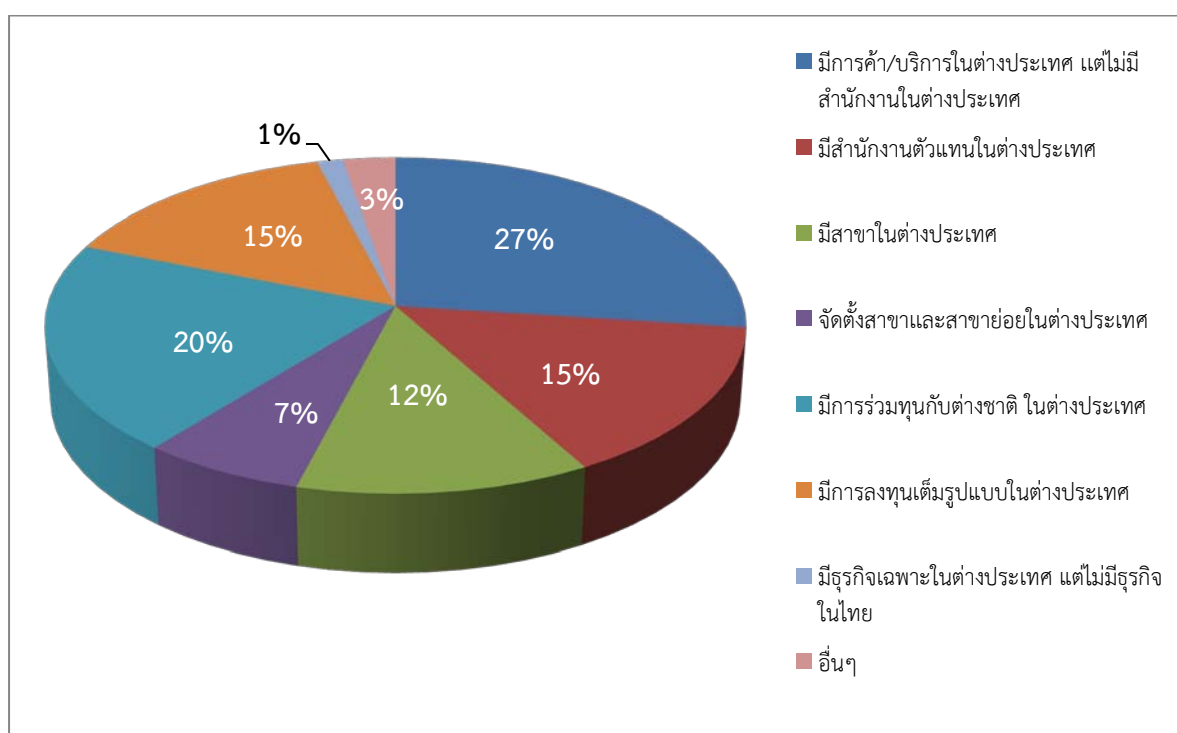

ที่มา : จากผลสำรวจความคิดเห็นที่จัดทำโดยคณะผู้วิจัย

¹⁹ คณะผู้วิจัยไม่ได้นำข้อมูลระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจของ บริษัท Myanmar C.P. Livestock Co.,LTD. ซึ่งเป็นบริษัทในเครือเจริญโภคภัณฑ์มาร่วมใช้ในการคำนวณในแผนภาพที่ 4-2 เนื่องจากบริษัทดังกล่าวดำเนินธุรกิจและจดทะเบียนธุรกิจในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ โดยมีระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจภายในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ประมาณ 10 ปีขึ้นไปแต่ไม่ถึง 20 ปี

เมื่อพิจารณาว่าบริษัทของไทยมีการดำเนินการขยายขอบเขตการลงทุนหรือการค้าและบริการไปยังต่างประเทศหรือไม่ พบว่า มีจำนวน 26 บริษัท หรือคิดเป็นร้อยละ 32.5²⁰ ของบริษัทกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามว่าไม่มีการลงทุนหรือการค้าและบริการในต่างประเทศ และ บริษัทกลุ่มตัวอย่างที่มีการดำเนินการขยายขอบเขตการลงทุนด้านการค้าและบริการในต่างประเทศมีจำนวน 54 บริษัท หรือคิดเป็นร้อยละ 67.5 ของบริษัทกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ซึ่งการลงทุนด้านการค้าและบริการในต่างประเทศของบริษัทกลุ่มตัวอย่างมีรูปแบบลักษณะแบ่งเป็น มีการค้าและบริการในต่างประเทศแต่ไม่มีสำนักงานในต่างประเทศ ร้อยละ 27 มีการร่วมทุนกับต่างชาติในต่างประเทศ ร้อยละ 20 มีสำนักงานตัวแทนในต่างประเทศและมีการลงทุนเต็มรูปแบบในต่างประเทศ ร้อยละ 15 ดังแสดงในแผนภาพที่ 4-3 นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาการทำธุรกิจหรือความสัมพันธ์กับเมียนมาร์ของบริษัทกลุ่มตัวอย่างที่ทำการตอบแบบสอบถาม พบว่ามีจำนวน 25 บริษัท หรือคิดเป็นร้อยละ 31 ของบริษัทกลุ่มตัวอย่างที่ทำการตอบแบบสอบถามที่มีความสัมพันธ์หรือมีการทำธุรกิจกับเมียนมาร์

แผนภูมิที่ 5.3
รูปแบบการขยายธุรกิจ การค้า และการลงทุนไปยังต่างประเทศของบริษัทกลุ่มตัวอย่าง²¹

ที่มา : จากผลสำรวจความคิดเห็นที่จัดทำโดยคณะผู้วิจัย

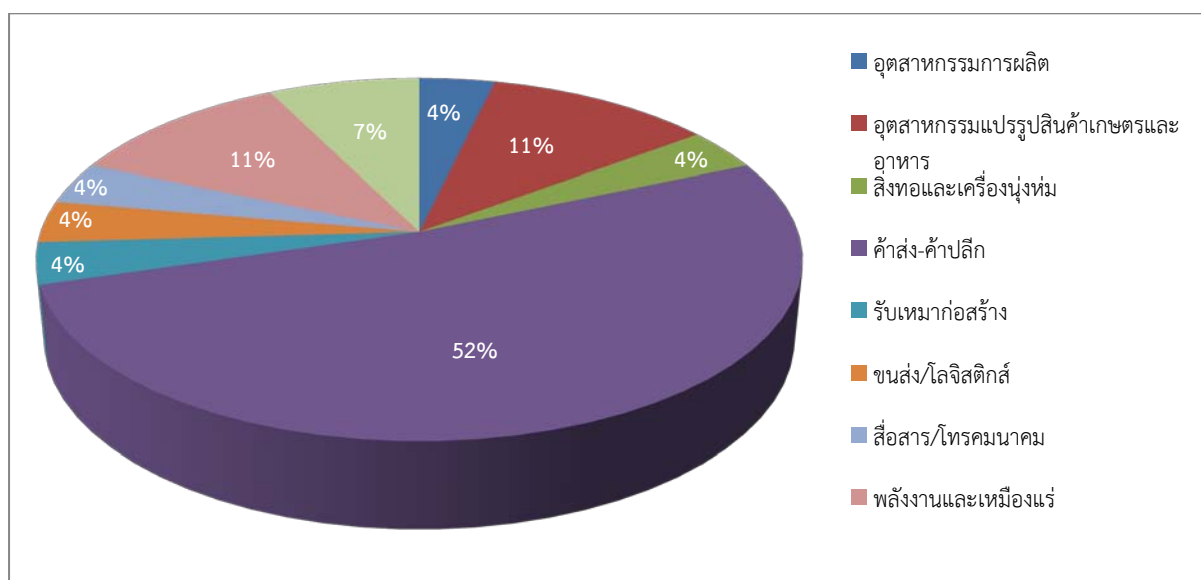
²⁰ บริษัทกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีการลงทุนหรือการค้า/บริการในต่างประเทศ จำนวน 26 บริษัท ประกอบด้วย (1) ธุรกิจสถาบันการเงิน ร้อยละ 23 (2) ธุรกิจอื่น ๆ (ยกตัวอย่างเช่น ธุรกิจประเภทพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ และธุรกิจโรงงานและคลังสินค้าให้เช่า) ร้อยละ 15 (3) ธุรกิจสื่อสารโทรคมนาคมและธุรกิจสุขภาพความงาม ร้อยละ 12 (4) ธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิต รับเหมาก่อสร้างและขนส่ง/โลจิสติกส์ ร้อยละ 8 และ (5) ธุรกิจอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรและอาหาร ท่องเที่ยว/โรงแรม การศึกษาและพลังงานและเหมืองแร่ ร้อยละ 8

²¹ บริษัทหนึ่ง ๆ อาจจะมีลักษณะการขยายขอบเขตการลงทุนหรือการค้า/บริการไปยังต่างประเทศได้หลายรูปแบบ

5.3.2 ความสัมพันธ์ของบริษัทที่ทำธุรกิจในประเทศไทยกับเมียนมาร์

จากการวิเคราะห์ในหัวข้อที่ผ่านมาทำให้ทราบว่า มีจำนวน 25 บริษัท หรือคิดเป็นร้อยละ 31 ของบริษัทกลุ่มตัวอย่างที่ทำการตอบแบบสอบถามที่มีการทำธุรกิจหรือมีความสัมพันธ์กับเมียนมาร์ โดยแบ่งประเภทธุรกิจ การค้า การลงทุนในเมียนมาร์ของบริษัทกลุ่มตัวอย่างที่ทำการตอบแบบสอบถาม ออกเป็นธุรกิจประเภทค้าส่ง-ค้าปลีก ร้อยละ 52 รองลงมาคือธุรกิจประเภทอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรและอาหารและธุรกิจพลังงานและเหมืองแร่ ร้อยละ 11 ตามแผนภาพที่ 5.4 หากวิเคราะห์รูปแบบลักษณะของการทำธุรกิจในเมียนมาร์ของบริษัทกลุ่มตัวอย่างที่ทำการตอบแบบสอบถามจะแบ่งสัดส่วนเป็น มีการค้าขายข้ามพรมแดนไปยังลูกค้าในเมียนมาร์²² ร้อยละ 55 รองลงมา คือ การมีสำนักงานตัวแทน การเข้าไปร่วมทุน การจัดตั้งบริษัทลูก และการจัดตั้งสาขา/สาขาย่อย คิดเป็นร้อยละ 16 ร้อยละ 13 ร้อยละ 10 และร้อยละ 6 ตามลำดับ ดังแสดงในแผนภาพที่ 5.5

แผนภูมิที่ 5.4
ประเภทธุรกิจ การค้า การลงทุนในเมียนมาร์ของบริษัทกลุ่มตัวอย่าง²³

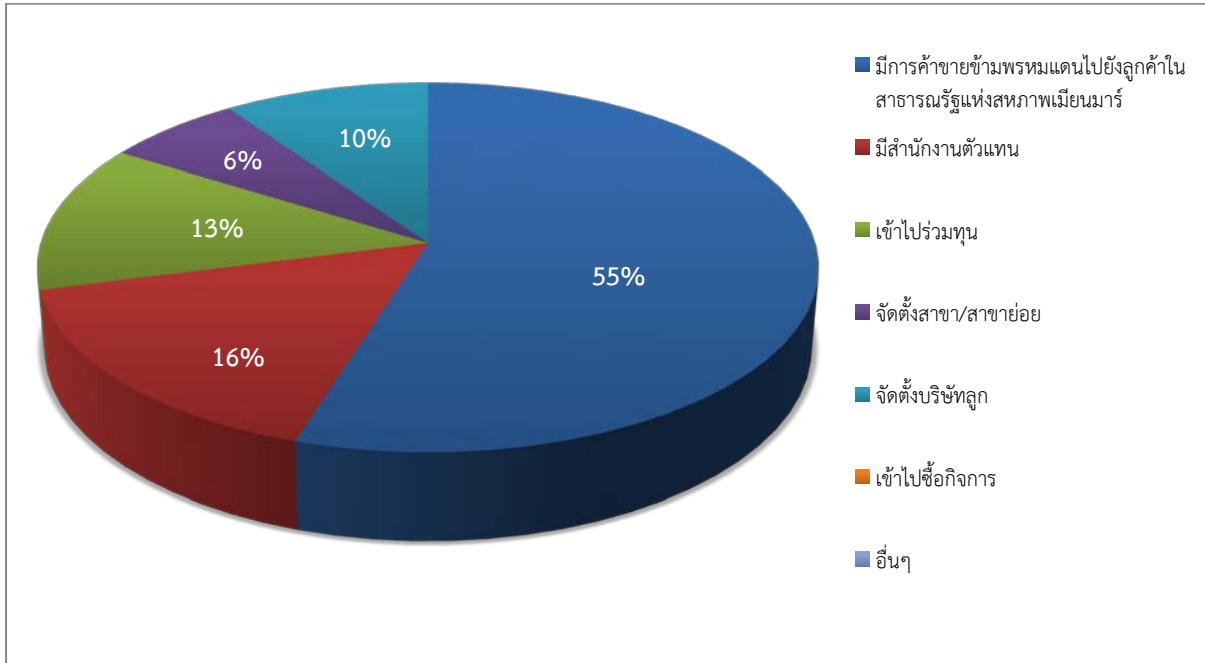

ที่มา : จากผลสำรวจความคิดเห็นที่จัดทำโดยคณะผู้วิจัย

²² ลักษณะสินค้าที่มีการค้าขายข้ามพรมแดนมีหลายประเภท เช่น เฟอร์นิเจอร์ที่ใช้งานในออฟฟิศ เครื่องนุ่งห่ม อาหาร น้ำมันและน้ำมันหล่อลื่น กระเบื้องเซรามิก ปุ๋ยเคมี สินค้าทางด้านไอทีและเทคโนโลยี สินค้าอิเล็กทรอนิกส์ เช่น มอเตอร์คอมพิวเตอร์ สายไฟฟ้าและอุปกรณ์ไฟฟ้า

²³ บริษัทหนึ่ง ๆ อาจจะมีประเภทธุรกิจ การค้า การลงทุนในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ได้หลายประเภท เช่น บริษัท ก อาจจะไปดำเนินธุรกิจแปรรูปสินค้าเกษตรและอาหาร และทำธุรกิจการค้าส่ง-ค้าปลีกในสาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์

แผนภูมิที่ 5.5
รูปแบบการทำธุรกิจในเมียนมาร์ของบริษัทกลุ่มตัวอย่าง²⁴

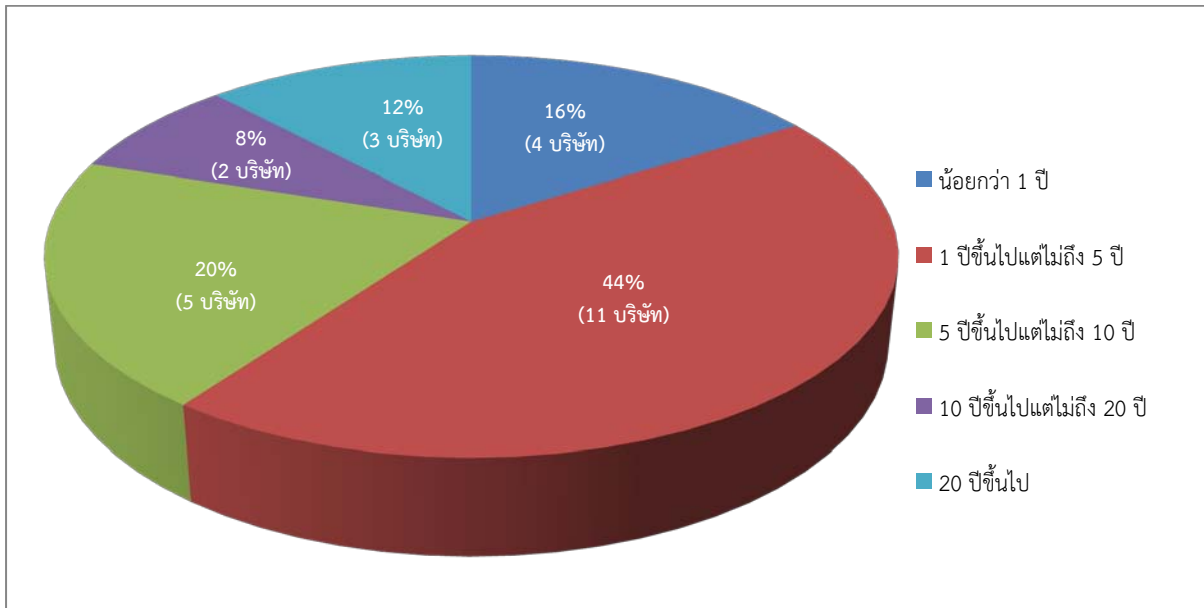

ที่มา : จากผลสำรวจความคิดเห็นที่จัดทำโดยคณะผู้วิจัย

อย่างไรก็ตาม ไม่พบว่าบริษัทใด ๆ ในบริษัทกลุ่มตัวอย่างที่มีรูปแบบลักษณะของการทำธุรกิจในเมียนมาร์ที่เป็นการเข้าไปซื้อกิจการที่ดำเนินอยู่ในเมียนมาร์ นอกจากนั้น เมื่อพิจารณาระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจการค้าการลงทุนในเมียนมาร์ของบริษัทกลุ่มตัวอย่างที่มีความความสัมพันธ์หรือทำธุรกิจกับเมียนมาร์จำนวน 25 บริษัท พบว่า บริษัทกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวส่วนใหญ่มีระยะเวลาดำเนินธุรกิจการค้าการลงทุนในเมียนมาร์ตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไปแต่ไม่ถึง 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 44 เนื่องจากเป็นผลของการเปิดประเทศของเมียนมาร์ในปีพ.ศ. 2555 จึงทำให้บริษัทของไทยเริ่มมีการเข้าไปดำเนินธุรกิจ/การค้า/การลงทุนมากขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าว รองลงมา คือ บริษัทที่มีระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจ 5 ปีขึ้นไปแต่ไม่ถึง 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 20 และมีเพียงร้อยละ 12 เท่านั้นที่มีระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจ/การค้า/การลงทุนกับเมียนมาร์ตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป ดังกล่าวดังแผนภาพที่ 5.6

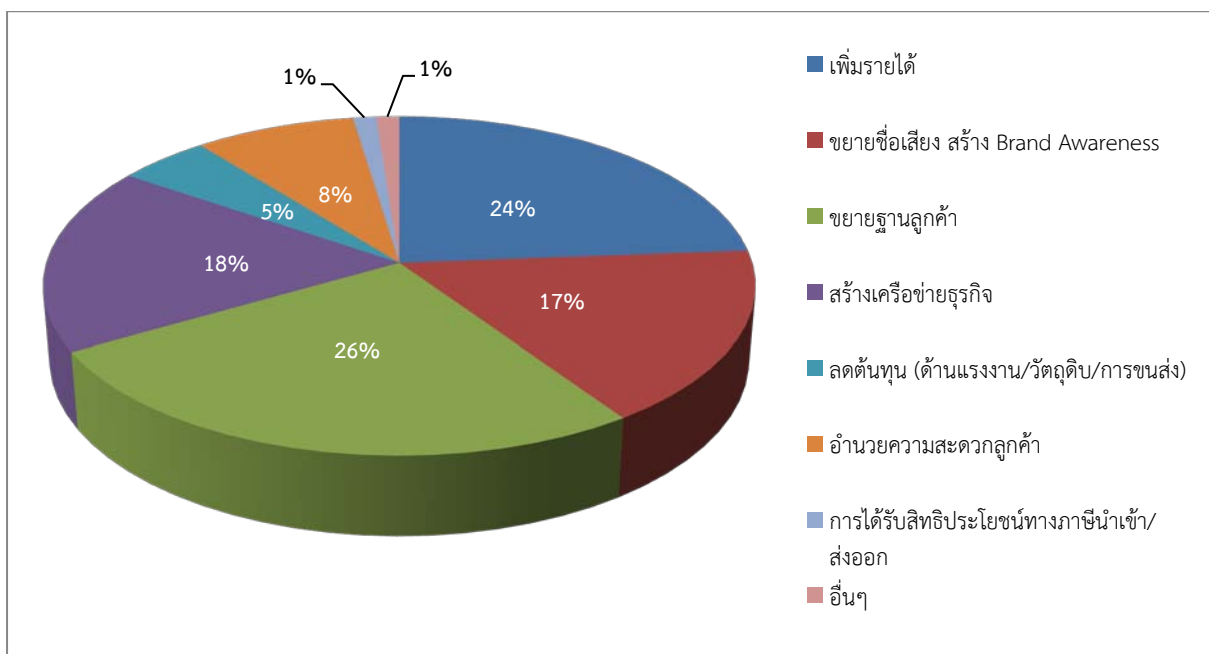
²⁴ บริษัทหนึ่ง ๆ อาจจะมีรูปแบบลักษณะของการทำธุรกิจในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ได้หลายรูปแบบ

แผนภูมิที่ 5.6
ระยะเวลาการดำเนินธุรกิจ การค้า การลงทุนในเมียนมาร์ของบริษัทกลุ่มตัวอย่าง

ที่มา : จากผลสำรวจความคิดเห็นที่จัดทำโดยคณะผู้วิจัย

แผนภูมิที่ 5.7
วัตถุประสงค์ในการดำเนินธุรกิจ การค้า การลงทุนในเมียนมาร์ของบริษัทกลุ่มตัวอย่าง²⁵

ที่มา : จากผลสำรวจความคิดเห็นที่จัดทำโดยคณะผู้วิจัย

²⁵ บริษัทเดียวสามารถตั้งวัตถุประสงค์ในการดำเนินธุรกิจ การค้า การลงทุนกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ได้หลายข้อ

5.3.2.1 การสนับสนุนการดำเนินธุรกิจกับเมียนมาร์จากหน่วยงานภาครัฐและสมาคมภาคธุรกิจ

ในเรื่องการสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือในการทำธุรกิจ การค้า การลงทุนกับเมียนมาร์นั้น พบว่ามี 10 บริษัท²⁶ ที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ²⁷ และ/หรือภาคเอกชน²⁸ โดยส่วนใหญ่หน่วยงานภาครัฐจะมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนด้านข้อมูลและด้านการตลาดเป็นหลัก รองลงมาคือการสนับสนุนด้านธุรกิจ ด้านสิทธิประโยชน์ทางภาษี ด้านการประชาสัมพันธ์และด้านอื่น ๆ เช่น การขอสิทธิการบิน สำหรับสมาคมภาคธุรกิจจะมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนด้านการตลาดเป็นหลัก และมีการสนับสนุนด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านธุรกิจ ด้านการเงินด้วย

5.3.2.2 วัตถุประสงค์ แหล่งเงินทุนและความสำเร็จในการทำธุรกิจกับเมียนมาร์

วัตถุประสงค์ของบริษัทไทยโดยส่วนใหญ่ที่เข้าไปทำธุรกิจกับสาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์ เพื่อต้องการขยายฐานลูกค้า นับเป็นสัดส่วนร้อยละ 26 รองลงมาคือต้องการเพิ่มรายได้ ร้อยละ 24 และการสร้างเครือข่ายธุรกิจและการขยายชื่อเสียง สร้าง Brand Awareness ร้อยละ 18 และร้อยละ 17 ตามลำดับ ดังแผนภาพที่ 5.7

เมื่อพิจารณาความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ในการดำเนินธุรกิจการค้าและการลงทุนกับเมียนมาร์ตามที่บริษัทของไทยตั้งเป้าหมายไว้ พบว่าร้อยละ 40 ของบริษัทที่มีความสัมพันธ์และทำธุรกิจกับเมียนมาร์บรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินธุรกิจ/การค้า/การลงทุนกับเมียนมาร์ตามเป้าหมายที่วางไว้ ร้อยละ 36 ประสบความสำเร็จบางส่วนตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ และมีเพียงร้อยละ 4 เท่านั้นที่ประสบความสำเร็จเกินกว่าวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังแสดงในแผนภาพที่ 5.8

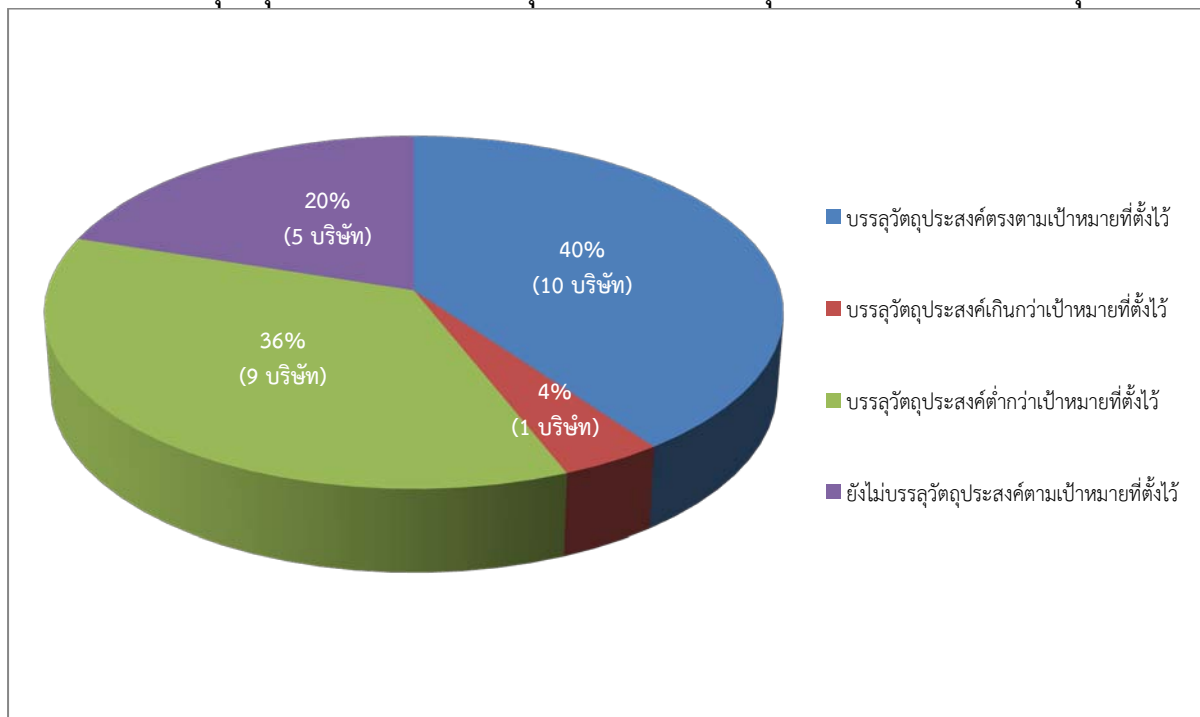
²⁶ มี 3 บริษัทที่ได้รับการสนับสนุนและการช่วยเหลือจากหน่วยงานภาคเอกชนโดยสมาคมภาคธุรกิจเพียงอย่างเดียว มี 5 บริษัทที่ได้รับการสนับสนุนและการช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐเพียงอย่างเดียว มี 3 บริษัทที่ได้รับการสนับสนุนและการช่วยเหลือจากทั้งหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภาคเอกชนโดยสมาคมภาคธุรกิจ และ มี 15 บริษัทที่เหลือไม่ได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานใดเลยทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

²⁷ หน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทให้การสนับสนุนการทำธุรกิจในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ คือ สถานเอกอัครราชทูตไทยประจำเมียนมาร์ กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศในสังกัดกระทรวงพาณิชย์ กรมศุลกากรในสังกัดกระทรวงการคลัง (เกี่ยวกับเรื่องภาษี การนำเข้าและส่งออก) กรมการบินพลเรือน สังกัดกระทรวงคมนาคม (เกี่ยวกับอุตสาหกรรมขนส่ง/โลจิสติกส์) กระทรวงพลังงาน (เกี่ยวกับอุตสาหกรรมพลังงานและเหมืองแร่) และสถานทูตเนเธอร์แลนด์

²⁸ สมาคมภาคธุรกิจที่มีบทบาทให้การสนับสนุนการทำธุรกิจในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ คือ สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สมาคมไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์และโทรคมนาคม สมาคมบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สมาคมธนาคารไทย

แผนภูมิที่ 5.8

ระดับการบรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินธุรกิจ การค้า การลงทุนในเมียนมาร์ของบริษัทกลุ่มตัวอย่าง

ที่มา : จากผลสำรวจความคิดเห็นที่จัดทำโดยคณะผู้วิจัย

หมายเหตุ บรรลุวัตถุประสงค์ตรงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ หมายถึง บริษัทนั้นประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ทุกข้อ

บรรลุวัตถุประสงค์เกินกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ คือ บริษัทนั้นประสบความสำเร็จเกินกว่าวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้

บรรลุวัตถุประสงค์ต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ คือ บริษัทนั้นประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้เพียงบางข้อ

ยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ คือ บริษัทนั้นยังไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ทุกข้อ

อย่างไรก็ตาม ร้อยละ 20 ของบริษัทกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวที่ผลลัพธ์ของการดำเนินธุรกิจยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้และบรรลุวัตถุประสงค์เพียงบางส่วน ซึ่งอาจมีเหตุมาจากหลายปัจจัย ได้แก่ 1) ผู้บริโภคในเมียนมาร์ยังมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำมาก ส่งผลทำให้กำลังซื้อหรือการจับจ่ายสินค้าอุปโภคบริโภคค่อนข้างต่ำ 2) กฎระเบียบและความยุ่งยากของกระบวนการส่งออกสินค้าจากไทยไปยังเมียนมาร์ รวมถึงระบบสาธารณสุขในเมียนมาร์ยังไม่พร้อม จึงส่งผลให้การนำเข้าและส่งออกสินค้าระหว่างไทยกับเมียนมาร์ยังไม่มีประสิทธิภาพ เกิดความล่าช้าและมีทำให้ต้นทุนในการดำเนินธุรกิจสูง 3) ไม่ได้รับการสนับสนุนข้อมูลหรือมีผู้แทนการค้าและคู่ค้ามากเพียงพอ อีกประเด็นสำคัญคือ 4) การดำเนินธุรกิจการค้าและการลงทุนของบริษัทกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวยังอยู่ในระยะก่อตั้งหรือระยะแรกเริ่มของการดำเนินธุรกิจ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ในเรื่องระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจ การค้า การลงทุนในเมียนมาร์ ดังแผนภาพที่ 5.6)

เมื่อพิจารณาแหล่งเงินทุนในการดำเนินธุรกิจกับเมียนมาร์ พบว่า บริษัทกลุ่มตัวอย่างที่มีความสัมพันธ์หรือดำเนินธุรกิจการค้า การลงทุนกับเมียนมาร์นั้น ส่วนใหญ่มีแหล่งเงินทุนหลักเป็นเงินทุนจากบริษัทในประเทศไทย (22 บริษัท) รองลงมาคือ เงินกู้ยืมจากสถาบันการเงินในประเทศไทย (7 บริษัท) และ เงินร่วมทุนจากบริษัทหรือนักลงทุนต่างชาติ (5 บริษัท)

5.3.2.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎระเบียบและการส่งเสริมของรัฐบาลไทยในปัจจุบัน

จากผลการสำรวจพบว่าบริษัทกลุ่มตัวอย่างที่มีความสัมพันธ์หรือดำเนินธุรกิจการค้า การลงทุนกับเมียนมาร์มีความเห็นว่า ภาครัฐมีนโยบายที่ชัดเจนในการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนการขยายธุรกิจไปยังเมียนมาร์แล้ว บุคลากรภาครัฐมีคุณภาพและศักยภาพในการให้คำแนะนำและส่งเสริมธุรกิจเอกชนไปยังเมียนมาร์ กฎระเบียบด้านภาษีอากรรวมถึงกฎระเบียบที่เกี่ยวกับการเป็นบริษัทมหาชนจำกัดและการเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยไม่เป็นอุปสรรคของภาคธุรกิจของไทยในการขยายขอบเขตการค้า การดำเนินธุรกิจ การค้า การลงทุนไปยังเมียนมาร์ ในทางตรงข้าม บริษัทกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวเห็นว่า กระบวนการคลังยังขาดมาตรการที่เหมาะสมและเพียงพอในการสนับสนุนให้ขยายธุรกิจไปยังเมียนมาร์ ขาดงบประมาณภาครัฐในการให้คำแนะนำและส่งเสริมการขยายธุรกิจไปยังเมียนมาร์ กฎระเบียบด้านการเคลื่อนย้ายเงินทุนของรัฐบาลไทยยังไม่เหมาะสม และขาดหน่วยงานให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนภาคธุรกิจของไทยขยายธุรกิจไปยังเมียนมาร์ ดังสรุปไว้ในตารางที่ 5.1

นอกจากนั้นบริษัทกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวยังให้ความเห็นเพิ่มเติมว่าหน่วยงานภาครัฐในประเทศไทยต้องเจรจากระชับความสัมพันธ์กับเมียนมาร์ให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการเจรจาทำข้อตกลงในการเดินทางข้ามพรมแดนโดยไม่ต้องใช้ VISA ระหว่างกัน รวมถึงความเข้มงวดในการตรวจสอบสินค้าที่มีการนำเข้า-ส่งออก ระหว่างประเทศ เพื่อให้มีการส่งมอบสินค้าตรงตามเอกสารที่มีการยืนยันแสดงความถูกต้องและไม่ก่อให้เกิดการทุจริต

ตารางที่ 5.1

กฎระเบียบและปัจจัยการส่งเสริมของรัฐบาลไทยที่มีผลต่อการขยายธุรกิจการค้า การลงทุนกับเมียนมาร์

กฎระเบียบและปัจจัยที่ส่งเสริม	กฎระเบียบและปัจจัยที่ไม่ส่งเสริม
1. บุคลากรภาครัฐมีคุณภาพและศักยภาพในการให้คำแนะนำและส่งเสริมธุรกิจเอกชนไปยังเมียนมาร์ 2. กฎระเบียบที่เกี่ยวกับการเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยไม่เป็นอุปสรรคต่อการขยายธุรกิจไปยังเมียนมาร์ 3. ภาครัฐมีนโยบายชัดเจนในการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนการขยายธุรกิจไปยังเมียนมาร์ 4. กฎระเบียบด้านภาษีอากรไม่เป็นอุปสรรคต่อการขยายธุรกิจไปยังเมียนมาร์ 5. กฎระเบียบที่เกี่ยวกับการเป็นบริษัทมหาชนจำกัดในประเทศไทยไม่เป็นอุปสรรคต่อการขยายธุรกิจไปยังเมียนมาร์	1. ขาดมาตรการด้านการเงินและการคลังที่เหมาะสมและเพียงพอในการสนับสนุนให้ขยายธุรกิจไปยังเมียนมาร์ (อาทิ การประกันการลงทุน เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ และสิทธิประโยชน์ทางภาษี เป็นต้น) 2. งบประมาณไม่เพียงพอในการให้คำแนะนำและส่งเสริมการขยายธุรกิจไปยังเมียนมาร์ 3. กฎระเบียบด้านการเคลื่อนย้ายเงินทุนเป็นอุปสรรคต่อการขยายธุรกิจไปยังเมียนมาร์ 4. ขาดหน่วยงานให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนการขยายธุรกิจไปยังเมียนมาร์

ที่มา : จากผลสำรวจความคิดเห็นที่จัดทำโดยคณะผู้วิจัย

5.3.2.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรคของการค้า การลงทุนในเมียนมาร์

บริษัทกลุ่มตัวอย่างที่มีความสัมพันธ์หรือดำเนินธุรกิจ การค้า การลงทุนกับเมียนมาร์แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรคของการค้า การลงทุนในเมียนมาร์ว่า อุปสรรคที่**พบบ่อยมากและพบค่อนข้างบ่อย** ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับความไม่พร้อมด้านกฎระเบียบของเมียนมาร์ ความยุ่งยากของกฎระเบียบของเมียนมาร์ ระบบกฎหมายคุ้มครองนักลงทุนยังไม่ดีพอ ปัญหาของระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคม/ขนส่งระหว่างไทยและเมียนมาร์ ปัญหาของระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน (อาทิ ไฟฟ้า น้ำมันและแก๊สธรรมชาติ) เพื่อใช้ในการดำเนินธุรกิจ ปัญหาของระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านระบบสื่อสาร (อาทิ โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต) ปัญหาความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราสกุลท้องถิ่น และข้อจำกัดด้านการโอนเงินข้ามประเทศกลับมายังประเทศไทย ส่วนปัญหาอุปสรรคที่**พบน้อย** คือ การกีดกันนักธุรกิจต่างชาติ และ ปัญหาการสื่อสารภาษา

นอกจากนี้บริษัทกลุ่มตัวอย่างยังได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมในเชิงบรรยายเกี่ยวกับปัญหาในด้านต่าง ๆ ที่ได้รับจากประสบการณ์ โดยสรุปดังนี้

1) ความไม่พร้อมและความไม่ชัดเจนของกฎระเบียบในด้านต่าง ๆ ของเมียนมาร์ เช่น กฎหมายการลงทุน กฎระเบียบด้านการจัดเก็บภาษี กฎหมายการโอนเงินข้ามประเทศและกฎหมายการนำเข้า-ส่งออกสินค้าระหว่างประเทศ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการค้าการลงทุนนำเข้า-ส่งออกสินค้าระหว่างประเทศ ทำให้ไม่ค่อยเป็นระบบระเบียบมากนัก มีการทุจริต ลักลอบขนส่งสินค้าเข้า-ออกชายแดนอยู่เป็นจำนวนมาก เช่น การมีสินค้าที่ไม่ขึ้นทะเบียน FDA²⁹ ของเมียนมาร์เข้ามาขายในประเทศได้ ในขณะที่สินค้าที่นำเข้าไปอย่างถูกกฎหมายและได้รับการรับรองคุณภาพจะมีโครงสร้างต้นทุนสูงขึ้น ส่งผลให้ผู้ดำเนินธุรกิจต้องตั้งราคาไว้สูงแต่กำลังซื้อของผู้บริโภคค่อนข้างต่ำ ปัจจัยเหล่านี้ถือเป็นอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจอย่างถูกต้องตามกฎหมายและเป็นอุปสรรคในการแข่งขันทางด้านราคา

2) ไม่มีแหล่งข้อมูลสภาพเศรษฐกิจและการขยายตัวเกี่ยวกับปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ และข้อมูลด้านการตลาดของเมียนมาร์อย่างชัดเจน ซึ่งไม่ทราบว่า มีหน่วยงานภาครัฐของเมียนมาร์หน่วยงานใดเป็นผู้รับผิดชอบ รวมไปถึงการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบไม่ชัดเจน ไม่มีการประสานกันระหว่างหน่วยงาน มีความซ้ำซ้อนและความล่าช้าในการดำเนินงาน

3) ระบบธนาคารที่ยังไม่สามารถโอนเงินตรงมายังประเทศไทยได้ ตลอดจนอัตราแลกเปลี่ยนเงินสกุลท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกันระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนที่เป็นทางการกับอัตราแลกเปลี่ยนในตลาดมืด รวมไปถึงระบบโครงสร้างพื้นฐานที่ด้อยคุณภาพ และที่ดินมีราคาแพง

²⁹ FDA ย่อมาจาก “Food and Drug Administration” คือ องค์การอาหารและยาของประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นหน่วยงานของรัฐบาลกลางทำหน้าที่ดูแลด้านความปลอดภัยในการใช้ยา อาหาร อุปกรณ์ทางการแพทย์ (Medical Devices) และเวชสำอางต่าง ๆ เป็นต้น

5.3.3 ผลสำรวจความสนใจของบริษัทในประเทศไทยต่อความต้องการขยายการลงทุนไปยังเมียนมาร์

5.3.3.1 สาเหตุที่ทำให้บริษัทของไทยไม่มีความประสงค์จะลงทุนในเมียนมาร์

เมียนมาร์เป็นประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติค่อนข้างสมบูรณ์ ประกอบกับเพิ่งเริ่มมีการเปิดประเทศมากยิ่งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2555 เพื่อให้นักลงทุนได้เข้าไปลงทุนมากยิ่งขึ้น จึงส่งผลให้นักลงทุนต่างชาติมีความสนใจและต้องการเข้าไปลงทุนทำธุรกิจ ซึ่งจากการสำรวจความคิดเห็นบริษัทกลุ่มตัวอย่างที่ได้ทำการตอบแบบสอบถามทั้งหมด 80 บริษัทนั้น มีเพียง 36 บริษัทเท่านั้น ที่ไม่มีความสนใจจะขยายธุรกิจการลงทุนและการค้าไปยังเมียนมาร์ และเมื่อพิจารณาข้อมูลทั้ง 36 บริษัทอย่างละเอียด (แผนภาพที่ 5.9) พบว่ามี 30 บริษัทที่ ไม่มีความสัมพันธ์ หรือทำธุรกิจกับเมียนมาร์และไม่มีความประสงค์จะเข้าไปลงทุนในเมียนมาร์ เมื่อจำแนกประเภทธุรกิจพบว่า ส่วนใหญ่เป็นการดำเนินธุรกิจประเภทอื่น ๆ³⁰ รองลงมาเป็นการดำเนินธุรกิจประเภทอุตสาหกรรม การผลิต การดำเนินธุรกิจสถาบันการเงิน การดำเนินธุรกิจสื่อสารโทรคมนาคมและการดำเนินธุรกิจสุขภาพ/ความงามตามลำดับ เหตุผลส่วนใหญ่ที่บริษัทเหล่านี้ไม่มีความสนใจที่จะขยายการลงทุนในเมียนมาร์เนื่องจาก 1) ขาดความรู้ความเข้าใจในตลาดเมียนมาร์ 2) ตลาดในประเทศยังมีช่องทางในการขยายธุรกิจอีกมาก 3) บริษัทไม่มีนโยบายลงทุนในต่างประเทศ และ 4) ข้อจำกัดด้านความเสี่ยงทางการเมือง ดังแผนภาพที่ 5.9 นอกจากนี้ยังมีเหตุผลอื่น ๆ ซึ่งขึ้นอยู่กับประเภทธุรกิจ ยกตัวอย่างเช่น ในสาขาอุตสาหกรรมการผลิตก็จะมีเหตุผลในเรื่องข้อจำกัดเรื่องการจดทะเบียนวัตถุดิบตรายในแต่ละประเทศซึ่งค่อนข้างสร้างความยุ่งยาก ยังไม่มีกลุ่มลูกค้าเป้าหมายที่ชัดเจน รวมถึงการลงทุนในประเทศอื่น ๆ น่าสนใจกว่า เช่น ประเทศอินโดนีเซีย สำหรับสาขาธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ก็จะมีเหตุผลว่าทรัพยากรด้านที่ดินในเมียนมาร์นั้นเป็นกรรมสิทธิ์ของภาครัฐ ปัจจุบันดังกล่าวเป็นอุปสรรคและยากต่อการเข้าไปดำเนินธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ในเมียนมาร์ เป็นต้น

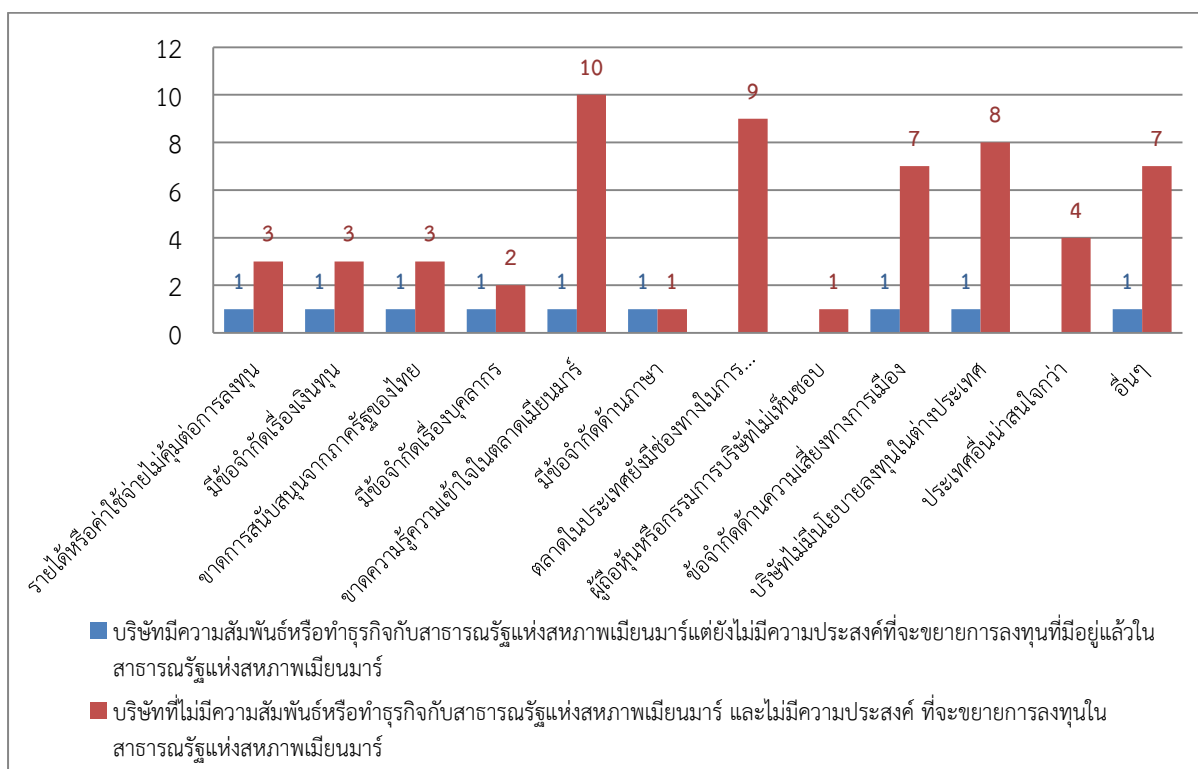
เมื่อพิจารณาบริษัทที่เหลืออีก 6³¹ บริษัท ซึ่งเป็นบริษัทที่ มีความสัมพันธ์ หรือทำธุรกิจกับเมียนมาร์แต่ยังไม่มีความประสงค์ที่จะขยายการลงทุน เมื่อจำแนกประเภทธุรกิจพบว่า ส่วนใหญ่เป็นบริษัทที่ดำเนินธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิต รองลงมาคือ การดำเนินธุรกิจอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรและอาหาร และอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม โดยทั้ง 6 บริษัทดังกล่าวมีลักษณะการทำธุรกิจค้าขายข้ามพรมแดน (Cross-Border Services) ไปยังเมียนมาร์ ส่วนสาเหตุที่ทำให้บริษัทเหล่านี้ไม่มีความประสงค์ในการขยายการลงทุนไปยังเมียนมาร์นั้น³² ยังไม่สามารถหาข้อสรุปได้ชัดเจน

³⁰ การดำเนินธุรกิจอื่น ๆ มีทั้งสิ้น 7 บริษัท โดย 5 ใน 7 บริษัทนั้นเป็นธุรกิจประเภทพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ส่วนที่เหลือดำเนินธุรกิจพัฒนาโรงงานและคลังสินค้าเพื่อซื้อขายหรือให้เช่าและดำเนินธุรกิจสิ่งพิมพ์อย่างละ 1 บริษัท

³¹ บริษัททั้ง 6 ดังกล่าวประกอบไปด้วย บริษัทที่ดำเนินธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิต 4 บริษัท และบริษัทที่ดำเนินธุรกิจสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มกับธุรกิจอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรและอาหารอย่างละ 1 บริษัท

³² จากแผนภาพที่ 4-9 มีประเด็นที่น่าสนใจ คือ เหตุผลอื่น ๆ ซึ่งบริษัทที่ทำการตอบแบบสอบถามได้ให้ความเห็นว่า โรงงานในไทยมีประสิทธิภาพการผลิตและต้นทุนสินค้ายังคงแข่งขันได้ นอกจากนั้นแรงงานเมียนมายังไม่ค่อยมี Skill

แผนภูมิที่ 5.9
สาเหตุที่ทำให้บริษัทกลุ่มตัวอย่างไม่สนใจขยายการลงทุนไปยังเมียนมาร์

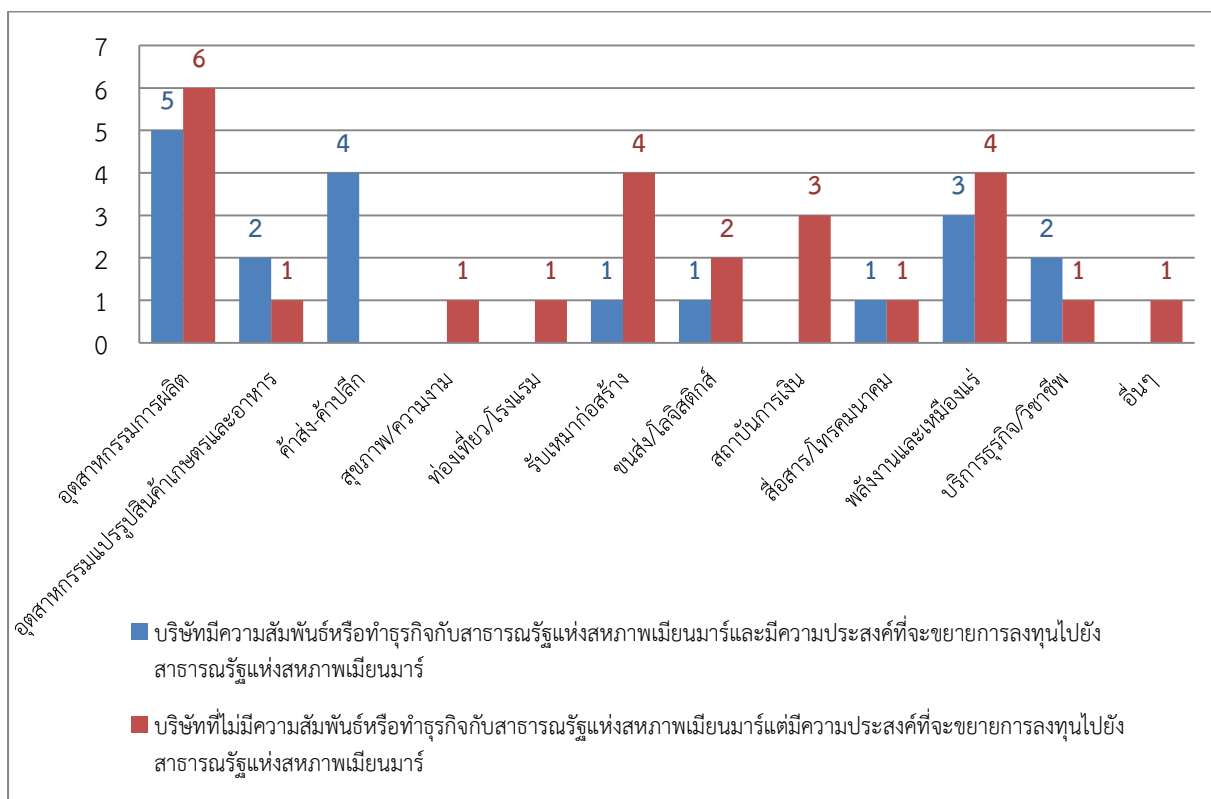
ที่มา : จากผลสำรวจความคิดเห็นที่จัดทำโดยคณะผู้วิจัย

5.3.3.2 ลักษณะการลงทุนและสาเหตุที่จะขยายขอบเขตการลงทุนในเมียนมาร์

ในลำดับถัดไป คณะผู้วิจัยได้ทำการพิจารณาและวิเคราะห์บริษัทอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งเป็นบริษัทที่ **มีความสนใจ**จะขยายธุรกิจการลงทุนและการค้าไปยังเมียนมาร์ ซึ่งมีทั้งสิ้น 44 บริษัท และเมื่อพิจารณาข้อมูลทั้ง 44 บริษัทอย่างละเอียดพบว่า มีบริษัท 25 บริษัทที่ ไม่เคยมีความสัมพันธ์หรือทำธุรกิจกับเมียนมาร์มาก่อน ส่วนที่เหลืออีก 19 บริษัทนั้น เป็นบริษัทที่ มีความสัมพันธ์หรือทำธุรกิจกับเมียนมาร์อยู่แล้ว เมื่อวิเคราะห์โดยการจำแนกประเภทธุรกิจตามแผนภาพที่ 5.10 พบว่า บริษัทที่ ไม่เคยมีความสัมพันธ์กับเมียนมาร์แต่มีความประสงค์จะขยายการลงทุนไปยังเมียนมาร์ส่วนใหญ่เป็นธุรกิจประเภทอุตสาหกรรมการผลิต รองลงมาคือธุรกิจประเภทรับเหมาก่อสร้างกับธุรกิจพลังงานและเหมืองแร่ ในทางตรงข้ามบริษัทที่ มีความสัมพันธ์กับเมียนมาร์และมีความประสงค์จะขยายการลงทุนไปยังเมียนมาร์ส่วนใหญ่เป็นธุรกิจประเภทอุตสาหกรรมการผลิต ธุรกิจค้าส่ง-ค้าปลีก ธุรกิจพลังงานและเหมืองแร่ และอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรและอาหาร ทั้งนี้บริษัทส่วนใหญ่มีความประสงค์ที่จะเข้าไปลงทุนในเมียนมาร์

แผนภูมิที่ 5.10

จำนวนและประเภทของธุรกิจจากบริษัทกลุ่มตัวอย่างที่มีความประสงค์จะขยายการลงทุนไปยังเชียงใหม่

ที่มา : จากผลสำรวจความคิดเห็นที่จัดทำโดยคณะผู้วิจัย

เมื่อพิจารณาความประสงค์ที่จะเข้าไปลงทุนในเมียนมาร์ พบว่า กรณีของบริษัทที่มีความสัมพันธ์หรือทำธุรกิจกับเมียนมาร์อยู่แล้ว ส่วนใหญ่ประสงค์จะขยายการลงทุนที่มีอยู่ ซึ่งมีจำนวน 12 บริษัท ซึ่งการขยายการลงทุนธุรกิจของบริษัทเหล่านี้ส่วนใหญ่จะขยายการลงทุนในกรุงย่างกุ้งเป็นหลัก ส่วนการขยายการลงทุนไปยังเมืองอื่น ๆ พบว่า มีมันตะเลย์ และเนปิดอว์ที่บริษัทกลุ่มดังกล่าวให้ความสนใจ

ส่วนกรณีของบริษัทที่ยังไม่เคยลงทุนแต่ต้องการจะเข้าไปลงทุนในเมียนมาร์นั้น มีจำนวนทั้งสิ้น 30 บริษัท พบว่า มี 24 บริษัทที่ไม่เคยมีความสัมพันธ์หรือทำธุรกิจกับเมียนมาร์มาก่อนและมีความประสงค์จะเข้าไปลงทุน ส่วนอีก 6 บริษัทที่เหลือ เป็นบริษัทที่มีการดำเนินธุรกิจกับเมียนมาร์มาก่อนแล้ว แต่อาจจะต้องการเข้าไปลงทุนหรือประกอบธุรกิจในเมืองอื่น ๆ โดยเมืองที่บริษัทเหล่านี้ให้ความสนใจ คือ ย่างกุ้ง ทวาย มันตะเลย์ เนปิดอว์ และเมียวดี

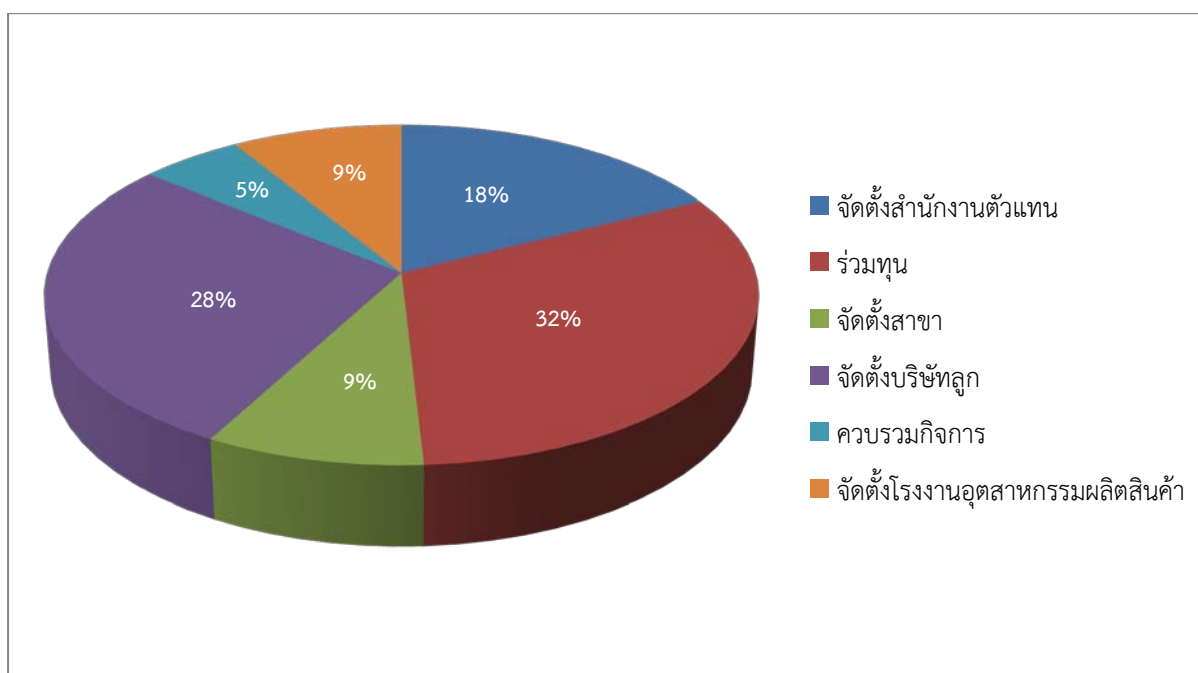
5.3.3.3 ลักษณะของการดำเนินธุรกิจที่สนใจและสาเหตุที่ทำให้บริษัทของไทยขยายขอบเขตการลงทุนในเมียนมาร์

บริษัทที่มีความสนใจจะขยายธุรกิจ/การลงทุน/การค้าไปยังเมียนมาร์ได้ทำการระบุลักษณะของการดำเนินธุรกิจที่สนใจต่าง ๆ³³ ตามแผนภาพที่ 5.11 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ร้อยละ 32 ของกลุ่มตัวอย่างดังกล่าว มีความสนใจลักษณะการดำเนินธุรกิจโดยการร่วมทุนกับต่างชาติ (Joint Venture) รองลงมา คือ ลักษณะของการดำเนินธุรกิจโดยการจัดตั้งบริษัทลูก และการจัดตั้งสำนักงานตัวแทน คิดเป็นร้อยละ 28 และร้อยละ 18 ตามลำดับ ทั้งนี้ ลักษณะการดำเนินธุรกิจโดยการควบรวมกิจการการนั้นบริษัทของไทยให้ความสนใจน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 5 เท่านั้น ดังนั้น อาจสรุปได้ว่าบริษัทของไทยไม่นิยมและไม่ได้ให้ความสนใจลักษณะการดำเนินธุรกิจแบบควบรวมกิจการในการขยายขอบเขตการลงทุนในเมียนมาร์

นอกจากนั้น สาเหตุหลักที่ทำให้บริษัทของไทยตัดสินใจไปลงทุนในเมียนมาร์ คือ บริษัทต้องการเพิ่มรายได้และขยายฐานลูกค้า คิดเป็นร้อยละ 28 และร้อยละ 27 ตามลำดับ ส่วนในด้านการสร้างเครือข่ายและการขยายชื่อเสียง สร้าง Brand Awareness ของบริษัทนั้น คิดเป็นร้อยละ 16 เท่า ๆ กัน ดังแผนภาพที่ 5.12

แผนภูมิที่ 5.11

ลักษณะการดำเนินธุรกิจที่บริษัทกลุ่มตัวอย่างสนใจในการลงทุนในเมียนมาร์

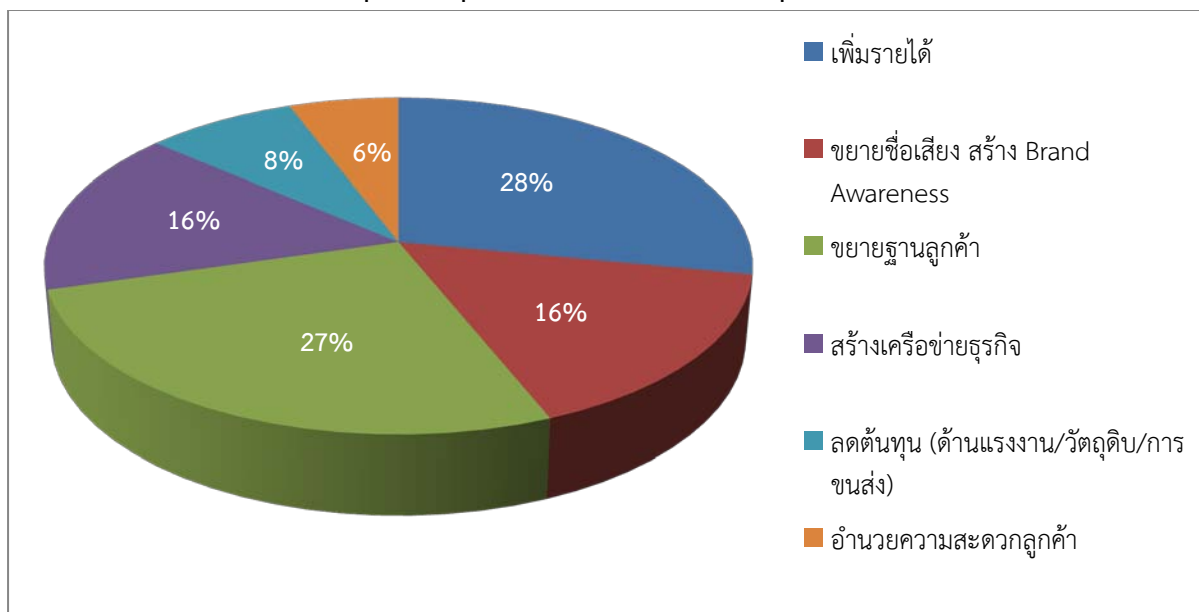

ที่มา : จากผลสำรวจความคิดเห็นที่จัดทำโดยคณะผู้วิจัย

³³ บริษัทเหล่านี้สามารถเลือกรูปแบบลักษณะธุรกิจที่สนใจจะขยายการลงทุนไปยังสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ได้มากกว่า 1 รูปแบบ

แผนภูมิที่ 5.12

สาเหตุที่ทำให้ธุรกิจของไทยตัดสินใจไปลงทุนในเมียนมาร์

ที่มา : จากผลสำรวจความคิดเห็นที่จัดทำโดยคณะผู้วิจัย

5.3.4 ผลสำรวจความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทำธุรกิจในเมียนมาร์

ในส่วนนี้จะเป็นการสำรวจความคิดเห็นของบริษัทกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ทำแบบสอบถามทั้ง 80 บริษัทเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทำธุรกิจการค้า การลงทุนในเมียนมาร์ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

5.3.4.1 ปัจจัยในประเทศไทยที่สำคัญต่อการตัดสินใจทำธุรกิจในเมียนมาร์

ปัจจัยทางฝั่งประเทศไทยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าไปขยายขอบเขตการดำเนินการธุรกิจการค้า การลงทุนในเมียนมาร์ดังแผนภาพที่ 5.13 พบว่า บริษัทของไทยให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเปิดเสรีทางการค้าและการลงทุนในอาเซียนกับการเปิดเสรีการเคลื่อนย้ายผลกำไรและเงินลงทุนเป็นลำดับแรก รองลงมาคือการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน การสนับสนุนด้านข้อมูลและความรู้จากภาครัฐ มาตรการสนับสนุนด้านภาษี และการสนับสนุนจากภาครัฐในการประกันความเสี่ยง ตามลำดับ อย่างไรก็ตามกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการสนับสนุนจากภาครัฐในการหาแหล่งเงินทุนนั้นมีอันดับความสำคัญน้อยที่สุด สาเหตุดังกล่าวอาจเป็นเพราะบริษัทกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามทั้ง 80 บริษัทนั้นจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยทั้งหมด (ยกเว้นบริษัท Myanmar C.P. Livestock Co., Ltd.) ซึ่งบริษัทเหล่านี้มีศักยภาพด้านเงินทุนแข็งแกร่งในระดับหนึ่งจึงไม่จำเป็นต้องพึ่งพาภาครัฐในการหาแหล่งเงินทุนมากนัก

ภาพประกอบที่ 5.3

ความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยจากประเทศไทยที่สำคัญต่อตัดสินใจทำธุรกิจในเมียนมาร์

อันดับความสำคัญ (1 = สำคัญมากที่สุด)	1	การเปิดเสรีทางการค้าและการลงทุนในอาเซียน	การเคลื่อนย้ายผลกำไร/เงินลงทุนที่สามารถทำได้โดยเสรี
	2	ความตกลงระหว่างประเทศด้านการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน	
	3	การสนับสนุนด้านข้อมูลและองค์ความรู้	
	4	มาตรการสนับสนุนด้านภาษี	
	5	การสนับสนุนจากภาครัฐในการประกันความเสี่ยง	
	6	การมีสถาบันการเงินของไทยเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงบริการด้านการเงิน	
	7	นโยบายส่งเสริมจากภาครัฐ	
	8	การมีบริการด้านประกันภัยของบริษัทไทยในเมียนมาร์	
	9	การสนับสนุนจากภาครัฐในการหาแหล่งเงินทุน	

ปัจจัยจากประเทศไทยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจทำธุรกิจในเมียนมาร์

ที่มา : จากผลสำรวจความคิดเห็นที่จัดทำโดยคณะผู้วิจัย

ภาพประกอบที่ 5.4

ความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในเมียนมาร์ที่มีผลต่อการตัดสินใจลงทุนของธุรกิจไทย

อันดับความสำคัญ (1 = สำคัญมากที่สุด)	1	การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของเมียนมาร์ในอนาคต	
	2	ความมั่นคงทางการเมืองของเมียนมาร์	ขนาดของตลาด/ฐานลูกค้าในเมียนมาร์
	3	ความเป็นไปได้ในเชิงธุรกิจ (Feasibility Study)	ความโปร่งใสของกฎระเบียบและการกำกับดูแล
	4	ความเท่าเทียมของการปฏิบัติจากหน่วยงานภาครัฐของเมียนมาร์กับคนต่างชาติ	
	5	ระบบสาธารณูปโภคภายในเมียนมาร์	
	6	การไม่มีข้อจำกัดด้านการถือหุ้นโดยคนต่างชาติ	
	7	การไม่มีข้อจำกัดด้านปริมาณธุรกรรม	
	8	การไม่มีข้อจำกัดด้านรูปแบบการจัดตั้งองค์กร	
	9	การมีเขตเศรษฐกิจพิเศษ (อาทิ ทวาย และทิวาวา เป็นต้น) สำหรับการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ	
	10	การไม่มีข้อจำกัดด้านการขยายสาขาไปยังพื้นที่อื่น	
	11	ฐานลูกค้าในประเทศไทยของบริษัทไทยที่ไปทำธุรกิจในเมียนมาร์	
	12	ฐานลูกค้าจากประเทศอื่น ๆ ของบริษัทไทยที่ไปทำธุรกิจในเมียนมาร์	

ปัจจัยในเมียนมาร์ที่มีผลต่อการตัดสินใจลงทุนของบริษัทไทย

ที่มา : จากผลสำรวจความคิดเห็นที่จัดทำโดยคณะผู้วิจัย

5.3.4.2 ปัจจัยในเมียนมาร์ที่มีผลต่อการตัดสินใจลงทุนของบริษัทไทย

เมื่อพิจารณาปัจจัยจากทางฝั่งเมียนมาร์ พบว่า บริษัทของไทยให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของเมียนมาร์ในอนาคตเป็นลำดับแรก รองลงมาคือ ความมั่นคงทางการเมืองของเมียนมาร์และขนาดของตลาด/ฐานลูกค้าในเมียนมาร์ นอกจากนั้น ยังให้ความสำคัญเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในเชิงธุรกิจและความโปร่งใสของกฎระเบียบและการกำกับดูแล ความเท่าเทียมของการปฏิบัติจากหน่วยงานภาครัฐของเมียนมาร์กับคนต่างชาติ และปัจจัยเกี่ยวกับระบบสาธารณูปโภคภายในเมียนมาร์ อย่างไรก็ตาม กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการมีเขตเศรษฐกิจพิเศษไม่ได้เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการตัดสินใจลงทุนในเมียนมาร์ ดังแผนภาพที่ 5.14

นอกจากนี้ บริษัทในกลุ่มตัวอย่างที่ได้ตอบแบบสอบถามยังได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ปัจจัยอื่น ๆ จากฝั่งประเทศไทย อาทิ ความร่วมมือกันระหว่างประเทศไทยกับเมียนมาร์ ไม่ว่าจะเป็นการเจรจาเพื่อสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือเพื่อส่งเสริมทางด้านการค้าโดยการผ่อนคลायข้อกำหนด ระเบียบกฎหมายหรือมาตรการของเมียนมาร์ที่เป็นอุปสรรคต่อการลงทุน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบสาธารณูปโภคและระบบขนส่งสินค้า/โลจิสติกส์ร่วมกัน ตลอดจนมาตรการภาครัฐในการจูงใจให้นักลงทุนที่ต้องการลงทุนในเมียนมาร์ เช่น มาตรการภาษีการนำเข้า-ส่งออก สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำหรือปลอดดอกเบี้ยในช่วงระยะเริ่มต้นของการดำเนินธุรกิจภายในเมียนมาร์ ส่วนปัจจัยอื่น ๆ จากฝั่งเมียนมาร์ ได้แก่ ความชัดเจนของระเบียบกฎหมายและข้อกำหนดต่าง ๆ ของเมียนมาร์ ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายการรับสัมปทาน กฎระเบียบการทำธุรกรรมทางการเงินและการประกันภัย กฎระเบียบการขออนุญาตการลงทุนและกฎหมายการลงทุนรวมถึงนโยบายที่ส่งเสริมการลงทุนของเมียนมาร์ที่ยังคงไม่มีความชัดเจนและโปร่งใสเพียงพอ รวมไปถึง การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐในเมียนมาร์ที่ค่อนข้างมีการดำเนินงานที่ซ้ำซ้อนและไม่มีความโปร่งใส สาเหตุอันเนื่องมาจากการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบที่ไม่ชัดเจน รวมถึงการประสานงาน/การสื่อสารภายในองค์กรยังไม่มีประสิทธิภาพ

5.3.5 มาตรการของภาครัฐที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจลงทุนในเมียนมาร์

จากผลการสำรวจในหัวข้อก่อนหน้านี้ แสดงให้เห็นว่าบริษัทที่ดำเนินธุรกิจในประเทศไทยมีความตื่นตัวกับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน³⁴ (ASEAN Economic Community) เนื่องจากให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยการเปิดเสรีทางการค้าและการลงทุนในอาเซียนเป็นลำดับต้น ๆ อย่างไรก็ตามดูเหมือนว่าภาครัฐของไทยก็ยังมีความต้องการมาตรการและการสนับสนุนจากภาครัฐ โดยเฉพาะการสนับสนุนด้านข้อมูลและองค์ความรู้ มาตรการสนับสนุนด้านภาษีและการสนับสนุนจากภาครัฐในการประกันความเสี่ยง ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ตามแผนภาพที่ 5.15 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการมีหน่วยงานหรือผู้แทนของรัฐในต่างประเทศอำนวยความสะดวก/ช่วยเหลือแก้ไขปัญหาด้านการลงทุนของเอกชน การรับประกันความเสี่ยงทางการเมือง และ

³⁴ AEC หรือ ASEAN Economics Community คือ การรวมตัวทางเศรษฐกิจของสมาชิก ASEAN 10 ประเทศ ได้แก่ ไทย, เมียนมาร์, ลาว, เวียดนาม, มาเลเซีย, สิงคโปร์, อินโดนีเซีย, ฟิลิปปินส์, กัมพูชา, บรูไนดารุสซาลาม โดยจะมีผลเป็นรูปธรรม ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2558 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจร่วมกันในภูมิภาค เพิ่มอำนาจการต่อรองกับคู่ค้า ตลอดจนส่งผลให้การเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ เงินทุน และบุคคลในอาเซียนก็จะเสรีมากยิ่งขึ้น ยกเว้นสินค้าอ่อนไหวบางชนิดที่แต่ละประเทศขอสงวนไว้

มาตรการภาษีผ่อนปรนกรณีโอนผลกำไรจากต่างประเทศ เป็นมาตรการที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจขยายขอบเขตการดำเนินธุรกิจ/การค้า/การลงทุนของบริษัทในประเทศไทยไปยังเมียนมาร์

อย่างไรก็ตาม บริษัทของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามได้ให้ความเห็นมาตรการด้านการเงินการคลังในปัจจุบันของรัฐบาลไทยเพื่อส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเมียนมาร์นั้นยังไม่ค่อยเหมาะสมเท่าที่ควรและยังคงต้องมีการเปลี่ยนแปลงอีกมาก โดยเฉพาะมาตรการทางด้านการทำธุรกรรมการเงิน (มาตรการเงินกู้ปลอดดอกเบี้ยและการจัดการเคลื่อนย้ายเงินทุนและผลกำไร/ขาดทุนทั้งขาเข้า-ขาออก) และภาษีที่ควรมีการเร่งการทําสันติสัญญาว่าด้วยการเว้นการเก็บภาษีซ้อน การยกเว้นภาษีเงินได้ในระยะเริ่มต้นของการทำธุรกิจ³⁵ และ ภาษีการนำเข้า-ส่งออก ประกอบกับการให้สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำแก่นักลงทุนไทยเพื่อให้มีความสามารถในการแข่งขันกับนักลงทุนต่างประเทศที่มีศักยภาพสูงกว่า เช่น ญี่ปุ่น จีน และเกาหลีใต้ ประเด็นที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ภาครัฐของไทยควรเร่งทำการเจรจาความร่วมมือกับรัฐบาลเมียนมาร์เกี่ยวกับการประสานงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐของไทยกับเมียนมาร์ในเรื่องการจัดระเบียบนักลงทุน เช่นเดียวกับ ญี่ปุ่น สิงคโปร์ และเกาหลีใต้ รวมไปถึงการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ข้อมูล แนวทางและมาตรการทางด้านการเงินการคลังของหน่วยงานภาครัฐในการสนับสนุนการลงทุนไปยังต่างประเทศให้แก่บริษัทเอกชนของไทยรับทราบมากยิ่งขึ้น

ภาพประกอบที่ 5.5

อันดับความสำคัญเกี่ยวกับมาตรการของภาครัฐที่มีผลต่อการตัดสินใจลงทุนในเมียนมาร์

อันดับความสำคัญ (1 = สำคัญมากที่สุด)	1	การมีหน่วยงานหรือผู้แทนของรัฐในต่างประเทศอำนวยความสะดวก	
	2	การรับประกันความเสี่ยงทางการเมือง	
	3	มาตรการภาษีผ่อนปรนกรณีโอนผลกำไรจากต่างประเทศ	
	4	มีธนาคารของไทยในเมียนมาร์	การมีแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ
	5	มาตรการภาษีผ่อนปรนกรณีเกิดผลขาดทุนในต่างประเทศ	มีเวทีเจรจาความร่วมมือระหว่างไทยกับเมียนมาร์
	6	การจัดให้มีเวที Business Matching	ได้รับการสนับสนุนด้านการพัฒนาจากองค์กรของไทยและระหว่างประเทศ
	7	การมีหน่วยงานของรัฐร่วมลงทุน	การมีคู่มือการลงทุน

มาตรการของภาครัฐที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจทำธุรกิจในเมียนมาร์

ที่มา : จากผลสำรวจความคิดเห็นที่จัดทำโดยคณะผู้วิจัย

³⁵ ส่วนใหญ่บริษัทของไทยให้ความเห็นว่ากรยกเว้นภาษีเงินได้ในระยะเริ่มต้นของการทำธุรกิจควรมีระยะเวลา 5 – 8 ปี

5.4 สรุปผลการสำรวจความคิดเห็น

5.4.1 รูปแบบและทิศทางการค้าการลงทุนกับประเทศเมียนมาร์

การค้าชายแดน เป็นรูปแบบการค้าและการลงทุนระหว่างไทยกับเมียนมาร์ที่ภาคเอกชนไทยเห็นว่ามี ความสำคัญมากที่สุดโดยอาจใช้การค้าชายแดนนำหน้า กล่าวคือ ให้มีการส่งสินค้าเข้าไปขายในประเทศเมียนมาร์ ก่อน หลังจากที่มีสินค้าติดตลาดแล้วจึงลงทุนโดยการร่วมลงทุนกับคนท้องถิ่น และผลิตสินค้าในประเทศเมียนมาร์

สาขาอุตสาหกรรมที่ผู้ประกอบการไทยมีโอกาสและศักยภาพในการเข้าไปลงทุนในเมียนมาร์ ได้แก่ ธุรกิจก่อสร้าง ธุรกิจท่องเที่ยวและโรงแรม ธุรกิจอาหาร ธุรกิจสินค้าอุปโภคบริโภค ซึ่งไทยมีความได้เปรียบเพราะ มีความชำนาญในการบริหารธุรกิจ รวมทั้งสินค้าไทยเป็นสินค้าที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับในตลาดเมียนมาร์ ในช่วง เริ่มต้นของการเปิดประเทศเมียนมาร์ เห็นควรส่งเสริมธุรกิจขนาดใหญ่ของไทยเนื่องจากมีความได้เปรียบด้าน ความพร้อมของเงินทุนและระบบการบริหารมากกว่าธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

5.4.2 ลักษณะการลงทุนและสาเหตุที่จะขยายขอบเขตการลงทุนในเมียนมาร์

ภาคธุรกิจของไทยสนใจการดำเนินธุรกิจโดยการร่วมทุนกับต่างชาติ (Joint Venture) รองลงมา คือ การจัดตั้งบริษัทลูก และการจัดตั้งสำนักงานตัวแทน ทั้งนี้บริษัทของไทยไม่นิยมและไม่ได้ให้ความสนใจลักษณะ การดำเนินธุรกิจแบบควบรวมกิจการในเมียนมาร์ สาเหตุหลักที่ทำให้บริษัทของไทยตัดสินใจไปลงทุนในเมียนมาร์ คือ บริษัทต้องการเพิ่มรายได้และขยายฐานลูกค้า การสร้างเครือข่ายและการขยายชื่อเสียง สร้าง Brand Awareness

5.4.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทำธุรกิจในเมียนมาร์

ปัจจัยทางฝั่งประเทศไทยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าไปขยายขอบเขตการค้าการลงทุนในเมียนมาร์ที่มีความสำคัญเป็นลำดับแรกคือการเปิดเสรีทางการค้าและการลงทุนในอาเซียน และการเคลื่อนย้าย ผลกำไรและเงินลงทุนได้โดยเสรี รองลงมาคือการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน การสนับสนุนด้านข้อมูลและ ความรู้จากภาครัฐ มาตรการสนับสนุนด้านภาษี และการสนับสนุนจากภาครัฐในการประกันความเสี่ยง ตามลำดับ

ปัจจัยจากทางฝั่งเมียนมาร์ที่มีผลต่อการลงทุนคือการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของเมียนมาร์ในอนาคต รองลงมาคือ ความมั่นคงทางการเมืองของเมียนมาร์และขนาดของตลาด/ฐานลูกค้าในเมียนมาร์ นอกจากนั้น ยังมี ความเป็นไปได้ในเชิงธุรกิจและความโปร่งใสของกฎระเบียบและการกำกับดูแล ความเท่าเทียมของการปฏิบัติจาก หน่วยงานภาครัฐของเมียนมาร์กับคนต่างชาติ และปัจจัยเกี่ยวกับระบบสาธารณูปโภคภายในเมียนมาร์

5.4.4 ปัญหาและอุปสรรคด้านการค้าการลงทุน

5.4.4.1 ขาดความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน โครงสร้างพื้นฐานของเมียนมาร์ในปัจจุบันยังไม่ รองรับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้นักลงทุนยังไม่มั่นใจที่จะลงทุนในเมียนมาร์ ปัญหา หลักที่ภาคเอกชนทุกรายเห็นว่าควรเร่งปรับปรุงคือปัญหาด้านระบบไฟฟ้าในเมียนมาร์ ปัญหาที่มีความสำคัญ ต่อมาคือ ระบบการคมนาคมขนส่ง โดยเฉพาะเส้นทางขนส่งระหว่างแม่สอด (ฝั่งไทย) ไปยัง เมียวดี – พะออัน – ย่างกุ้ง ซึ่งเป็นเส้นทางเศรษฐกิจหลักระหว่างไทย-เมียนมาร์ นอกจากนี้ยังมีปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน ระบบสื่อสาร

5.4.4.2 ปัจจัยการทำธุรกิจราคาสูง โดยเฉพาะที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ในเมียนมาร์มีราคาแพงมาก และจำกัดการถือครองโดยคนต่างชาติ รวมทั้งขาดความพร้อมในด้านวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการดำเนินธุรกิจ ทำให้ธุรกิจต้องนำเข้าวัสดุอุปกรณ์จากต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ ส่งผลให้การเข้าไปจัดตั้งธุรกิจมีต้นทุนสูง

5.4.4.3 ขาดแคลนทรัพยากรบุคคล แรงงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานไร้ฝีมือ ขาดความรู้เฉพาะด้านที่สำคัญต่อการประกอบธุรกิจ จึงทำให้เกิดการแข่งขันกันในภาคธุรกิจเพื่อแย่งพนักงานที่มีความรู้และที่สามารถ

5.4.4.4 ปัจจัยทางด้านเมืองและกฎระเบียบ ขาดความชัดเจนของกฎหมายและกฎระเบียบ หน่วยงานภาครัฐของเมียนมาร์มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์กร ผู้บริหาร และกฎระเบียบเป็นประจำ ทำให้ภาคเอกชนไทยไม่สามารถติดตามการเปลี่ยนแปลงได้ทันสถานการณ์ ตลอดจนติดขัดเกี่ยวกับกฎระเบียบการลงทุนของต่างชาติหลายประการ อาทิ การห้ามต่างชาติดำเนินธุรกิจค้าส่งค้าปลีก การห้ามถือครองที่ดิน เป็นต้น

5.4.4.5 ข้อจำกัดของบริการด้านการเงิน ระบบธนาคารพาณิชย์ในเมียนมาร์ยังมีความล่าช้า ระบบการชำระเงินในเมียนมาร์จะอยู่ในรูปแบบของเงินสดเป็นส่วนใหญ่ (Cash Basis) ระบบการโอนเงินยังทำได้ไม่สะดวกต้องมีหุ้นส่วนเป็นคนเมียนมาร์มาช่วยบริหารจัดการ เทคโนโลยีและการให้บริการด้านการเงินของธนาคารพาณิชย์ในเมียนมาร์มีจำกัด อัตราแลกเปลี่ยนมีเฉพาะอัตราที่ใช้ซื้อขายเงินตราในแต่ละวัน (Counter Rate) เท่านั้น ยังไม่มีเครื่องมือในการบริหารความเสี่ยง อัตราดอกเบี้ยเงินกู้สูงมากและต้องใช้สินทรัพย์ค้ำประกัน ในกรณีที่ผู้ประกอบการไทยที่พึ่งพาเงินทุนจากธนาคารพาณิชย์ไทยเพื่อไปลงทุนในต่างประเทศต้องมีหลักประกันเป็นสินทรัพย์ในประเทศไทยจึงสามารถจะขอสินเชื่อได้ นอกจากนี้ยังมีข้อจำกัดเกี่ยวกับการโอนเงินข้ามประเทศกลับมายังประเทศไทย

5.4.5 มาตรการด้านการเงินการคลังที่ภาคเอกชนต้องการ

5.4.5.1 มาตรการด้านการเงิน ภาคธุรกิจต้องการมาตรการสินเชื่ออัตราดอกเบี้ยผ่อนปรนสำหรับ SME และการพัฒนากลไกหรือเครื่องมือทางการเงินที่มีประสิทธิภาพ เช่น นโยบายการจัดให้มีบัญชีดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญา (Escrow Account) ที่ให้ความคุ้มครอง SMEs การอนุญาตให้ใช้เงินตราสกุลท้องถิ่นในการค้าขายแทน นอกจากนี้ ภาคธุรกิจมีโครงการลงทุนขนาดใหญ่ควรได้รับพิจารณาสินเชื่อโครงการ (Project Finance) จากความเป็นไปได้ของโครงการฯ และประมาณการกระแสเงินสดของโครงการฯ มากกว่าการกำหนดให้นำสินทรัพย์ในประเทศไทยเป็นหลักประกันของการลงทุน มาตรการสนับสนุนจากภาครัฐในการประกันความเสี่ยง

5.4.5.2 มาตรการด้านการคลัง มาตรการภาษี เช่น การยกเว้นภาษีรายได้กรณีการลงทุนในต่างประเทศและนำเงินลงทุนกลับเข้าประเทศ เร่งรัดการคืนภาษีมูลค่าเพิ่มกรณีส่งสินค้าออกนอกประเทศให้ เป็นไปอย่างรวดเร็ว

5.4.5.3 มาตรการอำนวยความสะดวก อาทิ ลดระยะเวลาการโอนเงินเข้า-ออกเพื่อเพิ่มสภาพคล่องให้กับธุรกิจ พัฒนาประสิทธิภาพของด่านศุลกากรโดยการลดกระบวนการและขั้นตอนของการนำเข้าและส่งออกสินค้า การขยายช่วงเวลาและการขยายพื้นที่ของด่าน พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานให้ได้มาตรฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งถนนที่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งจะช่วยลดระยะเวลาและต้นทุนในการส่งสินค้า และช่วยพัฒนา

เส้นทางการท่องเที่ยวในประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งจะสนับสนุนและต่อยอดธุรกิจการท่องเที่ยวของไทย การจัดให้มี ศูนย์กระจายสินค้าไทยในเมียนมาร์ การสนับสนุนให้การนิคมอุตสาหกรรมไปตั้งนิคมอุตสาหกรรมในเมียนมาร์ การผลักดันการลงทุนในสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อลดต้นทุนด้านขนส่งและทำให้ไทยเป็น ศูนย์กลางเชื่อมโยงในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งรวมถึงการจัดตั้ง Special Economic Zone และ Border Warehouse การจัดให้มีหน่วยงานหรือผู้แทนของไทยในต่างประเทศเพื่ออำนวยความสะดวก ให้คำแนะนำ และ ช่วยเหลือแก้ไขปัญหาด้านการลงทุนของเอกชน

5.4.5.4 มาตรการอื่น ๆ ได้แก่ การประสานและร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่างภาครัฐและ

ภาคเอกชนในการกำหนดยุทธศาสตร์การส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศ โดยกำหนดประเทศเป้าหมายและกลุ่ม อุตสาหกรรมที่จะไปลงทุนในต่างประเทศ และออกนโยบายหรือมาตรการที่ชัดเจนและเป็นรูปแบบอย่างจริงจัง ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมกฎระเบียบให้เอื้อต่อการทำธุรกิจของภาคเอกชน ไม่ใช่เป็นอุปสรรค และภาคเอกชนต้อง เปลี่ยนแนวความคิดในการแสวงหาโอกาสลงทุนในต่างประเทศและมีการพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มขีด ความสามารถในการแข่งขัน โดยมีภาครัฐสนับสนุน เช่น การทำ Branding

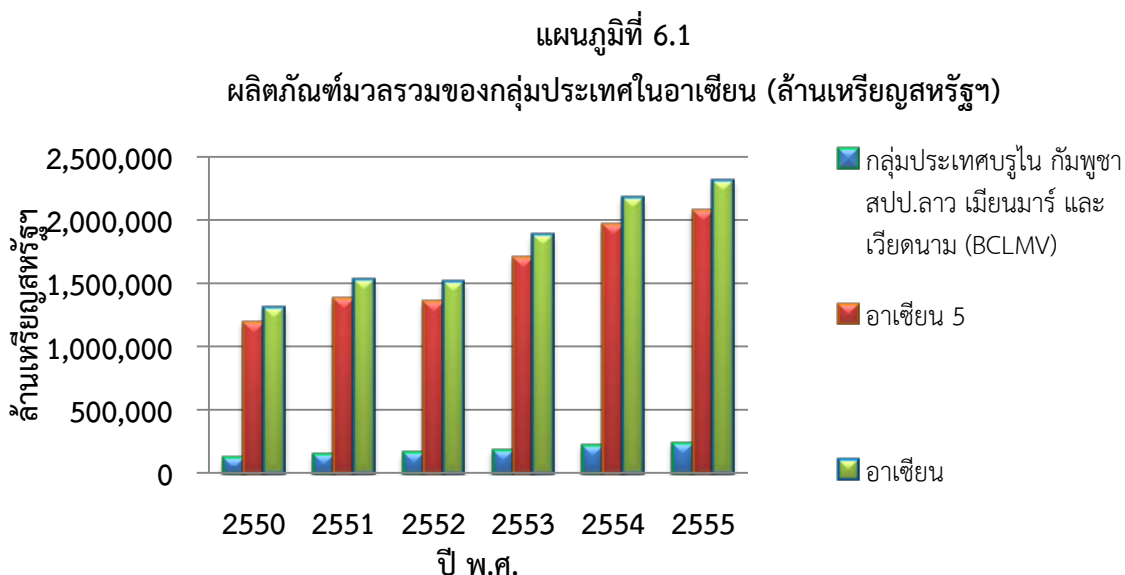
บทที่ 6 : วิเคราะห์อนาคตการลงทุนของธุรกิจไทยในเมียนมาร์

ในบทนี้จะเป็นการวิเคราะห์สถานการณ์การลงทุนในภูมิภาคอาเซียน แนวโน้มเชิงเศรษฐกิจและผลของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียน ศักยภาพของภาคธุรกิจไทยในการขยายการลงทุนไปยังต่างประเทศ รวมถึงการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัดของการลงทุนของภาคธุรกิจไทยในการเข้าไปลงทุนทางตรงในเมียนมาร์

6.1 การวิเคราะห์ภาพรวม

6.1.1 แนวโน้มเชิงเศรษฐกิจและผลของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียน

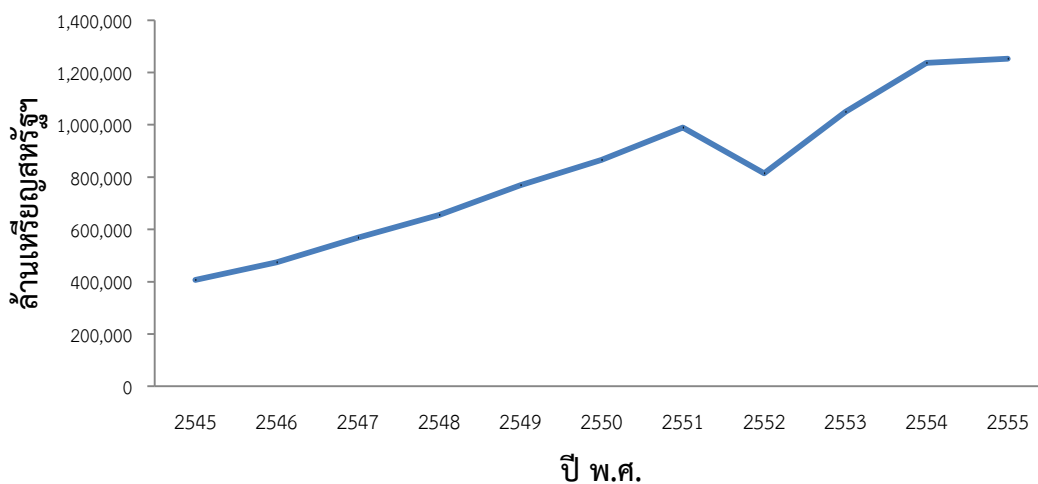
ความพยายามของประเทศในภูมิภาคอาเซียนในการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญต่อเศรษฐกิจโลก โดยประเทศสมาชิกอาเซียนมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ในช่วง 3 ทศวรรษที่ผ่านมาที่ร้อยละ 5.2 ต่อปีคิดเป็น 2 เท่าของอัตราการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจโลก อีกทั้งยังมีผลิตภัณฑ์มวลรวม (Gross Domestic Product: GDP) เพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่า ซึ่งส่งผลให้ระดับความยากจนลดลง (Poverty Reduction) ภายในภูมิภาคอาเซียน โดยเป็นผลมาจากการที่ประเทศสมาชิกอาเซียนมีการบริหารจัดการเศรษฐกิจมหภาคที่ดี มีอัตราการลงทุนสูง มีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และโครงสร้างพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนมีสัดส่วนการส่งออกสินค้าที่เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว

ที่มา : สำนักงานเลขาธิการอาเซียน ASEAN GDP data base , www.asean.org

การเติบโตอย่างต่อเนื่องของ GDP รวมของอาเซียน (แผนภูมิที่ 6.1 และ 6.2) แสดงถึงความสำเร็จของการพัฒนาเศรษฐกิจที่ใช้การส่งออกเป็นแกนนำ (Export-led Growth Economic) นอกจากนี้ โครงสร้างการผลิตของประเทศสมาชิกอาเซียนมีความเชื่อมโยงกันในรูปแบบห่วงโซ่อุปทานในภูมิภาค (Regional Supply Chain) ดังนั้น การค้าระหว่างประเทศมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อเศรษฐกิจในภูมิภาค โดยเมื่อพิจารณาการส่งออกสินค้าของภูมิภาคอาเซียน พบว่า แนวโน้มในการส่งออกสินค้าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 ซึ่งทำให้ภาคการผลิตและการค้าของประเทศต่าง ๆ มีความเชื่อมโยงกันมากขึ้น

แผนภูมิที่ 6.2
มูลค่าการส่งออกสินค้าของอาเซียน

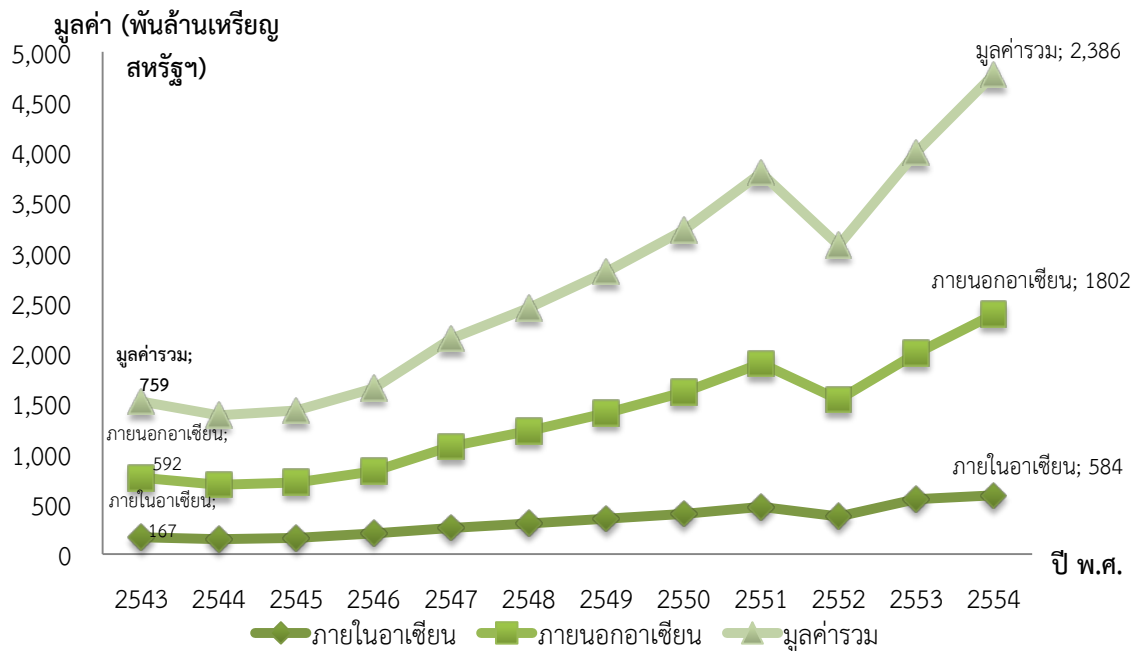
ที่มา : World Trade Organization: WTO , www.wto.org

6.1.2 ภาคการค้า

การอำนวยความสะดวกทางการค้าเป็นปัจจัยสำคัญในการรวมกลุ่มทางการค้า เพื่อลดต้นทุนธุรกรรมทางการค้าระหว่างประเทศ (Transaction Cost) ซึ่งประกอบด้วย การดำเนินการในหลาย ๆ ด้าน อาทิ การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนากระบวนการกำกับดูแล ซึ่งรวมไปถึงการปรับปรุงเพิ่มประสิทธิภาพระบบศุลกากรให้ทันสมัย สอดคล้องกับแนวปฏิบัติระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน (Harmonize) โดยเป้าหมายหลักของอาเซียนคือการรวมระบบศุลกากรของประเทศสมาชิกเข้าไว้ด้วยกัน ผ่านระบบ ASEAN Single Window (ASW) และ ASEAN e-Custom ทั้งนี้ ในการปรับปรุงระบบศุลกากรนั้น ขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละประเทศสมาชิกในการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพของระบบ National Single Window (NSW) ภายในประเทศของตน

ประเทศสมาชิกอาเซียน 6 ประเทศ³⁶ ซึ่งรวมประเทศไทยได้ดำเนินการลดอัตราภาษีศุลกากรเป็นร้อยละ 0 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 ในปัจจุบันจึงยังเหลือเพียงกัมพูชา สปป.ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม (CLMV) เท่านั้นที่จะปรับลดอัตราภาษีศุลกากรลงเป็นร้อยละ 0 ในปี พ.ศ. 2558 ทั้งนี้ การลดอัตราภาษีศุลกากรของประเทศสมาชิกส่วนใหญ่ในอาเซียน จะส่งผลให้การค้าระหว่างกันภายในอาเซียนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ดังแผนภูมิที่ 6.3

แผนภูมิที่ 6.3
มูลค่าการค้าสินค้าของสมาชิกอาเซียน (ASEAN Trade in Goods)

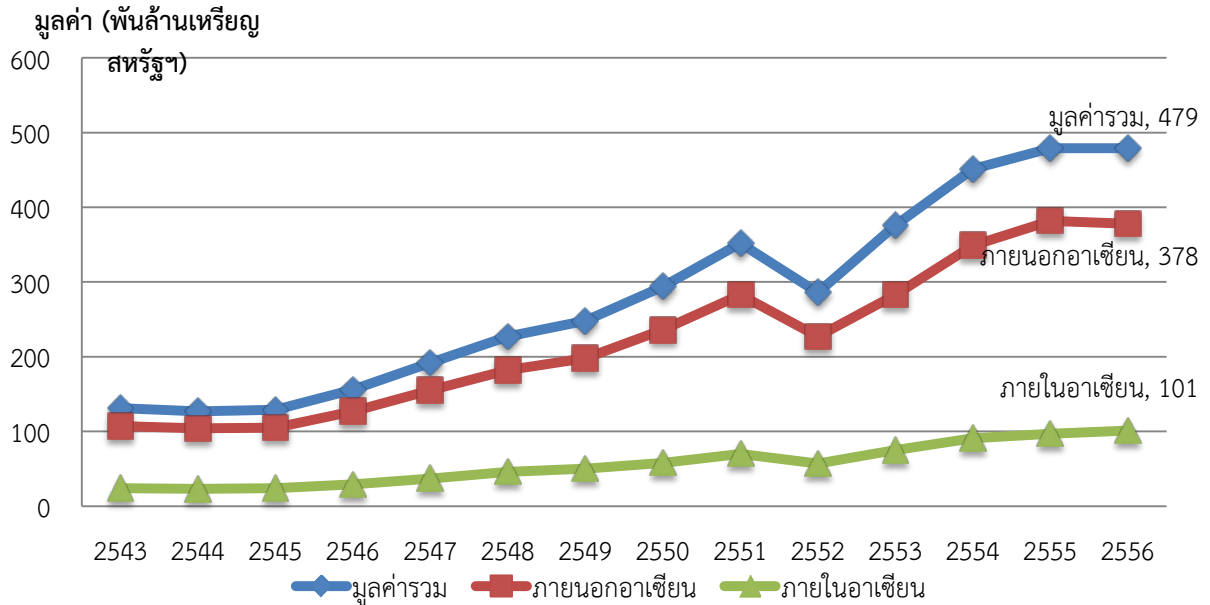
ที่มา : ASEAN Stats Database

เมื่อพิจารณามูลค่าการค้าของประเทศไทย (แผนภูมิที่ 6.4) ในช่วงที่ผ่านมา พบว่า มูลค่าการค้าของประเทศไทยมีทิศทางสอดคล้องกับมูลค่าการค้าของอาเซียน แต่เมื่อพิจารณามูลค่าการค้าของประเทศไทยกับภูมิภาคอาเซียนแล้ว พบว่า เพิ่มขึ้นในอัตราส่วนที่น้อยกว่าการค้ากับประเทศนอกภูมิภาค นอกจากนี้ มูลค่าการค้าชายแดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีแนวโน้มคงที่ตลอด 4 ปีที่ผ่านมา โดยประเทศไทยมีการค้ากับมาเลเซียมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ เมียนมาร์ สปป.ลาว และกัมพูชา ตามลำดับ ถึงแม้ว่าสัดส่วนการค้าของไทยกับประเทศภายในภูมิภาคอาเซียนจะลดลง แต่มูลค่าการค้าของไทยกับอาเซียนเพิ่มขึ้นจากประมาณ 23,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี พ.ศ. 2543 (ปี ค.ศ. 2000) เป็นประมาณ 101,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี พ.ศ. 2556 (ปี ค.ศ. 2013)

³⁶ กลุ่มประเทศอาเซียน 6 ประเทศประกอบด้วย บรูไนดารุสซาลาม อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย

แผนภูมิที่ 6.4

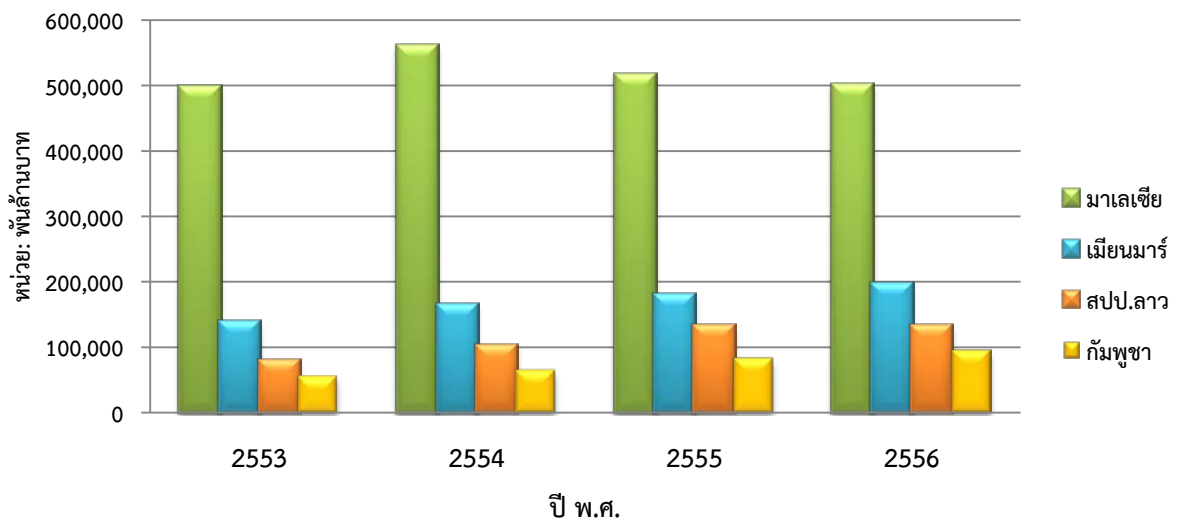
มูลค่าการค้าของประเทศไทย (Thailand Trade Value)

ที่มา : กระทรวงพาณิชย์

แผนภูมิที่ 6.5

มูลค่าการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

ที่มา : สำนักความร่วมมือการค้าและการลงทุน กรมการค้าต่างประเทศ

ดังนั้น ประเทศสมาชิกอาเซียนรวมทั้งประเทศไทยจึงจำเป็นต้องเร่งพัฒนาระบบการอำนวยความสะดวกทางการค้าโดยเฉพาะระบบศุลกากร รวมถึงการจัดมาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี (Non-Tariff

Measures) อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อลดต้นทุนทางการค้าระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนและให้การเคลื่อนย้ายสินค้าเสรีภายในภูมิภาคเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

6.1.3 ภาคการเงิน

ภาคการเงินมีความสำคัญต่อการค้าและการลงทุนในภูมิภาคอาเซียน ในช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศสมาชิกอาเซียนได้พัฒนาประสิทธิภาพและความแข็งแกร่งของสถาบันการเงินภายในภูมิภาค ไปพร้อม ๆ กับการพัฒนาตลาดเงินและตลาดทุน อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบกับระบบการเงินในโลกแล้ว พบว่า ธนาคารพาณิชย์ สถาบันการเงิน ตลาดเงิน และตลาดทุนในภูมิภาคอาเซียนมีขนาดของสินทรัพย์ (Asset) ไม่เพียงพอที่จะแข่งขันในตลาดเงินระดับโลกได้ การจำกัดขอบเขตธุรกรรมทางการเงิน (Financial Transaction) ข้ามแดนในภูมิภาคอาเซียนอย่างเข้มงวดในบางประเทศนับเป็นหนึ่งในอุปสรรคสำคัญของการรวมกลุ่มทางการเงินอาเซียน ดังนั้น อาเซียนรวมถึงประเทศไทยจึงมีความจำเป็นในการเร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินและระบบการกำกับดูแลภาคการเงินในภูมิภาคให้ได้มาตรฐาน พร้อมทั้งส่งเสริมความร่วมมือในเชิงลึกกับสมาชิกอาเซียนอื่นให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้ไทยได้รับประโยชน์จากการรวมกลุ่มทางการเงินในอาเซียนอย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

ในส่วนของสถาบันการเงินในภูมิภาคอาเซียนนั้น ธนาคาร (Banking Institutions) เป็นสถาบันการเงินที่มีความสำคัญอย่างมากกับประเทศในภูมิภาคอาเซียน ปัจจุบัน ธนาคารของประเทศสมาชิกอาเซียนเข้าไปประกอบธุรกิจในกลุ่มประเทศอาเซียนจำนวนไม่มากนัก โดยมีธนาคารจากประเทศสมาชิกอาเซียน 3 แห่ง ที่มีสำนักงานหรือสาขาในสมาชิกอาเซียน 7 ประเทศ ได้แก่ ธนาคาร Maybank ของประเทศมาเลเซีย ธนาคารกรุงเทพ ของประเทศไทย และธนาคาร United Overseas Bank หรือ UOB ของประเทศสิงคโปร์ ในขณะที่ธนาคารพาณิชย์ของประเทศที่พัฒนาแล้ว ได้แก่ ธนาคาร Standard Chartered Bank ธนาคาร Citibank ธนาคาร The Hong Kong and Shanghai Banking Corporation หรือ HSBC ก็มีสาขาในประเทศอาเซียนทั้ง 7 ประเทศด้วยเช่นกันและมีสาขาที่เปิดบริการมากกว่า สำหรับธนาคารจากประเทศไทย มีเพียง 4 ธนาคาร ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารกรุงไทย และธนาคารกรุงศรีอยุธยา ที่มีสาขาหรือบริษัทลูก เปิดดำเนินการในประเทศสมาชิกอาเซียน

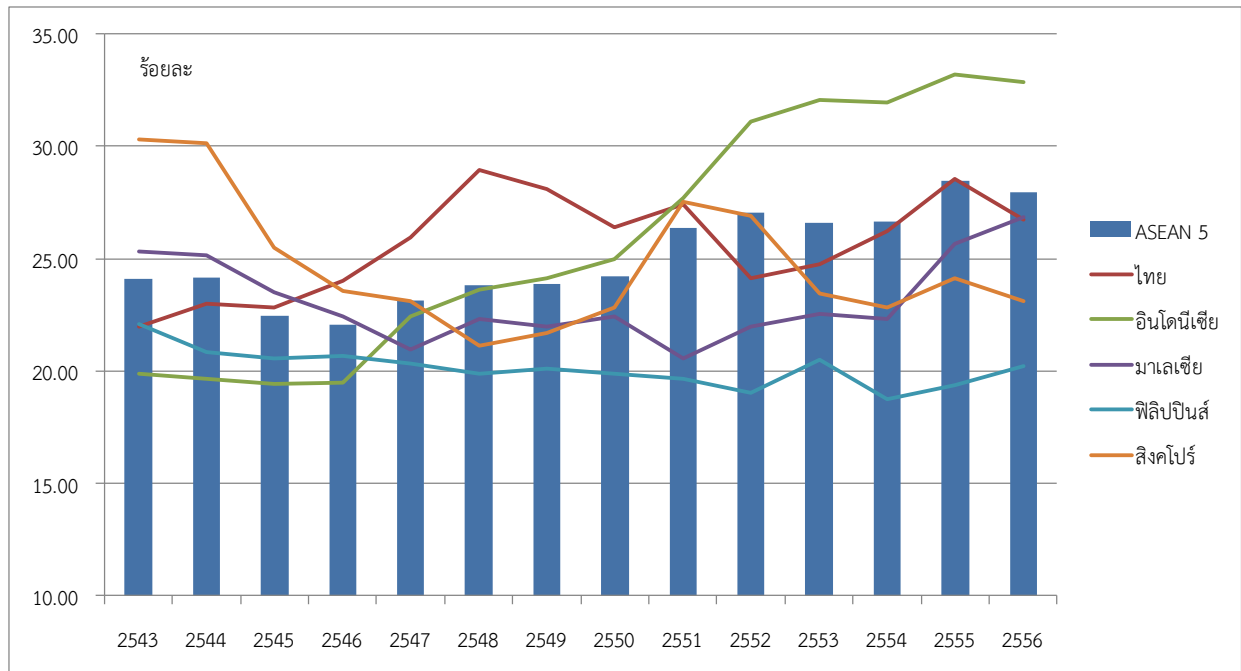
สำหรับสถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร (Nonbank Financial Institutions) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ธุรกรรมประกันภัย (Insurance) ในประเทศสมาชิกอาเซียนยังคงอยู่ในระดับการพัฒนาช่วงเริ่มต้นเท่านั้น โดยยังคงมีข้อจำกัดในด้านขีดความสามารถและการกำกับดูแลอยู่ ธุรกิจบริการประกันภัยของไทย อันประกอบด้วย การประกันชีวิตและการประกันวินาศภัยเป็นสาขาบริการด้านการเงินที่มีศักยภาพที่จะขยายธุรกิจเข้าสู่ตลาดเพื่อทำธุรกิจในอาเซียน ประกอบกับปัจจุบันประชากรอาเซียนอันมีจำนวนประมาณ 600 ล้านคน หรือ ประมาณร้อยละ 8.8 ของประชากรโลก ยังมีระดับการใช้บริการประกันภัยที่ต่ำอยู่มาก (สินทรัพย์รวมในภาคประกันภัยต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมเฉลี่ยในอาเซียนร้อยละ 15.5 ในขณะที่สัดส่วนในกลุ่ม G-7 เฉลี่ยร้อยละ 60.5) ในขณะเดียวกันจำนวนผู้ให้บริการในอาเซียนมีจำนวนต่ำเช่นกัน (อัตราส่วนประชากรต่อ 1 บริษัทประกันชีวิตในอาเซียนเท่ากับ 5.9 ล้านคน/บริษัท อัตราส่วนประชากรต่อ 1 บริษัทประกันวินาศภัยในอาเซียนเท่ากับ 1.27 ล้านคน/บริษัท) ทำให้ยังมีช่องว่างทางธุรกิจที่เปิดให้ผู้ประกอบธุรกิจประกันภัยไทยสามารถขยายขอบเขตธุรกิจออกไปได้

6.1.4 ภาคการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment)

การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) ในอาเซียนมีบทบาทที่สำคัญเพิ่มมากขึ้น และเป็นกุญแจสำคัญที่จะทำให้ประเทศสมาชิกอาเซียน รวมถึงประเทศไทยสามารถหลุดพ้นจากกับดักรายได้ปานกลาง (Middle Income Trap) โดยปัจจัยที่สามารถดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศภายในอาเซียน ได้แก่ เสถียรภาพทางการเมือง สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจมหภาคที่ดี อัตราแลกเปลี่ยนที่เหมาะสม ราคาปัจจัยการผลิตและนโยบายเศรษฐกิจที่เหมาะสมของอาเซียน โดยในช่วงที่ผ่านมา FDI ที่เข้ามาลงทุนในอาเซียนส่วนใหญ่มุ่งเน้นไปลงทุนในภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการ

การลงทุนรวมของประเทศสมาชิกอาเซียน 5 ประเทศ ในช่วง พ.ศ. 2543 - 2555 เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากมูลค่าการลงทุนรวม 159,389.27 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี พ.ศ. 2543 เป็น 347,812.51 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี พ.ศ. 2556 นอกจากนี้ สัดส่วนการลงทุนทั้งหมดของประเทศสมาชิกอาเซียน 5 ประเทศ เฉลี่ยต่อ GDP (แผนภูมิที่ 6.6) เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 24.11 ในปี พ.ศ. 2543 เป็นร้อยละ 27.93 ในปี พ.ศ. 2556 โดยประเทศอินโดนีเซียมีสัดส่วนการลงทุนทั้งหมดต่อ GDP สูงที่สุดอยู่ที่ร้อยละ 32.83 และในส่วนของประเทศไทย สัดส่วนการลงทุนทั้งหมดต่อ GDP เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 21.97 ในปีพ.ศ. 2543 เป็นร้อยละ 26.74 ในปี พ.ศ. 2556

แผนภูมิที่ 6.6
สัดส่วนการลงทุนทั้งหมดต่อ GDP ของสมาชิกอาเซียน

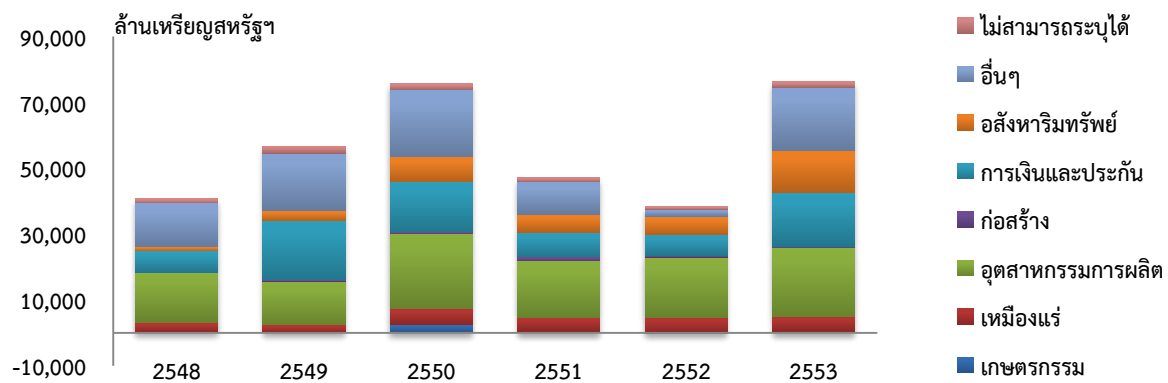
ที่มา : IMF Data

เมื่อพิจารณาภาคเศรษฐกิจที่ FDI เข้ามาลงทุนในภูมิภาคอาเซียน พบว่า ภาคอุตสาหกรรมการผลิตเป็นภาคที่มี FDI เข้ามาลงทุนสูงสุด โดยในปี พ.ศ. 2553 มี FDI เข้ามาลงทุนในภาคอุตสาหกรรมการผลิตของอาเซียนจำนวน 20,837 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (แผนภูมิที่ 6.7)

แผนภูมิที่ 6.8 แสดงมูลค่าการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศที่เข้ามาในอาเซียนในช่วงที่ผ่านมาพบว่า สหภาพยุโรปเข้ามาลงทุนในอาเซียนสูงที่สุด รองลงมา คือ การลงทุนภายในระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน ประเทศญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา ตามลำดับ ซึ่งวัตถุประสงค์หลักของการลงทุนจากประเทศเหล่านี้เพื่อแสวงฐานการผลิตที่มีต้นทุนต่ำ โดยประเทศญี่ปุ่นใช้อาเซียนเป็นฐานการผลิตสินค้าอุตสาหกรรม สหรัฐอเมริกานิยมลงทุนในภาคการเงิน ขณะที่สหภาพยุโรปลงทุนในภาคบริการ เหมือนแร่ และอสังหาริมทรัพย์ สำหรับประเทศสมาชิกอาเซียน ภาคอุตสาหกรรมการผลิตเป็นภาคที่มีการลงทุนระหว่างกันเองสูงสุด รองลงมาคือ อสังหาริมทรัพย์

แผนภูมิที่ 6.7

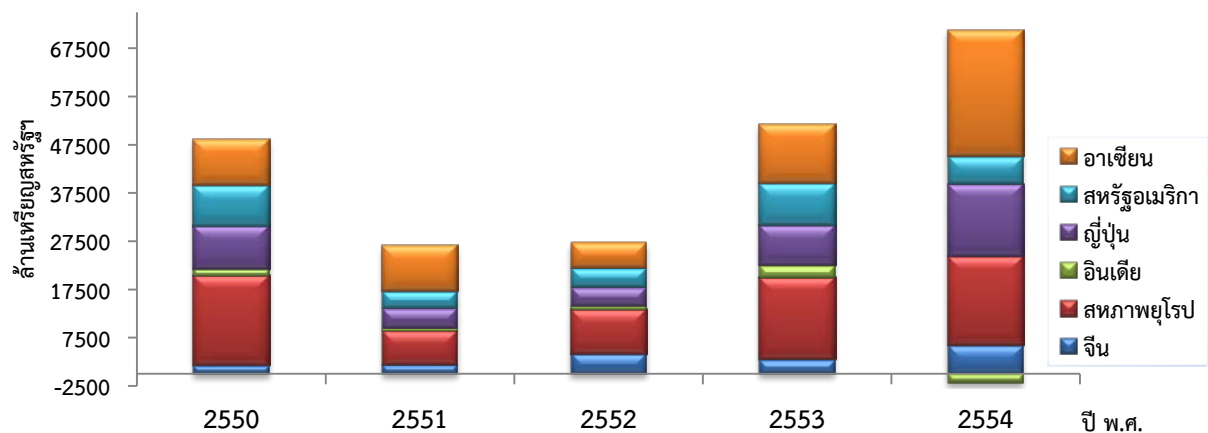
การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศที่เข้ามาในอาเซียนจำแนกตามสาขา (Sector)

ที่มา : ASEAN FDI Database (ข้อมูล ณ วันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2557)

แผนภูมิที่ 6.8

แหล่งที่มาของการลงทุนทางตรงในอาเซียน (Foreign Direct Investment)

ที่มา : ASEAN Foreign Direct Investment Statistics Database

จากอัตราการเติบโตของการลงทุนภายในระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนกันเองที่มีมากขึ้นในช่วงที่ผ่านมา โดยเข้ามาแทนที่ FDI จากภายนอกภูมิภาคอาเซียน สะท้อนให้เห็นว่า นักลงทุนของอาเซียนสามารถเข้าสู่ตลาดระหว่างกันได้สะดวกมากขึ้น โดยมีประเทศสิงคโปร์เป็นผู้มีบทบาทสำคัญด้านการเงินลงทุนในภูมิภาค ในฐานะที่เป็นทั้งประเทศที่ได้รับ FDI สูงสุด และเป็นผู้ลงทุนหลักภายในภูมิภาค

นอกจากนี้ อาเซียนยังคงเป็นเป้าหมายอันดับต้นในการลงทุนของทั้งนักลงทุนภายในอาเซียนและนักลงทุนนานาชาติ โดยผลสำรวจของ United Nations Conference of Trade and Development Investment Report (UNCTAD Investment Report) พบว่าประเทศสมาชิกอาเซียนหลายประเทศเป็นเป้าหมายของนักลงทุน อาทิ ประเทศอินโดนีเซีย อยู่ใน 5 อันดับแรกของเป้าหมายในการลงทุนของโลก และอีก 4 ประเทศอยู่ใน 20 อันดับแรกของโลก ในขณะที่ประเทศไทยเป็นเป้าหมายในการลงทุนลำดับที่ 8 ของโลก

ตารางที่ 6.1

อันดับประเทศที่เป็นเป้าหมายในการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ

ประเทศ	อันดับในปี พ.ศ. 2554	อันดับในปี พ.ศ. 2555	อันดับในปี พ.ศ. 2556
อินโดนีเซีย	6 th	4 th	4 th
ไทย	12 th	8 th	8 th
เวียดนาม	11 th	11 th	11 th
มาเลเซีย	19 th	19 th	16 th

ที่มา : UNCTAD World Investment Report 2013

6.1.5 การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก

นอกเหนือจากกรอบความตกลงและความร่วมมือต่าง ๆ ภายในภูมิภาคอาเซียนทั้ง 10 ประเทศแล้ว ปัจจุบันกลุ่มประเทศอาเซียนยังมีความร่วมมือกับกลุ่มประเทศอื่น ๆ ภายนอกภูมิภาค เพื่อเป็นการยกระดับบทบาทของกลุ่มอาเซียนในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจโลก นอกจากนี้ ยังได้ดำเนินการจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีกับประเทศหรือกลุ่มประเทศอื่น ๆ อาทิ กรอบอาเซียน+1 อาเซียน+3 (จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้) อาเซียน+6 (จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และอินเดีย) และความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (Regional Economic Partnership: RCEP) ซึ่งการดำเนินการเจรจาเปิดการค้าเสรีเป็นการดำเนินงานต่อเนื่องของอาเซียนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตาม AEC Blueprint ที่จะการบูรณาการเศรษฐกิจภายในภูมิภาคอาเซียนเข้ากับระบบเศรษฐกิจโลก

6.1.6 เครือข่ายความเชื่อมโยงในภูมิภาคอาเซียน

การก้าวไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 จะเป็นการรวมผู้คน สินค้า บริการ และทุน เข้าด้วยกันอย่างใกล้ชิด โดยผู้นำอาเซียนได้ตกลงรับรอง “แผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน” หรือ Master Plan on ASEAN Connectivity (MPAC) ซึ่งเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการเชื่อมโยงด้านสินค้า บริการ ทุน และแรงงานระหว่างกัน โดยมีเป้าหมายสูงสุดเพื่อการเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน ทั้งในเรื่องการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว ลดช่องว่างของความเหลื่อมล้ำทางด้านต่าง ๆ ลง รวมถึงเชื่อมโยงผู้คนเข้าด้วยกัน คือการช่วยกันสร้างอาเซียนให้เป็นศูนย์กลางของความร่วมมือระหว่างอาเซียนและประเทศนอกภูมิภาคที่มีผลประโยชน์ต่อกัน ทั้งนี้ MPAC ได้กำหนดการเชื่อมโยงครอบคลุม 3 มิติ คือ การเชื่อมโยงทางกายภาพ การเชื่อมโยงองค์กร และการเชื่อมโยงประชาชน

1) การเชื่อมโยงทางกายภาพ (Physical Connectivity) จะเน้นความเชื่อมโยงในด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านต่าง ๆ ทั้งโดยการปรับปรุง/พัฒนาคุณภาพโครงสร้างพื้นฐานเดิมที่มีอยู่แล้วให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น และการขยายเครือข่ายโครงสร้างพื้นฐานให้ครอบคลุมทั่วถึงยิ่งขึ้น สำหรับยุทธศาสตร์การเชื่อมโยงที่สำคัญอาทิ

1.1) การเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ แผนแม่บท MPAC จะผลักดันโครงการสาธารณูปโภคพื้นฐานด้านการคมนาคมทางบกที่สำคัญให้แล้วเสร็จ อาทิ โครงการ ASEAN Highway Network (AHN) ซึ่งเป็นเครือข่ายเส้นทางถนนเชื่อมโยงประเทศสมาชิกอาเซียนเป็นระยะทางทั้งสิ้น 38,400 กิโลเมตร ซึ่งยังมีอีกหลายจุดที่ขาดความเชื่อมโยง (Missing Link) โดยเฉพาะในเมียนมาร์ และอีกหลายเส้นทางที่ยังไม่ได้มาตรฐาน นอกจากนี้ ยังมีโครงการ Singapore Kunming Rail Link (SKRL) ซึ่งเป็นเส้นทางรถไฟเชื่อมโยง 8 ประเทศ คือ เส้นทางหลักที่ผ่าน 6 ประเทศคือ สิงคโปร์ มาเลเซีย ไทย กัมพูชา เวียดนาม และจีน (คุนหมิง) และมีเส้นทางแยกอีก 2 สาย คือ ไทย- สปป.ลาว และไทย-เมียนมาร์ ซึ่งยังมี Missing Link หลายจุดในกัมพูชา เวียดนาม เมียนมาร์ สปป.ลาว และไทย สำหรับทางน้ำ แผนแม่บท MPAC ได้กำหนดยุทธศาสตร์พัฒนาศักยภาพท่าเรือหลักสำหรับเครือข่ายการขนส่งทางทะเลในภูมิภาคอาเซียนไว้ 47 แห่ง ซึ่งท่าเรือกรุงเทพและท่าเรือแหลมฉบังของไทยได้ถูกนับรวมไว้ในยุทธศาสตร์ดังกล่าวด้วย รวมทั้งยุทธศาสตร์ที่จะพัฒนาประสิทธิภาพของเส้นทางเดินเรือระหว่างประเทศ โดยเฉพาะเส้นทางในอนุภูมิภาค ขณะที่ทางอากาศ จะเน้นในเรื่องการปรับปรุงระบบการบิน/พัฒนาคุณภาพสาธารณูปโภคพื้นฐานรองรับการขนส่งทางอากาศให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมถึงการพัฒนาเส้นทางบินใหม่ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพรองรับการขยายตัวของการขนส่งทางอากาศในระดับภูมิภาค

1.2) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อตอบสนองการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและบริการที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพรองรับการขยายตัวทางการค้า รวมทั้งลดช่องว่างความเหลื่อมล้ำที่เกิดจากความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องเร่งแก้ไขเพื่อลดผลกระทบที่จะบั่นทอนการเติบโตทางเศรษฐกิจและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายในประชาคมอาเซียน ทั้งนี้ หนึ่งในยุทธศาสตร์สำคัญคือ การจัดตั้ง ASEAN Broadband

Corridor ภายในปี 2557 เพื่อช่วยให้ประเทศสมาชิกอาเซียนเข้าถึงข้อมูลได้เช่นเดียวกันก่อนเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2558

1.3) การเชื่อมโยงเครือข่ายด้านพลังงาน เนื่องจากประเทศอาเซียนมีบทบาทสำคัญในการเป็นฐานการผลิตภาคอุตสาหกรรมของโลก ทำให้ความต้องการพลังงานมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ขณะที่หลายประเทศ โดยเฉพาะ CLMV ยังไม่สามารถเข้าถึงพลังงานได้อย่างทั่วถึง แผนแม่บท MPAC จึงเน้นให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงพลังงาน โดยอาศัยกรอบ ASEAN Power Grid (APG) และ Trans-ASEAN Gas Pipeline (TAGP) เป็นความเชื่อมโยงหลักเพื่อก่อให้เกิดความมั่นคงด้านพลังงาน การเข้าถึงพลังงาน และความยั่งยืนด้านพลังงาน ภายในภูมิภาคอาเซียน โดยคำนึงถึงความปลอดภัยและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

2) การเชื่อมโยงองค์กร (Institutional Connectivity) เน้นการเชื่อมโยงในด้านระบบ/กระบวนการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยความตกลงหรือความร่วมมือระหว่างกันที่จะนำมาซึ่งการดำเนินการในเชิงรูปธรรม ทั้งนี้ ปัจจุบันมีความตกลงหลายกรอบที่เอื้อต่อความเชื่อมโยงของระบบ แต่ยังไม่มีผลบังคับใช้และต้องปรับปรุงรายละเอียดให้เกิดประโยชน์สูงสุดในทางปฏิบัติ อาทิ กรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าผ่านแดน กรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าข้ามแดน และกรอบความตกลงว่าด้วยการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ

3) การเชื่อมโยงระดับประชาชน (People-to-People Connectivity) เป็นการเชื่อมโยงด้านศาสนา วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวการศึกษา และความร่วมมือของชุมชนและท้องถิ่น ซึ่งโครงการที่สำคัญ ได้แก่ โครงการ Asian Passport การเชื่อมโยงการท่องเที่ยว แรงงานข้ามชาติ ด้านการศึกษา ภาษา และสื่อมวลชน เป็นต้น

6.1.7 ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย

จากข้อมูลดัชนีความสามารถในการแข่งขัน (Global Competitiveness Index) ของ World Economic Forum (ตารางที่ 6.2) โดยวัดจากปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการดำเนินธุรกิจ เช่น ภูมิสิทธิ์ในทรัพย์สิน ความเชื่อมั่นในการเมืองของประเทศ คุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานในประเทศ การบริหารงบประมาณของรัฐบาล การออมของประเทศ อัตราเงินเฟ้อ การจัดการหนี้สาธารณะ การป้องกันโรคระบาด คุณภาพการศึกษาในระดับประถมศึกษา คุณภาพของระบบการศึกษา การแข่งขันในตลาดสินค้าภายในประเทศ อัตราภาษีทั้งหมด นโยบายด้านต้นทุนเกษตรกรรม ภาษีศุลกากร สัดส่วนการนำเข้าต่อ GDP การจ้างงานการบริการด้านการเงิน ความยากง่ายในการกู้ยืมสินเชื่อ การกำกับดูแลอัตราแลกเปลี่ยน การลงทุนจากต่างประเทศและการส่งผ่านเทคโนโลยี การใช้อินเทอร์เน็ตของผู้ประกอบการ ขนาดของตลาดในประเทศ การเสริมสร้างนวัตกรรมต่าง ๆ ค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาของบริษัทต่าง ๆ ในประเทศ การจัดซื้อจัดจ้างด้านเทคโนโลยีของรัฐบาล เป็นต้น พบว่า ในปี พ.ศ. 2557-2558 ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 31 จาก 144 ประเทศทั่วโลก

แต่เมื่อพิจารณาดัชนีขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ประเทศแล้ว พบว่าในภาพรวมประเทศไทยอยู่ในลำดับที่ 3 รองจากสิงคโปร์และมาเลเซีย โดยในปี พ.ศ. 2557-2558

ขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยปรับเปลี่ยนมาอยู่อันดับที่ 31 จากเดิมอยู่อันดับที่ 37 ซึ่งค่อนข้างคงที่คือเพิ่มขึ้นเพียงปีละ 1 อันดับ เท่านั้น ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา เนื่องจากจำนวนประเทศที่ World Economic Forum นำมาพิจารณาเพิ่มขึ้นทุกปี อย่างไรก็ตามจากแผนภูมิที่ 6.9 พบว่าไทยควรพัฒนาขีดความสามารถในสาขานวัตกรรม การพัฒนาเทคโนโลยีในประเทศ การศึกษาระดับอุดมศึกษาและการฝึกอบรม ประสิทธิภาพของตลาด โครงสร้างพื้นฐาน และรูปแบบของธุรกิจ

ตารางที่ 6.2

ดัชนีขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศสมาชิกอาเซียนเทียบกับทั่วโลก

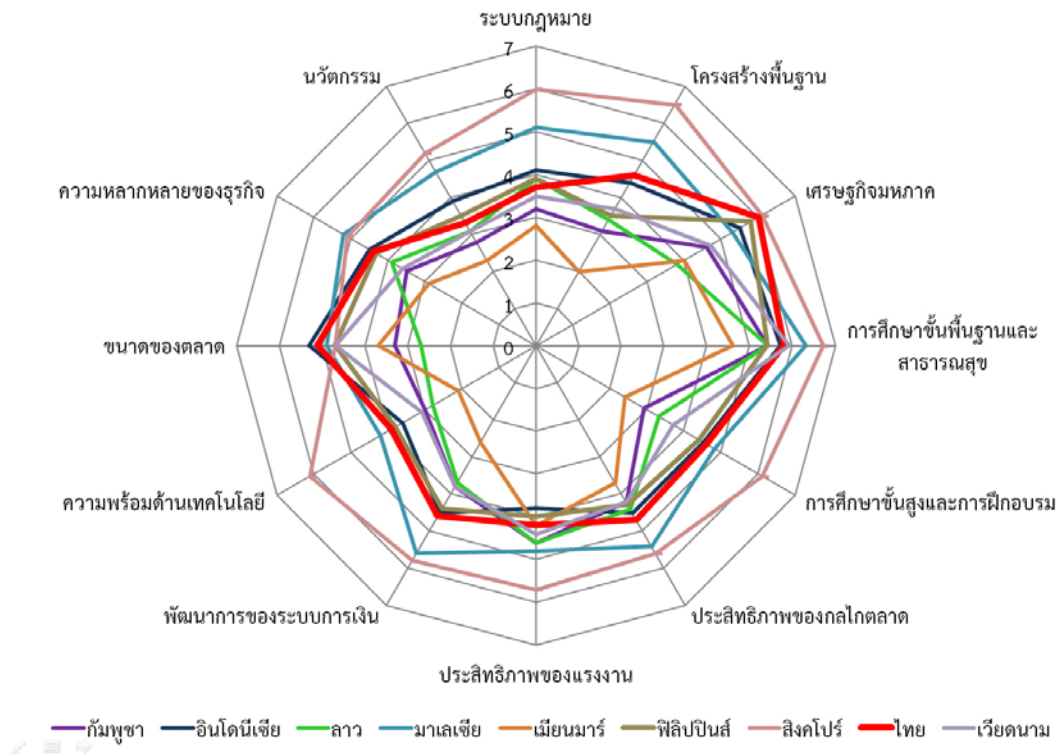
Global Competitiveness Index in ASEAN

ประเทศ	อันดับในปี พ.ศ.			
	2557-2558 (144 ประเทศ)	2556-2557 (148 ประเทศ)	2555-2556 (144 ประเทศ)	2554-2555 (142 ประเทศ)
1. สิงคโปร์	2	2	2	2
2. มาเลเซีย	20	24	25	21
3. บรูไน	n.a.	26	28	28
4. ไทย	31	37	38	39
5. อินโดนีเซีย	34	38	50	46
6. ฟิลิปปินส์	52	59	65	75
7. เวียดนาม	68	70	75	65
8. ลาว	93	81	-	-
9. กัมพูชา	95	88	85	97
10. เมียนมาร์	134	139	-	-

ที่มา : World Economic Forum 2014-2015

แผนภูมิที่ 6.9

ดัชนีชี้วัดความสามารถในการแข่งขันของสมาชิกอาเซียน

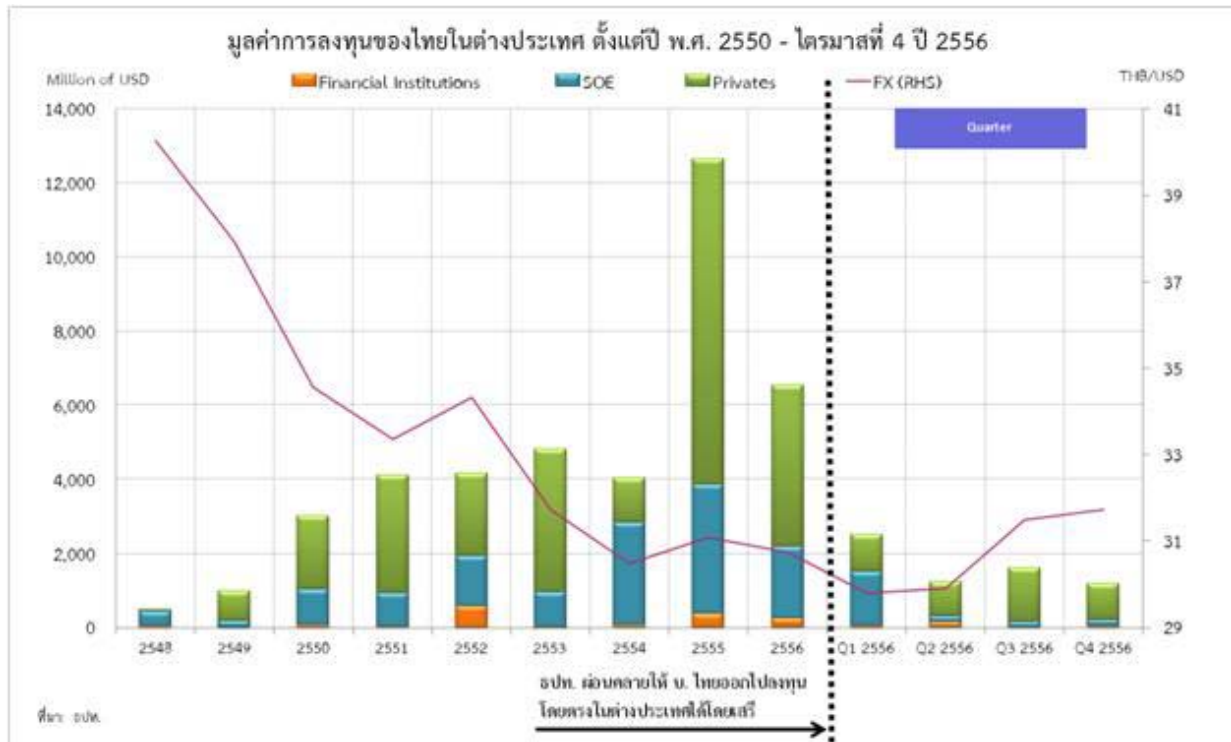
ที่มา : World Economic Forum 2013-2014

6.1.8 ทิศทางการลงทุนทางตรงของไทยในต่างประเทศ

ธุรกิจไทยได้มีการออกไปลงทุนในต่างประเทศมาเป็นระยะเวลานานแล้ว โดยนับตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2553 ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ผ่อนคลายเป็นบริษัทไทยออกไปลงทุนทางตรงในต่างประเทศได้โดยเสรี นั้น มูลค่าการลงทุนของไทยในต่างประเทศได้เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะใน พ.ศ. 2555 ที่การออกไปลงทุนในต่างประเทศของไทยมีมูลค่าสูงเป็นประวัติการณ์ถึง 12 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ สำหรับในช่วงไตรมาสที่ 4 ปี พ.ศ. 2556 ที่ผ่านมานั้น มูลค่าการลงทุนของไทยในต่างประเทศสุทธิคิดเป็นมูลค่าทั้งสิ้น 1,188 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ลดลงจากไตรมาสก่อนหน้าที่ 1,599 ล้านเหรียญสหรัฐฯ เล็กน้อย โดยภาคธุรกิจเอกชนเป็นส่วนที่มีบทบาทสำคัญในการออกไปลงทุนทางตรงในต่างประเทศในไตรมาสนี้ (แผนภูมิ 6.10)

แม้ว่าการลงทุนทางตรงในต่างประเทศของไทยจะขยายตัวได้รวดเร็วในช่วงที่ผ่านมา แต่สัดส่วนการลงทุนในต่างประเทศสุทธิของไทยกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) เทียบกับประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคเฉลี่ย 6 ปี (ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 - 2555) นั้นก็ยังอยู่ในระดับต่ำ (เฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 1.9) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น สิงคโปร์และมาเลเซีย ที่เฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 10.9 และ 5.4 ตามลำดับ

แผนภูมิที่ 6.10
มูลค่าการลงทุนของไทยในต่างประเทศตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 – 2556

ที่มา ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 6.3 แสดงให้เห็นว่าการลงทุนทางตรงของไทยส่วนใหญ่จะเป็นการลงทุนในประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียน สอดคล้องกับทฤษฎีของ Alan M. Rugman (2011) ที่ได้นำเสนอว่าบริษัทข้ามชาติที่ประสบความสำเร็จส่วนใหญ่มักจะประสบความสำเร็จในภูมิภาคที่ตนเองตั้งอยู่มากกว่าภูมิภาคอื่น เนื่องจากความเชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรมท้องถิ่นกับความพึงพอใจในการบริโภคสินค้าที่มาจากประเทศที่มีความคล้ายคลึงด้านวัฒนธรรมกับประเทศตนเอง (Johansson, Douglas, and Nonaka, 1985) โดยมูลค่าการลงทุนของไทยในกลุ่มสมาชิกอาเซียนในปี พ.ศ. 2555 มีมูลค่าสูงถึง 17,406 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2554 ถึงร้อยละ 18 และนับเป็นประมาณร้อยละ 40 ของเงินลงทุนทางตรงทั้งหมดของไทย

ตารางที่ 6.3

ยอดคงค้างของเงินลงทุนทางตรงของไทยในต่างประเทศ

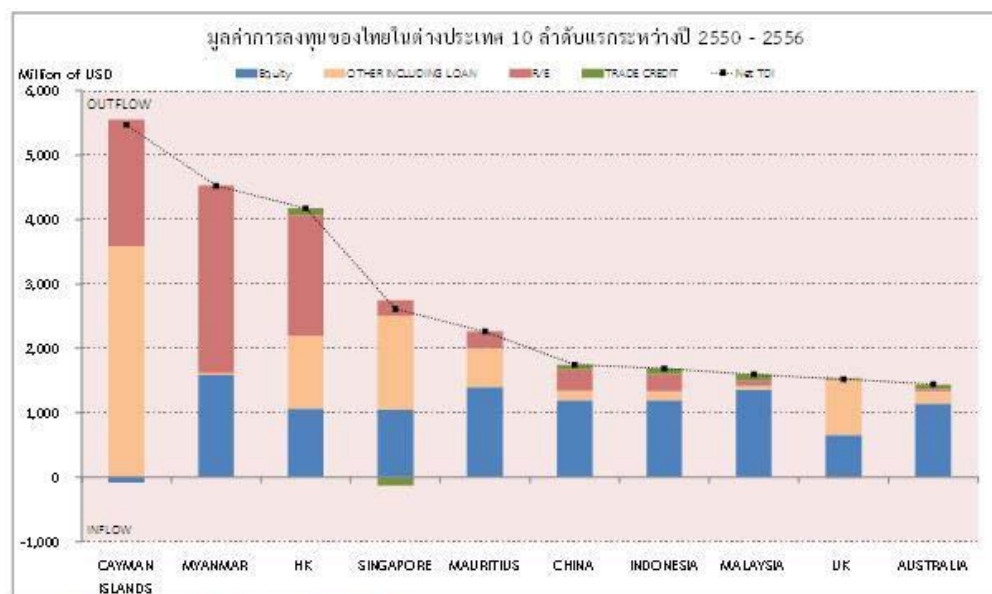
หน่วย ล้านเหรียญสหรัฐฯ

ประเทศ	2550	2551	2552	2553	2554	2555
อาเซียน	3,182.23	4,503.52	6,025.46	9,433.69	14,750.87	17,406.22
สหภาพยุโรป	593.18	650.40	892.21	1,412.04	2,642.84	4,594.93
สหรัฐอเมริกา	419.78	546.12	833.10	757.66	2,329.97	3,442.56
ออสเตรเลีย	36.83	36.68	45.60	229.57	983.95	1,479.58
ญี่ปุ่น	129.75	242.53	946.90	798.81	1,804.90	2,650.96
จีน	1,125.86	1,214.45	1,917.44	1,955.33	3,292.46	4,116.46
บริติช เวอร์จิน ไอส์แลนด์	613.83	757.41	1,050.75	1,010.85	1,378.67	1,618.08
เคย์แมน ไอส์แลนด์	1,297.94	1,595.08	2,258.12	2,695.07	4,048.01	5,453.43

ที่มา - ธนาคารแห่งประเทศไทย

แผนภูมิที่ 6.11

มูลค่าการลงทุนของไทยในต่างประเทศ 10 ลำดับแรกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 - 2556

ที่มา ธนาคารแห่งประเทศไทย

จากแผนภูมิที่ 6.11 หากพิจารณาประเทศที่เป็นเป้าหมายของการลงทุนของธุรกิจไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 – 2556 ที่ผ่านมานั้นพบว่า หมู่เกาะเคย์แมน เมียนมาร์ และ ฮังการี เป็นเป้าหมายหลักของการลงทุนทางตรงของธุรกิจไทย ตามลำดับ สำหรับหมู่เกาะเคย์แมน สิงคโปร์ และฮังการี นั้น แม้ว่าจะเป็นประเทศที่ธุรกิจไทยมีการนำเงินใหม่ออกไปลงทุนสูงสุด แต่ไม่ได้เป็นเพราะปัจจัยพื้นฐานของประเทศ แต่เป็นเพราะธุรกิจไทยนิยมใช้สิทธิพิเศษทางภาษีของประเทศเหล่านี้เป็นฐานในการส่งเงินไปลงทุนต่อยังประเทศอื่น ๆ ดังนั้น เมียนมาร์จึงเป็นประเทศเป้าหมายที่แท้จริงของการลงทุนทางตรงจากไทยที่มีมูลค่าการลงทุนสูงที่สุด

6.2 การวิเคราะห์ศักยภาพของประเทศไทยและภาคธุรกิจไทย

6.2.1 จุดแข็ง

1) ด้านภูมิศาสตร์ ประเทศไทยมีข้อได้เปรียบด้านภูมิศาสตร์ที่เชื่อมต่อกับกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับเอเชียตะวันออก อีกทั้งมีพื้นที่ติดทะเลที่เชื่อมมหาสมุทรแปซิฟิกและมหาสมุทรอินเดีย มีพรมแดนติดต่อกับเมียนมาร์ยาวถึง 2,401 กิโลเมตร เป็นปัจจัยหลักที่ส่งเสริมการค้าการลงทุนระหว่างไทยกับเมียนมาร์ให้เติบโตต่อไปได้

2) ด้านเศรษฐกิจ ประเทศไทยมีพัฒนาการทางเศรษฐกิจมากกว่าหลายประเทศในกลุ่มอาเซียน และได้เป็นจุดหมายของการลงทุนจากต่างประเทศมาเป็นเวลานาน โดยเฉพาะในภาคการผลิตยานยนต์ อิเล็กทรอนิกส์ และอุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่น ๆ นอกจากนี้ เศรษฐกิจไทยมีความยืดหยุ่นสูงจากประสบการณ์ความผันผวนทางการเมืองและเศรษฐกิจที่มีมาอย่างยาวนาน เป็นเหตุให้ผู้ประกอบการไทยมีความสามารถในการปรับตัวตอบรับสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว

3) ด้านสังคมและวัฒนธรรม ไทยและเมียนมาร์มีประวัติศาสตร์ร่วมกันมายาวนาน มีความคล้ายคลึงกันทั้งในเรื่องสังคม ศาสนา และวัฒนธรรม นอกจากนี้ประชากรเมียนมาร์ได้มีความคุ้นเคยต่อการบริโภคสินค้าและบริการจากไทยมาเป็นเวลานาน นอกจากนี้แรงงานจากเมียนมาร์จำนวนมากได้เข้ามาทำงานในประเทศไทย ทำให้เพิ่มความคุ้นเคยและการยอมรับสินค้าและบริการของไทยมากยิ่งขึ้น

4) ด้านขีดความสามารถในการแข่งขัน ด้วยพื้นฐานการเป็นประเทศเกษตรกรรมและมีพัฒนาการด้านอุตสาหกรรมบริการ ทำให้นักธุรกิจไทยมีความชำนาญในด้านอุตสาหกรรมบริการ การท่องเที่ยวและบริการ สอดคล้องกับผลการศึกษาของศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาสถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเมื่อปี พ.ศ. 2555 ที่พบว่ากลุ่มอุตสาหกรรมหลักของไทยที่มีความสำคัญในเชิงการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศมี 5 กลุ่ม ได้แก่ (1) อุตสาหกรรมเกษตร เกษตรแปรรูป และอาหาร (2) ภาคบริการการท่องเที่ยว การให้บริการด้านการแพทย์และพยาบาล (3) ภาคบริการขนส่งและโลจิสติกส์ (4) อุตสาหกรรมพลังงานทดแทน (5) ภาคธุรกิจค้าปลีก-ค้าส่ง ตลอดจนบริการด้านการเงินที่เกี่ยวข้อง แรงงานภาคบริการมีคุณภาพในหลายสาขา อาทิ บริการสุขภาพ (แพทย์และพยาบาล) วิศวกรรม สถาปัตยกรรม บัญชี และท่องเที่ยว ที่มีความชำนาญและเป็นที่ยอมรับในตลาดโลก นอกจากนี้ ภาคอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ และ

ชิ้นส่วนยานยนต์ มีพัฒนาการมาเป็นเวลานานทำให้ผู้ประกอบการไทยมีความเข้มแข็ง มีเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าและมีศักยภาพในการพัฒนาระบบการผลิตได้มาตรฐานระดับสากลเพื่อการแข่งขันในตลาดโลกเสรีได้

5) ด้านระบบโครงสร้างพื้นฐาน ประเทศไทยมีระบบโครงสร้างพื้นฐานที่พัฒนาไปมากกว่ากลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน อีกทั้งมีนโยบายที่จะพัฒนาความเชื่อมโยงระบบโครงสร้างพื้นฐานทั้งในด้านการคมนาคมขนส่งทางบก ทางเรือ และทางอากาศ รวมถึงโครงข่ายพลังงานและการสื่อสารกับกลุ่มเศรษฐกิจกำลังพัฒนาในภูมิภาคอย่างครอบคลุม

6.2.2 จุดอ่อน

1) ด้านการเมือง ความเสี่ยงด้านการเมืองของไทยยังคงมีอยู่ในระดับสูง ถึงแม้จะมีทิศทางที่ดีขึ้นแต่จากสถิติที่ผ่านมาไทยมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองค่อนข้างผันผวน ความไม่ต่อเนื่องและขาดเสถียรภาพของภาคการเมืองส่งผลต่อความต่อเนื่องเชิงนโยบาย และการกำหนดแผนการลงทุนภาครัฐที่ชัดเจน นอกจากนี้ปัญหาคอรัปชันทำให้ระดับความเชื่อมั่นของนักลงทุนต่างชาติที่มีต่อไทยลดลง

2) ด้านแรงงาน ตลาดแรงงานยังมีขนาดเล็กเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอาเซียน ไทยต้องพึ่งพาแรงงานต่างชาติเป็นกลไกหลักในการดำเนินธุรกิจภาคอุตสาหกรรมการผลิต แรงงานไทยแม้ว่ามีทักษะและความสามารถดีกว่าประเทศเพื่อนบ้าน แต่ยังขาดทักษะด้านภาษาต่างประเทศซึ่งจำเป็นในการไปลงทุนในต่างประเทศ

3) ด้านนโยบายและระบบราชการ ประเทศไทยยังขาดนโยบายและแผนการส่งเสริมการลงทุนขาออกอย่างเป็นยุทธศาสตร์ แผนและโครงการส่งเสริมยังไม่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากขาดหน่วยงานที่รับผิดชอบอย่างชัดเจนและมีหน่วยงานเกี่ยวข้องจำนวนมาก ส่วนราชการขาดการบูรณาการ ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นต่างมีบทบาทหน้าที่ และกฎหมายรองรับการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน โดยขาดการประสานงานที่ดีระหว่างหน่วยงานภาครัฐ

4) ด้านองค์ความรู้ ขาดการรวบรวมฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องและจำเป็นต่อภาคธุรกิจ และฐานข้อมูลที่ยากต่อการเข้าถึงของภาคธุรกิจ ขาดการพัฒนาระบบและใช้องค์ความรู้เป็นฐานอย่างเต็มที่ ขาดกระบวนการวิจัยและพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ผู้ผลิตจำนวนมากขาดความรู้ด้านกฎระเบียบ อีกทั้ง ขาดการพัฒนาด้านองค์ความรู้และเทคนิค การผลิต การจำหน่ายที่เหมาะสมในการทำการตลาดในต่างประเทศ อาทิ กฎระเบียบว่าด้วยมาตรฐานสินค้า และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

5) ด้านแหล่งเงินทุน ขาดแหล่งเงินทุนสนับสนุนภาคธุรกิจโดยเฉพาะในผู้ให้บริการระดับกลางและระดับย่อม

6.2.3 โอกาส

1) ด้านการบูรณาการกับเศรษฐกิจโลก การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จะส่งผลให้การค้าและการลงทุนระหว่างสมาชิกอาเซียนมีเพิ่มมากขึ้น และความตกลงระหว่างอาเซียนกับประเทศนอกกลุ่ม นอกจากนี้ความตกลงเปิดเสรีทางการค้า การลงทุน และการบริการ แบบทวิภาคีที่ไทยทำกับประเทศต่าง ๆ

จะทำให้มีขนาดตลาดและฐานผู้บริโภคที่ใหญ่ขึ้น เปิดโอกาสด้านการค้า การลงทุน และบริการ สู่ตลาดระดับภูมิภาคและระดับโลก

2) ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การเชื่อมโยงโครงข่ายโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมและลอจิสติกส์ภายใต้กรอบ ASEAN Connectivity จะเป็นโอกาสให้ไทยสามารถพัฒนาเศรษฐกิจให้เป็นศูนย์กลางการค้า การลงทุนในภูมิภาค รวมทั้งมีโอกาที่จะขยายการค้า การลงทุนไปยังต่างประเทศได้

3) ด้านการขยายธุรกิจ การค้าชายแดนที่มีมูลค่าสูงโดยเฉพาะการส่งออกสินค้าไทยไปยังเมียนมาร์ มีมูลค่าเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ ประกอบกับวิวัฒนาการทางเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทำให้การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สินค้าทางสื่อโฆษณาข้ามพรมแดนไปยังเมียนมาร์ได้โดยง่าย สินค้าไทยเป็นสินค้าที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับในตลาดเมียนมาร์ ในช่วงเริ่มต้นของการเปิดประเทศเมียนมาร์ส่งผลให้ประชาชนเมียนมาร์มีความคุ้นเคยและความนิยมในการบริโภคสินค้าและบริการของไทย เปิดโอกาสในการขยายการลงทุนไปยังเมียนมาร์ได้เพราะมีฐานลูกค้าอยู่แล้ว

6.2.4 อุปสรรค

1) ด้านกฎระเบียบ การทำงานภาครัฐยังมีความซับซ้อนด้านหน่วยงานที่รับผิดชอบ กฎระเบียบ และขั้นตอน ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการค้าและการลงทุน โดยเฉพาะการค้าการลงทุนขาออกของไทย ระบบภาษีของไทยยังไม่เอื้อต่อการลงทุนในต่างประเทศ การคืนภาษีมูลค่าเพิ่มกรณีส่งออกสินค้าออกนอกประเทศมีความล่าช้า

2) ด้านการเงิน ดิตขัดกฎระเบียบเกี่ยวกับสินเชื่อเพื่อการลงทุนในต่างประเทศ เช่น ในกรณีที่ผู้ประกอบการไทยที่พึ่งพาเงินทุนจากธนาคารพาณิชย์ไทยเพื่อไปลงทุนในต่างประเทศต้องมีหลักประกันเป็นสินทรัพย์ในประเทศไทยจึงสามารถจะขอสินเชื่อได้ ขาดเครื่องมือที่ช่วยภาคธุรกิจในการบริหารความเสี่ยงทั้งในแง่อัตราแลกเปลี่ยนและความเสี่ยงทางการเมือง ระยะเวลาการโอนเงินเข้า-ออกระหว่างประเทศยังมีความล่าช้าเมื่อเปรียบเทียบกับสิงคโปร์

3) ด้านธุรกิจ ภาคธุรกิจไทยมีพันธมิตรเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Partnerships) น้อย ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการขยายตลาดสู่ต่างประเทศ มีคู่แข่งในภูมิภาคที่มีศักยภาพเพิ่มมากขึ้น อาทิ มาเลเซียส่งเสริมการบริการท่องเที่ยว และสิงคโปร์ให้บริการสุขภาพด้วยเทคโนโลยีที่ก้าวหน้า เป็นต้น

4) ด้านเศรษฐกิจโลก การชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก วิกฤตเศรษฐกิจโลก วิกฤตทางการเงินยุโรป และการชะลอเศรษฐกิจของจีน ทำให้อุปสงค์ด้านการค้าการลงทุนลดลง และทำให้การส่งออกชะลอตัวลง

5) ด้านการอำนวยความสะดวก กระบวนการและขั้นตอนของการนำเข้าและส่งออกสินค้า ช่วงเวลาทำการและพื้นที่ของด่าน และสภาพถนนที่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านยังเป็นอุปสรรคต่อการค้าและการลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้าน

6.3 การวิเคราะห์การลงทุนในเมียนมาร์

6.3.1 จุดแข็ง

1) ด้านธุรกิจ เมียนมาร์เป็นตลาดขนาดใหญ่ มีประชากรประมาณ 58 ล้านคน ถือเป็นตลาดที่มีขนาดใหญ่อันดับ 5 ในกลุ่มอาเซียน มีกำลังแรงงานจำนวนมาก โดยมีประชากรในวัยทำงานถึง 34 ล้านคน หรือ

ประมาณร้อยละ 60 ของประชากรทั้งหมด มีตลาดส่งออกที่หลากหลายอยู่เดิมทั้งผลิตภัณฑ์เกษตร เกษตรแปรรูป รวมทั้งอาหารแปรรูป ซึ่งทำให้ผู้ประกอบการไทยมีตลาดและช่องทางการจำหน่ายเพิ่มขึ้นเมื่อไปลงทุนใน เมียนมาร์

2) ด้านภูมิศาสตร์ อาณาเขตติดกับ 5 ประเทศ ได้แก่ จีน อินเดีย บังคลาเทศ ลาว และไทย ซึ่งถือว่าเป็นประเทศที่เป็นศูนย์กลางระหว่างกลุ่มประเทศอาเซียนกับประเทศทางเอเชียใต้ ซึ่งถือว่ามีความได้เปรียบในด้านการขนส่งสินค้า มีพื้นที่ชายฝั่งทะเลขนาดใหญ่ ซึ่งเหมาะสมกับการแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่เป็นวัตถุดิบในการแปรรูปเป็นจำนวนมาก ซึ่งสามารถสนับสนุนกลุ่มอุตสาหกรรมประมงของผู้ประกอบการไทยได้เป็นอย่างดี มีพื้นที่เพื่อการเกษตร และการพัฒนาเขตอุตสาหกรรมอย่างกว้างขวาง มีทรัพยากรธรรมชาติมากมาย เช่น แก๊สธรรมชาติ แร่ธรรมชาติ ยาง ไม้ ผลผลิตทางการเกษตร และทรัพยากรทางทะเล ซึ่งเหมาะแก่การเป็นฐานการผลิตด้านสินค้าเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม

3) ด้านการเมืองและนโยบาย รัฐบาลเมียนมาร์มีนโยบายชัดเจนในการส่งเสริมการลงทุนทางตรงของต่างชาติ มีกฎหมายต่าง ๆ ที่ออกมาเพื่อสนับสนุนการลงทุนอันประกอบไปด้วย Myanmar Foreign Investment Law (FIL) กฎหมายเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone) มีหน่วยงานที่รับผิดชอบการลงทุนในเมียนมาร์ ได้แก่ Myanmar Investment Commission

6.3.2 จุดอ่อน

1) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ขาดความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกด้านการค้า การบริการ โครงสร้างพื้นฐานของเมียนมาร์ในปัจจุบันยังไม่รองรับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้นักลงทุนยังไม่มั่นใจที่จะลงทุนในเมียนมาร์ โดยเฉพาะปัญหาด้านระบบไฟฟ้า ระบบการคมนาคมขนส่ง ระบบสื่อสาร

2) ด้านทรัพยากรบุคคล ขาดทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพในระดับบริหารจัดการ แรงงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานไร้ฝีมือ ขาดความรู้เฉพาะด้านที่สำคัญต่อการประกอบธุรกิจ การสื่อสารกับชาวเมียนมาร์ยังต้องใช้ภาษาท้องถิ่น

3) ด้านระบบการบริหารจัดการ ภาพรวมการจัดการระดับเศรษฐกิจมหภาคไม่เป็นระบบ ส่งผลถึงความมั่นคงต่อเศรษฐกิจโดยรวมในระยะยาว กฎระเบียบการค้า การลงทุนยังไม่มีที่แน่นอน มีการเปลี่ยนแปลงบ่อย รวมถึงระบบภาษีไม่เป็นระบบ ก่อให้เกิดความไม่มั่นใจต่อนักธุรกิจ ระบบการให้บริการทางการเงินไม่ทันสมัย โดยเฉพาะระบบการแลกเปลี่ยนเงินตรา ซึ่งส่งผลต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุน มีการคอร์รัปชันสูงในภาครัฐ รัฐบาลยังควบคุมการส่งออกสินค้าที่ผลิตในเมียนมาร์ โดยภาครัฐและตัวแทนหรือองค์กรของรัฐบาลเป็นผู้ส่งออกสินค้าได้เท่านั้น เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ หรือสินค้าแปรรูปจากทรัพยากรธรรมชาตินั้น

4) ด้านการเมืองภายใน ปัญหาการสู้รบระหว่างรัฐบาลเมียนมาร์กับชนกลุ่มน้อย ส่งผลต่อการพัฒนาพื้นที่ชายแดน การคมนาคมขนส่ง และนักลงทุนขาดความมั่นใจ

5) ด้านภัยธรรมชาติ เช่น แผ่นดินไหว เนื่องจากเมียนมาร์อยู่ในแนวการเคลื่อนตัวของเปลือกโลก และน้ำท่วม เนื่องจากยังขาดการบริหารจัดการที่ดี เป็นต้น โรคระบาดต่าง ๆ ทั้งในสัตว์ และคน ยังเป็นปัญหา เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ยังไม่พัฒนา

6.3.3 โอกาส

1) ด้านการผลิตและส่งออก การยกเลิกการแทรกแซงทางการเมืองจากสหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป ส่งผลบรรเทาการการลงทุนของเมียนมาร์มีแนวโน้มที่สดใส และดึงดูดนักลงทุนต่างชาติให้ขยายธุรกิจเข้าสู่เมียนมาร์เนื่องจากได้รับสิทธิพิเศษด้านภาษีศุลกากรและโควต้า สิทธิประโยชน์ทางการค้า เช่น GSP ในการส่งออก EU ซึ่งเป็นโอกาสของนักลงทุนไทยที่ผลิตเพื่อการส่งออกสู่ตลาดโลก ไทยสามารถใช้เมียนมาร์เป็นประตูระบายสินค้าสู่ประเทศที่สาม รวมทั้งใช้เมียนมาร์เป็นฐานในการผลิตสินค้าเพื่อการส่งออก การเปิดพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ และพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมเป็นโอกาสสำหรับการลงทุนจากต่างชาติ

2) ด้านบริการ ภาคการท่องเที่ยวของเมียนมาร์มีศักยภาพสูงที่จะพัฒนาและเปิดรับนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ส่งผลดีและเปิดโอกาสให้ภาคบริการท่องเที่ยวของไทย อาทิ โรงแรม สปา ร้านอาหาร ซึ่งไทยมีจุดแข็งและขีดความสามารถในการแข่งขันสามารถเข้าไปขยายธุรกิจ นอกจากนี้ เนื่องจากเศรษฐกิจของเมียนมาร์เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว ประชาชนมีความต้องการบริการสุขภาพและความงามในขณะที่คุณภาพของบริการดังกล่าวในเมียนมาร์ยังไม่ได้มาตรฐาน จึงเป็นโอกาสให้สาขาบริการสุขภาพและความงามของไทยในการขยายธุรกิจ

3) ด้านการตลาด ขนาดตลาดเมียนมาร์มีขนาดใกล้เคียงกับไทย นโยบายการเปิดประเทศจะส่งผลให้เกิดอุปสงค์ภายในประเทศและส่งเสริมการบริโภคของชาวเมียนมาร์ ทำให้ขนาดของตลาดจะมีแนวโน้มใหญ่ขึ้น นอกจากนี้ ในอนาคตหากมีการพัฒนาคุณภาพการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมไปยังจีน อินเดีย บังคลาเทศซึ่งเป็นประเทศที่มีพรมแดนต่อกับเมียนมาร์ จะเป็นการขยายตลาดโดยมีกำลังผู้บริโภคของทั้ง 4 ประเทศรวมกันแล้วสูงถึงประมาณ 2,800 ล้านคน

6.3.4 อุปสรรค

1) ด้านองค์ความรู้ เมียนมาร์ยังไม่มีการจัดเก็บข้อมูลที่ถูกต้องและทันสมัย ทำให้ขาดข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการลงทุน เช่น ราคากลางของที่ดิน ข้อมูลด้านการตลาด และด้านการเงิน

2) ด้านกฎระเบียบ ขาดความชัดเจนของกฎหมายและกฎระเบียบ หน่วยงานภาครัฐของเมียนมาร์มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์กร ผู้บริหาร และกฎระเบียบเป็นประจำ ทำให้ภาคเอกชนไทยไม่สามารถติดตามการเปลี่ยนแปลงได้ทันสถานการณ์ ตลอดจนติดขัดเกี่ยวกับกฎระเบียบการลงทุนของต่างชาติหลายประการ อาทิ การห้ามต่างชาติดำเนินธุรกิจค้าส่งค้าปลีก การห้ามถือครองที่ดิน เป็นต้น

3) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน เส้นทางคมนาคมทางบกเชื่อมระหว่างเมียนมาร์กับประเทศเพื่อนบ้านมีสภาพทรุดโทรม การขนส่งทางระบบราง ทางอากาศ และทางเรือยังไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการคมนาคมและขนส่งสินค้าทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ

4) ด้านต้นทุนการทำธุรกิจสูง โดยเฉพาะที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ในเมียนมาร์มีราคาแพงมาก และจำกัดการถือครองโดยคนต่างชาติ รวมทั้งขาดความพร้อมในด้านวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการดำเนินธุรกิจ ทำให้ธุรกิจต้องนำเข้าวัสดุอุปกรณ์จากต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ ส่งผลให้การเข้าไปจัดตั้งธุรกิจมีต้นทุนสูง

5) ด้านบริการด้านการเงิน ระบบธนาคารพาณิชย์ในเมียนมาร์ยังมีความล่าช้า ระบบการชำระเงินในเมียนมาร์จะอยู่ในรูปแบบของเงินสดเป็นส่วนใหญ่ (Cash Basis) ระบบการโอนเงินยังทำได้ไม่สะดวกต้องมีหุ้นส่วนเป็นคนเมียนมาร์มาช่วยบริหารจัดการ เทคโนโลยีและการให้บริการด้านการเงินของธนาคารพาณิชย์ในเมียนมาร์มีจำกัด อัตราแลกเปลี่ยนมีเฉพาะอัตราที่ใช้ซื้อขายเงินตราในแต่ละวัน (Counter Rate) เท่านั้น ยังไม่มีเครื่องมือในการบริหารความเสี่ยง อัตราดอกเบี้ยเงินกู้สูงมากและต้องใช้สินทรัพย์ค้ำประกัน นอกจากนี้ยังมีข้อจำกัดเกี่ยวกับการโอนเงินข้ามประเทศกลับมายังประเทศไทย

6.4 ผลสรุปการวิเคราะห์

จากแนวโน้มเชิงเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกอาเซียนที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว มูลค่าการค้าทั้งภายในภูมิภาคและภายนอกภูมิภาคมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียนที่มีความชัดเจนขึ้นตามลำดับ ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายทรัพยากรและการลงทุนระหว่างสมาชิกอาเซียนเป็นไปอย่างกว้างขวาง เพื่อแสวงหาต้นทุนการผลิตที่ต่ำลงและโอกาสทางธุรกิจที่เพิ่มมากขึ้น สำหรับกรณีของประเทศไทยเมื่อพิจารณาโอกาสทางการขยายธุรกิจ การค้า และการลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้านแล้ว พบว่าเมียนมาร์เป็นประเทศเป้าหมายที่น่าสนใจที่สุดเนื่องจากมีขนาดของตลาดใหญ่และมีแนวโน้มการเจริญเติบโตสูงภายหลังการเปิดประเทศ ประกอบกับการเชื่อมต่อไปยังประเทศใกล้เคียงอันได้แก่จีน อินเดีย บังคลาเทศ ที่มีจำนวนประชากรรวมกับเมียนมาร์แล้วสูงถึงประมาณ 2,800 ล้านคน นับเป็นขนาดของตลาดที่ใหญ่ประมาณร้อยละ 40 ของประชากรโลก

ไทยมีจุดแข็งและข้อได้เปรียบทั้งในด้านภูมิศาสตร์ที่มีพรมแดนต่อเนื่องกับเมียนมาร์ยาวที่สุด ด้านสังคมวัฒนธรรมที่มีความคล้ายคลึงกัน ด้านพฤติกรรมผู้บริโภคชาวเมียนมาร์ที่มีความนิยมสินค้าและบริการของไทย รวมทั้งมีศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันในธุรกิจ 5 สาขาหลัก ได้แก่ (1) อุตสาหกรรมเกษตร เกษตรแปรรูป และอาหาร (2) ภาคบริการการท่องเที่ยว การให้บริการด้านการแพทย์และพยาบาล (3) ภาคบริการขนส่งและโลจิสติกส์ (4) อุตสาหกรรมพลังงานทดแทน (5) ภาคธุรกิจค้าปลีก-ค้าส่ง และยังเป็นศูนย์การเชื่อมโยงตาม “แผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน” ทำให้ประเทศไทยมีแต้มต่อเหนือนักลงทุนจากประเทศอื่น ๆ ในการเข้าไปลงทุนในเมียนมาร์

อย่างไรก็ตาม การลงทุนในช่วงเริ่มต้นที่เมียนมาร์เปิดประเทศยังคงมีปัญหาและอุปสรรคหลายประการ โดยเฉพาะในด้านโครงสร้างพื้นฐานในฝั่งเมียนมาร์ซึ่งขาดความพร้อมและยังไม่รองรับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะปัญหาด้านระบบไฟฟ้า ระบบการคมนาคมขนส่ง และระบบสื่อสาร ปัญหาอุปสรรคที่

รองลงมาคือกฎระเบียบ ซึ่งขาดความชัดเจน มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์กร ผู้บริหาร และกฎระเบียบเป็นประจำ และขาดองค์ความรู้ในด้านข้อมูลสำคัญ ๆ ที่จำเป็นสำหรับการวิเคราะห์และประเมินความเป็นไปได้ของธุรกิจ นอกจากนี้ปัญหาหลักอีกประการคือการขาดแคลนทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้และทักษะ รวมถึงราคาปัจจัยการลงทุนที่เพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ เช่น ราคาอสังหาริมทรัพย์ เป็นต้น ซึ่งปัญหาและอุปสรรคเหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาอุปสรรคที่มักพบได้ในการเข้าไปทำธุรกิจในต่างประเทศ

ดังนั้น เมื่อพิจารณาปัญหาอุปสรรคเปรียบเทียบกับโอกาสที่จะขยายธุรกิจของภาคเอกชนไทย คณะผู้วิจัยมีความเห็นว่าเมียนมาร์เป็นประเทศเป้าหมายที่น่าสนใจที่สุดที่ภาคเอกชนไทยควรพิจารณาขยายการค้าและการลงทุนในปัจจุบัน ทั้งนี้หากระยะเวลาเน้นเข้าไป ธุรกิจอาจมีค่าเสียโอกาสในกรณีที่ราคาปัจจัยการลงทุนเพิ่มสูงขึ้นเนื่องจากอุปทานมีปริมาณน้อยกว่าอุปสงค์ และการแข่งขันที่เพิ่มมากขึ้นจากการเริ่มเข้ามาลงทุนของธุรกิจต่างชาติอื่น ๆ ทั้งในอาเซียนและนอกอาเซียน

บทที่ 7 : ข้อเสนอแนะมาตรการด้านการเงินและการคลัง

จากการวิเคราะห์อนาคตการลงทุนของธุรกิจไทยในเมียนมาร์ตามที่กล่าวไว้ในบทที่ 6 ประกอบกับผลการสัมภาษณ์และการสำรวจความคิดเห็นจากผู้ประกอบธุรกิจ คณะผู้วิจัยมีความเห็นโดยสรุปว่าในช่วงเริ่มต้นที่เมียนมาร์เปิดประเทศ ธุรกิจของไทยขนาดใหญ่ที่มีฐานลูกค้าในภูมิภาคเอเชีย โดยเฉพาะ (1) อุตสาหกรรมเกษตร เกษตรแปรรูป และอาหาร (2) ภาคบริการการท่องเที่ยว การให้บริการด้านการแพทย์และพยาบาล (3) ภาคบริการขนส่งและโลจิสติกส์ (4) อุตสาหกรรมพลังงานทดแทน (5) ภาคธุรกิจค้าปลีก-ค้าส่ง จะเป็นธุรกิจที่มีแนวโน้มจะประสบความสำเร็จในการลงทุนในเมียนมาร์เนื่องจากมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง และมีต้นทุนด้านทรัพยากรและบุคลากรเป็นพื้นฐาน ดังนั้นมาตรการที่จำเป็นในลำดับต้น ๆ จึงเป็นมาตรการด้านการเงินการคลังที่เกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกการเข้าลงทุนในเมียนมาร์ เพื่อบรรเทาปัญหาอุปสรรคที่ภาคธุรกิจต้องประสบจากปัจจัยของฝั่งเมียนมาร์ที่ไม่อาจควบคุมได้จากฝั่งไทย

อย่างไรก็ตาม สำหรับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของไทยที่ยังไม่มีฐานลูกค้าในเมียนมาร์ คณะผู้วิจัยมีความเห็นว่าในระยะเริ่มแรกควรใช้การค้าขายแดนเป็นกลไกหลักในการขยายการค้าและบริการ สำหรับธุรกิจกลุ่มนี้ออกจากมาตรการอำนวยความสะดวกด้านการค้าแล้ว มาตรการด้านการเงินเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างแรงจูงใจให้ผู้ประกอบธุรกิจขยายการลงทุนในต่างประเทศ

7.1 ข้อเสนอแนะมาตรการด้านการเงิน

จากการวิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์ ประกอบกับการศึกษาข้อมูลของคณะผู้วิจัย พบว่าการสนับสนุนให้นักธุรกิจไทยโดยเฉพาะนักลงทุนขนาดกลางและขนาดย่อมไปลงทุนทางตรงในเมียนมาร์ยังมีความจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ โดยเฉพาะการสนับสนุนด้านการเงินในรูปแบบต่าง ๆ คณะผู้วิจัยจึงได้สรุปมาตรการด้านการเงินที่ภาครัฐควรพิจารณาให้การสนับสนุน ดังนี้

7.1.1 มาตรการผ่อนคลายนโยบายการเงินและอำนวยความสะดวกในการนำเงินเข้าออกระหว่างไทย-เมียนมาร์

ประเทศไทยโดยธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ร่วมกับกระทรวงการคลังได้มีการผ่อนคลามาตรการจำกัดเงินทุนไหลออกเพื่อสนับสนุนให้ภาคธุรกิจไปลงทุนหรือดำเนินธุรกรรมต่าง ๆ ในต่างประเทศอย่างเป็นขั้นเป็นตอนต่อเนื่อง (รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก) โดยเฉพาะในการสนับสนุนการค้าขายแดนระหว่างไทย-เมียนมาร์ รวมถึงประเทศที่มีพรมแดนติดกับไทย โดยล่าสุดกระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกประกาศผ่อนคลากฎระเบียบในการกำหนดจำนวนเงินบาทเข้าออกข้ามแดนจากเดิมจำกัดที่ 5 แสนบาท เป็น 2 ล้านบาท มีผลบังคับใช้แล้วตั้งแต่วันที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556 เป็นต้นไป ประกาศดังกล่าวเป็นการ

อนุญาตให้ส่งหรือนำเงินตราในรูปเงินบาทออกนอกประเทศไปยังเวียดนาม จีน (เฉพาะมณฑลยูนนาน) และประเทศที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศไทยซึ่งรวมถึงเมียนมาร์ด้วยในจำนวนไม่เกิน 2 ล้านบาทโดยไม่ต้องแจ้งรายการเกี่ยวกับเงินตราที่ส่งออกหรือนำเข้านั้นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากร แต่ถ้าจะส่งหรือนำออกเกินกว่า 2 ล้านบาทจะต้องแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรโดยปฏิบัติตามระเบียบที่กำหนด อย่างไรก็ตาม ถ้าเป็นกรณีนำเงินบาทในรูปของธนบัตรหรือเหรียญกษาปณ์ออกเกิน 450,000 บาท จะต้องสำแดงต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรตามแบบที่กำหนด

ทั้งนี้ การส่งออกหรือนำเข้าเงินบาทตามประกาศฉบับใหม่ล่าสุดดังกล่าว ถือเป็นมาตรการสำคัญด้านการเงินในผ่อนคลายข้อจำกัดการไหลเข้า-ออกของเงินบาท เพื่ออำนวยความสะดวกแก่การค้าชายแดน ให้แก่บุคคลธรรมดาและผู้ประกอบธุรกิจตามแนวชายแดนซึ่งรวมถึงเมียนมาร์ได้มากยิ่งขึ้น เพราะหากเป็นประเทศอื่นนอกเหนือจากเวียดนาม จีน (มณฑลยูนนาน) และประเทศที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศไทยแล้ว ทางมายังกำหนดให้ส่งออกหรือนำเข้าเงินบาทได้ครั้งละไม่เกิน 50,000 บาท

นอกจากบุคคลทั่วไปแล้ว ธนาคารแห่งประเทศไทยยังได้ออกประกาศเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนเงินบาทสำหรับธนาคารพาณิชย์ให้สอดคล้องกับประกาศกระทรวงการคลังดังกล่าว โดยให้ธนาคารที่ตั้งอยู่ในเวียดนามและประเทศที่มีพรมแดนติดกับไทยซึ่งรวมถึงเมียนมาร์ด้วย สามารถส่งหรือนำเงินบาทที่ถอนจากบัญชีเงินบาทของบุคคลที่มีถิ่นที่อยู่ต่างประเทศของตน (Non-Resident) กลับไปยังประเทศของตนได้ด้วย โดยกรณีที่ส่งเงินเกินกว่า 2 ล้านบาท ธนาคารฯ ต้องแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรตามระเบียบที่กำหนด ซึ่งจะเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ลูกค้าธนาคารให้ทำธุรกรรมเงินบาทได้อย่างคล่องตัวมากยิ่งขึ้นผ่านช่องทางธนาคาร

อย่างไรก็ตาม คณะผู้วิจัยมีความเห็นว่า แม้ว่ามาตรการผ่อนคลายการเคลื่อนย้ายเงินทุนของไทยไปยังเมียนมาร์ในปัจจุบันมีการผ่อนคลายเพื่อตอบสนองความต้องการของภาคเอกชนได้มากขึ้น แต่เมื่อพิจารณาปัจจัยเกี่ยวกับระบบการค้าและการเงินในเมียนมาร์และประเทศเพื่อนบ้านอื่น ๆ ที่ระบบธนาคารยังไม่พัฒนา มีค่าธรรมเนียมสูง และยังไม่เชื่อมโยงกับระบบของไทย ทำให้ยังเน้นการใช้เงินสดเป็นสื่อกลางในการชำระค่าสินค้าและบริการเป็นหลักอยู่ ประกอบกับมูลค่าการลงทุนที่มีแนวโน้มสูงขึ้นจากราคาสงหาทรัพยากรที่เพิ่มมากขึ้น ธุรกิจไทยที่จะไปลงทุนจัดตั้งสำนักงานในเมียนมาร์จึงจำเป็นต้องชำระค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ด้วยเงินสด อาทิ ค่าที่ดิน ค่าเช่าอสังหาริมทรัพย์รายปี ค่าวัสดุอุปกรณ์ รวมถึงค่าก่อสร้าง นอกจากนี้ เนื่องจากทางไทยได้ผลักดันในทางการเมียนมาร์ยอมรับให้เงินบาทเป็นเงินตราต่างประเทศสกุลเงินหลักในเมียนมาร์ จึงมีความเป็นไปได้สูงที่การทำธุรกรรมระหว่างบาท-จ๊าด มีสูงขึ้นมากกว่าปัจจุบันหลายเท่า

ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับความเป็นจริงทางธุรกิจ คณะผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะให้ควรปรับปรุงมาตรการผ่อนคลายเงินทุนไหลเข้าออกระหว่างไทยกับเมียนมาร์ จากเดิมใช้วิธีการกำหนดปริมาณเงินสดที่นำออกไปยังประเทศเพื่อนบ้านไม่เกิน 2 ล้านบาทต่อคนต่อครั้งเป็นการทั่วไป ซึ่งทำให้ภาคธุรกิจที่ต้องใช้เงินสดเพื่อชำระค่าใช้จ่ายในเมียนมาร์ต้องใช้บุคคลจำนวนมากในการขนเงินสด จึงเห็นควรเปลี่ยนเป็นการปรับปรุงกลไกการอนุญาต โดยกำหนดวงเงินขั้นสูงต่อ 1 บริษัทและกรอบเวลาในการนำเงินเข้าออกสำหรับบริษัทที่มีแผนการลงทุนหรือใช้จ่ายที่ชัดเจน อาทิ อนุญาตบริษัท ก. ในการนำเงินสดออกไปยังเมียนมาร์จำนวนวงเงินไม่เกิน 10

ล้านบาทในระยะเวลา 1 เดือน ซึ่งเมื่อธนาคารแห่งประเทศไทยพิจารณาอนุญาตวงเงินแก่บริษัทแล้ว บริษัทสามารถสำแดงจำนวนเงินที่นำออกต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรโดยไม่ต้องขออนุญาตเพิ่มเติมอีกหากอยู่ภายในวงเงินที่ได้รับอนุญาตจาก ธปท. แล้ว เป็นต้น เพื่ออำนวยความสะดวกและตอบสนองความต้องการของภาคธุรกิจ และความโปร่งใสตรวจสอบได้ ตลอดจนเพื่อส่งเสริมนโยบายให้สกุลเงินบาทเป็นหนึ่งในสกุลเงินหลัก (Convertible Currency) ในการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศในเมียนมาร์ และอำนวยความสะดวกให้แก่การทำธุรกรรมเงินบาทในการค้าชายแดนไทย-เมียนมาร์ที่มีแนวโน้มขยายตัวมากขึ้น

7.1.2 มาตรการปรับปรุงกฎระเบียบเกี่ยวกับการใช้ทรัพย์สินที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจมาเป็นหลักประกันการชำระหนี้

จากความต้องการของภาคธุรกิจที่ได้รับระหว่างการสัมภาษณ์และจากแบบสอบถามความคิดเห็นพบว่าสำหรับธุรกิจขนาดใหญ่ในประเทศไทย เช่น ธุรกิจที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ จะไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการหาแหล่งเงินทุน แต่กลับประสบปัญหาเกี่ยวกับการต้องนำหลักประกันเป็นอสังหาริมทรัพย์ในประเทศไทยเพื่อค้ำประกันสินเชื่อเพื่อการลงทุนในต่างประเทศ ซึ่งหลักการดังกล่าวไม่สอดคล้องกับความเป็นไปได้ในเชิงธุรกิจและเป็นภาระเกินความจำเป็นต่อบริษัทในการชี้แจงต่อผู้ถือหุ้น นอกจากนี้ อสังหาริมทรัพย์ในต่างประเทศและความเป็นไปได้ของโครงการลงทุนในต่างประเทศไม่สามารถนำมาใช้เป็นหลักประกันสินเชื่อในประเทศได้เนื่องจากการนำทรัพย์สินมาเป็นหลักประกันเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรื่อง การจำนอง และการจำนำ ซึ่งยังมีข้อจำกัดในประเภทของทรัพย์สินที่นำมาจำนองและเรื่องการส่งมอบทรัพย์สินแก่ผู้รับหลักประกันในกรณีจำนำ ทำให้ไม่สามารถนำทรัพย์สินที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจบางประเภทมาเป็นหลักประกันได้

กระทรวงการคลังอยู่ระหว่างนำเสนอ ร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. ซึ่งจะช่วยบรรเทาปัญหาของภาคธุรกิจได้ โดยสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัตินี้มีดังต่อไปนี้

1) กำหนดให้ผู้ให้หลักประกันสามารถนำทรัพย์สินที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจมาใช้เป็นหลักประกันการชำระหนี้ โดยไม่ต้องส่งมอบการครอบครองทรัพย์สินนั้น

2) กำหนดทรัพย์สินหลักประกัน เช่น กิจการ สิทธิเรียกร้อง สินค้าคงคลังและวัตถุดิบที่ใช้ในการประกอบธุรกิจ

3) กำหนดให้สัญญาหลักประกันทางธุรกิจต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้า

4) การกำหนดกระบวนการบังคับหลักประกันที่มีความรวดเร็วยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการแบ่งเบากระบวนการทางศาล ซึ่งจะส่งผลให้ภาคธุรกิจเกิดการเติบโตและสร้างรายได้ให้กับประเทศเพิ่มขึ้นในระยะยาว มีโอกาสในการกู้ยืมเงินมาใช้ในการประกอบธุรกิจมากขึ้น

ร่างพระราชบัญญัตินี้ ดังกล่าวจะช่วยรองรับการนำทรัพย์สินที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจมาใช้เป็นหลักประกันการชำระหนี้โดยไม่ต้องมีการส่งมอบการครอบครองทรัพย์สินนั้น และเป็นการสร้างระบบการบังคับหลักประกันที่มีความรวดเร็วซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการประกอบธุรกิจและการเข้าถึงแหล่งเงินทุนอีกทั้งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศให้มีช่องทางการขับเคลื่อนสูงขึ้น และเสริมสร้างระบบการให้สินเชื่อแบบมี

หลักทรัพย์ค้ำประกันเป็นมาตรฐานสากล ทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจมีโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้เพิ่มขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ภาคธุรกิจได้รับเงินลงทุนเกิดการเติบโต และสร้างรายได้ให้กับประเทศเพิ่มขึ้นในระยะยาว นอกจากนี้ยังเป็นทางเลือกในการเพิ่มวงเงินสินเชื่อสำหรับธุรกิจในประเทศไทยเพื่อใช้ในการลงทุนในต่างประเทศ

7.1.3 มาตรการกำหนดให้ใช้เงินตราสกุลท้องถิ่นเป็นสื่อกลางในการชำระค่าสินค้าและบริการ และการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนบาท-จ๊าด

จากผลการสัมภาษณ์และแบบสอบถามความคิดเห็น พบว่าภาคธุรกิจประสบปัญหาด้านต้นทุนการค้าและดำเนินธุรกิจในเมียนมาร์ที่สูงเนื่องจากการแลกเปลี่ยนสกุลเงินบาทต่อจ๊าดนั้นต้องกระทำผ่านสกุลเงินกลาง อันได้แก่เหรียญสหรัฐฯ ยูโร และเหรียญสิงคโปร์ นอกจากนี้ธนาคารพาณิชย์เมียนมาร์รับฝากเงินสกุลต่างชาติเพียง 3 สกุล อันได้แก่ เหรียญสหรัฐฯ ยูโร และเหรียญสิงคโปร์ ในขณะที่การลงทุนจากไทยไปยังเมียนมาร์มีมูลค่าสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ภาคธุรกิจจึงมีความต้องการให้ธนาคารพาณิชย์ในเมียนมาร์รับฝากเงินบาทและจัดให้มีอัตราแลกเปลี่ยนโดยตรงระหว่างบาท-จ๊าด โดยไม่ผ่านสกุลเงินที่สาม

คณะผู้วิจัยได้สอบถามไปยังธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ทราบว่า ธปท. อยู่ระหว่างการหารือกับธนาคารกลางเมียนมาร์ (Central Bank of Myanmar: CBM) เพื่อจัดทำข้อตกลง Bilateral Swap Arrangement (BSA) เพื่อเป็นกลไกในการปล่อยสภาพคล่องเงิน บาท-จ๊าด หากมีความจำเป็นในกรณีฉุกเฉิน และเพื่อเป็นข้อตกลงแลกเปลี่ยนกับการที่รัฐบาลเมียนมาร์จะต้องอนุญาตให้เงินบาทเป็นสกุลเงินที่แลกเปลี่ยนกับเงินจ๊าดได้โดยตรง ซึ่งในระยะแรกฝ่ายเมียนมาร์ได้ขอให้อัตราแลกเปลี่ยนดังกล่าวมีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะการชำระค่าสินค้าและบริการเท่านั้นก่อน ยังไม่รวมถึงการนำเงินบาทเข้าไปฝากในธนาคารและลงทุนในเมียนมาร์ อย่างไรก็ตาม ความคืบหน้าล่าสุดคือ CBM ได้นำเรื่องดังกล่าวเสนอรัฐบาลเมียนมาร์แล้ว และอยู่ระหว่างการพิจารณา ซึ่งคาดว่าจะยังต้องรอเวลาอีกระยะหนึ่ง โดยน่าจะเป็นหลังจากที่ทางการเมียนมาร์ได้อนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ไทยและธนาคารพาณิชย์ต่างชาติสามารถจัดตั้งสาขาในเมียนมาร์ เพื่อความสะดวกในการบริหารจัดการเงินสด

นอกจากนี้ ปัญหาของภาคธุรกิจเกี่ยวกับการชำระค่าสินค้าในส่วนของการค้าชายแดน พบว่าภาคธุรกิจต้องการใช้สกุลเงินบาทและจ๊าดในการชำระค่าสินค้าในบริเวณการค้าชายแดน ทั้งนี้เนื่องจากธุรกิจที่ค้าขายทั้ง 2 ฝ่ายมีความจำเป็นต้องแลกเปลี่ยนเงินตราก่อนชำระค่าสินค้าในแต่ละฝั่ง นอกจากนี้การแลกเปลี่ยนเงินจ๊าดในฝั่งไทยทำได้ยากเพราะผู้รับแลกเปลี่ยนไม่นิยมเก็บเงินจ๊าด ทำให้ปริมาณเงินจ๊าดมีให้แลกน้อย ส่วนการนำบาทไปแลกที่ฝั่งเมียนมาร์ก็ต้องทำผ่านสกุลเงินที่สาม ดังนั้น จึงทำให้การโอนเงินนอกระบบหรือที่เรียกว่าโพยก๊วน กลายเป็นที่นิยม อันส่งผลกระทบต่อความโปร่งใสตรวจสอบได้ของการค้าชายแดน

จากการสอบถาม ธปท. พบว่าปัจจุบันผู้ประกอบการชาวเมียนมาร์ หรือชาวต่างชาติสามารถนำเงินตราต่างประเทศ เข้ามาในประเทศไทยเพื่อการซื้อสินค้าและบริการได้ โดยต้องแลกเปลี่ยนเป็นเงินบาทกับบริษัทรับอนุญาต (Money Changer) หรือธนาคารต่าง ๆ ก่อนนำเงินบาทไปซื้อสินค้า อย่างไรก็ตามในปัจจุบันยังไม่มีบริษัทรับอนุญาตหรือตัวแทนรับอนุญาตรับแลกเปลี่ยนเงินจ๊าดเป็นเงินบาท พ่อค้าเมียนมาร์จึงแลกเปลี่ยนเงินจ๊าดเป็นเงินบาทในฝั่งเมียนมาร์มาก่อนที่จะเข้ามาซื้อสินค้าในประเทศไทย

ในการนี้ คณะผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าหากรัฐบาลมีนโยบายการกำหนดเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนที่ อ.แม่สาย จังหวัดเชียงราย อ.แม่สวด จังหวัดตาก และบริเวณพื้นที่ชายแดนไทย-เมียนมาในจังหวัดกาญจนบุรี แล้ว จึงควรอนุญาตให้ใช้สกุลเงินจ๊าดเป็นอีกสกุลหนึ่งในการที่ภาคเอกชนสามารถถือไว้เพื่อชำระค่าสินค้าและบริการในบริเวณพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ และอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ รับฝากเงินสกุลจ๊าดได้ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ภาคธุรกิจ

7.1.4 มาตรการจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนภาคธุรกิจในการไปลงทุนในต่างประเทศ

เมื่อพิจารณาอัตราการเติบโตและความสำเร็จของการออกไปลงทุนในต่างประเทศของสิงคโปร์และ มาเลเซียตามผลการศึกษาของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (2555) พบว่าทั้ง 2 ประเทศมีการจัดตั้งกองทุนขึ้น เพื่อการสนับสนุนการออกไปลงทุนในต่างประเทศในหลายลักษณะ อาทิ กรณีของมาเลเซียได้มีการจัดตั้งกองทุน Overseas Investment Fund มูลค่า 100 ล้านริงกิต หรือ 1,000 ล้านบาทเพื่อสนับสนุนโครงการที่ลงทุน ในต่างประเทศในช่วงเริ่มต้น การตั้งกองทุนส่งเสริมการลงทุนในสาขาบริการ (Service Export Fund) โดยให้ เงินช่วยเหลือในรูปลดหย่อนค่าใช้จ่ายในการรับงานก่อสร้างในต่างประเทศ อาทิ ค่าใช้จ่ายเพื่อจัดทำการศึกษา ความเหมาะสมของโครงการ และค่าใช้จ่ายในการประมูลโครงการ และในกรณีของสิงคโปร์ได้มีการจัดตั้งกองทุน Regionalization Financing Scheme (RFS) สนับสนุนเงินกู้ดอกเบี้ยอัตราคงที่แก่ SMEs ของสิงคโปร์ สำหรับ นำไปซื้อเครื่องจักรหรือก่อสร้างอาคารโรงงานเพื่อการลงทุนในต่างประเทศ Local Enterprise Association Development Program (LEAD) เป็นโครงการที่ให้การสนับสนุนเงินทุนให้ไปนำร่องการลงทุนต่างประเทศ และ นำเทคโนโลยีมาถ่ายทอดให้กับ SMEs ภายในประเทศ Growth Financing Program เป็นโครงการที่สนับสนุน การร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและเอกชนในต่างประเทศ เพื่อการขยายตลาด สร้างความเจริญเติบโตให้กับธุรกิจ หรือการแสวงหาเทคโนโลยีและนวัตกรรมให้กับธุรกิจ Internationalization Road-mapping Program (IRP) เป็นโครงการที่จัดตั้งขึ้นเพื่อสนับสนุนด้านเงินทุนเพื่อการจ้างที่ปรึกษาวางแผนกลยุทธ์การลงทุนระหว่างประเทศ ร้อยละ 70 สูงสุดไม่เกิน 300,000 เหรียญสิงคโปร์ ทั้งนี้จะมีการพิจารณาให้เป็นรายกรณีเพื่อป้องกันมิให้เกิด ความผิดพลาดในการลงทุนในต่างประเทศ เป็นต้น

ในการนี้ คณะผู้วิจัยมีความเห็นว่าหากประเทศไทยจะมีนโยบายส่งเสริมการออกไปลงทุน ในต่างประเทศอย่างเป็นรูปธรรม ก็ควรมีการจัดตั้งกองทุนขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการส่งเสริมการลงทุน ของภาคธุรกิจไทยในต่างประเทศ ซึ่งกองทุนดังกล่าวอาจพิจารณาการส่งเสริมในรูปแบบดังต่อไปนี้

- 1) เพื่อสนับสนุนโครงการที่ลงทุนในต่างประเทศในช่วงเริ่มต้น อาทิ การช่วยเหลือค่าใช้จ่ายเพื่อ จัดทำการศึกษาความเหมาะสมของโครงการ และค่าใช้จ่ายในการประมูลโครงการ

2) ร่วมลงทุนกับภาคเอกชนไทยในโครงการที่มีลักษณะเชื่อมโยงกับการพัฒนาเศรษฐกิจไทยหรือเป็นโครงการที่อยู่ใน 5 สาขาที่ผู้ประกอบการไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขัน³⁷ รวมถึงการลงทุนในกองทุน Venture Capital (VC) ในการลงทุนในต่างประเทศ ซึ่งเป็นมาตรการหนึ่งที่คณะผู้วิจัยเห็นว่ามีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติหากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการดำเนินการอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ มาตรการด้าน VC ที่นิยมใช้กันในปัจจุบันจะได้แก่การจัดตั้งกองทุน VC เพื่อสนับสนุนด้านการเงินและการบริหารจัดการร่วมกับนักธุรกิจที่มีศักยภาพหรือมีนวัตกรรมใหม่ ๆ แต่ขาดแคลนเงินทุนและทักษะด้านการบริหารจัดการธุรกิจ โดยเฉพาะธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises: SMEs)

ทั้งนี้ ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจของธนาคารไทยพาณิชย์ (SCB Economic Intelligence Center: EIC) ได้ทำการวิเคราะห์โอกาสความร่วมมือด้าน VC ในอาเซียน พบว่า จากข้อมูลด้านมูลค่าการลงทุนโดยกองทุน VC ในภูมิภาคอาเซียนในช่วงปี ค.ศ. 2006 – 2012 (ภาพประกอบที่ 7.1) แสดงให้เห็นว่า มูลค่าการลงทุนของกองทุนประเภท VC ในภูมิภาคอาเซียนมีน้อยมากและกระจุกอยู่ในสิงคโปร์เสียส่วนใหญ่ โดยมูลค่าตลาดของ VC ของอาเซียนคิดเป็นเพียงร้อยละ 4 ของภูมิภาคเอเชียทั้งหมด โดยส่วนใหญ่จะกระจุกอยู่แค่ในสิงคโปร์และมาเลเซียเป็นหลัก โดยเฉพาะสิงคโปร์ที่ตลาดด้านนี้มีการเติบโตมานานกว่า ซึ่งหากมองภาพการลงทุนของกองทุน VC ตามอุตสาหกรรมจะพบว่าในช่วง 5 ปีก่อนหน้า การลงทุนของกองทุนจะค่อนข้างกระจุกตัวอยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคและผู้บริโภค ในขณะที่ช่วงหลังมานี้มีการลงทุนในกลุ่มอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีและการสื่อสารเป็นหลัก ซึ่งโดยปกติอุตสาหกรรมเหล่านี้เป็นอุตสาหกรรมที่กองทุน VC ให้ความสนใจอยู่แล้วในฐานะธุรกิจที่มีศักยภาพในการเติบโตสูง และหากมองถึงศักยภาพในการเติบโตของธุรกิจดังกล่าวในอาเซียนแล้วน่าจะมีความน่าสนใจเพิ่มขึ้นได้อีกมากตามการเติบโตของเศรษฐกิจและกำลังซื้อของผู้บริโภคที่มาจากประชากรชนชั้นรายได้ปานกลางที่มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งแม้อาเซียนจะมีสัดส่วนการลงทุนจาก VC เพียงราวร้อยละ 4 ของทั้งหมดในเอเชีย แต่กลับมีการเติบโตในอาเซียนสูงถึงเฉลี่ยร้อยละ 24 ต่อปีในช่วงปี ค.ศ. 2006-2012

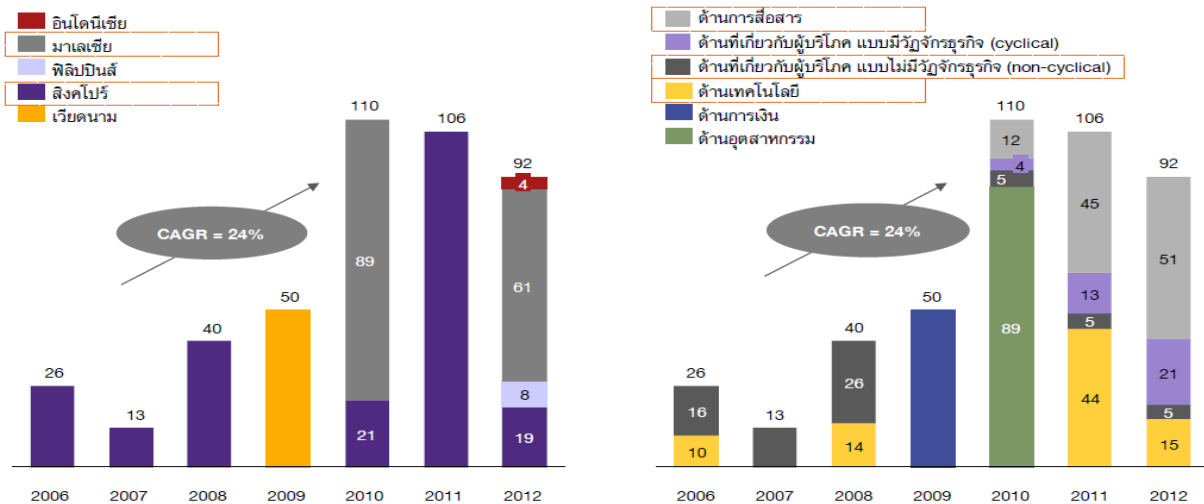
³⁷ ผลการศึกษาของศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาสถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเมื่อปี พ.ศ. 2555 พบว่ากลุ่มอุตสาหกรรมหลักของไทยที่มีความสำคัญในเชิงการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศมี 5 กลุ่ม ได้แก่ (1) อุตสาหกรรมเกษตร เกษตรแปรรูป และอาหาร (2) ภาคบริการการท่องเที่ยว การให้บริการด้านการแพทย์และพยาบาล (3) ภาคบริการขนส่งและโลจิสติกส์ (4) อุตสาหกรรมพลังงานทดแทน (5) ภาคธุรกิจค้าปลีก-ค้าส่ง ตลอดจนบริการด้านการเงินที่เกี่ยวข้อง

แผนภูมิที่ 7.1

มูลค่าการลงทุนโดยกองทุน Venture Capital ในภูมิภาคอาเซียนในช่วงปี ค.ศ. 2006 - 2012

มูลค่าการลงทุนโดยกองทุน venture capital ในภูมิภาคอาเซียนในช่วงปี 2006-2012*

หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

* ข้อมูลจำกัดเฉพาะที่มีการรายงานมูลค่าการลงทุนในแหล่งข้อมูล Bloomberg โดยหากนับจำนวน deal ทั้งหมด (รวมที่ไม่ได้รายงานมูลค่าการลงทุน) จะพบว่าในช่วงปี 2006-2012 จะมีจำนวน deal ดังนี้ อินโดนีเซีย = 2 มาเลเซีย = 5 ฟิลิปปินส์ = 1 สิงคโปร์ = 57 ไทย = 1 และ เวียดนาม = 10

ที่มา: การวิเคราะห์โดย EIC จากข้อมูลของ Bloomberg

ในการนี้ คณะผู้วิจัยเห็นว่า การกำหนดหลักเกณฑ์ให้กองทุน VC ของไทยที่จะช่วยเหลือธุรกิจ SMEs ไทยในการลงทุนทำธุรกิจในเมียนมาร์ ควรให้ความสำคัญกับธุรกิจเกิดใหม่ที่เพิ่งเริ่มต้นหรืออยู่ในระยะแรกของการทำธุรกิจเป็นพิเศษ และควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์เรื่องประเภทของธุรกิจที่สมควรให้การสนับสนุน อาทิ ธุรกิจที่ประเทศไทยมีศักยภาพในการเข้าไปทำตลาดในเมียนมาร์ เช่น ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ประมง อาหาร อุตสาหกรรมเบาที่ใช้แรงงานเข้มข้น เช่น สิ่งทอ เสื้อผ้า รองเท้า เครื่องหนัง ธุรกิจด้านบริการขนส่งโลจิสติกส์ บริการทางการแพทย์และสุขภาพ และธุรกิจด้านพลังงาน เหมืองแร่ ป่าไม้ เป็นต้น และจำเป็นที่ภาครัฐอาจเข้าไปสนับสนุนด้วยการอุดหนุน (Subsidy) กองทุน VC ที่เข้าไปช่วยเหลือธุรกิจขอไทยดังกล่าว เช่น การชดเชยความเสียหายแก่กองทุน VC ที่เข้าไปช่วยธุรกิจเกิดใหม่ที่มีศักยภาพของไทยแต่เผชิญปัญหาการขาดทุนในช่วงแรก ๆ เป็นต้น ซึ่งจำเป็นต้องมีการหารือถึงผลดีผลเสียในการเข้าไปอุดหนุนกองทุน VC ของไทยต่อไป

สำหรับกองทุนเพื่อสนับสนุนภาคธุรกิจไทยไปลงทุนทางตรงในต่างประเทศนั้น เมื่อจัดตั้งขึ้นมาแล้ว เห็นควรมีคณะกรรมการที่ทำหน้าที่กำกับนโยบายการลงทุนของกองทุน โดยคณะกรรมการอาจจะประกอบด้วยผู้แทนจากกระทรวงการคลัง สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า (ธสน.) เป็นต้น ซึ่งกองทุนที่จัดตั้งขึ้นนี้จะช่วยสนับสนุนการดำเนินงานของ ธสน. ซึ่งมีบทบาทหน้าที่และภารกิจในการสนับสนุนการค้าและลงทุนทางตรงของไทยในต่างประเทศโดยการให้สินเชื่อแก่ภาคธุรกิจอยู่แล้ว แต่ยังไม่สามารถร่วมลงทุนกับภาคธุรกิจได้ กองทุนฯ ที่จัดตั้งขึ้นนี้จะช่วยสนับสนุนบทบาทการส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศของ ธสน. ได้อีกมิติหนึ่ง

7.1.5 มาตรการให้สินเชื่อเพื่อการไปลงทุนในเมียนมาร์ผ่านธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า

คณะผู้วิจัยเห็นว่ากระทรวงการคลังควรส่งเสริมบทบาทของธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (ธสน.) ให้เป็นกลไกหลักในการสนับสนุนการดำเนินมาตรการให้สินเชื่อแก่นักธุรกิจไทยที่ไปลงทุนในเมียนมาร์ ซึ่งปัจจุบัน ธสน. มีนโยบายและบริการด้านการเงินทั้งในรูปของสินเชื่อหมุนเวียนและสินเชื่อระยะยาว รวมไปถึงบริการออกหนังสือค้ำประกันประเภทต่าง ๆ อาทิ บริการสนับสนุนธุรกิจก่อสร้างในต่างประเทศและสินเชื่อโครงการ (Project Financing) ที่มีนักลงทุนไทยถือหุ้น และให้สินเชื่อแก่นักลงทุนไทยเพื่อใช้ในการลงทุนในโครงการต่างประเทศ ด้วยวงเงินลงทุนที่เหมาะสมกับแต่ละโครงการ และในกรณีที่โครงการต้องการวงเงินสินเชื่อมากกว่าที่ ธสน. จะจัดหาให้ได้ ธสน. อาจจัดหาแหล่งเงินทุนเพิ่มเติมจากสถาบันการเงินอื่น ๆ ให้ในลักษณะเงินร่วมให้กู้ (Syndicated Loan) ได้ ซึ่งนักลงทุนไทยสามารถติดต่อขอกู้และรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ ฝ่ายโครงการระหว่างประเทศ สำนักงานใหญ่ ธสน.

การสนับสนุนโครงการลงทุนไทยในต่างประเทศของธนาคารเพื่อการส่งออกและการนำเข้าแห่งประเทศไทย

ธสน. ดำเนินนโยบายสนับสนุนให้นักธุรกิจไทยที่มีศักยภาพและมีความพร้อมในการเข้าไป ลงทุนหรือให้บริการงานในต่างประเทศมาโดยตลอดนับตั้งแต่เปิดดำเนินการในปี พ.ศ. 2537 โดยการให้สินเชื่อทั้งที่เป็นวงเงินหมุนเวียนและระยะยาว รวมถึงการออกหนังสือค้ำประกันประเภทต่าง ๆ อาทิ บริการสนับสนุนธุรกิจก่อสร้างในต่างประเทศและสินเชื่อโครงการ (Project Financing)

ในการสนับสนุนนักธุรกิจไทยไปลงทุนในต่างประเทศของ ธสน. ให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงแบบบูรณาการในโครงการต่าง ๆ ของหน่วยงานราชการ เช่น กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน เป็นต้น เพื่อสนับสนุนและผลักดันให้ภาคเอกชนไทยได้รับประโยชน์จากโอกาสทางการค้าและ การลงทุนที่รัฐบาลได้ดำเนินการภายใต้กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศ ต่าง ๆ อาทิ เขตการค้าเสรีและ Ayeyawady-Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy (ACMECS) รวมทั้งภายใต้โครงการที่ริเริ่มโดยรัฐบาลไทยเพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่ง ให้แก่อุตสาหกรรมหรือบริการที่มีศักยภาพในการแข่งขันสูง เช่น โครงการครัวไทยสู่โลก โครงการทำฟาร์มสัญญา (Contract Farming) และการย้ายฐานการผลิตอุตสาหกรรมไปยังประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อใช้โอกาสทางการค้าและวัตถุดิบซึ่งผลิตในประเทศเพื่อนบ้าน ในขณะเดียวกันเป็นการช่วยพัฒนาเศรษฐกิจและลดปัญหาการอพยพแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน

การให้บริการสนับสนุนการลงทุนในต่างประเทศของ ธสน.

ธสน. มีแนวทางการให้บริการสนับสนุนการลงทุนในต่างประเทศของนักลงทุนไทย ด้วยการให้สินเชื่อแก่บริษัทผู้ดำเนินโครงการในต่างประเทศ (Project Company) ที่มีนักลงทุนไทยถือหุ้น และให้สินเชื่อแก่นักลงทุนไทยเพื่อใช้ในการลงทุนในโครงการต่างประเทศ ด้วยวงเงินลงทุนที่เหมาะสมกับแต่ละโครงการ ทั้งนี้ ในกรณีที่โครงการต้องการวงเงินสินเชื่อมากกว่าที่ ธสน. จะจัดหาให้ได้ ธสน. อาจจัดหาแหล่งเงินทุนเพิ่มเติมจากสถาบันการเงินอื่น ๆ ให้ในลักษณะเงินร่วมให้กู้ (Syndicated Loan) โดยโครงการลงทุนจะต้องมีความเป็นไปได้เชิงพาณิชย์ รวมทั้ง นักลงทุนจะต้องให้ข้อมูล พร้อมด้วยเอกสารประกอบการพิจารณาอย่างครบถ้วน

ที่มา: ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (ธสน.)

ดังนั้น หากต้องการให้การสนับสนุนด้านสินเชื่อเป็นพิเศษแก่โครงการในเมียนมาร์เพื่อให้มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของไทย ธสน. อาจพิจารณาให้ความสำคัญ (Priority) แก่แหล่งทุนไทยที่ต้องการสินเชื่อลงทุนในเมียนมาร์ ภายใต้การคำนึงถึงความเสี่ยงของโครงการลงทุนอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับเกณฑ์การกำกับดูแลอันจะเป็นมาตรการด้านการเงินที่สำคัญประการหนึ่งที่สามารถดำเนินการได้ในระยะสั้นจากกลไกหรือเครื่องมือทางการเงินที่มีอยู่แล้ว ส่วนในระยะปานกลางหรือระยะยาวอาจมีการเพิ่มทุน ธสน. เพื่อการขยายฐานวงเงินสินเชื่อเพื่อสนับสนุนผู้ประกอบการไทยในการไปลงทุนในเมียนมาร์

7.1.6 มาตรการอนุญาตให้จัดตั้งทรัสต์เพื่อลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานในต่างประเทศ

ประเทศไทยมีความจำเป็นจะต้องพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานจำนวนมากเพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในระยะปานกลางถึงระยะยาว ซึ่งภาครัฐมีข้อจำกัดด้านงบประมาณและการก่อหนี้สาธารณะและภาคเอกชนก็มีข้อจำกัดด้านการระดมทุน จึงมีแนวคิดการจัดตั้งกองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐาน หรือ Infrastructure fund เพื่อระดมทุนจากผู้ลงทุน และนำเงินที่ระดมได้ไปใช้ในการพัฒนาโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ โดยในปี พ.ศ. 2554 สำนักงาน ก.ล.ต. ได้ออกกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดตั้งกองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งเป็นกองทุนรวมประเภทหนึ่งที่ตั้งขึ้นเพื่อระดมทุนจากผู้ลงทุนทั่วไปทั้งรายย่อยและรายใหญ่ สำหรับนำไปใช้พัฒนากิจการโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ ไม่ว่าจะเป็นโครงการของรัฐหรือโครงการของเอกชน เช่น ไฟฟ้า ประปา ถนนทางพิเศษ หรือทางสัมปทาน ท่าอากาศยาน ท่าเรือ น้ำลึก โทรคมนาคม รถไฟฟ้าขนส่งมวลชน เป็นต้น โดยกองทุนรวมที่จะจัดตั้งขึ้น จะต้องระบุเฉพาะเจาะจงว่าจะนำเงินไปลงทุนในกิจการโครงสร้างพื้นฐานประเภทใดบ้าง กองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐานจะจ่ายผลตอบแทนในรูปแบบเงินปันผล ช่วยสร้างรายได้สม่ำเสมอให้นักลงทุน นอกจากนี้กองทุนรวมประเภทนี้จะมีการนำหน่วยลงทุนเข้าจดทะเบียนเพื่อให้ซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ได้เสมือนหุ้น ดังนั้นผู้ลงทุนจึงมีโอกาสได้รับผลกำไรจากส่วนต่างราคาหุ้นในตลาดอีกทางหนึ่ง รวมทั้งกองทุนรวมฯ ได้รับยกเว้นภาษีและได้รับลดหย่อนค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม และผู้ถือหุ้นหน่วยลงทุนของกองทุนรวมฯ จะได้รับยกเว้นภาษีเงินปันผลหรือส่วนแบ่งกำไร หากเป็นบุคคลธรรมดาที่ถือหน่วยลงทุนของกองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐาน เป็นระยะเวลา 10 ปี นับตั้งแต่วันที่จดทะเบียนจัดตั้งกองทุน และตัวกองทุนรวมฯ

ปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. ได้อนุญาตให้มีการเสนอขายหน่วยลงทุนในกองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐานที่ลงทุนเฉพาะในประเทศไทย โดยได้มีการจัดตั้งกองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐานของภาคเอกชนแล้ว 3 ราย คือ (1) กองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐานระบบขนส่งมวลชนทางราง บีทีเอสโกรท (BTSGIF) วงเงินมูลค่าลงทุนประมาณ 62,510 ล้านบาท (2) กองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐานโรงไฟฟ้าอมตะ บี.กริม เพาเวอร์ (ABPIF) วงเงินมูลค่าลงทุนประมาณ 5,693 ล้านบาท และ (3) กองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคม ทรูโกรท (TRUEIF) วงเงินมูลค่าลงทุนประมาณ 58,080 ล้านบาท ซึ่งประสบความสำเร็จในการระดมทุนเพื่อการลงทุนในโครงการโครงสร้างพื้นฐาน และสำหรับโครงการใหม่ที่กำลังดำเนินการขณะนี้จัดทำรายงานฉบับนี้ คือ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ได้อยู่ระหว่างทำการศึกษากำหนดโครงสร้างและแนวทางการจัดตั้งกองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐาน โดยใช้รายได้หรือกระแสเงินสดในอนาคตของโรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วมพระนครเหนือของ

กฟผ. เป็นทรัพย์สินในการระดมทุน เพื่อจะนำเงินไปลงทุนในการพัฒนาโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าและโครงการขยายระบบส่งของ กฟผ. เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงระบบไฟฟ้าซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ โดยคาดว่าจะมูลค่าลงทุนเบื้องต้นประมาณ 10,000 ล้านบาท

อย่างไรก็ตาม กฎเกณฑ์การจัดตั้งกองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐานกำหนดให้ลงทุนในกิจการโครงสร้างพื้นฐานภายในประเทศไทย 10 ประเภท³⁸ เท่านั้น โดยภาครัฐให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีกับกองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐาน และผู้ถือหุ้นของกองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐาน อาทิ ได้รับยกเว้นภาษีเงินปันผล 10 ปี เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดตั้งกองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐานขึ้นเป็นทางเลือกในการลงทุนของประชาชนทั่วไป และเพื่อการพัฒนากระบวนโครงสร้างพื้นฐานภายในประเทศ ดังนั้นจึงจำกัดไม่อนุญาตให้ผู้จัดตั้งกองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐานระดมเงินทุนเพื่อนำไปลงทุนในกิจการในต่างประเทศ

จากการที่กองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐานมีข้อจำกัดตามหลักการ วัตถุประสงค์ และกฎระเบียบที่ชัดเจนสำหรับการลงทุนเฉพาะในกิจการโครงสร้างพื้นฐานภายในประเทศไทย 10 ประเภทที่กล่าว ดังนั้น จึงมีการศึกษารูปแบบการจัดตั้งทรัสต์เพื่อการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure Trust) ซึ่งไม่จำกัดว่าต้องลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นประโยชน์ในวงกว้างของไทย และไม่จำกัดว่าต้องระดมทุนเพื่อการลงทุนในราชอาณาจักรไทยเท่านั้น เช่น การลงทุนในนิคมอุตสาหกรรม หรือ ท่าอากาศยานในต่างประเทศ เป็นต้น ซึ่งทรัสต์ในลักษณะดังกล่าวอาจจะไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีเทียบเท่ากับกองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐานเนื่องจากมิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนากระบวนโครงสร้างพื้นฐานอันเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจไทยโดยตรง

ในการนี้ คณะผู้วิจัยเห็นว่าหากจะส่งเสริมให้ภาคเอกชนไทยมีโอกาสเข้าไปลงทุนในกิจการโครงสร้างพื้นฐานหรือกิจการขนาดใหญ่ในต่างประเทศอันจะเป็นประโยชน์เชื่อมโยงกลับมาสู่การพัฒนาเศรษฐกิจไทย ก็สมควรสนับสนุนให้กระทรวงการคลังและสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. พิจารณากฎระเบียบเพื่ออนุญาตให้มีการจัดตั้งทรัสต์เพื่อลงทุนในกิจการในต่างประเทศ โดยเฉพาะในการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานของประเทศเพื่อนบ้าน อาทิ โครงการผลิตไฟฟ้าในสปป. ลาวและเมียนมาร์ โครงการทำเรื่อน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมในเมียนมาร์ อันจะเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการระดมทุนของนักลงทุนไทยที่จะไปลงทุนในโครงการขนาดใหญ่ในเมียนมาร์และประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนต่อเนื่องกับไทย ซึ่งผลที่สุดก็จะส่งเสริมพัฒนาการทางเศรษฐกิจของไทยไปพร้อม ๆ กับการเติบโตของเศรษฐกิจประเทศเพื่อนบ้าน และการนำหน่วยลงทุนเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์จะช่วยให้เพิ่มความหลากหลายของตราสารทุนในประเทศ เพิ่มทางเลือกให้กับนักลงทุน และเป็นการพัฒนาตลาดทุนไทยได้อีกทางหนึ่ง

7.1.7 มาตรการปรับปรุงกฎระเบียบเกี่ยวกับการออกตราสารหนี้สกุลเงินบาทสำหรับบริษัทต่างประเทศ

จากการที่รัฐบาลไทยได้เริ่มอนุญาตให้ผู้ออกตราสารหนี้ต่างประเทศสามารถออกและเสนอขายตราสารหนี้สกุลเงินบาท (Baht Bond) ในประเทศไทยได้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 โดยผู้ออก Baht Bond จะต้องเป็นผู้ที่มี

³⁸ กิจการโครงสร้างพื้นฐาน 10 ประเภทที่กองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐานสามารถลงทุนได้ คือ (1) ระบบขนส่งทางราง (2) ไฟฟ้า (3) ประปา (4) ถนน/ทางพิเศษ/ทางสัมปทาน (5) ท่าอากาศยาน (6) ท่าเรื่อน้ำลึก (7) โทรคมนาคม (8) พลังงานทางเลือก (9) ระบบบริหารจัดการน้ำและระบบชลประทาน (10) ระบบป้องกันภัยธรรมชาติ

คุณสมบัติตามที่ประกาศกระทรวงการคลังเรื่องการอนุญาตให้ออกพันธบัตรหรือหุ้นกู้สกุลเงินบาทในประเทศไทย ลงวันที่ 11 เมษายน พ.ศ. 2549 ประกาศกระทรวงการคลังเรื่องการอนุญาตให้ออกพันธบัตรหรือหุ้นกู้สกุลเงินบาทในประเทศไทย (ฉบับที่ 2) ลงวันที่ 4 พฤษภาคม พ.ศ. 2554 และประกาศกระทรวงการคลังเรื่องการอนุญาตให้ออกพันธบัตรหรือหุ้นกู้สกุลเงินบาทในประเทศไทย (ฉบับที่ 3) ลงวันที่ 3 กันยายน พ.ศ. 2555 ซึ่งโดยสรุป กำหนดว่าผู้ที่สามารถยื่นคำขออนุญาตการออก Baht Bond ได้จะต้องเป็น (1) สถาบันการเงินระหว่างประเทศ หรือ (2) รัฐบาลต่างประเทศ หรือ (3) นิติบุคคลต่างประเทศ ซึ่งในกรณีของนิติบุคคลต่างประเทศ มีข้อกำหนดว่า ต้องที่ได้รับการจัดอันดับความน่าเชื่อถือจากสถาบันจัดอันดับระหว่างประเทศ (International Credit Rating Agencies) ไม่ต่ำกว่าระดับที่ลงทุนได้ (Investment Grade) หรือได้รับการค้ำประกันโดยรัฐบาลของประเทศอื่น เป็นที่ตั้งของบริษัท หรือได้รับการค้ำประกันโดย Credit Guarantee and Investment Facility (CGIF) หรือ ได้รับการค้ำประกันโดยนิติบุคคลที่ได้รับการจัดอันดับความน่าเชื่อถือจากสถาบันจัดอันดับระหว่างประเทศไม่ต่ำกว่าระดับที่ลงทุนได้

ในกรณีการลงทุนในประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนต่อเนืองกับไทย อาทิ สปป.ลาว กัมพูชา และ เมียนมาร์ ซึ่งเป็นประเทศที่ไม่มีอันดับเครดิตระหว่างประเทศ และมีอุปสรรคเกี่ยวกับพัฒนาการของตลาดทุน และสภาพคล่องในประเทศ จึงเป็นการยากที่ธุรกิจที่ลงทุนในประเทศเหล่านั้นจะระดมทุนในประเทศที่ลงทุน หรือ ขอรับการจัดอันดับเครดิตจากสถาบันจัดอันดับเครดิตระหว่างประเทศ ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ ภาคเอกชนไทยที่เข้าไปลงทุนหรือร่วมทุนในประเทศเพื่อนบ้านได้มีโอกาสและทางเลือกในการระดมทุนในประเทศไทย โดยคำนึงถึงปัจจัยด้านคุณภาพของตราสารที่จะออกและเสนอขายต่อผู้ลงทุนไทยและความเสี่ยงที่อาจมีต่อนักลงทุนไทย คณะผู้วิจัยจึงเห็นควรเสนอให้กระทรวงการคลังพิจารณาขยายคุณสมบัติของผู้ที่สามารถ ยื่นขออนุญาตการออกและเสนอขาย Baht Bond ในประเทศไทยให้รวมถึงนิติบุคคลที่ได้รับการจัดอันดับเครดิต จากสถาบันจัดอันดับเครดิตในประเทศไทย เช่น บริษัททริสเรทติ้งจำกัด ในระดับที่ไม่ต่ำกว่าระดับที่ลงทุนได้ (Investment Grade) ด้วย ซึ่งจะช่วยเพิ่มทางเลือกในการระดมทุนในประเทศไทยให้แก่ธุรกิจไทยที่ไปลงทุน หรือร่วมทุนในเมียนมาร์ด้วยเช่นกัน

7.2 มาตรการภาษีในการส่งเสริมธุรกิจไทยไปลงทุนในต่างประเทศ

มาตรการภาษีในการส่งเสริมให้ธุรกิจไทยไปลงทุนในต่างประเทศที่คณะผู้วิจัยเสนอแนะในส่วนนี้ มี วัตถุประสงค์เพื่อช่วยลดต้นทุนของภาคธุรกิจในการเข้าไปลงทุนดำเนินธุรกิจต่างประเทศ ซึ่งด้วยลักษณะของ การกำหนดนโยบายภาษีอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมนั้นจะไม่สามารถกำหนดได้ว่าจะส่งเสริมให้นักลงทุนไป ลงทุนในประเทศใดเป็นการเฉพาะ

จากการศึกษาของสำนักงานเศรษฐกิจการคลังโดยศึกษาจากกรณีศึกษาของต่างประเทศพบว่า มาตรการที่มีการใช้เพื่อส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศมีรูปแบบแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับปัญหาอุปสรรค สภาพ เศรษฐกิจภายในของประเศนั้น ๆ สำหรับมาตรการภาษีที่ได้เสนอแนะในรายงานฉบับนี้ได้พิจารณาโดยคำนึง ปัญหาและปัจจัยพื้นฐานและทิศทางของประเทศไทยเป็นหลัก

7.2.1.1 มาตรการส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศที่มีในปัจจุบัน กระทรวงการคลังได้มีหลักการบรรเทาภาระภาษีซ้ำซ้อนให้กับบริษัทไทยเป็นการทั่วไปแล้ว ดังนี้

1) กรณีมีสาขาต่างประเทศ ให้นิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยให้นำภาษีเงินได้ที่เสียไปในประเทศมาหักออกจากภาษีเงินได้นิติบุคคลในไทยได้แต่ต้องไม่เกินจำนวนเงินภาษีที่เสียในไทย ตามหลักเกณฑ์เงื่อนไขที่กำหนด (พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ฉบับที่ 300 พ.ศ. 2539)

2) กรณีมีบริษัทในเครือในต่างประเทศ เงินปันผลที่ได้รับจากต่างประเทศได้รับยกเว้นไม่ต้องนำมารวมคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคลหากเข้าเงื่อนไข ดังนี้

2.1) ต้องถือหุ้นในบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ของหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือนก่อนได้รับเงินปันผล

2.2) เงินปันผลต้องมาจากกำไรสุทธิที่มีการเสียภาษีในอัตราไม่ต่ำกว่าร้อยละ 15 ของกำไรสุทธิ (พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ฉบับที่ 442 พ.ศ. 2548)

7.2.1.2 มาตรการภาษีเพื่อการจูงใจ จะเห็นได้ว่าแม้ประเทศไทยยังไม่มีมาตรการภาษีในการจูงใจหรือให้การส่งเสริมภาคเอกชนไทยไปลงทุนในต่างประเทศอย่างจริงจังเหมือนประเทศสิงคโปร์และมาเลเซีย คณะผู้วิจัยพิจารณาแล้วเห็นว่ามาตรการภาษีที่ภาครัฐสามารถให้การสนับสนุนในการไปลงทุนในต่างประเทศสามารถดำเนินการได้ใน 2 ลักษณะ ดังนี้

1) มาตรการจูงใจช่วงก่อนการลงทุนในต่างประเทศ

1.1) มาตรการภาษีส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศเชิงรุก

มาตรการนี้เป็นการจูงใจให้ศึกษาและเตรียมตัวไปลงทุนในต่างประเทศ โดยให้หักค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการเตรียมตัวไปลงทุนในต่างประเทศได้ 2 เท่า เช่นเดียวกับประเทศสิงคโปร์ เช่น ค่าใช้จ่ายในการตั้งสำนักงานในระยะ 6 เดือนแรก ค่าใช้จ่ายด้านพนักงาน ตัวเครื่องบิน เป็นต้น ซึ่งเป็นมาตรการที่มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และควรมีหน่วยงานที่ตรวจสอบรับรองค่าใช้จ่ายดังกล่าวเพื่อให้เกิดการลงทุนที่แท้จริง ไม่ใช่เป็นเพียงบริษัทกระดาษเท่านั้น

1.2) มาตรการภาษีที่ส่งเสริมการซื้อกิจการในต่างประเทศ

มาตรการนี้ส่งเสริมให้มีการลงทุนในต่างประเทศได้เร็วขึ้น โดยบริษัทที่จะได้สิทธิประโยชน์ต้องเป็นบริษัทไทยที่มีคนไทยถือหุ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 และการเข้าซื้อกิจการต้องเป็นการซื้อโดยตรง ไม่ผ่านตัวแทน โดยต้องมีสัดส่วนหุ้นถือครองไม่น้อยกว่าร้อยละ 51 หลังจากเข้าซื้อกิจการ การเข้าซื้อกิจการจะต้องดำเนินการโดยใช้ธุรกรรมทางการเงินเท่านั้น การเข้าซื้อกิจการโดยผ่านการทำการแลกเปลี่ยนหุ้นไม่เข้าข่ายที่จะได้รับสิทธิประโยชน์ มาตรการนี้ควรเป็นมาตรการชั่วคราวคือมีระยะเวลา โดยสิทธิประโยชน์ทางภาษีที่ได้รับ คือให้สามารถนำค่าใช้จ่ายในการเข้าซื้อกิจการในต่างประเทศ (Acquisition cost) มาหักเป็นค่าใช้จ่ายในการคำนวณภาษีได้ โดยให้หักได้ร้อยละ 20 ต่อปีของค่าใช้จ่ายในการเข้าซื้อกิจการเป็นเวลา 5 ปี (ปกติไม่สามารถนำมาเป็นค่าใช้จ่าย) โดยค่าใช้จ่ายที่หักได้ เช่น มูลค่าของหุ้นที่เข้าซื้อ ค่าใช้จ่ายที่ปรึกษา ค่าธรรมเนียมการโอน ค่าอากรแสตมป์ ค่าการเดินทางสำหรับการเจรจาการซื้อกิจการ อย่างไรก็ตาม มาตรการนี้จำเป็นต้องมีหน่วยงานรับรองการทำธุรกรรมดังกล่าวเพื่อความสะดวกในการตรวจสอบของกรมสรรพากร

ทั้งนี้มาตรการจูงใจช่วงก่อนการลงทุนในต่างประเทศ อาจให้เป็นมาตรการชั่วคราว โดยกำหนดระยะเวลาในการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีเพื่อเร่งให้เกิดการตัดสินใจลงทุนในต่างประเทศ และอาจกำหนดเพดานค่าใช้จ่ายสูงสุดที่สามารถหักเป็นค่าใช้จ่ายได้สำหรับทั้ง 2 มาตรการเพื่อบรรเทาภาระการคลังของภาครัฐตามความเหมาะสม

2) มาตรการจูงใจภายหลังการลงทุนในต่างประเทศ

ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะให้การยกเว้นภาษีเงินปันผลที่นำกลับจากต่างประเทศแล้วและให้สามารถเครดิตภาษีที่ได้เสียไว้ในต่างประเทศแต่ต้องไม่เกินจำนวนภาษีที่เสียในประเทศ แต่ยังมีปัญหาเรื่องหลักเกณฑ์และเงื่อนไขบางประการที่ไม่สอดคล้องกับรูปแบบการลงทุนและลักษณะของธุรกิจที่มีการปรับเปลี่ยนไปตามสภาวะการณ์ ซึ่งคณะผู้วิจัยเห็นว่าสามารถแก้ไขปัญหาการยกเว้นภาษีเงินปันผล และการสนับสนุนให้นำกำไรส่งกลับประเทศได้ 2 แนวทาง ดังนี้

2.1) แก้ไขหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่เป็นปัญหาอุปสรรคในการยกเว้นภาษีเงินปันผล นำกลับในปัจจุบันให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับรูปแบบธุรกิจที่มีการปรับเปลี่ยนไป เช่น กรณีสัดส่วนจำนวนหุ้นที่ถือว่าเป็นบริษัทในเครือจากไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 โดยนับลำดับความสัมพันธ์การถือหุ้นเพียงชั้นเดียว เป็นไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 โดยให้นับลำดับความสัมพันธ์ของการถือหุ้นได้หลายชั้น เนื่องจากการนับความเป็นบริษัทในเครือของบางธุรกิจ เช่น สถาบันการเงินมีความแตกต่างจากธุรกิจทั่วไป นอกจากนี้ กรณีรูปแบบของนิติบุคคลที่ไปลงทุนนอกจากเป็นบริษัทแล้ว อาจให้รวมถึง การเป็นกิจการร่วมทุน (Joint Venture) หรือนิติบุคคลอื่น เช่น ทรัสต์ ได้ด้วย ส่วนเงื่อนไขในการเสียภาษีไม่ต้องกำหนดอัตราภาษีขั้นต่ำ แต่ต้องเป็นเงินได้ที่ได้เสียภาษีมาแล้วในประเทศผู้รับการลงทุน หรือ

2.2) ให้การยกเว้นภาษีเงินกำไรนำกลับหรือเงินปันผลในอัตรากึ่งหนึ่งของอัตราภาษีที่จัดเก็บเป็นการทั่วไป เพื่อเป็นการเพิ่มผลตอบแทนการลงทุนของนักลงทุนไทยในต่างประเทศ โดยสามารถยกตัวอย่างเพื่อให้เห็นภาพชัดเจน ดังนี้

สมมติบริษัท ก. มีกำไรนำกลับหรือส่งเงินปันผลกลับประเทศไทย 100 บาท ซึ่งได้เสียภาษีไว้ที่ต่างประเทศแล้ว 10 บาท เมื่อนำรายได้ดังกล่าวเข้ามาต้องเสียภาษีในประเทศไทย ต้องนำมารวมคำนวณภาษีในประเทศไทยโดยเสียภาษีในอัตรากกติ และสามารถเครดิตภาษีที่เสียไว้ในต่างประเทศได้ไม่เกินจำนวนภาษีที่เสียในประเทศไทย ทำให้บริษัท ก. เสียภาษีเพิ่ม 10 บาท ($100 \times 20\% - 10 \text{ บาท} = 10$)

แต่สำหรับมาตรการนี้ หากให้กำไรนำกลับหรือเงินปันผลที่นำกลับจากต่างประเทศเสียภาษีในอัตรากึ่งหนึ่งของอัตราภาษีปกติ (กึ่งหนึ่งของอัตราร้อยละ 20) คือร้อยละ 10 เมื่อเครดิตภาษีที่ได้เสียไว้ในต่างประเทศแล้วจะทำให้บริษัท ก. ไม่ต้องเสียภาษีอีก ($100 \times 10\% - 10 \text{ บาท} = 0$) ทั้งนี้การเสียภาษีเพิ่มเติมหรือไม่ขึ้นอยู่กับจำนวนภาษีที่เสียไว้ในต่างประเทศ โดยหากไม่มีภาษีที่ได้เสียไว้ในต่างประเทศก็จะเสียภาษี 10 บาท ในประเทศ เป็นต้น

ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยเห็นว่าการลดอัตราภาษีดังกล่าวจะจูงใจให้เกิดการนำกำไรส่งกลับประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งยังคงหลักการจัดเก็บภาษีแบบ worldwide income ของประเทศไทย และมีเหตุผลเพียงพอที่จะดำเนินการ เนื่องจากเป็นเงินได้ที่เกิดขึ้นในต่างประเทศที่ไม่ได้มีการใช้ทรัพยากรหรือ

โครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทย ดังนั้น จึงควรลดอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับเงินได้ที่ได้จากการลงทุนในต่างประเทศ ซึ่งจะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับผู้ประกอบการไทย อีกทั้งจะเป็นการดึงดูดให้มีการจัดตั้งบริษัทดำเนินธุรกิจในประเทศไทยเพิ่มขึ้นอีกด้วย

อย่างไรก็ดี ข้อเสนอแนะดังกล่าวทั้ง 2 แนวทาง ควรต้องมีการพิจารณาถึงข้อจำกัดทางปฏิบัติในการจัดเก็บภาษีประกอบด้วยเพื่อให้มาตรการที่เสนอแนะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตรงตามเจตนารมณ์ของภาครัฐ

7.3 ข้อเสนอแนะมาตรการอื่น ๆ

7.3.1 มาตรการเจรจาให้เมียนมาร์เปิดตลาดสาขาการเงินแก่ไทยเพิ่มเติม

การเจรจาเปิดตลาดสาขาการเงินระหว่างประเทศไทยและเมียนมาร์ในปัจจุบันจะใช้เวทีการเจรจาในอาเซียนเป็นหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเวทีการเจรจาระดับเทคนิคภายใต้การประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังอาเซียน ที่เรียกว่า “คณะทำงานเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงินภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน (Working Committee on ASEAN Financial Services Liberalization under ASEAN Framework Agreement on Services: WC-FSL)” โดย WC-FSL ประกอบไปด้วยตัวแทนจากกระทรวงการคลัง ธนาคารกลาง และหน่วยงานกำกับดูแลด้านการเงิน ของประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ มีบทบาทสำคัญสูงสุดในการผลักดันการเปิดตลาดสาขาการเงินครอบคลุมบริการด้านธนาคาร ประกันภัย หลักทรัพย์ และบริการด้านการเงินอื่น ๆ สำหรับประเทศไทยจะมีสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.) ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าคณะผู้แทนไทย ร่วมด้วยผู้แทนจากธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (สำนักงาน คปภ.) และสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (สำนักงาน ก.ล.ต.) ร่วมเป็นองค์ประกอบ

แม้ว่าผลลัพธ์ของการเจรจาเปิดตลาดสาขาการเงินของอาเซียนภายใต้ WC-FSL จะเป็นประโยชน์ต่อทุกประเทศสมาชิกอาเซียนโดยรวมไม่ใช่แค่สองประเทศระหว่างไทยกับเมียนมาร์เท่านั้น แต่ประเทศไทยสามารถใช้เวทีนี้เจรจาแบบทวิภาคี (Bilateral Negotiation) กับผู้แทนเมียนมาร์เพื่อนำเสนอประเด็นความต้องการของไทยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของเมียนมาร์พิจารณาต่อไปได้ อาทิเช่น ประเด็นเกี่ยวกับการอนุญาตให้ธนาคารของไทยเข้าไปให้บริการอย่างเต็มรูปแบบทั้งการโอนเงิน การฝากเงิน การให้สินเชื่อ ฯลฯ ในเมียนมาร์เพื่อให้บริการแก่นักธุรกิจไทยและลูกค้าชาวเมียนมาร์ได้ เป็นต้น นอกจากนี้ ประเทศไทยร่วมกับประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นยังสามารถใช้เวทีนี้ผลักดันให้เมียนมาร์ผ่อนคลายข้อจำกัดเพื่อเปิดเสรีบริการด้านการเงินภายใต้การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) ได้ด้วย ซึ่งตามแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) ได้กำหนดให้ทุกประเทศสมาชิกอาเซียนทยอยเปิดเสรีสาขาการเงินของแต่ละประเทศเป็น 2 ระยะ คือ ระยะแรกภายในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) และระยะที่สองภายในปี พ.ศ. 2563 (ค.ศ. 2020) ซึ่งจากการศึกษา Annex 1 ของ AEC Blueprint พบว่าเมียนมาร์มีข้อผูกพันที่จะต้องเปิดตลาดสาขาประกันภัยเกี่ยวกับการประกันวินาศภัยทางตรง การประกันภัยต่อและการประกันภัยต่อช่วง คนกลาง ประกันภัย และการให้บริการที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการประกันภัย และยังเปิดเสรีตลาดทุนเกี่ยวกับการค้าหลักทรัพย์

เพื่อบัญชีของตนหรือบัญชีของลูกค้า และสำหรับระยะที่สองภายในปี พ.ศ. 2563 เมียนมาร์ต้องเปิดเสรีสาขาการเงินในระดับที่กว้างและลึกให้แก่อาเซียน เว้นแต่จะมีการระบุข้อสงวนการเปิดตลาดบางประเภทของบริการด้านการเงินไว้เป็นข้อสงวนในรายการที่ขอยืดหยุ่นไว้ล่วงหน้า (Pre-Agreed Flexibilities) ซึ่งจะต้องมีการเจรจาจัดทำรายการข้อสงวนดังกล่าวให้เสร็จสิ้นในปี พ.ศ. 2560 (ค.ศ. 2017)

7.3.2 มาตรการให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจแก่ประเทศเมียนมาร์

กระทรวงการคลังได้ดำเนินการให้ความช่วยเหลือทางการเงินและทางวิชาการกับประเทศเพื่อนบ้านในการปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เชื่อมโยงการคมนาคมและพัฒนาระบบสาธารณูปโภคตามแนวระเบียงเศรษฐกิจเพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง และรองรับการเชื่อมโยงไปสู่อนุภูมิภาคอื่น ๆ ในเอเชีย ทั้งนี้ กระทรวงการคลังโดยสำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (องค์การมหาชน) (สพพ.) ได้ดำเนินการให้ความช่วยเหลือทางการเงินและทางวิชาการในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานแก่เมียนมาร์ ซึ่งที่ผ่านมามีโครงการต่าง ๆ ประกอบด้วย

- 1) โครงการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมระหว่างไทย-เมียนมาร์ เส้นทางเมียวดี-เชิงเขาตะนาวศรี ระยะทาง 17.35 กิโลเมตร วงเงิน 122.39 ล้านบาท
- 2) โครงการศึกษาความเหมาะสมและออกแบบรายละเอียด งานก่อสร้างถนนจากด่านเจดีย์สามองค์-พญาตองซู-ตันบูไฮค์ และอาคารด่านชายแดน วงเงิน 17 ล้านบาท
- 3) โครงการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ เพื่อศึกษาความเหมาะสมและออกแบบก่อสร้างระบบไฟฟ้าในเมืองย่างกุ้ง วงเงิน 13 ล้านบาท

ทั้ง 3 โครงการ เป็นโครงการให้ความช่วยเหลือแบบให้เปล่า โดยไม่คิดค่าใช้จ่ายใด ๆ

ในอนาคตทาง สพพ. มีโครงการให้ความช่วยเหลือทางการเงินและทางวิชาการเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานแก่เมียนมาร์ คือ โครงการพัฒนาเส้นทางกอกะเร็ก-มะละลำโย ซึ่งประกอบด้วย 2 เส้นทาง ได้แก่

- 1) กยอนโด-มะละลำโย เป็นเส้นทางตัดตรงต่อจากแนวถนนเดิมจากเมืองกอกะเร็ก โดยมีจุดเริ่มต้นที่เมืองกยอนโดและสิ้นสุดที่เมืองมะละลำโย เส้นทางนี้เป็นเส้นทางเดิมที่เมียนมาร์เคยเสนอขอความช่วยเหลือจาก สพพ. แต่เนื่องจากติดขัดปัญหาทางด้านการบุกรุกพื้นที่ป่า การเวนคืนที่ดิน และการโยกย้ายประชากร เมียนมาร์จึงยังไม่พัฒนาเส้นทางดังกล่าว

- 2) กยาร์กะเลย์- มะละลำโย เป็นแนวเส้นทางลัดที่เมียนมาร์ต้องการพัฒนาในการเชื่อมต่อเส้นทางระหว่างกอกะเร็ก-มะละลำโย มีระยะทางรวมทั้งสิ้น 26 กิโลเมตร มีสะพาน 19 แห่ง โดยจะดำเนินการก่อสร้างให้เป็นทางลัด (Bypass) ซึ่งได้มีการศึกษาความเหมาะสม (Feasibility Study) โดย Korea Expressway Corporation (Naekyung Engineering Co., Ltd.) และจัดทำ Geometric Design โดยกรมโยธาธิการ เมียนมาร์ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ในส่วนของถนนนั้น เมียนมาร์จะรับความช่วยเหลือทางการเงินในรูปแบบ ODA loans จาก JICA และได้ขอให้ สพพ. ให้ความช่วยเหลือในการก่อสร้างสะพาน ทั้ง 19 สะพาน

นอกจากนี้ สพพ. มีแผนการให้ความช่วยเหลืออีก 1 โครงการ คือ โครงการปรับปรุงถนนช่วง Monywa-Yagyi-Kalewa ช่วงไมล์ที่ 60-75 ระยะทางประมาณ 15 ไมล์ หรือ 24 กิโลเมตร เป็นช่วงที่ชำรุดเสียหายมากที่สุด เนื่องจากเกิดการพังทลายของดินในช่วงฤดูฝน ทำให้ไม่สามารถเดินทางสัญจรได้ ซึ่งเป็นช่วงที่เมียนมาร์ขอรับการช่วยเหลือจาก สพพ. ซึ่งทั้ง 3 เส้นทางเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาเส้นทางเชื่อมโยง ไทย-เมียนมาร์-อินเดีย ซึ่งเป็นเส้นทางที่สำคัญในการเชื่อมโยงการคมนาคมขนส่งและโลจิสติกส์ระหว่างภูมิภาคอาเซียนกับเอเชียใต้ และเป็นประตูการค้าของไทยและเมียนมาร์สู่ประเทศในเอเชียใต้อีกด้วย

โครงการต่าง ๆ ที่ประเทศไทยให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศเมียนมาร์ เป็นโครงการที่สำคัญในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานซึ่งเป็นหัวใจหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนา ความร่วมมือระหว่างประเทศดังกล่าวจะส่งผลให้ช่วยอำนวยความสะดวกและรองรับการเข้าไปลงทุนของนักลงทุนไทยในเมียนมาร์และเชื่อมโยงระเบียงเศรษฐกิจ (Economic Corridor) ในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงให้สามารถเชื่อมโยงทะเลอันดามันกับมหาสมุทรแปซิฟิก อีกทั้งยังส่งเสริมให้ไทยกับเมียนมาร์มีความสัมพันธ์ที่ดียิ่งขึ้น และทำให้ประชาชนชาวเมียนมาร์มีทัศนคติที่ดีต่อคนไทย ซึ่งจะส่งผลดีต่อการเข้าไปลงทุนในเมียนมาร์อีกด้วย

ข้อเสนอของคณะผู้วิจัยในการดำเนินการมาตรการในอนาคต มีดังนี้

1. การให้ความช่วยเหลือทางการเงินในการพัฒนาโครงการโครงสร้างพื้นฐานยังเป็นสิ่งที่สำคัญในการรองรับการขยายการลงทุนของนักลงทุนไทยในเมียนมาร์ โดยเส้นทางที่รัฐบาลไทยควรให้ความสำคัญและเร่งดำเนินการให้เป็นรูปธรรม คือ เส้นทางตามระเบียงเศรษฐกิจซึ่งจะช่วยเชื่อมโยงโครงการสำคัญ ๆ ของเมียนมาร์หลายโครงการ ประกอบด้วย 2 เส้นทาง ได้แก่

1.1 East-West Economic Corridor เชื่อมโยงถึงท่าเรือน้ำลึกเมะล่าย และเขตเศรษฐกิจพิเศษติละวา (Thilawa special economic zone – Thilawa SEZ)

1.2 Southern Economic Corridor เชื่อมโยงถึงท่าเรือน้ำลึกทวายและเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย (Dawei special economic zone – Dawei SEZ)

ภาพประกอบที่ 7.1

เส้นทางระเบียงเศรษฐกิจที่เชื่อมโยงทะเลอันดามันกับมหาสมุทรแปซิฟิก

ที่มา: สำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน

การเชื่อมโยงดังกล่าวนอกจากจะส่งเสริมให้นักลงทุนไทยที่สนใจเข้าไปลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษทิลาวา และเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายเพื่ออำนวยความสะดวกด้านโลจิสติกส์ ยังส่งเสริมให้เกิดการเชื่อมโยงของอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงให้สามารถบรรจบทั้ง 2 ฝั่ง เพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจของภูมิภาคอาเซียนได้มีรูปแบบต่อไป

2. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Capacity Building)

สิ่งที่ต้องให้ความสำคัญในการให้ความช่วยเหลือนอกเหนือจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน คือ การพัฒนาบุคลากร (Capacity Building) ทั้งระดับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการให้บริการภาครัฐของเมียนมาร์ในการขอใบอนุญาตหรือการขออนุมัติโครงการเข้าไปลงทุน รวมทั้งการให้บริการสาธารณะ เช่น ไฟฟ้า ประปา เป็นต้น และฝีมือแรงงาน ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการเข้าไปลงทุนในเมียนมาร์ในภาคอุตสาหกรรมจะส่งผลดีต่ออุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง และอุตสาหกรรมที่ต้องการความประณีต ซึ่งจะส่งผลดีต่อการประกอบกิจการในอนาคต ทั้งนี้ เห็นควรดำเนินการภายใต้ความร่วมมือของภาครัฐของทั้ง 2 ประเทศ โดยการจัดโครงการฝึกอบรมในสาขาที่รัฐบาลเมียนมาร์จำเป็นต้องได้รับการขยายการลงทุน โดยกระทรวงการคลังของไทยควรประสานความร่วมมือทั้งหน่วยงานภายในและต่างประเทศในการจัดหลักสูตรการอบรมให้กับฝ่ายเมียนมาร์ อาทิเช่น กระทรวงการคลัง เสนอจัดฝึกอบรมในเรื่องการจัดเก็บภาษี การ

ตรวจปล่อยสินค้า ณ ชายแดน การออกใบอนุญาตที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น กระทรวงแรงงาน เสนอจัดฝึกอบรมแรงงานฝีมือทั้งด้านอุตสาหกรรมและบริการ และการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่เพื่อดูแลระบบการพัฒนาแรงงานของเมียนมาร์ เป็นต้น กระทรวงพาณิชย์ เสนอจัดฝึกอบรมในเรื่องการพิจารณาอนุมัติจัดตั้งบริษัทและนิติบุคคล การพัฒนาระบบธุรกิจการค้า และการพัฒนาระบบการค้าภายในประเทศและระหว่างประเทศ เป็นต้น กระทรวงคมนาคม เสนอจัดฝึกอบรมในด้านการดูแลบำรุงรักษาโครงการโครงสร้างพื้นฐาน เช่น สะพาน ถนน รางรถไฟ เป็นต้น เพื่อดูแลรักษาระบบการคมนาคมขนส่งและอำนวยความสะดวกในการก่อสร้างเส้นทางอื่น ๆ ต่อไป เป็นต้น ซึ่งประโยชน์ทั้งหลายจะส่งผลดีต่อนักลงทุน/ผู้ประกอบการที่เข้าไปลงทุนในเมียนมาร์โดยตรงต่อไป

7.3.3 มาตรการส่งเสริมการลงทุนในนิคมอุตสาหกรรมในเมียนมาร์

จากปัญหาอุปสรรคที่นักลงทุนที่ลงทุนในเมียนมาร์ส่วนใหญ่ประสบ คือ ปัญหาการขาดความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะระบบไฟฟ้าและระบบคมนาคมขนส่ง อย่างไรก็ตาม แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาลเมียนมาร์ที่กำหนดให้มีเขตเศรษฐกิจพิเศษขึ้นเพื่อส่งเสริมการลงทุนจากนักลงทุนต่างชาติ ทั้งในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานพื้นฐาน เช่น ถนน ท่าเรือ โรงไฟฟ้า และนิคมอุตสาหกรรม และการส่งเสริมการพัฒนาด้านการผลิตภาคอุตสาหกรรม จึงเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการเข้าไปลงทุนของนักลงทุนไทย

โดยที่ประเทศไทยได้รับสิทธิในการเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์กับเมียนมาร์ในการเข้าไปพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย (Dawei Special Economic Zone: DSEZ) หรือโครงการนิคมอุตสาหกรรมและท่าเรือน้ำลึกทวาย หรือโครงการทวาย ซึ่งเป็นโครงการส่งเสริมการลงทุนในเขตพื้นที่ริมชายฝั่งตะวันตกของเมียนมาร์ มีเนื้อที่รวม 196.5 ตารางกิโลเมตร ตั้งอยู่ที่เมืองทวาย ภาคตะนาวศรี ห่างจากย่างกุ้ง 600 กิโลเมตร (กม.) ห่างจากชายแดนไทย-เมียนมาร์ กรุงเทพฯ และพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก เป็นระยะทาง 132 กม. 330 กม. และ 450 กม. ตามลำดับ ซึ่งถือเป็นโอกาสสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคเอกชนไทยเข้าไปมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาโครงการดังกล่าว ตั้งแต่เริ่มต้น ดังนั้น นักลงทุนไทยสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมตั้งแต่การพัฒนาโครงการที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานสำคัญที่ยังขาดแคลนในเมียนมาร์ เพื่อสร้างความพร้อมให้แก่ภาคเอกชนในภาคการผลิตในอันที่จะได้รับประโยชน์ในระยะต่อไป ทั้งนี้ จากการประเมินผลประโยชน์ของโครงการพบว่า หากโครงการนิคมอุตสาหกรรมทวายและท่าเรือน้ำลึกทวายสามารถดำเนินการได้สำเร็จ จะช่วยเปิดเส้นทางโลจิสติกส์ด้านตะวันตกของไทยโดยไม่ต้องผ่านช่องแคบมะละกา ช่วยสร้างโอกาสการพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันตกของไทย ตลอดจนเชื่อมโยงและเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้พื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ซึ่งเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมหลักของไทย รวมทั้งส่งเสริมความเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านตามแนวระเบียงเศรษฐกิจของแผนงานความร่วมมือทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekhong Sub – Region: GMS)

สถานะของโครงการทวายในปัจจุบัน รัฐบาลไทยและเมียนมาร์ได้ร่วมกันจัดตั้งบริษัท ทวาย เอส อี แชด ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด เป็นนิติบุคคลเฉพาะกิจ (Special Purpose Vehicle : SPV) และมอบหมายให้สำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (องค์การมหาชน) ของประเทศไทย และ Foreign Economic Relations Department (FERD) ของเมียนมาร์ เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานและเป็นที่ปรึกษาของ DSEZ Authority ซึ่งรวมถึงการเชิญชวนและคัดเลือกผู้ลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย

ภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมที่คาดว่าจะได้รับประโยชน์จากการดำเนินการของโครงการทวาย และมีโอกาสสูงที่จะสามารถขยายการลงทุนไปยังประเทศเมียนมาร์ ได้แก่ **ธุรกิจประเภทโลจิสติกส์** เนื่องจากเศรษฐกิจของเมียนมาร์ก่อนการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 ถึง 2556 มีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ หรือผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) สูงถึงร้อยละ 5.9, 6.4 และ 6.8 ตามลำดับ โดยมีกลุ่มอุตสาหกรรมสำคัญ ๆ อย่าง เครื่องจักรเชื้อเพลิง ยานยนต์ พลาสติก อุปกรณ์ไฟฟ้า ยางและของที่ทำด้วยยาง เคมีภัณฑ์อินทรีย์ เหล็กหรือเหล็กกล้า เหล็กและเหล็กกล้า และผลิตภัณฑ์ทางเภสัชกรรม เป็นตัวขับเคลื่อนหลัก ทั้งนี้ กลุ่มอุตสาหกรรมดังกล่าว เป็นประเภทสินค้าหนักซึ่งต้องพึ่งพาระบบโลจิสติกส์เป็นหลัก_นอกจากนี้ ในกลุ่มธุรกิจและอุตสาหกรรมที่น่าจะมีโอกาสและแนวโน้มที่จะได้รับประโยชน์จากการเข้ามาลงทุนในเมียนมาร์ในลำดับรองลงมา ได้แก่ อุตสาหกรรมประมง อุตสาหกรรมอาหารและแปรรูป อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ไม้ อุตสาหกรรมสิ่งทอ อุตสาหกรรมรองเท้า ธุรกิจท่องเที่ยว โรงแรม ที่พัก ตัวแทนซื้อขายสินค้า ซึ่งธุรกิจประเภทโลจิสติกส์ ยังเป็นองค์ประกอบสำคัญอยู่ดี ทำให้ธุรกิจ โลจิสติกส์ เป็นธุรกิจที่น่าลงทุน เพื่อรองรับกับท่าเรือน้ำลึกทวายและเส้นทางการค้าและอุตสาหกรรมใหม่ ๆ ที่กำลังจะเกิดขึ้น ในอนาคต

ประเทศไทยมีศักยภาพสูงในด้านธุรกิจการขนส่งและระบบโลจิสติกส์ ซึ่งหากสามารถเข้าไปลงทุนในประเทศเมียนมาร์ จะสร้างความได้เปรียบในด้านการแข่งขันให้กับสินค้าและอุตสาหกรรมต่าง ๆ โดยนักลงทุนด้านโลจิสติกส์ในประเทศไทยส่วนหนึ่ง เล็งเห็นถึงอนาคตในการเจริญเติบโตของธุรกิจนี้ และมีความพร้อมที่จะขยายไปลงทุนในประเทศเมียนมาร์เพิ่มเติมอยู่แล้ว โดยเฉพาะการเกิดโครงการโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ในฝั่งประเทศไทยเพื่อรองรับกับท่าเรือน้ำลึกทวาย เช่น ถนนมอเตอร์เวย์ เชื่อมระหว่าง อ.บางใหญ่ จ.นนทบุรี ถึง อ.ท่ามะกา จ.กาญจนบุรี และโครงการถนนในประเทศเมียนมาร์เองที่จะมีการปรับปรุงและขยายเส้นทางเพื่อรองรับอีกหลายสาย ซึ่งจะยิ่งเพิ่มความสะดวกให้กับธุรกิจขนส่งและโลจิสติกส์ของไทย ที่จะเข้าไปลงทุนในประเทศเมียนมาร์มากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ หากประเทศไทยมีแนวทางการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอย่างเป็นระบบ โดยครอบคลุมการคมนาคมขนส่งภายในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง โดยมีไทยเป็นศูนย์กลางแล้ว มาตรการการสนับสนุนด้านเงินทุนแก่ผู้พัฒนาโครงการที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานทางด้านคมนาคมก็จะเป็นตัวแปรสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการไทย โดยเฉพาะในธุรกิจก่อสร้างสามารถเข้าไปลงทุนและประกอบธุรกิจเพื่อพัฒนาโครงการโครงสร้างพื้นฐานสำคัญในเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายด้วย เช่น การก่อสร้างท่าเรือน้ำลึก อ่างเก็บน้ำ ถนนเชื่อมจากทวายมายังชายแดนจังหวัดกาญจนบุรี เป็นต้น ทั้งนี้ มาตรการสนับสนุนทางด้านเงินทุนดังกล่าว อาจจัดตั้งในรูปแบบกองทุนหรือสถาบันการเงินที่สนับสนุนการพัฒนาโครงการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานโดยเฉพาะ ดังตัวอย่างของประเทศอินโดนีเซียที่มีการจัดตั้ง Indonesia Infrastructure Finance (IIF) เพื่อเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนด้านเงินทุนระยะยาว ดอกเบี้ยผ่อนปรนแก่รัฐบาล และเอกชนที่เป็นผู้พัฒนาโครงการด้านโครงสร้างพื้นฐานทั้งหมด โดยในส่วนของประเทศไทยอาจพิจารณาจัดตั้งกองทุนในลักษณะดังกล่าวเพื่อสนับสนุนเงินทุนในการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานทั้งในประเทศและประเทศเพื่อนบ้านที่มีโครงการต่อเนื่องและส่งผลกระทบต่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยโดยรวม

7.3.4 มาตรการกำหนดเขตเศรษฐกิจพิเศษบนพื้นที่ชายแดนไทย-เมียนมาร์

จากแนวโน้มที่ไทยให้ความสำคัญกับการค้าชายแดนมากขึ้นด้วย และได้เล็งเห็นศักยภาพของเมืองใหญ่ที่อยู่บริเวณชายแดน คณะรักษาความสงบแห่งชาติจึงจัดตั้งคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ที่มี พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ผู้บัญชาการทหารบก (ผบ.ทบ.) หัวหน้า คสช.เป็นประธาน และได้เห็นชอบพื้นที่จัดตั้งเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ระยะแรก จำนวน 5 พื้นที่จากจำนวน 12 พื้นที่ ได้แก่

- 1) ด้านศุลกากรแม่สอด จังหวัดตาก ติดประเทศเมียนมาร์
- 2) ด้านศุลกากรอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ติดประเทศกัมพูชา
- 3) ด้านศุลกากรบ้านหาดเล็ก อำเภอลือเตย จังหวัดตราด ติดประเทศกัมพูชา
- 4) ด้านศุลกากรมุกดาหาร ติด สปป.ลาว
- 5) ด้านศุลกากรสะเดา และด่านปาดังเบซาร์ จังหวัดสงขลา ติดประเทศมาเลเซีย

ซึ่งทั้ง 5 จุดนี้ถือเป็นประตูการค้าหลักที่มีมูลค่าการค้าชายแดนและผ่านแดนสูงสุดของไทยและเป็นเมืองหน้าด่านรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน นอกจากนี้ยังเป็นพื้นที่การพัฒนาสำคัญในแนวระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor : EWEC) เชื่อมโยงเวียดนาม-ลาว-ไทย-เมียนมาร์

โดยหลักการแล้ว เขตเศรษฐกิจพิเศษมีสาระสำคัญ 3 ประการ คือ

1) เขตเศรษฐกิจพิเศษไม่มีการจำกัดประเภทของธุรกิจ โดยนอกจากการอุตสาหกรรมแล้วผู้ประกอบการภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษยังสามารถประกอบธุรกิจการเกษตร การปศุสัตว์การประมง การท่องเที่ยวการขนส่ง การเคหะและการก่อสร้าง การวิจัยและการผลิตที่ต้องใช้เทคโนโลยีระดับสูงตลอดจนการค้าและการบริการด้วย

2) ผู้อาศัยและผู้ประกอบธุรกิจในเขตเศรษฐกิจพิเศษจะได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีอากรและสิทธิพิเศษอื่น ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกและส่งเสริมการค้าการลงทุนในพื้นที่

3) องค์กรบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษจะต้องมีอำนาจอำนวยความสะดวกและให้บริการแก่ผู้ประกอบการธุรกิจและผู้อาศัยในเขตเศรษฐกิจพิเศษทุกเรื่อง เพื่อให้การประกอบธุรกิจเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

เขตเศรษฐกิจพิเศษจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและศักยภาพในการแข่งขันของประเทศไทยในเวทีการค้าระหว่างประเทศ รวมทั้งช่วยกระจายการพัฒนาไปสู่พื้นที่เฉพาะที่ได้รับการจัดตั้งเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษด้วยอันเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยตรงในพื้นที่เฉพาะและพื้นที่ใกล้เคียงด้วย

7.4 สรุปข้อเสนอแนะ

คณะผู้วิจัยได้เสนอแนะมาตรการด้านการเงิน มาตรการภาษี และมาตรการอื่น ๆ สามารถสรุปได้ ดังนี้

7.4.1 มาตรการด้านการเงิน

7.4.1.1 มาตรการผ่อนคลายเงินทุนไหลออกและอำนวยความสะดวกในการนำเงินเข้าออกระหว่างไทย-เมียนมาร์ โดยเสนอให้ปรับปรุงวิธีการกำหนดปริมาณเงินสดที่นำออกไปยังประเทศเพื่อนบ้านเพื่อการลงทุนของบริษัท โดยแทนที่จะกำหนดเพดานเป็นวงเงิน 2 ล้านบาทต่อคนต่อครั้งเป็นการทั่วไป ซึ่งทำให้ภาคธุรกิจที่ต้องใช้เงินสดเพื่อชำระค่าใช้จ่ายในเมียนมาร์ต้องไปบุคคลจำนวนมากในการขนเงินสด เปลี่ยนเป็นการปรับปรุงกลไกการอนุญาต โดยกำหนดวงเงินขั้นสูงต่อ 1 บริษัทและกรอบเวลาในการนำเงินเข้าออกสำหรับบริษัทที่มีแผนการลงทุนหรือใช้จ่ายที่ชัดเจน เพื่ออำนวยความสะดวกและตอบสนองความต้องการของภาคธุรกิจ และความโปร่งใสตรวจสอบได้

7.4.1.2 มาตรการปรับปรุงกฎระเบียบเกี่ยวกับการใช้ทรัพย์สินที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจมาเป็นหลักประกันการชำระหนี้ โดยผลักดัน ร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. เพื่อช่วยรองรับการนำทรัพย์สินที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจมาใช้เป็นหลักประกันการชำระหนี้โดยไม่ต้องมีการส่งมอบการครอบครองทรัพย์สินนั้น

7.4.1.3 มาตรการกำหนดให้ใช้เงินตราสกุลท้องถิ่นเป็นสื่อกลางในการชำระค่าสินค้าและบริการ และการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนบาท-จ๊าด โดยเสนอให้ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) เร่งประสานกับธนาคารกลางเมียนมาร์ (Central Bank of Myanmar: CBM) ในการอนุญาตให้เงินบาทเป็นสกุลเงินที่แลกเปลี่ยนกับเงินจ๊าดได้โดยตรง ทั้งเพื่อชำระค่าสินค้าและบริการ และ การลงทุนทางตรง นอกจากนี้ หากรัฐบาลมีนโยบายการกำหนดเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนที่ อ.แม่สาย จังหวัดเชียงราย อ.แม่สอด จังหวัดตาก และบริเวณพื้นที่ชายแดนไทย-เมียนมาร์ในจังหวัดกาญจนบุรี แล้ว จึงควรอนุญาตให้ใช้สกุลเงินจ๊าดเป็นอีกสกุลหนึ่งในการชำระค่าสินค้าและบริการในบริเวณพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ และอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษรับฝากเงินสกุลจ๊าดได้ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ภาคธุรกิจ

7.4.1.4 มาตรการจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนภาคธุรกิจในการไปลงทุนในต่างประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการส่งเสริมการลงทุนของภาคธุรกิจไทยในต่างประเทศ ในรูปแบบ 1) เพื่อสนับสนุนโครงการที่ลงทุนในต่างประเทศในช่วงเริ่มต้น อาทิ การช่วยเหลือค่าใช้จ่ายเพื่อจัดทำการศึกษาความเหมาะสมของโครงการ และ ค่าใช้จ่ายในการประมูลโครงการ 2) สนับสนุนเงินกู้ดอกเบี้ยอัตราคงที่แก่ SMEs เพื่อนำเงินไปลงทุนในต่างประเทศ สำหรับนำไปซื้อเครื่องจักรหรือก่อสร้างอาคารโรงงาน 3) ร่วมลงทุนกับภาคเอกชนในกองทุน Venture Capital (VC) ในการลงทุนในต่างประเทศ

7.4.1.5 มาตรการให้สินเชื่อเพื่อการไปลงทุนในเมียนมาร์ผ่านธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า โดยให้ความสำคัญ (Priority) และความยืดหยุ่น (Flexibility) แก่นักลงทุนไทยที่ต้องการสินเชื่อลงทุนในเมียนมาร์เป็นพิเศษ ภายใต้การคำนึงถึงความเสี่ยงของโครงการลงทุนอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับเกณฑ์การกำกับดูแลได้

7.4.1.6 มาตรการอนุญาตให้จัดตั้งทรัสต์เพื่อลงทุนในกิจการในต่างประเทศ โดยสนับสนุนให้กระทรวงการคลังและสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. พิจารณาภาวะเทียบเพื่ออนุญาตให้มีการจัดตั้งทรัสต์เพื่อลงทุนในกิจการในต่างประเทศ โดยเฉพาะในการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานของประเทศเพื่อนบ้าน อันจะเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการระดมทุนของนักลงทุนไทย ซึ่งผลที่สุดก็จะส่งเสริมพัฒนาการทางเศรษฐกิจของไทยไปพร้อม ๆ กับการเติบโตของเศรษฐกิจประเทศเพื่อนบ้าน และการนำหน่วยลงทุนเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์จะช่วยเพิ่มความหลากหลายของตราสารทุนในประเทศ เพิ่มทางเลือกให้กับนักลงทุน และเป็นการพัฒนาตลาดทุนไทยได้อีกทางหนึ่ง

7.4.1.7 มาตรการปรับปรุงภาวะเทียบเกี่ยวกับการออกตราสารหนี้สกุลเงินบาทสำหรับบริษัทต่างประเทศ โดยสนับสนุนกระทรวงการคลังขยายคุณสมบัติของผู้ที่สามารถยื่นขออนุญาตการออกและเสนอขาย Baht Bond ในประเทศไทยให้รวมถึงนิติบุคคลที่ได้รับการจัดอันดับเครดิตจากสถาบันจัดอันดับเครดิตในประเทศไทย เช่น บริษัททริสเรทติ้งจำกัด ในระดับที่ไม่ต่ำกว่าระดับที่ลงทุนได้ (Investment Grade) ด้วย ซึ่งจะช่วยเพิ่มทางเลือกในการระดมทุนในประเทศไทยให้แก่ธุรกิจไทยที่ไปลงทุนหรือร่วมทุนในเมียนมาร์

7.4.2 มาตรการภาษี

7.4.2.1 มาตรการส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศ โดยบรรเทาภาระภาษีซ้ำซ้อนให้กับบริษัทไทยเป็นการทั่วไป ได้แก่ 1) กรณีมีสาขาต่างประเทศ ให้นิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยให้นำภาษีเงินได้ที่เสียไปในประเทศมาหักออกจากภาษีเงินได้นิติบุคคลในไทยได้แต่ต้องไม่เกินจำนวนเงินภาษีที่เสียในไทย 2) กรณีมีบริษัทในเครือในต่างประเทศ เงินปันผลที่ได้รับจากต่างประเทศได้รับยกเว้นไม่ต้องนำมารวมคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคลหากเข้าเงื่อนไข ว่าต้องถือหุ้นในบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ของหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือนก่อนได้รับเงินปันผล และ เงินปันผลต้องมาจากกำไรสุทธิที่มีการเสียภาษีในอัตราไม่ต่ำกว่าร้อยละ 15 ของกำไรสุทธิ

7.4.2.2 มาตรการภาษีเพื่อการส่งเสริมภาคเอกชนไทยไปลงทุนในต่างประเทศ ประกอบด้วย

1) มาตรการจูงใจช่วงก่อนการลงทุนในต่างประเทศ โดยให้หักค่าใช้จ่ายในการศึกษาและเตรียมตัวไปลงทุนในต่างประเทศได้ 2 เท่า นอกจากนี้ ยังส่งเสริมการซื้อกิจการในต่างประเทศ โดยให้สามารถนำค่าใช้จ่ายในการเข้าซื้อกิจการในต่างประเทศ (Acquisition cost) มาหักเป็นค่าใช้จ่ายในการคำนวณภาษีได้ โดยให้หักได้ร้อยละ 20 ต่อปีของค่าใช้จ่ายในการเข้าซื้อกิจการเป็นเวลา 5 ปี (ปกติไม่สามารถนำมาเป็นค่าใช้จ่าย) โดยค่าใช้จ่ายที่หักได้ เช่น มูลค่าของหุ้นที่เข้าซื้อ ค่าใช้จ่ายที่ปรึกษา ค่าธรรมเนียมการโอน ค่าอากรแสตมป์ ค่าการเดินทางสำหรับการเจรจาซื้อกิจการ

2) มาตรการจูงใจภายหลังการลงทุนในต่างประเทศ โดยให้การยกเว้นภาษีเงินปันผลที่นำกลับจากต่างประเทศแล้วและให้สามารถเครดิตภาษีที่เสียไว้ในต่างประเทศแต่ต้องไม่เกินจำนวนภาษีที่เสียในประเทศ และลดอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับเงินได้ที่ได้จากการลงทุนในต่างประเทศ

7.4.3 มาตรการอื่น ๆ

7.4.3.1 มาตรการเจรจาให้เมียนมาร์เปิดตลาดสาขาการเงินแก่ไทยเพิ่มเติม เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์ บริษัทประกันภัย และบริษัทหลักทรัพย์ของไทยได้เข้าไปดำเนินธุรกิจเมียนมาร์ได้

7.4.3.2 มาตรการให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจแก่ประเทศเมียนมาร์ ผ่านสำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (องค์การมหาชน) (สพพ.) เพื่อปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เชื่อมโยงการคมนาคมและพัฒนาระบบสาธารณูปโภคตามแนวระเบียบเศรษฐกิจเพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง

7.4.3.3 มาตรการส่งเสริมการลงทุนในนิคมอุตสาหกรรมเมียนมาร์ การที่นักลงทุนไทยได้เข้าไปพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษหวาย (Dawei Special Economic Zone: DSEZ) จะช่วยเปิดเส้นทางโลจิสติกส์ด้าน ตะวันตกของไทยโดยไม่ต้องผ่านช่องแคบมะละกา ช่วยสร้างโอกาสการพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันตกของไทย

7.4.3.4 มาตรการกำหนดเขตเศรษฐกิจพิเศษบนพื้นที่ชายแดนไทย-เมียนมาร์ ช่วยอำนวยความสะดวก ด้านการค้าและการลงทุนของไทย กระจ่ายการพัฒนาไปสู่พื้นที่ที่ได้รับการจัดตั้งเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษอันเป็น การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยตรงในพื้นที่เฉพาะและพื้นที่ใกล้เคียงด้วย

บทที่ 8: บทสรุป

จากการที่สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ได้รับความสนใจจากนักลงทุนทั่วโลกในฐานะแหล่งลงทุนใหม่ที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติ ค่าจ้างแรงงานที่อยู่ในระดับต่ำ ขนาดของตลาดที่มีประชากรสูงถึง 58 ล้านคน ถือเป็นตลาดที่ใหญ่เป็นอันดับที่ 5 ในอาเซียน ซึ่งเมื่อรวมกับจีน อินเดีย และบังคลาเทศซึ่งมีพรมแดนต่อเนื่องกับเมียนมาร์ จะมีจำนวนประชากรสูงถึง 2,800 ล้านคน ประกอบกับการที่รัฐบาลเมียนมาร์มีแผนในการส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศโดยมีการออกกฎหมายการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ มีแผนพัฒนาภาคอุตสาหกรรม 30 ปี และให้สิทธิพิเศษทางภาษีอากรต่าง ๆ แก่นิคมอุตสาหกรรมหลายแห่งทั่วประเทศ ส่งผลให้เมียนมาร์เป็นเป้าหมายดึงดูดการลงทุนทางตรงของนักลงทุนทั้งในเอเชียและจากภูมิภาคอื่น โดยเฉพาะนักลงทุนไทย คณะผู้วิจัยขอสรุปผลการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการลงทุนทางตรงในเมียนมาร์และข้อเสนอแนะมาตรการด้านการเงินการคลังเพื่อสนับสนุนนักธุรกิจไทยในการลงทุนทางตรงในเมียนมาร์ ดังต่อไปนี้

8.1 ปัญหาและอุปสรรคของการออกไปทำธุรกิจในเมียนมาร์

การลงทุนในช่วงเริ่มต้นที่เมียนมาร์เปิดประเทศยังคงมีปัญหาและอุปสรรคหลายประการ โดยเฉพาะในด้านโครงสร้างพื้นฐานในฝั่งเมียนมาร์ซึ่งขาดความพร้อมและยังไม่รองรับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ตลอดจนปัญหาด้านทรัพยากรบุคคล ซึ่งปัญหาและอุปสรรคเหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาอุปสรรคที่มักพบได้ในการเข้าไปทำธุรกิจในต่างประเทศ สรุปได้ดังนี้

8.1.1 ขาดความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะด้านระบบไฟฟ้า ระบบการคมนาคมขนส่ง โดยเฉพาะเส้นทางขนส่งระหว่างแม่สอด (ฝั่งไทย) ไปยัง เมียวดี – ตะวัน – ย่างกุ้ง ซึ่งเป็นเส้นทางเศรษฐกิจหลักระหว่างไทย-เมียนมาร์ นอกจากนี้ยังมีปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐานระบบสื่อสาร

8.1.2 ปัจจัยการทำธุรกิจราคาสูง โดยเฉพาะที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ในเมียนมาร์มีราคาแพงมาก และจำกัดการถือครองโดยคนต่างชาติ รวมทั้งขาดความพร้อมในด้านวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการดำเนินธุรกิจ

8.1.3 ขาดแคลนทรัพยากรบุคคล แรงงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานไร้ฝีมือ ขาดความรู้เฉพาะด้านที่สำคัญต่อการประกอบธุรกิจ จึงทำให้เกิดการแข่งขันกันในภาคธุรกิจเพื่อแย่งพนักงานที่มีความรู้และที่สามารถ

8.1.4 ปัจจัยทางด้านเมืองและกฎระเบียบ ขาดความชัดเจนของกฎหมายและกฎระเบียบ หน่วยงานภาครัฐของเมียนมาร์มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์กร ผู้บริหาร และกฎระเบียบเป็นประจำ ทำให้ภาคเอกชนไทยไม่สามารถติดตามการเปลี่ยนแปลงได้ทันสถานการณ์ ตลอดจนติดขัดเกี่ยวกับกฎระเบียบการลงทุนของต่างชาติหลายประการ อาทิ การห้ามต่างชาติดำเนินธุรกิจค้าส่งค้าปลีก การห้ามถือครองที่ดิน เป็นต้น

8.1.5 ข้อจำกัดของบริการด้านการเงิน ระบบธนาคารพาณิชย์ในเมียนมาร์ยังมีความล่าช้า ระบบการชำระเงินในเมียนมาร์จะอยู่ในรูปแบบของเงินสดเป็นส่วนใหญ่ (Cash Basis) ระบบการโอนเงินยังทำได้ไม่สะดวก

เทคโนโลยีและการให้บริการด้านการเงินของธนาคารพาณิชย์ในเมียนมาร์มีจำกัด อัตราแลกเปลี่ยนมีเฉพาะอัตราที่ใช้ซื้อขายเงินตราในแต่ละวัน (Counter Rate) เท่านั้น ยังไม่มีเครื่องมือในการบริหารความเสี่ยง อัตราดอกเบี้ยเงินกู้สูงมากและต้องใช้สินทรัพย์ค้ำประกัน ในกรณีที่ผู้ประกอบการไทยที่พึ่งพาเงินทุนจากธนาคารพาณิชย์ไทยเพื่อไปลงทุนในต่างประเทศต้องมีหลักประกันเป็นสินทรัพย์ในประเทศไทยจึงสามารถจะขอสินเชื่อได้ นอกจากนี้ยังมีข้อจำกัดเกี่ยวกับการโอนเงินข้ามประเทศกลับมายังประเทศไทย

8.2 รูปแบบและทิศทางการค้าการลงทุนกับประเทศเมียนมาร์

การค้าชายแดน เป็นรูปแบบการค้าและการลงทุนระหว่างไทยกับเมียนมาร์ที่ภาคเอกชนไทยเห็นว่ามี ความสำคัญมากที่สุดโดยอาจใช้การค้าชายแดนนำหน้า กล่าวคือ ให้มีการส่งสินค้าเข้าไปขายในประเทศเมียนมาร์ ก่อน หลังจากนั้นสินค้าติดตลาดแล้วจึงลงทุนโดยการร่วมลงทุนกับคนท้องถิ่น และผลิตสินค้าในประเทศเมียนมาร์

สาขาอุตสาหกรรมที่ผู้ประกอบการไทยมีโอกาสด้านศักยภาพในการเข้าไปลงทุนในเมียนมาร์ ได้แก่ ธุรกิจก่อสร้าง ธุรกิจท่องเที่ยวและโรงแรม ธุรกิจอาหาร ธุรกิจสินค้าอุปโภคบริโภค ซึ่งไทยมีความได้เปรียบเพราะมีความชำนาญในการบริหารธุรกิจ รวมทั้งสินค้าไทยเป็นสินค้าที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับในตลาดเมียนมาร์ ในช่วงเริ่มต้นของการเปิดประเทศเมียนมาร์ เห็นควรส่งเสริมธุรกิจขนาดใหญ่ของไทยเนื่องจากมีความได้เปรียบด้านความพร้อมของเงินทุนและระบบการบริหารมากกว่าธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

นอกจากนี้ ไทยมีจุดแข็งและข้อได้เปรียบทั้งในด้านภูมิศาสตร์ที่มีพรมแดนต่อเนื่องกับเมียนมาร์ยาวที่สุด ด้านสังคมวัฒนธรรมที่มีความคล้ายคลึงกัน ด้านพฤติกรรมผู้บริโภคชาวเมียนมาร์ที่มีความนิยมสินค้าและบริการของไทย รวมทั้งมีศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันในธุรกิจ 5 สาขาหลัก ได้แก่ (1) อุตสาหกรรมเกษตร เกษตรแปรรูป และอาหาร (2) ภาคบริการการท่องเที่ยว การให้บริการด้านการแพทย์และพยาบาล (3) ภาคบริการขนส่งและโลจิสติกส์ (4) อุตสาหกรรมพลังงานทดแทน (5) ภาคธุรกิจค้าปลีก-ค้าส่ง และยังเป็นศูนย์ การเชื่อมโยงตาม “แผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน” ทำให้ประเทศไทยมีแต้มต่อเหนือ นักลงทุนจากประเทศอื่น ๆ ในการเข้าไปลงทุนในเมียนมาร์

8.3 สรุปข้อเสนอแนะมาตรการด้านการเงินการคลังเพื่อส่งเสริมการลงทุนในเมียนมาร์

8.3.1 มาตรการด้านการเงิน

8.3.1.1 มาตรการผ่อนคลายนโยบายการเงินและอำนวยความสะดวกในการนำเงินเข้าออกระหว่าง ไทย-เมียนมาร์ โดยเสนอให้ปรับปรุงวิธีการกำหนดปริมาณเงินสดที่นำออกไปยังประเทศเพื่อนบ้านเพื่อการลงทุน ของบริษัท โดยแทนที่จะกำหนดเพดานเป็นวงเงิน 2 ล้านบาทต่อคนต่อครั้งเป็นการทั่วไป ซึ่งทำให้ภาคธุรกิจที่ต้อง ใช้เงินสดเพื่อชำระค่าใช้จ่ายในเมียนมาร์ต้องใช้บุคคลจำนวนมากในการขนเงินสด เปลี่ยนเป็นการปรับปรุงกลไก การอนุญาต โดยกำหนดวงเงินขึ้นสูงต่อ 1 บริษัทและกรอบเวลาในการนำเงินเข้าออกสำหรับบริษัทที่มีแผนการ ลงทุนหรือใช้จ่ายที่ชัดเจน เพื่ออำนวยความสะดวกและตอบสนองความต้องการของภาคธุรกิจ และความโปร่งใส ตรวจสอบได้

8.3.1.2 มาตรการปรับปรุงกฎระเบียบเกี่ยวกับการใช้ทรัพย์สินที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจมาเป็นหลักประกันการชำระหนี้ โดยผลักดัน **ร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ.** เพื่อช่วยรองรับการนำทรัพย์สินที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจมาใช้เป็นหลักประกันการชำระหนี้โดยไม่ต้องมีการส่งมอบการครอบครองทรัพย์สินนั้น

8.3.1.3 มาตรการกำหนดให้ใช้เงินตราสกุลท้องถิ่นเป็นสื่อกลางในการชำระค่าสินค้าและบริการ และการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนบาท-จ๊าด โดยเสนอให้ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) เြงประสานกับธนาคารกลางเมียนมาร์ (Central Bank of Myanmar: CBM) ในการอนุญาตให้เงินบาทเป็นสกุลเงินที่แลกเปลี่ยนกับเงินจ๊าดได้โดยตรง ทั้งเพื่อชำระค่าสินค้าและบริการ และการลงทุนทางตรง นอกจากนี้ หากรัฐบาลมีนโยบายการกำหนดเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนที่ อ.แม่สาย จังหวัดเชียงราย อ.แม่สวด จังหวัดตาก และบริเวณพื้นที่ชายแดนไทย-เมียนมาร์ในจังหวัดกาญจนบุรี แล้ว จึงควรอนุญาตให้ใช้สกุลเงินจ๊าดเป็นอีกสกุลหนึ่งในการชำระค่าสินค้าและบริการในบริเวณพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ และอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษรับฝากเงินสกุลจ๊าดได้ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ภาคธุรกิจ

8.3.1.4 มาตรการจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนภาคธุรกิจในการไปลงทุนในต่างประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการส่งเสริมการลงทุนของภาคธุรกิจไทยในต่างประเทศ ในรูปแบบ 1) เพื่อสนับสนุนโครงการที่ลงทุนในต่างประเทศในช่วงเริ่มต้น อาทิ การช่วยเหลือค่าใช้จ่ายเพื่อจัดทำการศึกษาความเหมาะสมของโครงการ และค่าใช้จ่ายในการประมูลโครงการ 2) ร่วมลงทุนกับภาคเอกชน รวมถึงในกองทุน Venture Capital (VC) ในการลงทุนในต่างประเทศ โดยให้ ธสน. เป็นผู้บริหารกองทุนฯ

8.3.1.5 มาตรการให้สินเชื่เพื่อการไปลงทุนในเมียนมาร์ผ่านธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า โดยให้ความสำคัญ (Priority) แก่นักลงทุนไทยที่ต้องการสินเชื่อลงทุนในเมียนมาร์เป็นพิเศษ ภายใต้การคำนึงถึงความเสี่ยงของโครงการลงทุนอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับเกณฑ์การกำกับดูแลได้

8.3.1.6 มาตรการอนุญาตให้จัดตั้งทรัสต์เพื่อลงทุนในกิจการในต่างประเทศ โดยสนับสนุนให้กระทรวงการคลังและสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. พิจารณากฎระเบียบเพื่ออนุญาตให้มีการจัดตั้งทรัสต์เพื่อลงทุนในกิจการในต่างประเทศ โดยเฉพาะในการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานของประเทศเพื่อนบ้าน อันจะเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการระดมทุนของนักลงทุนไทย และการนำหน่วยลงทุนเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์จะช่วยเพิ่มความหลากหลายของตราสารทุนในประเทศ เพิ่มทางเลือกให้กับนักลงทุน และเป็นการพัฒนาตลาดทุนไทยได้อีกทางหนึ่ง

8.3.1.7 มาตรการปรับปรุงกฎระเบียบเกี่ยวกับการออกตราสารหนี้สกุลเงินบาทสำหรับบริษัทต่างประเทศ โดยสนับสนุนกระทรวงการคลังขยายคุณสมบัติของผู้ที่สามารถยื่นขออนุญาตการออกและเสนอขาย Baht Bond ในประเทศไทยให้รวมถึงนิติบุคคลที่ได้รับการจัดอันดับเครดิตจากสถาบันจัดอันดับเครดิตในประเทศไทย เช่น บริษัททริสเรทติ้งจำกัด ในระดับที่ไม่ต่ำกว่าระดับที่ลงทุนได้ (Investment Grade) ด้วย ซึ่งจะช่วยเพิ่มทางเลือกในการระดมทุนในประเทศไทยให้แก่ธุรกิจไทยที่ไปลงทุนหรือร่วมทุนในเมียนมาร์

8.3.2 มาตรการภาษี

8.3.2.1 มาตรการส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศ โดยบรรเทาภาระภาษีซ้ำซ้อนให้กับบริษัทไทย เป็นการทั่วไป ได้แก่ 1) กรณีมีสาขาต่างประเทศ ให้นิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยให้นำภาษีเงินได้ที่เสียไปในต่างประเทศมาหักออกจากภาษีเงินได้นิติบุคคลในไทยได้แต่ต้องไม่เกินจำนวนเงินภาษีที่เสียในไทย 2) กรณีมีบริษัทในเครือในต่างประเทศ เงินปันผลที่ได้รับจากต่างประเทศได้รับยกเว้นไม่ต้องนำมารวมคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคลหากเข้าเงื่อนไข ว่าต้องถือหุ้นในบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ของหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือนก่อนได้รับเงินปันผล และ เงินปันผลต้องมาจากกำไรสุทธิที่มีการเสียภาษีในอัตราไม่ต่ำกว่าร้อยละ 15 ของกำไรสุทธิ

8.3.2.2 มาตรการภาษีเพื่อการส่งเสริมภาคเอกชนไทยไปลงทุนในต่างประเทศ ประกอบด้วย

1) มาตรการจูงใจช่วงก่อนการลงทุนในต่างประเทศ โดยให้นำค่าใช้จ่ายในการศึกษาและเตรียมตัวไปลงทุนในต่างประเทศ ได้ 2 เท่า นอกจากนี้ ยังส่งเสริมการซื้อกิจการในต่างประเทศ โดยให้สามารถนำค่าใช้จ่ายในการเข้าซื้อกิจการในต่างประเทศ (Acquisition cost) มาหักเป็นค่าใช้จ่ายในการคำนวณภาษีได้ โดยให้หักได้ร้อยละ 20 ต่อปีของค่าใช้จ่ายในการเข้าซื้อกิจการเป็นเวลา 5 ปี (ปกติไม่สามารถนำมาเป็นค่าใช้จ่าย) โดยค่าใช้จ่ายที่หักได้ เช่น มูลค่าของหุ้นที่เข้าซื้อ ค่าใช้จ่ายที่ปรึกษา ค่าธรรมเนียมการโอน ค่าอากรแสตมป์ ค่าการเดินทางสำหรับการเจรจาซื้อกิจการ

2) มาตรการจูงใจภายหลังการลงทุนในต่างประเทศ โดยให้การยกเว้นภาษีเงินปันผลที่นำกลับจากต่างประเทศแล้วและให้สามารถเครดิตภาษีที่ได้เสียไว้ในต่างประเทศแต่ต้องไม่เกินจำนวนภาษีที่เสียในประเทศ และลดอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับเงินได้ที่ได้จากการลงทุนในต่างประเทศ

8.3.3 มาตรการอื่น ๆ

8.3.3.1 มาตรการเจรจาให้เมียนมาร์เปิดตลาดสาขาการเงินแก่ไทยเพิ่มเติม เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์บริษัทประกันภัย และบริษัทหลักทรัพย์ของไทยได้เข้าไปดำเนินธุรกิจเมียนมาร์ได้

8.3.3.2 มาตรการให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจแก่ประเทศเมียนมาร์ ผ่านสำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (องค์การมหาชน) (สพพ.) เพื่อปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เชื่อมโยงการคมนาคมและพัฒนาระบบสาธารณูปโภคตามแนวระเบียบเศรษฐกิจเพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง

8.3.3.3 มาตรการส่งเสริมการลงทุนในนิคมอุตสาหกรรมในเมียนมาร์ การที่นักลงทุนไทยได้เข้าไปพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษหวาย (Dawei Special Economic Zone: DSEZ) จะช่วยเปิดเส้นทางโลจิสติกส์ด้านตะวันตกของไทยโดยไม่ต้องผ่านช่องแคบมะละกา ช่วยสร้างโอกาสการพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันตกของไทย

8.3.3.4 มาตรการกำหนดเขตเศรษฐกิจพิเศษบนพื้นที่ชายแดนไทย-เมียนมาร์ ช่วยอำนวยความสะดวกด้านการค้าและการลงทุนของไทย กระตุ้นการพัฒนาไปสู่พื้นที่ที่ได้รับการจัดตั้งเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษอันเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยตรงในพื้นที่เฉพาะและพื้นที่ใกล้เคียงด้วย

8.4 กลไกในการสนับสนุนธุรกิจให้ออกสู่ตลาดอาเซียน

คณะผู้วิจัยพิจารณาแล้ว เห็นว่าการที่จะขับเคลื่อนนโยบายและมาตรการเชิงรุกได้อย่างมีประสิทธิภาพและบูรณาการ ควรมีมาตรการและกลไกของภาครัฐเพิ่มเติม เพื่อสนับสนุนการออกไปลงทุนในต่างประเทศของภาคธุรกิจไทย ดังนี้

8.4.1 การกำหนดหน่วยงานเพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการกำหนดยุทธศาสตร์การส่งเสริมผู้ประกอบการของไทยให้ขยายธุรกิจไปยังต่างประเทศในรูปแบบ One-stop service และหน่วยงานดังกล่าวควรมีสถาบันและผู้แทนประจำในประเทศเป้าหมายของการลงทุน เพื่อทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงให้แก่นักลงทุนไทย โดยรวบรวมองค์ความรู้และเชื่อมโยงเครือข่ายกับภาครัฐและหน่วยงานที่ทำหน้าที่อนุมัติให้ธุรกิจต่างประเทศเข้าไปดำเนินกิจการในประเทศได้ ชี้แนะโอกาสทางธุรกิจ กลยุทธ์การทำธุรกิจในต่างประเทศ รวมทั้งช่วยจัดหาที่ปรึกษาทางธุรกิจ (Strategic Partners) เพื่อช่วยให้คำแนะนำแก่ภาคเอกชนไทยในการดำเนินธุรกิจในต่างประเทศหรือจับคู่ธุรกิจไทยกับนักธุรกิจในท้องถิ่นของประเทศนั้น ๆ (Local Partners)

8.4.2 การรวบรวมกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งธุรกิจในเมียนมาร์และในประเทศต่าง ๆ อาเซียน เพื่อเป็นคู่มือให้กับผู้ประกอบการไทย โดยเห็นควรเผยแพร่ทางเว็บไซต์เพื่อให้ผู้ที่มีความสนใจสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายในจุดเดียว

8.4.3 การบูรณาการการจัดทำ Roadshow และ Business Matching สำหรับธุรกิจที่ประสงค์จะเข้าร่วมทุนกับนักลงทุนท้องถิ่น หรือขยายธุรกิจเข้าสู่เมียนมาร์ ซึ่งในปัจจุบันมีหน่วยงานดำเนินการอยู่แล้วได้แก่สภาอุตสาหกรรม สภาหอการค้า และสำนักงาน BOI ตลอดจนส่วนราชการต่าง ๆ ของไทย อย่างไรก็ตามหน่วยงานต่าง ๆ ควรมีการหารือและประสานงานกันเพื่อลดความซ้ำซ้อนและประหยัดทรัพยากร เนื่องจากในการไปสัมภาษณ์ผู้แทนส่วนราชการของเมียนมาร์ได้ให้ความเห็นว่าช่วง 2 ปีที่ผ่านมาได้มีการจัด Business Matching จากเมืองไทยบ่อยมาก และไม่เพียงแต่จากประเทศไทย นักธุรกิจจากประเทศอื่นก็เข้ามาดำเนินการในลักษณะเดียวกัน จนผู้แทนภาคธุรกิจของเมียนมาร์ไม่มีเวลาจะมาพบปะหารือในเชิงลึกอย่างเป็นกิจจะลักษณะ ทำให้งานที่จัดหลาย ๆ ครั้งมีผู้ร่วมงานน้อยและไม่ตรงกลุ่มเป้าหมาย

8.4.4 การศึกษา วิเคราะห์ วิจัย อย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับมาตรการสนับสนุนจากภาครัฐเพื่อให้เอกชนไปลงทุนในต่างประเทศ อาทิ แนวทางการการรับประกันความเสี่ยง ให้กับนักธุรกิจไทยที่ไปลงทุนในต่างประเทศ รวมทั้งการพัฒนาการอำนวยความสะดวกแก่ภาคธุรกิจที่ประสงค์จะออกสู่ตลาดต่างประเทศ

8.4.5 การให้ความช่วยเหลือเชิงวิชาการแก่เมียนมาร์เพื่อพัฒนากฎระเบียบต่าง ๆ ในการส่งเสริมการลงทุน และให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการกำกับดูแล เพื่อช่วยพัฒนากฎระเบียบการกำกับดูแลในเมียนมาร์ให้เป็นสากลและสอดคล้องกับไทย รวมทั้งสร้างเครือข่ายข้าราชการและผู้บริหารในทุกระดับเพื่อการอำนวยความสะดวกแก่ภาคธุรกิจ

8.5 ความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ

8.5.1 นายเนวิน สินสิริ ผู้อำนวยการสำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (สพพ.)

เนื่องจากประเทศไทยเป็นศูนย์กลางโครงข่ายคมนาคม (logistic hub) ของอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง และอยู่ในทำเลที่เหมาะสมและเมื่อคำนึงถึงปัจจัยที่เมียนมาร์มีพื้นที่ติดกับอินเดีย และจีน ซึ่งจะทำให้มีตลาดการค้าและการลงทุนที่มีขนาดใหญ่มาก ส่งผลให้การลงทุนในเมียนมาร์สามารถพัฒนาการเติบโตของไทยได้อย่างไร้ที่ติตาม โครงข่ายถนนของอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงตามแผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงอาเซียน (ASEAN Master plan on Connectivity) มีความครอบคลุมในส่วนพื้นที่ประเทศไทยเป็นอย่างดี ในขณะที่มีเส้นทางที่เชื่อมโยงไทย-เมียนมาร์มี 2 เส้นทางเท่านั้น คือ ผ่านด่านแม่สาย และ แม่สอด ดังนั้น การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะถนนที่เชื่อมโยงจะเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาการค้าการลงทุนและเศรษฐกิจของทั้งสองประเทศ เนื่องจากปัจจุบันภาคการผลิตมีต้นทุนค่าใช้จ่ายด้านการขนส่งในสัดส่วนที่สูง

การพัฒนาและการเติบโตทางเศรษฐกิจของเมียนมาร์อาจนำไปสู่ความท้าทายใหม่สำหรับประเทศไทย อาทิ การไหลกลับของแรงงาน การควบคุมห่วงโซ่อุปทานการผลิตและพัฒนาไปสู่ภาคการผลิตขั้นสูงขึ้น มุ่งเน้นการเพิ่มมูลค่าสินค้าภาคการผลิต เป็นต้น ดังนั้น มาตรการที่เสนอแนะจะเป็นประโยชน์และควรเร่งนำไปดำเนินการโดยด่วน นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมจากหลายหน่วยงานควรเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เช่น สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ควรเป็นหน่วยงานที่นำความรู้ ข้อมูล และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนไปสนับสนุนนักลงทุนไทยและประสานการทำงานร่วมกับสถานทูต และกระทรวงพาณิชย์ที่มีสำนักงานพาณิชย์อยู่ในหลายประเทศทั่วโลก

ด้านการระดมทุนจากการขาย Baht Bond ส่วนใหญ่มักเป็นการระดมทุนภายในประเทศ ส่วนการลงทุนในต่างประเทศอาจจำเป็นต้องศึกษาแนวทางการขายพันธบัตรในต่างประเทศ หรือแนวทางการระดมทุนอื่นเพื่อการสนับสนุนนักลงทุนในด้านการเงิน ดังนั้น ในขั้นต้น การศึกษาอุปสรรคในการเปิดสาขาของธนาคารพาณิชย์จึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้กลุ่มทุนไทยสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ นอกจากนี้ ด้านภาษี ประเทศไทยควรดำเนินมาตรการโดยคำนึงถึงความสมดุลของภาคการเงินไทยกับต่างประเทศ

สำหรับโครงการทวาย ปัจจุบันได้มีความตกลงให้ สพพ. ถูถือหุ้นในบริษัทผู้พัฒนาโครงการร่วมกับหน่วยงานของเมียนมาร์ (บริษัท ทวาย เอส อี แซด ดีเวลอปเม้นท์) ในอัตราส่วน 50 ต่อ 50 ซึ่งจะส่งผลดีต่อประเทศไทย เนื่องจากปัจจุบันเมียนมาร์มุ่งเน้นการพัฒนาท่าเรือน้ำตื้น หรือท่าเรือแม่น้ำ ในโครงการติละวา ซึ่งโครงการดังกล่าวจะรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจของเมียนมาร์ในระยะปานกลางเท่านั้น แต่ในระยะยาวที่เมียนมาร์จะเติบโตไปในอุตสาหกรรมขนาดใหญ่มากขึ้น โครงการทวายซึ่งเป็นท่าเรือน้ำลึกจะมีบทบาทเพิ่มมากขึ้น และมีความสำคัญเชิงเศรษฐกิจมากยิ่งขึ้นต่อเมียนมาร์

มาตรการที่คณะผู้วิจัยเสนอแนะเป็นมาตรการที่ดี ควรเร่งนำไปดำเนินการให้เป็นผลลัพธ์โดยเร็ว นอกจากนี้ เห็นว่าคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนควรปรับบทบาทเชิงรุกในการนำนักลงทุนไปสู่การลงทุนขาออกโดยประสานและดำเนินการร่วมกับสถานเอกอัครราชทูต สำหรับข้อเสนอเพื่อพัฒนารายงาน เห็นว่าผู้วิจัยอาจศึกษาต่อในเชิงลึกสำหรับกรณีศึกษาของญี่ปุ่นที่ลดค่าใช้จ่ายด้านการผลิตภายในประเทศโดยการออกไปลงทุนในต่างประเทศในขณะที่ยังคงศูนย์วิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ไว้ตั้งอยู่ภายในประเทศ ซึ่งญี่ปุ่นได้ใช้องค์ความรู้

ร่วมมือระหว่างประเทศของญี่ปุ่น (JICA) เป็นองค์กรนำในการเข้าไปศึกษาข้อมูลหลัก ๆ ที่จำเป็นและสำคัญต่อการลงทุนในประเทศต่าง ๆ สร้างฐานพันธมิตรต่อภาคส่วนรัฐบาล และให้ความช่วยเหลือนักลงทุนชาวญี่ปุ่น

8.5.2 นางสาวเพ็ญศรี สุธีรคันต์ ผู้อำนวยการสมาคมบริษัทจดทะเบียนไทย

บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ และบริษัทผู้รับเหมาไทยหลายแห่งมีประสบการณ์การลงทุนในเมียนมาร์ โดยมีข้อเสนอแนะการลงทุนในเมียนมาร์ว่า ควรมิวสิยทัศน์ ใช้เวลาสร้างความสัมพันธ์กับคนในพื้นที่เป็นเวลานาน เป็นการลงทุนระยะยาวเพื่อได้รับความไว้วางใจจากคนเมียนมาร์ เนื่องจากตามธรรมเนียมของเมียนมาร์การประสานงานและติดต่อทางการค้ากับเมียนมาร์จะต้องอาศัยความไว้วางใจระหว่างกัน สำหรับการการลงทุนสาขาก่อสร้าง ปัจจุบัน ถือเป็นโอกาสอันดีสำหรับผู้รับเหมาไทยในการเข้าไปลงทุนในโครงการสร้างกรุงเนปิดอว์ การมีผู้ร่วมทุนชาวเมียนมาร์ที่มีประสบการณ์ มีช่องทางการจัดจำหน่ายที่เข้มแข็ง มีศูนย์การค้าของตัวเอง จะช่วยให้ธุรกิจไทยที่เข้าไปในเมียนมาร์ดำเนินการได้ง่ายขึ้น

ในปีที่ผ่านมาเมียนมาร์มีกระบวนการเปิดประมูลและพิจารณาให้ใบอนุญาตให้บริการเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่โปร่งใส มีการจ้างที่ปรึกษาจากต่างประเทศมาบริหารจัดการกระบวนการให้ใบอนุญาตให้มีความโปร่งใส เปิดเผย ซึ่งสร้างความน่าเชื่อถือและส่งผลดีต่อภาพลักษณ์ของประเทศเมียนมาร์

ด้านการค้า ตลาดสินค้าอุปโภคบริโภค (Consumer Market) มีศักยภาพสูงมาก โดยธรรมเนียมของชาวเมียนมาร์ที่นิยมบริโภคของไทยเป็นหลัก ดังนั้น การพัฒนาการค้าชายแดนจึงมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าด้านการลงทุน

ด้านบุคลากร ปัจจุบัน ชาวเมียนมาร์รุ่นใหม่ หรือ Second Generation มีประสบการณ์จากต่างประเทศและผ่านการศึกษาระดับสูงในประเทศที่พัฒนามากกว่า ซึ่งบุคลากรกลุ่มนี้จะมีความรู้ความสามารถและเข้าใจในธุรกิจเป็นอย่างดีและในอนาคตจะมาเป็นผู้นำองค์กรธุรกิจในหลายสาขา อาทิ อสังหาริมทรัพย์ การค้า เป็นต้น

ด้านการตลาด บริษัทไทยมักจะประเมินกำลังซื้อของคนเมียนมาร์ต่ำเกินไป ผู้บริโภคเมียนมาร์เป็นตลาดที่มีกำลังซื้อสูง โดยผู้ประกอบการไทยบางรายสามารถทำราคาสินค้าได้สูงจากค่านิยมการใช้สินค้าไทยของเมียนมาร์ ตัวอย่างเช่นบริษัทผู้ผลิตกางเกงยีนส์ของไทย (MC Jeans) สามารถจำหน่ายกางเกงยีนส์ราคาตัวละ 1,800 บาทได้จำนวนมากจนผลิตไม่ทันขาย อีกทั้งเมียนมาร์มีตัวแทนกระจายสินค้าที่เข้มแข็ง มีศักยภาพ มีศูนย์การค้าเป็นของตัวเอง และมีช่องทางกระจายสินค้ามาก ดังนั้น การเข้าถึงตลาดของนักลงทุนไทยจึงจำเป็นต้องมองหาผู้กระจายสินค้าที่มีศักยภาพและจะเป็นปัจจัยต่อความสำเร็จได้

ที่ผ่านมา สถานทูตไทยในเมียนมาร์มีบทบาทสำคัญในการอำนวยความสะดวกให้นักลงทุนไทยทั้งด้านการใช้สถานที่ การให้ความรู้ และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการติดต่อหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ

สิ่งที่ภาคเอกชนกังวลในการตัดสินใจเข้าไปลงทุนในเมียนมาร์ ส่วนใหญ่เป็นประเด็นที่สอดคล้องกับที่คณะผู้วิจัยได้ระบุไว้ในรายงาน ซึ่งประกอบด้วย การขาดแคลนระบบสาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวกยังมีราคาสูงมาก ขาดแคลนบุคลากรที่มีทักษะ กลุ่มธุรกิจท้องถิ่นที่เป็นพันธมิตร (Local Partner) มีน้อย ปัจจัยทางการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองจากผลการเลือกตั้งที่จะมีขึ้นในปี พ.ศ. 2558 การค้าชายแดนยังประสบปัญหา

ชนเผ่า ยังมีความไม่สงบชายแดน การขอวีซ่าของภาคเอกชนยังมีความไม่สะดวก ซึ่งภาครัฐควรเร่งให้มีการเจรจา ให้ขั้นตอนที่สะดวกขึ้น นอกจากนี้ภาคเอกชนไทยเกรงว่าการที่แรงงานเมียนมาร์เข้ามาทำงานในประเทศไทยทำให้ไทยเป็นแหล่งพัฒนาฝีมือแรงงานที่สำคัญของเมียนมาร์ ซึ่งภายหลังเมื่อเศรษฐกิจเมียนมาร์มีการพัฒนาอาจจะย้ายถิ่นฐานกลับไป ส่งผลต่อการขาดแคลนแรงงานในประเทศ

รายงานที่คณะผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นมานี้เป็นรายงานที่ดี มีความละเอียด มีประโยชน์ต่อนักลงทุนสมควรนำไปเผยแพร่เป็นการทั่วไปเพื่อผู้ที่สนใจจะได้ศึกษาเป็นความรู้และใช้ประกอบการตัดสินใจ

8.6 ความเห็นจากผู้เข้าร่วมสัมมนา

คณะผู้วิจัยได้จัดสัมมนาเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยเรื่อง “การศึกษาวิจัยและพัฒนามาตรการด้านการเงินการคลังเพื่อสนับสนุนธุรกิจไทยในการลงทุนทางตรงในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์” เมื่อวันอังคารที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2557 เวลา 09.30 – 12.30 น. ณ ห้องบอลรูม 1 โรงแรมเอส 31 ถนนสุขุมวิท กรุงเทพฯ และเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากกลุ่มเป้าหมายและประชาชนทั่วไป มีผู้เข้าร่วมสัมมนาจำนวน 118 คน จากผู้ประกอบการภาคเอกชน ภาคราชการ สถาบันการศึกษา และประชาชนทั่วไป ในการนี้ผู้เข้าร่วมการสัมมนามีความเห็นโดยสรุปดังนี้

โครงการทวายมีประโยชน์กับไทยมาก โดยจะเป็นแหล่งรวมชิ้นส่วนแล้วผลิตที่ทวายก่อนส่งเข้าสู่ประเทศไทยเพื่อการผลิตชิ้นสูงต่อไป ค่าแรงเมียนมาร์อยู่ที่ประมาณวันละ 95 บาท เทียบกับค่าแรงของไทยวันละ 300 บาท ดังนั้น ในส่วนของข้อกังวลที่ว่าแรงงานเมียนมาร์จะอพยพกลับนั้นเห็นว่ายังไม่น่าจะเกิดขึ้นในระยะเวลาอันใกล้ เพราะความแตกต่างของค่าแรงยังมีอยู่มาก สำหรับปัญหาชนกลุ่มน้อยยังไม่แน่อนว่าจะคงอยู่ไปอีกนานเท่าใด

คณะผู้วิจัยควรสำรวจความคิดเห็นของมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย และผู้แทนกระทรวงพาณิชย์ด้วยเพื่อให้ได้ภาพที่ครบถ้วนสมบูรณ์

8.7 สรุปผลการศึกษา

สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์เป็นประเทศที่มีความน่าสนใจในการเป็นเป้าหมายการลงทุนระดับต้น ๆ ของไทย เนื่องจากอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติ ค่าจ้างแรงงานอยู่ที่อัตราเฉลี่ยวันละ 95 บาทซึ่งต่ำกว่าอัตราวันละ 300 บาทของไทย ขนาดของตลาดที่มีประชากรสูงถึง 58 ล้านคน ถือเป็นตลาดที่ใหญ่เป็นอันดับที่ 5 ในอาเซียน ซึ่งเมื่อรวมกับจีน อินเดีย และบังคลาเทศซึ่งมีพรมแดนต่อเนื่องกับเมียนมาร์ จะมีจำนวนประชากรสูงถึง 2,800 ล้านคน ประกอบกับการที่รัฐบาลเมียนมาร์มีแผนในการส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศโดยมีการออกกฎหมายการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ มีแผนพัฒนาภาคอุตสาหกรรม 30 ปี และให้สิทธิพิเศษทางภาษีอากรต่าง ๆ แก่นิคมอุตสาหกรรมหลายแห่งทั่วประเทศ ส่งผลให้เมียนมาร์เป็นเป้าหมายดึงดูดการลงทุนทางตรงของนักลงทุนทั้งในเอเชียและจากภูมิภาคอื่น

ประเทศไทยมีจุดแข็งและข้อได้เปรียบด้านการค้าการลงทุนในเมียนมาร์มากกว่าประเทศอื่นทั้งในด้านภูมิศาสตร์ที่มีพรมแดนต่อเนื่องกับเมียนมาร์ยาวที่สุด ด้านสังคมวัฒนธรรมที่มีความคล้ายคลึงกัน ด้านพฤติกรรมผู้บริโภคชาวเมียนมาร์ที่มีความนิยมสินค้าและบริการของไทย รวมทั้งมีศักยภาพและขีดความสามารถในการ

แข่งขันในธุรกิจ 5 สาขาหลัก ได้แก่ (1) อุตสาหกรรมเกษตร เกษตรแปรรูป และอาหาร (2) ภาคบริการการท่องเที่ยว การให้บริการด้านการแพทย์และพยาบาล (3) ภาคบริการขนส่งและโลจิสติกส์ (4) อุตสาหกรรมพลังงานทดแทน (5) ภาคธุรกิจค้าปลีก-ค้าส่ง อีกทั้งยังเป็นศูนย์การเชื่อมโยงตาม “แผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน” ทำให้ประเทศไทยมีแต้มต่อนักลงทุนจากประเทศอื่น ๆ ในการเข้าไปลงทุนในเมียนมาร์ อย่างไรก็ตาม การลงทุนในลักษณะต่าง ๆ ในช่วงที่เมียนมาร์อยู่ระหว่างการเปิดประเทศยังคงมีปัญหาและอุปสรรคหลายประการ โดยเฉพาะในด้านโครงสร้างพื้นฐานในฝั่งเมียนมาร์ซึ่งขาดความพร้อมและยังไม่รองรับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ตลอดจนความพร้อมด้านทรัพยากรบุคคล ซึ่งปัญหาและอุปสรรคเหล่านี้นำไปสู่การขาดความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานและระบบสื่อสาร ปัจจัยการทำธุรกิจราคาสูง ขาดแคลนทรัพยากรบุคคลและแรงงานมีฝีมือ (Skilled Labor) ปัจจัยทางด้านเมืองและกฎระเบียบที่ส่งเสริมการประกอบธุรกิจและข้อจำกัดของบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการเงิน

สำหรับข้อเสนอแนะมาตรการด้านการเงินและการคลังที่มีส่วนช่วยส่งเสริมการตัดสินใจของนักธุรกิจไทยในการลงทุนทางตรงในประเทศเมียนมาร์ ในรายงานฉบับนี้ประกอบด้วย

8.7.1. มาตรการด้านการเงิน อันได้แก่ (1) การปรับปรุงวิธีการอนุญาตเงินทุนไหลออกและอำนวยความสะดวกในการนำเงินเข้าออกระหว่างไทย-เมียนมาร์ (2) การปรับปรุงกฎระเบียบเกี่ยวกับการใช้ทรัพย์สินที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจมาเป็นหลักประกันการชำระหนี้ (3) การกำหนดให้ใช้เงินตราสกุลท้องถิ่นเป็นสื่อกลางในการชำระค่าสินค้าและบริการ และการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนบาท-จ๊าดโดยตรง (4) การจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนภาคธุรกิจในการไปลงทุนในต่างประเทศ เพื่อสนับสนุนธุรกิจในช่วงเริ่มต้น และร่วมลงทุนกับภาคเอกชน (5) การให้สินเชื่อเพื่อการไปลงทุนในเมียนมาร์ผ่านธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า (6) การอนุญาตให้จัดตั้งทรัสต์เพื่อลงทุนในกิจการในต่างประเทศ (7) การปรับปรุงกฎระเบียบเกี่ยวกับการออกตราสารหนี้สกุลเงินบาทสำหรับบริษัทต่างประเทศ โดยขยายคุณสมบัติของผู้ที่สามารถยื่นขออนุญาตการออกและเสนอขาย Baht Bond ในประเทศไทยให้รวมถึงนิติบุคคลที่ได้รับการจัดอันดับเครดิตจากสถาบันจัดอันดับเครดิตในประเทศไทย ในระดับที่ไม่ต่ำกว่าระดับที่ลงทุนได้ (Investment Grade) ซึ่งมาตรการด้านการเงินเหล่านี้จะช่วยเพิ่มทางเลือกในการระดมทุนในประเทศไทยให้แก่ธุรกิจไทยที่ไปลงทุนหรือร่วมทุนในเมียนมาร์

8.7.2. มาตรการภาษี ประกอบด้วยการส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศ โดยบรรเทาภาระภาษีซ้ำซ้อนให้กับบริษัทไทยเป็นการทั่วไป ได้แก่ การให้นิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยให้นำภาษีเงินได้ที่เสียไปในประเทศมาหักออกจากภาษีเงินได้นิติบุคคลในไทย เงินปันผลที่ได้รับจากต่างประเทศได้รับยกเว้นไม่ต้องนำมารวมคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคล ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด สำหรับมาตรการภาษีเพื่อการส่งเสริมภาคเอกชนไทยไปลงทุนในต่างประเทศ ประกอบด้วย (1) มาตรการจูงใจช่วงก่อนการลงทุนในต่างประเทศ โดยให้นำค่าใช้จ่ายในการศึกษาและเตรียมตัวไปลงทุนในต่างประเทศ ได้ 2 เท่า นอกจากนี้ ยังส่งเสริมการซื้อกิจการในต่างประเทศ โดยให้สามารถนำค่าใช้จ่ายในการเข้าซื้อกิจการในต่างประเทศ (Acquisition cost) มาหักเป็นค่าใช้จ่ายในการคำนวณภาษีได้ (2) มาตรการจูงใจภายหลังการลงทุนในต่างประเทศ โดยให้การยกเว้นภาษีเงินปันผลที่นำกลับจากต่างประเทศแล้วและให้สามารถเครดิตภาษีที่ได้เสียไว้ในต่างประเทศ

8.7.3. มาตรการอื่น ๆ ประกอบด้วย (1) การเจรจาให้เมียนมาร์เปิดตลาดสาขาการเงินแก่ไทยเพิ่มเติม เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์ บริษัทประกันภัย และบริษัทหลักทรัพย์ของไทยได้เข้าไปดำเนินธุรกิจเมียนมาร์ได้ (2) การให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจแก่ประเทศเมียนมาร์ ผ่านสำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (องค์การมหาชน) (สพพ.) เพื่อปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เชื่อมโยงการคมนาคม และพัฒนาระบบสาธารณูปโภคตามแนวระเบียงเศรษฐกิจเพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจในอนุภูมิภาค ลุ่มแม่น้ำโขง (3) การส่งเสริมการลงทุนในนิคมอุตสาหกรรมในเมียนมาร์ (4) การกำหนดเขตเศรษฐกิจพิเศษ บนพื้นที่ชายแดนไทย-เมียนมาร์ เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกด้านการค้าและการลงทุนของไทย

นอกจากการส่งเสริมการลงทุนในเมียนมาร์ที่กล่าวข้างต้น ภาครัฐควรมีการขับเคลื่อนนโยบายและการบริหารมาตรการเชิงรุกอย่างมีประสิทธิภาพและบูรณาการ โดยกำหนดหน่วยงานเพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์กลาง ในการกำหนดยุทธศาสตร์การส่งเสริมผู้ประกอบการของไทยให้ขยายธุรกิจไปยังต่างประเทศในรูปแบบ One-stop service รวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดตั้งธุรกิจเมียนมาร์และในประเทศต่าง ๆ อาเซียน การบูรณาการการจัดทำ Roadshow และ Business Matching เพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตรงตามเป้าหมาย ตลอดจนให้ความช่วยเหลือเชิงวิชาการแก่เมียนมาร์เพื่อพัฒนากฎระเบียบต่าง ๆ ในการส่งเสริมการลงทุน และให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการกำกับดูแล เพื่อช่วยพัฒนากฎระเบียบการกำกับดูแล ในเมียนมาร์ให้เป็นสากลและสอดคล้องกับไทย รวมทั้งสร้างเครือข่ายข้าราชการและปฏิบัติงานในทุกระดับ เพื่อการอำนวยความสะดวกแก่ภาคธุรกิจ

8.8 ข้อจำกัดของงานวิจัย

8.8.1 ข้อจำกัดด้านเวลาของนักวิจัย งานวิจัยฉบับนี้ได้รวบรวมข้อมูล ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย สัมภาษณ์ และสำรวจความคิดเห็น เท่าที่จะสามารถกระทำได้นอกเวลาราชการของนักวิจัยทุกคน ภายใต้ข้อจำกัดด้านเวลา 1 ปี ของการทำวิจัย อนึ่ง ในช่วงระยะเวลาที่เริ่มดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2556 – เดือนมีนาคม พ.ศ. 2557 มีเหตุการณ์ความไม่สงบทางการเมืองในกรุงเทพมหานคร มีการปิดถนน และสถานที่ราชการหลายแห่ง รวมทั้งกระทรวงการคลัง ส่งผลให้การติดต่อประสานเพื่อนัดสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องเป็นไปได้ยาก

8.8.2 ข้อจำกัดด้านการเข้าถึงแหล่งข้อมูล เนื่องจากข้อมูลที่สำคัญบางประการของเมียนมาร์ อาทิ ข้อมูลด้านสถิติเกี่ยวกับประชากร ขนาดของตลาด และข้อกฎหมายหลายประการ ไม่มีการจัดเก็บและเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะอย่างเป็นระบบในภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ ยังมีข้อจำกัดในการนัดสัมภาษณ์ส่วนราชการของเมียนมาร์ เนื่องจากระบบการติดต่อสื่อสารที่ไม่สมบูรณ์ประกอบกับบุคลากรเมียนมาร์มีเพียงจำนวนน้อยที่สามารถสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษ ซึ่งบุคลากรเหล่านั้นมักจะมีภารกิจต้องเดินทางเป็นส่วนใหญ่

8.8.3 ข้อจำกัดด้านงบประมาณและระเบียบวิธีพัสดุ ซึ่งส่งผลต่อข้อจำกัดในการเข้าถึง หนังสืออ้างอิง ข้อมูล และวรรณกรรมที่มีค่าใช้จ่ายเกี่ยวข้อง

8.9 ปัญหาและอุปสรรคของการทำผลงานวิจัย

ปัญหาและอุปสรรคหลักของการจัดทำผลงานวิจัยฉบับนี้ คือการติดตามผลการตอบแบบสอบถาม คณะผู้วิจัยได้จัดส่งแบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าและการลงทุนของไทยในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ไปยังบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจำนวน 528 ชุด แต่คณะผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามที่มีการตอบกลับมาเป็นจำนวนทั้งสิ้น 95 ชุด เป็นแบบสอบถามที่มีข้อมูลครบถ้วนใช้งานได้ 80 ชุด ซึ่งคาดว่าเหตุผลส่วนหนึ่งมาจากความไม่สนใจออกไปลงทุนในต่างประเทศของธุรกิจจึงไม่เห็นความสำคัญของการตอบแบบสอบถาม

8.10 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานวิจัย

คณะผู้วิจัยเห็นควรมีโครงการศึกษาต่อเนื่องในลักษณะเดียวกันเพื่อส่งเสริมการลงทุนในประเทศอื่น ๆ ที่เป็นเป้าหมายของไทยในอาเซียน นอกจากนี้ควรต่อยอดการศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบของมาตรการด้านการเงิน การคลัง การอำนวยความสะดวกทางการค้าและบริการ และสิทธิพิเศษอื่น ๆ ที่เหมาะสมสำหรับการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน นอกจากนี้ เห็นควรศึกษาภาวะเปรียบเทียบการเข้าไปประกอบธุรกิจในประเทศและภูมิภาคอื่นที่มีความน่าสนใจเชิงยุทธศาสตร์ อาทิ อินเดีย จีน แอฟริกา เป็นต้น เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานให้กับผู้ประกอบการธุรกิจไทยในการวางแผนขยายธุรกิจในอนาคต

8.11 หมายเหตุ

มาตรการต่าง ๆ ที่เป็นข้อเสนอแนะและความเห็นในรายงานฉบับนี้เป็นความเห็นของคณะผู้วิจัย ยังมีได้ผูกพันว่าจะเป็นทำที่ หรือจะนำไปกำหนดเป็นนโยบายหรือมาตรการของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตาม คณะผู้วิจัยมีความยินดีหากส่วนราชการต่าง ๆ จะพิจารณานำข้อเสนอแนะในรายงานผลการศึกษาวิจัยฉบับนี้ไปใช้ประกอบการจัดทำนโยบายและมาตรการ เพื่อสนับสนุนการลงทุนทางตรงของธุรกิจไทยในต่างประเทศเพื่อประโยชน์โดยรวมของประเทศต่อไป

บรรณานุกรม

หนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์อื่นๆ

- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. สำนักอาเซียน. (2556). *ข้อมูลการค้าไทย-เมียนมาร์*. กรุงเทพฯ
ธนพล จันทรพิชญ์ (2557). *การลงทุนโดยตรงของไทยในต่างประเทศ*. กรุงเทพฯ พ.ศ. 2557
- นันทพร พงศ์พัฒนานนท์ และชิตชนก อันโนนจารย์. (18 มิถุนายน 2555). การลงทุนโดยตรงใน
ต่างประเทศของไทย: อุปสรรคที่รอการแก้ไข. *FAQ Focused and Quick*. Issue 70, June
18, 2012
- เวทาค์ พวงทรัพย์ และคณะ. (2554), *งานวิจัยเรื่อง ข้อเสนอมาตรการการเงินการคลังเพื่อการลงทุน
ในต่างประเทศ*, งานสัมมนาวิชาการสำนักงานเศรษฐกิจการคลังปี พ.ศ. 2554
- เวทาค์ พวงทรัพย์ และคณะ. (2557), *งานวิจัยเรื่อง International Headquarters เพื่อผลักดัน
การเป็นศูนย์กลางของภูมิภาค*, งานสัมมนาวิชาการสำนักงานเศรษฐกิจการคลังปี พ.ศ. 2557
- ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจ ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) (2556). *SCB Economic
Intelligence Center: EIC Insight ปรับมุมมอง ส่องธุรกิจในยุค Connectivity*. กรุงเทพฯ
- สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงย่างกุ้ง (2553). *คู่มือคนไทยในเมียนมาร์*
- สุมาลี สติชัยเจริญ และมยุร บุญยรัตน์ (2554). *มาตรการภาษีเพื่อส่งเสริมการลงทุนไทยไปลงทุนใน
ต่างประเทศ : กรณีศึกษาของต่างประเทศ*. วารสารการเงินการคลัง (ก.ค. – ก.ย. 2554).
กรุงเทพฯ
- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. (2554). *รายงานฉบับสมบูรณ์ แผนยุทธศาสตร์การเข้าสู่ตลาดสาขา
บริการด้านการเงินในประเทศลาวและกัมพูชาภายใต้แผนการเป็นประชาคมเศรษฐกิจ
อาเซียนในปี พ.ศ. 2558*. กรุงเทพฯ
- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. (2555). *รายงานฉบับสมบูรณ์ การศึกษาวิจัยและพัฒนามาตรการด้าน
การเงินการคลังที่มีผลต่อการสนับสนุนผู้ประกอบการธุรกิจประกันภัยไทยให้เข้าสู่ตลาดอาเซียน*.
กรุงเทพฯ
- Asian Development Bank (2011). *Asian Development Outlook 2011: South-South
Economic Links*.
- Asian Development Bank (2013). *Asian Development Outlook 2013: Asia's Energy
Challenge*.
- Asian Development Bank (2013). *Key Indicators for Asia and the Pacific 2013*.
- Asian Development Bank (2014). *ADB Basic Statistics 2014*.
- Buckley, P.J., and M.C. Casson. (1976). *The future of multinational enterprises*.
London: Macmillan.

- Buckley, P.J., and M.C. Casson. (1981). *The optimal timing of a foreign direct investment*. The Economic Journal 91
- Cho D. and Hwy-Chang M. (2000). *From Adam Smith to Michael Porter: Evolution of Competitiveness Theory*, Singapore, World Scientific
- Dunning, J.H. (1980). *Toward an eclectic theory of international production: some empirical tests*. Journal of International Business Studies
- Dunning, J.H. (1980). *The Eclectic (OLI) Paradigm of International Production: Past, Present and Future*. Int. Journal of the Economics of Business, Vol. 8, No. 2, 2001, pp. 173 – 190
- Dunning, J. H. (1981). *International Production and the Multinational Enterprise*. George Allen Unwin, London.
- Dunning J.H. (1981). *Explaining the International Direct Investment Position of Countries: Towards a Dynamic or Developmental Approach*, Weltwirtschaftliches Archiv, 1981, 119, pp. 30 - 64
- Dunning J.H. (1993) Internationalizing Porter's Diamond, Management International Review, 33(2), 7-15
- Hill, C.W.L., Wee, C. H., and Udayasankar, K. (2012). *International Business: An Asian Perspective*. Singapore: McGraw-Hill Education (Asia).
- Hiratsuka, Daisuke (2006). *East Asia's De Facto Economic Integration*. Palgrave Macmillan, 2006.
- International Monetary Fund (IMF) (2003). *Report of the Working Group of the Capital Markets Consultative Group (September 2003)*
- International Monetary Fund [IMF]. (2014). *World Economic Outlook Database*.
- Johny K. Johansson, Susan P. Douglas and Ikujiro Nonaka (1985). *Assessing the Impact of Country of Origin on Product Evaluations: A New Methodological Perspective*, Journal of Marketing Research Vol. 22, No. 4 (Nov., 1985), pp. 388-396
- Moon H., Rugman C.A.M. and Verbeke A. (1998). *A Generalized Double Diamond Approach to the Global Competitiveness of Korea and Singapore*, International Business Review, 7, 135-150.
- Porter, Michael E. (1990). *The Competitive Advantage of Nations*, New Your: Free Press

- Rugman, A. M. (2005). *The Regional Multinationals*. Cambridge University Press, Cambridge.
- Rugman, A. M. (2011). *Relevance and Rigor in International Business Teaching: Using the CSA-FSA Matrix*, Journal of Teaching in International Business Volume 22, Issue 1, 2011
- Rugman, A. M. (2011), *Firm-specific advantages, inward FDI origins, and performance of multinational enterprises*, Journal of International Management Volume 18, Issue 2, June 2012
- Tax Bureau Japan Ministry of Finance (2010), *Comprehensive Handbook of Japanese Tax*, Tax Bureau, Ministry of Finance Japan.

เว็บไซต์

- Asian Development Bank,
<http://www.adb.org/countries/myanmar/economy>
- CIA World Factbook,
<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/>
- Directorate of Investment and Company Administration (DICA),
http://dica.x-aas.net/dica/home_main
- UN Data,
<http://data.un.org/Search.aspx?q=myanmar>
- Wikipedia,
<http://th.wikipedia.org/wiki/ประเทศพม่า>
- World Bank,
http://www.worldbank.org/content/dam/Worldbank/document/EAP/Myanmar/Myanmar_Economic_Monitor_October_2013.pdf
- จับตาเอเชียตะวันออกเฉียง,
<http://www.eastasiawatch.in.th/>
- พิมพ์เขียวประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน,
<http://www.asean.org/archive/5187-10.pdf>
- ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน),
<http://www.sac.or.th/main/index.php>
- สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงย่างกุ้ง,
<http://www.thaiembassy.org/yangon/>
- สำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (องค์การมหาชน),
<http://www.neda.or.th/index.aspx>

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง
ถนนพระราม 6 แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400
โทรศัพท์ 0-2273-9020 โทรสาร 0-2273-5602
www.fpo.go.th